

อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ
WESTERN MUSIC IDENTITY
OF THE ROYAL THAI AIR FORCE MUSIC DIVISION

จำอากาศเอก ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

WESTERN MUSIC IDENTITY
OF THE ROYAL THAI AIR FORCE MUSIC DIVISION

SERGEANT NARONGRIT PAWAPUSAGO

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF FINE ARTS PROGRAM IN MUSIC
GRADUATE SCHOOL BUNDIRPATANASILPA INSTITUTE OF FINE ARTS
YEAR 2023
COPYRIGHT OF BUNDIRPATANASILPA INSTITUTE OF FINE ARTS

วิทยานิพนธ์

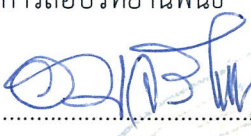
อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

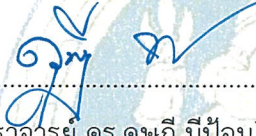
โดย จำอากาศเอก ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วันที่ 25 พฤษภาคม 2566

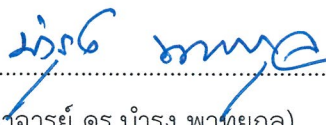
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุชนันท์ มีป้อม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาริศา ประทีปช่วง)

.....กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู)

.....กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)
(อาจารย์ ดร.บำรุง พาทยกุล)

.....

คณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์

(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ)

Thesis

Western Music Identity of the Royal Thai Air Force Music Division

By Sergeant Narongrit Pawapusago

The thesis committee has unanimously approved this thesis as a partial fulfillment of
the requirements for The Degree of Master of Fine Arts Program in Music
at Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts

May 25, 2023

Thesis Committee

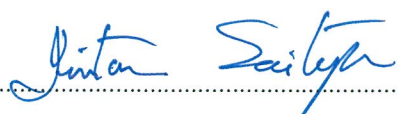

.....Chairman (External Expert)
(Asst. Prof. Dr. Anak Charanyananda)

.....Committee
(Asst. Prof. Dr. Dussadee Meepom)

.....Committee
(Asst. Prof. Dr. Sarisa Prateepchuang)

.....Committee (Thesis Advisor)
(Assoc. Prof. Dr. Supunnee Leauboonshoo)

.....Committee (Thesis Co-advisor)
(Dr. Bamrung Phattayakul)

.....
Dean of the Faculty of Music and Drama
(Assoc. Prof. Dr. Jintana Saitongkum)

ชื่อวิทยานิพนธ์ อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ
 63223307 จำอากาศเอกณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก
 ปริญญา ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชา ดุริยางคศิลป์
 พ.ศ. 2566
 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.บำรุง พาทยกุล

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ” มีวัตถุประสงค์
 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ
 2) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย
 เชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและข้อมูลภาคสนาม ณ กองดุริยางค์ทหารอากาศ
 แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย พบว่า 1) ประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหาร
 อากาศ เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2484 แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ยุค ได้แก่ ยุคที่ 1 ยุคเริ่มต้น
 (ปี พ.ศ. 2480 - พ.ศ. 2538) ยุคที่ 2 ยุคพัฒนาการ (ปี พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2561) ยุคที่ 3 ยุคร่วมสมัย
 (ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565) โดยมีระบบการศึกษาดนตรีโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ที่สะท้อนให้
 เห็นอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ 2) อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกอง
 ดุริยางค์ทหารอากาศ มีอัตลักษณ์โดดเด่น 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านบทเพลงที่สำคัญต่อกอง
 ดุริยางค์ทหารอากาศที่มีอยู่กว่า 200 บทเพลง โดยผู้วิจัยได้เลือกมาวิเคราะห์ 5 บทเพลง ได้แก่ บทเพลง
 ดาวพระศุกร์ บทเพลงศรีอยุธยา บทเพลงบ้านไร่เนาเรา บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม บทเพลงชัยพัฒนา
 (2) ด้านรูปแบบวงในการบรรเลง ได้แก่ วงโยธวาทิต วงหัดดนตรี วงจุลดุริยางค์ (3) ด้านการพัฒนาศักยภาพ
 นักดนตรีสากล (4) ด้านการบริหารจัดการรูปแบบวงดนตรีสากล และ (5) ด้านการบริหารจัดการกอง
 ดุริยางค์ทหารอากาศ

คำสำคัญ: อัตลักษณ์, ดนตรีสากล, กองดุริยางค์ทหารอากาศ

Thesis Title	Western Music Identity of The Royal Thai Air Force Music Division
63223307	Sergeant Narongrit Pawapusago
Degree	Master of Fine Arts Program in Music
Year	2023
Advisor	Assoc. Prof. Dr. Supunnee Leauboonshoo
Co-Advisor	Dr. Bamrung Phattayakul

ABSTRACT

The aims of this research were as follows: 1) to study Western music background and progress of the Royal Thai Air Force Music Division and 2) to study Western music identity of the Royal Thai Air Force Music Division. It is qualitative research in which the data was collected by studying relevant literature and fieldwork at Royal Thai Air Force Music Division, Sikan District, Don Mueang, Bangkok.

The result of the thesis revealed that 1) Royal Thai Air Force Music Division background was established on 1 May 1941 and progress were classified to three periods that were as follows: firstly, the pioneer generation (1937-1995), secondly, the developing generation (1995-2018), and lastly, the contemporary generation (2018-2022) as well as the education system of Royal Thai Air Force Music Division school which was shown the western music identity of Royal Thai Air Force Music Division. 2) The identity of Royal Thai Air Force Music Division were as following aspects: (1) the important songs that there were more 200 important songs in Royal Thai Air Force Music Division; the selected five songs analysed were as follows: *Dao Phra Suk*, *Sri Ayutthaya*, *Ban Rai Na Rao*, *Maharat Phra Chom Siam* and *Chaiphattana*, (2) the format of music bands and style of playing were as follows: Marching Band, Jazz called *Hatsadontri*, and *Chunla Duriyang*, (3) the musicians developments, (4) the music band management, and (5) the Royal Thai Air Force Music Division's administration.

Keywords: identity, Western Music, the Royal Thai Air Force Music Division

221 pages

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณความเมตตาและความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู และอาจารย์ ดร.บำรุง พาทยกุล ซึ่งได้ให้ความกรุณาแนะนำเสนอข้อคิดเห็น และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้มาโดยตลอด ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ที่เมตตา และมอบโอกาสให้ผู้วิจัยเสมอมา ทั้งแนวคิดหัวเรื่อง และคำปรึกษาทุกอย่าง จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุชนิ มีป้อม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาริศา ประทีปช่วง และอาจารย์ ดร.วัชรภณ อรัญยะนาท ที่เมตตา และให้คำปรึกษาในงานวิจัยเล่มนี้ได้อย่างดียิ่ง

กราบขอบพระคุณ กองดุริยางค์ทหารอากาศ รวมถึงคณะครูอาจารย์โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ที่ทำให้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่วิจัย ให้สัมภาษณ์ข้อมูล คำแนะนำ คำปรึกษาที่ดีเสมอมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบขอบคุณครอบครัว คุณพ่อสุรศักดิ์ ปะวะภูสะโก คุณแม่หนูเจน ปะวะภูสะโก และพี่สาว นางสาวนภาพร ปะวะภูสะโก ที่ให้การสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ รวมทั้งค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อีกทั้งคอยส่งเสริมและให้กำลังใจ ตั้งแต่การเรียนจนถึงการทำวิจัย ให้คำปรึกษา เมื่อผู้วิจัยประสบปัญหาเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

จำอากาศเอก ณรงค์ฤทธิ์ ปะวะภูสะโก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ค)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ง)
กิตติกรรมประกาศ	(จ)
สารบัญ	(ฉ)
สารบัญภาพ	(ฎ)
สารบัญตาราง	(ณ)
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
2. วัตถุประสงค์การวิจัย	3
3. คำถามการวิจัย	3
4. ขอบเขตการวิจัย	3
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
6. นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	6
1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
1.1 แนวคิดทฤษฎีด้านอัตลักษณ์	6
1.2 แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม	10
1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายทอดดนตรีสากล	12
ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ	
1.4 แนวคิดทฤษฎีดนตรีสากล	14
1.5 แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2. สารัตถะที่เกี่ยวข้อง	18
2.1 องค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ทางดนตรี	18
2.2 องค์ความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีสากล	20
2.3 องค์ความรู้ด้านประเภทของวงดนตรีสากล	24
2.4 องค์ความรู้ด้านหลักการจัดการแสดงดนตรีสากล	35
2.5 องค์ความรู้ด้านบริบทพื้นที่การวิจัย	36
2.6 องค์ความรู้ด้านประวัติ/ พัฒนาการ	40
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
1. ขอบเขตของการวิจัย	50
1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	50
1.2 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	52
2. วิธีการดำเนินการวิจัย	53
2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	53
2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดการกระทำข้อมูล.....	54
2.3 การตรวจสอบข้อมูล	56
2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูล	56
3. การวิจัยเรื่องอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ	56
4. การนำเสนอข้อมูล	57
บทที่ 4 ประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ..	58
1. ประวัติความเป็นมากองดุริยางค์ทหารอากาศ (ยุคเริ่มต้น)	58

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2. ประวัติความเป็นมากองดุริยางค์ทหารอากาศ (ยุคพัฒนาการดนตรี)	
พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2561	69
3. ประวัติความเป็นมากองดุริยางค์ทหารอากาศ (ยุคร่วมสมัย)	
พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2565	84
4. ระบบการศึกษาดนตรีโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ	96
4.1 หลักสูตรการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ	96
4.2 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ	99
4.3 คุณภาพในการจัดการเรียนการสอน	102
4.4 คุณภาพในการพัฒนาหลักสูตรและการยกระดับการศึกษา	104
4.5 คุณภาพในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	106
4.6 ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกศึกษาที่ตอบสนองความต้องการ ของกองทัพอากาศ	109
4.7 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา	115
4.8 การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ	119
4.9 คุณภาพในการบริหารจัดการด้านบุคลากร	122
4.10 คุณภาพในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรเกื้อหนุนการศึกษา	125
4.11 คุณภาพในการประสานความร่วมมือเพื่อการบริหารจัดการศึกษา	128
4.12 การเรียนการสอนและระบบการจัดการดนตรีสากลของดุริยางค์ ทหารอากาศมีความแตกต่างจากการเรียนการสอนเหล่าทัพอื่น	130
บทที่ 5 อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ	132
1. อัตลักษณ์ทางด้านบทเพลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ	132
1.1 บทเพลงดาวพระศุภรัศมี	132
1.2 บทเพลงศรีอยุธยา	137

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.3 บทเพลงบ้านไร่นาเรา	143
1.4 โน้ตบทเพลงมหาราชพระจอมสยาม	147
1.5 โน้ตเพลงและบทเพลงชัยพัฒนา	151
2. อัตลักษณ์ทางด้านรูปแบบวงดนตรีสากลที่ใช้ในการบรรเลง	
ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ	153
2.1 วงโยธวาทิตรูปแบบวงที่ใช้ในการบรรเลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ	153
2.2 วงหัตถดนตรีและแผนกขับร้องและการแสดงรูปแบบวงที่ใช้ในการบรรเลง ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ	160
2.3 วงจุลดุริยางค์รูปแบบวงที่ใช้ในการบรรเลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ	164
2.4 การพัฒนาศักยภาพด้านดนตรีสากลให้เห็นถึงอัตลักษณ์รูปแบบการพัฒนา หลักสูตรสายวิชาการของข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ	169
2.5 นักดนตรีที่มีความสามารถโดดเด่นของกองดุริยางค์ทหารอากาศ	170
2.6 การบริหารจัดการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ	181
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	185
1. สรุปผลการวิจัย	185
1.1 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ ทหารอากาศ	185
1.2 ระบบการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ	187
1.3 อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ	188
2. อภิปรายผลการวิจัย	189
3. ข้อเสนอแนะ	190
3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป	190
3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	190

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	192
บุคลากร	196
ภาคผนวก	198
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	199
ภาคผนวก ข หนังสือตอบรับจากกองดุริยางค์ทหารอากาศ	202
ภาคผนวก ค สถานที่ในการลงพื้นที่วิจัยกองดุริยางค์ทหารอากาศ	204
ภาคผนวก ง การลงพื้นที่วิจัย และภารกิจงานที่ได้รับมอบหมาย กองดุริยางค์ทหารอากาศ	208
ภาคผนวก จ ประวัติผลงานนักดนตรีสากล และนักเรียบเรียงเสียงประสานเพลง กองดุริยางค์ทหารอากาศ	212
ประวัติผู้วิจัย	221

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 เมเจอร์ (Scale)	23
2 การจัดรูปแบบวงเครื่องสายดูเอต (Duet)	26
3 การจัดรูปแบบวงเครื่องสายทรีโอ (Trio)	27
4 การจัดรูปแบบวงเครื่องสายควอเต็ต (Quartet)	27
5 การจัดรูปแบบวงเครื่องสายควินเต็ต (Quintet)	28
6 การจัดรูปแบบวงออร์เคสตรา (Orchestra)	30
7 การจัดรูปแบบวงคอมโบ (Combo)	30
8 การจัดรูปแบบวงแจ๊ส (Jazz Band)	32
9 การจัดรูปแบบวงโยธวาทิต (Military Band)	33
10 การจัดรูปแบบวงแตรวง	34
11 กองดุริยางค์ทหารอากาศ	37
12 แผนผังกองดุริยางค์ทหารอากาศ	40
13 กรอบแนวคิดในการวิจัย	49
14 กำลังพลจากหน่วยแตรวงกองบินน้อยที่ 4 (กบ.4)	59
15 โปสเตอร์ภาพยนตร์เรื่องบ้านไร่ของเรา.....	62
16 กองภาพยนตร์ทหารอากาศ	62
17 พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)	63
18 เจ้าหน้าที่ฝึกอบรบโยธวาทิตรุ่นพิเศษ	64
19 กองดุริยางค์ทหารอากาศ (แผนกโยธวาทิต) ณ ทุ่งมหาเมฆ.....	65
20 บ้านพักข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ณ ทุ่งมหาเมฆ	66
21 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ (ทุ่งสีกัน)	68
22 กองดุริยางค์ทหารอากาศ (ทุ่งสีกัน)	69
23 คอนเสิร์ตทฟ้าคู่ไทยเพื่อช่วยพัฒนา	70

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
24 นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 26 - 28	71
25 การประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 ประจำปี 2553 วง RTAF Wind Symphony	74
26 การประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติ	75
27 การประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 13 ประจำปี 2555 วง RTAF Wind Symphony	77
28 การประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 13 ซึ่งถวายพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จัดโดย วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ณ หอแสดงดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล	79
29 การประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซึ่งถวายพระราชทานฯ ครั้งที่ 35 และนานาชาติ ประจำปี 2559	80
30 คอนเสิร์ต ยิ้มสู้ จงรัก รักดี ครั้งที่ 2	81
31 การซ้อมดนตรีในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช วงดุริยางค์กองทัพอากาศ	83
32 พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร	85
33 วงดนตรี Only Monday	86
34 พิธีซ้อมสวนสนามถวายสัตย์ปฏิญาณของทหาร - ตำรวจ เนื่องในพระราชพิธี บรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562 และวันกองทัพไทย ณ ศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี	88
35 การขับร้องบทเพลงส่งกำลังใจให้กับประชาชนในสถานการณ์แพร่ระบาดของ ของโรคโควิด -19	90

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
36 กีฬาเชื่อมความสัมพันธ์โรงเรียนดุริยางค์ 3 เหล่าทัพ	109
37 พิธีไหว้ครูโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ	109
38 โปสเตอร์กิจกรรมการแสดงเดี่ยวดนตรีจบการศึกษา นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3	114
39 กิจกรรม “ร้องเล่นดนตรี กวีสากล”	130
40 พันจ่าอากาศเอก มนัส ปิติสานต์	132
41 นาวาอากาศโท ประภาศรี ศรีคำภา	133
42 โน้ตบทเพลงดาวพระศุภกร และคำร้อง	134
43 โน้ตบทเพลงศรีอยุธยา	138
44 โน้ตบทเพลงศรีอยุธยา	139
45 โน้ตบทเพลงศรีอยุธยา	140
46 บรรเลงเพลงศรีอยุธยา วงดุริยางค์กองทัพอากาศ	141
47 บทเพลงบ้านไร่ของเรา	144
48 บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม	147
49 บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม	148
50 ขับร้องหมู่บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม คอนเสิร์ต ยิ้มสู้ จงรัก รักดี ครั้งที่ 2..	150
51 บทเพลงชัยพัฒนา	151
52 รูปแถวประกอบวงโยธวาทิต ประกอบภารกิจพิธีสวนสนาม	154
53 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจพระกฐินพระราชทาน	154
54 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจในวันกองทัพอากาศ	155
55 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจแถวทหารกองเกียรติยศ ในการรับ – ส่งเสด็จ..	155

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
56 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจสวนสนามอำลาชีวิตราชการ ผู้บัญชาการทหารอากาศ	156
57 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจพระกฐินทหารอากาศ	156
58 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจงานกีฬากองทัพอากาศ	157
59 วงโยธวาทิต ประกอบแถวทหารกองเกียรติยศ	158
60 วงโยธวาทิต ประกอบแถวทหารกองเกียรติยศพิเศษ	158
61 การนั่งบรรเลงวงโยธวาทิต	159
62 ภารกิจร่วมออกหน่วยมิตรประชากองทัพอากาศ	161
63 วงสตริงคอมโบ (Combo) 4 ชิ้น วงหัตถดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ บรรเลงในงานเลี้ยงเกษียณอายุราชการ.....	161
64 วงสตริงคอมโบ (Combo) 8 ชิ้น วงหัตถดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ งานเลี้ยงอำลาคณะกรรมการบริหาร สมาคมแม่บ้านทหารอากาศ.....	162
65 คอนเสิร์ตวงหัตถดนตรี ยิ้มสู้ จงรัก ภักดี ครั้งที่ 2	163
66 วง Only Monday	164
67 วงดนตรีเครื่องสายสตริงตรีโอ (String Trio) วง 3 ชิ้น วงจุลดุริยางค์ กองดุริยางค์ทหารอากาศ งานเลี้ยงรับรองรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเกาหลีใต้	165
68 วงดนตรีเครื่องสายสตริงควินเตต (String Quintet) วง 5 ชิ้น วงจุลดุริยางค์ กองดุริยางค์ทหารอากาศ งานพิธีประดับยศชั้นนายพล	165
69 วงซิมโฟนีออร์เคสตราของกองดุริยางค์ทหารอากาศ	166
70 วง RTAF Wind Symphony	167
71 เข้าร่วมบรรเลงดนตรี ในเทศกาลแสดงดนตรีทหาร Japan Self-Defense Force Marching Festival 2017 ประเทศญี่ปุ่น	168
72 ผลงานการเรียบเรียงเสียงประสาน เพลง Picture at An Exhibition For Wind Ensemble	177
73 ผลงานการประพันธ์เพลง Zweed S'Quarter For Small Ensemble	178

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
74 ผลงานการเรียบเรียงเสียงประสาน เพลง ทาสรัก	179
75 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ	205
76 กองบังคับการ กองดุริยางค์ทหารอากาศ	205
80 สัมภาษณ์ข้อมูล เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ	209
81 สัมภาษณ์ข้อมูล เรืออากาศโท พชร พันธวานิชย์	209
82 สัมภาษณ์ข้อมูล เรืออากาศโท ประเทือง บัวอ่อนยศ	210
83 สัมภาษณ์ข้อมูล เรืออากาศตรี สุระชาติ บริบูรณ์ทรัพย์	210
84 รับ - ส่ง บุคคลสำคัญของกองทัพอากาศไทย.....	211
85 ผู้วิจัยร่วมแสดงคอนเสิร์ต ยิ้มสู้ จงรัก รักดี ครั้งที่ 2	211
86 เรืออากาศโท พชร พันธวานิชย์	213
87 นาวาอากาศโท จิระ สัตตะพันธ์ศิริ	214
88 นาวาอากาศตรี ธันวา พุ่มทอง	215
89 เรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม	216
90 พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล	217
91 เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ	219

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การปฏิบัติงานที่บ้าน (Work from home) ข้าราชการนักเรียนครู ทหารอากาศและทหารกองประจำการ	89
2 บุคลากรที่มีความสำคัญทางด้านดนตรีสากล ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ยุคเริ่มต้น	92
3 บุคลากรที่มีความสำคัญทางด้านดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ยุคพัฒนาการดนตรี (พ.ศ. 2538 – พ.ศ. 2561)	94
4 บุคลากรที่มีความสำคัญทางด้านดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ยุคร่วมสมัย (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565)	95
5 จำนวนผู้เรียนของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 35 – 37	97
6 ทำเนียบผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ อดีตและปัจจุบัน	181

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

กองทัพไทยนอกจากมีหน่วยงานหลักในการปกป้องอธิปไตยของประเทศชาติแล้วยังมีหน่วยงานสนับสนุนภารกิจอันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับประชาชนและบุคลากรในเหล่าทัพที่ฝึกเตรียมพร้อมด้านการรบต่าง ๆ เพื่อให้ทหารได้มีการผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยและเป็นขวัญกำลังใจ เพื่อให้มีกำลังใจได้ปฏิบัติหน้าที่ให้กับประเทศชาติ ทหารดุริยางค์เป็นส่วนหนึ่งของเหล่าทัพที่คอยสร้างสรรค์ผลงานด้วยเสียงดนตรีเพื่อให้เกิดความสุข ความบันเทิงแก่เหล่าทหารทั้ง 4 เหล่าทัพ ไม่ว่าจะเป็น กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติล้วนมีเหล่าดุริยางค์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในงานสำคัญ ๆ เช่น งานสวนสนามวันกองทัพไทย งานสำคัญทางศาสนา งานพระราชพิธีต่าง ๆ งานกีฬา 4 เหล่าทัพ คอนเสิร์ต 4 เหล่าทัพ เป็นต้น กองดุริยางค์ทั้ง 4 เหล่าทัพเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรี การบรรเลงดนตรีที่แบ่งส่วนการทำงานดนตรีออกเป็น (1) วงโยธวาทิต (2) วงจุลดุริยางค์ (3) วงหัดดนตรี (4) วงดนตรีไทย (5) โรงเรียนดุริยางค์ 4 เหล่าทัพ แต่ละเหล่าทัพก็มีการจัดตั้งโรงเรียนสอนดนตรีขึ้นมา ได้แก่ (1) โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก (2) โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ (3) โรงเรียนเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ (4) หน่วยฝึกอบรมการปฏิบัติดนตรีของกองดุริยางค์ตำรวจ

ผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนดุริยางค์ทั้ง 4 เหล่าทัพ จะได้บรรจุเป็นข้าราชการของกองดุริยางค์ทหารทั้ง 4 เหล่าทัพ ตามที่ปฏิบัติเครื่องดนตรีเอกของแต่ละบุคคลที่สอบบรรจุบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นข้าราชการของกระทรวงกลาโหม และได้ไปประจำการตามต่างจังหวัดที่มีหน่วยดุริยางค์ประจำการตามพื้นที่ในต่างจังหวัด เพื่อให้ทหารดุริยางค์ตามจังหวัดนั้น ๆ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้านดุริยางค์รับ - ส่งเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ รวมถึงการบริการสังคมด้วยเสียงดนตรีตามหน่วยต่าง ๆ เช่น ตามหน่วยมิตรประชา งานเลี้ยงรับรอง งานวันเด็กแห่งชาติ งานกีฬา เป็นต้น ดุริยางค์ทั้ง 4 เหล่า ก็จะมีปฏิบัติภารกิจที่รับมอบหมายจากกองทัพทั้ง 4 เหล่าทัพ

กองดุริยางค์ทหารอากาศเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เกิดขึ้นตรงกับกองทัพอากาศที่ใช้ดนตรีเป็นการปฏิบัติงานตามภารกิจต่าง ๆ และเป็นหน่วยงานที่ได้รับการสืบทอดดนตรีมาจากพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ที่เริ่มก่อตั้งโรงเรียนสอนดนตรีที่ขึ้นตรงกับกองทัพอากาศขึ้น คือโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดยพระเจนดุริยางค์ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นคนแรก มีการเรียนการสอนวิชาดนตรี ทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี พระเจนดุริยางค์นำความรู้ดนตรีสากลมาถ่ายทอดให้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศตั้งแต่วัยรุ่น 1 และสืบทอดมาจนถึงรุ่นปัจจุบันรวมนักเรียนที่จบการศึกษาแล้วทั้งหมด 40 รุ่น (นับจนถึง พ.ศ. 2564) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คุณภาพในการฝึกอบรมและพัฒนาคุณลักษณะทหารที่พึงประสงค์ 1) การกำหนดกระบวนวิชาและกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะทหารที่พึงประสงค์ไว้ในหลักสูตรหรือในแผนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม 2) การจัดทำแนวทางการสอนและการฝึกศึกษาในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรมและดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน 3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการสอน และวัตถุประสงค์ของการฝึกศึกษา 4) การใช้สื่อและเครื่องมือสนับสนุนการสอน การเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับการฝึกศึกษา 5) การประเมินผลการปฏิบัติในการศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะทหารที่พึงประสงค์ กองดุริยางค์ทหารอากาศ (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 28)

โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการกำหนดรายวิชาในหลักสูตรเพื่อส่งเสริมสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เช่น วิชาสังคมศึกษา พระพุทธศาสนา กิจกรรมคอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทย เพื่อช่วยพัฒนา กิจกรรมพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลในวันกองทัพไทย กิจกรรมอุ่นไอรัก คลายความหนาว สายน้ำแห่งรัตนโกสินทร์ ร่วมกับข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ

กองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับกองทัพอากาศ ตั้งอยู่ ณ เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันเป็นหน่วยงานที่ใช้ศิลปะทางดนตรีมาเผยแพร่เพื่อสร้างขวัญสร้างกำลังใจให้กับบุคลากรในเหล่าทัพและประชาชน ทั้งในยามปกติสุขและยามเกิดทุกข์ภัยพิบัติต่าง ๆ กองดุริยางค์ทหารอากาศยังมีการแบ่งหน่วยในการทำงานออกเป็น 5 หน่วยงาน ดังนี้ 1) กองบังคับการ 2) กองดนตรี 3) แผนวิทยากร 4) แผนกบริการ 5) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดยมีผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง และยังมีหน่วยที่ขึ้นตรงกับกองดุริยางค์ทหารอากาศที่บรรจุตามกองบินต่างจังหวัด ได้แก่ กองบิน 1 กองบิน 2 กองบิน 4 กองบิน 7 กองบิน 21 กองบิน 23 กองบิน 41 กองบิน 46 กองบิน 56 และโรงเรียน

การบินกำแพงแสน ที่มีหน่วยทหารดุริยางค์ของกองทัพอากาศประจำกองบินต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานดนตรีในสายวิทยาการดุริยางค์ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จำเป็นต้องเผยแพร่การวิจัยและพัฒนาศาสตร์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นรูปแบบและลักษณะเฉพาะตนที่ควรมีการศึกษาประวัติความเป็นมา และพัฒนาศาสตร์ทางดนตรีสากลที่พระเจนดุริยางค์ได้วางรากฐานไว้ โดยการจัดตั้งโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเพื่อเปิดสอนดนตรีสากล ท่านได้นำความรู้ทางด้านทฤษฎีดนตรี ด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรี มาถ่ายทอดให้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 1 และสืบต่อมาจนถึงรุ่นปัจจุบัน ที่มีการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีสากลของท่านอาจารย์พระเจนดุริยางค์ ที่แสดงถึงความ เป็นอัตลักษณ์ดนตรีสากล มีความเป็นมาและพัฒนาศาสตร์ทางดนตรีสากลในรูปแบบวงโยธวาทิต วงหัดดนตรี วงจุลดุริยางค์ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อค้นหาความโดดเด่นด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรีสากล ให้เห็นศักยภาพด้านบุคคลที่มีความสามารถทางด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดหัวข้อดังกล่าวเบื้องต้น เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ให้เห็นถึงสภาพการจัดการดนตรีสากลในรูปแบบต่าง ๆ ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและพัฒนาศาสตร์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ
- 2.2 เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

3. คำถามการวิจัย

- 3.1 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาศาสตร์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นอย่างไร
- 3.2 อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นอย่างไร

4. ขอบเขตการวิจัย

- 4.1 ด้านเนื้อหา เกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ถึง พ.ศ. 2565

4.1.1 ปี พ.ศ. 2532 มีการรับสมัครบุคคลพลเรือนเข้ารับราชการมาเป็นข้าราชการ กองดุริยางค์ทหารอากาศ โดยรับสมัครที่มีความสามารถทางการดนตรีสากล ประเภทเจ้าหน้าที่ อบรมรุ่นพิเศษรุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2

4.1.2 ประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีของกองดุริยางค์ทหารอากาศตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2532 - 2565

4.2 ด้านพื้นที่ กองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ถนนเดชะตุงคะ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

4.3 ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ปีการศึกษา พ.ศ. 2565

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 สภาพการจัดการศึกษาประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ ทหารอากาศ เพื่อนำไปพัฒนาและต่อยอดให้เกิดประโยชน์ด้านดนตรีสากล ด้านบุคลากรข้าราชการ และนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

5.2 แนวทางการพัฒนาองค์กร การจัดการเรียนการสอน รูปแบบการแสดง ความเป็นปัจเจก ทางดนตรีสากล กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ การบริหารจัดการและบุคลากรด้านดนตรีสากล เพื่อให้ เห็นถึงอัตลักษณ์ดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

อัตลักษณ์ทางดนตรีสากล หมายถึง รูปแบบอันแสดงถึงความเฉพาะตนของวงดุริยางค์สากล กองดุริยางค์ทหารอากาศ อันประกอบด้วย (1) การจัดการเรียนการสอนดนตรีด้านทฤษฎีดนตรีและ ปฏิบัติดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ (2) การบริหารจัดการ (3) รูปแบบการบรรเลง ได้แก่ 1) วงโยธวาทิต 2) วงหัดดนตรี 3) วงจุลดุริยางค์

โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนวงดนตรีสากลภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ (1) วงโยธวาทิต (2) วงหัดดนตรี (3) วงจุลดุริยางค์ ในกองดุริยางค์ทหารอากาศและ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

กองดุริยางค์ทหารอากาศ หมายถึง หน่วยงานที่ขึ้นตรงกับหน่วยบัญชาการอากาศโยธิน กองทัพอากาศไทย

ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการ หมายถึง ความเป็นมาและพัฒนาการดนตรีสากลของ กองดุริยางค์ทหารอากาศ แบ่งออกเป็น 3 ยุค ดังนี้ (1) ยุคเริ่มต้น (2) ยุคพัฒนาการดนตรี (3) ยุคร่วมสมัย

RTAF Wind Symphony หมายถึง วงดนตรีเครื่องเป่า ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ก่อตั้งขึ้น สำหรับใช้ในการประกวดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง “อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ” ได้รวบรวมเรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 แนวคิดทฤษฎีด้านอัตลักษณ์
 - 1.2 โครงสร้างหน้าที่นิยม
 - 1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายทอดดนตรีสากลของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ
 - 1.4 แนวคิดทฤษฎีดนตรีสากล
 - 1.5 แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ
2. สารัตถะที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 องค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ทางดนตรี
 - 2.2 องค์ความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีสากล
 - 2.3 องค์ความรู้ด้านประเภทของวงดนตรีสากล
 - 2.4 องค์ความรู้ด้านหลักการจัดการแสดงดนตรีสากล
 - 2.5 องค์ความรู้ด้านบริบทพื้นที่ในการวิจัย
 - 2.6 องค์ความรู้ด้านประวัติ/พัฒนาการ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดทฤษฎีด้านอัตลักษณ์

แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ (Identity) ของสจิวต์ ฮอลล์ (Stuart Hall) กล่าวว่านักทฤษฎีของศูนย์ศึกษาวัฒนธรรม (Centre for Contemporary Cultural Studies: CCCS) แห่งมหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม ผู้เป็นนักคิดคนสำคัญของกลุ่มนักทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) เป็นผู้ริเริ่มจากศึกษาทำความเข้าใจวัฒนธรรมผ่านหลายแนวคิดทฤษฎีและปฏิบัติการทางการเมืองซึ่งเกิดเป็นกุญแจสำคัญ

ในการศึกษาของประเด็นที่น่าสนใจมากมาย เช่น การศึกษาวัฒนธรรมมวลชนและวัฒนธรรมย่อยของวัยรุ่น การเหยียดเชื้อชาติและการต่อต้านลัทธิหลังสมัยใหม่และลัทธิหลังอาณานิคมสื่อและการติดต่อสื่อสาร อัตลักษณ์ชาติพันธุ์และการพลัดถิ่น เป็นต้น โดยศึกษาวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต (Culture as A Way Life) และวัฒนธรรมในฐานะสนามทางการเมืองที่สร้างกิจกรรมบางอย่างให้เป็นความธรรมดาสามัญ วัฒนธรรมศึกษาไม่ได้สังกัดกระบวนวิชาใดแต่เป็นการรวบรวมความรู้มาจากหลากหลายสายวิชาการ (นันทวัฒน์ ฉัตรอุทัย, 2565, ออนไลน์, สืบค้น 16 พฤศจิกายน 2565)

วัฒนธรรมศึกษาของฮอลล์เป็นการผสมฐานความคิดแบบวัฒนธรรมนิยม (Culturalism) เข้ากับกระบวนทัศน์แบบโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structuralism) เป็นศูนย์กลางและเป็นผู้ขับเคลื่อนประวัติศาสตร์ ในขณะที่นักคิดสายโครงสร้างนิยมอย่าง โรลองต์ บาร์ตส์ และเฟอร์ดินอง เดอ โซซูร์ มองว่าประสบการณ์ทั้งหลายของมนุษย์เป็นผลจากระบบสร้างความหมายที่ดำรงอยู่อย่างเป็นภาวะวิสัย ซึ่งในการศึกษาวัฒนธรรมของฮอลล์ ประกอบไปด้วยชุดความรู้ที่เป็นกุญแจสำคัญในการศึกษา ดังนี้

- 1) แนวคิดเรื่องการครองอำนาจนำ (Hegemony)
- 2) แนวคิดเรื่องสัญลักษณ์และสัญศาสตร์ (Signs and Semiotics)
- 3) แนวคิดเรื่องภาพแทนและวาทกรรม (Representation and Discourse)
- 4) แนวคิดเรื่องความหมายและการต่อสู้เชิงความหมาย (Meaning and Struggle)

การศึกษาอิทธิพลของสื่อต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นประเด็นทางการศึกษาที่สร้างข้อให้มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮมมากและกลายเป็นกระแสหลักของความรู้ด้านวัฒนธรรมศึกษารองจากการศึกษาเรื่องการครอบงำ การกดทับทางวัฒนธรรม คนพลัดถิ่นและการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮมให้ความสนใจต่อลักษณะร่วมสมัยของผู้คนต่ออิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ จนเกิดเป็นรูปแบบทางวัฒนธรรมของตนเองในงานเขียนของของสจ๊วต ฮอลล์ เรื่อง การเข้ารหัสและถอดรหัส (Encoding/Decoding) ได้นำเสนอตัวแบบในการทำความเข้าใจกระบวนการสื่อสารมวลชนผ่านกระบวนการผลิตการบริโภคการผลิตซ้ำ หรือเรียกรวมว่าโครงสร้างอันซับซ้อนในการครอบงำ (A Complex Structure in Dominance) ซึ่งทำให้เกิดความหมายและสารในการรับรู้ผ่านการต่อรหัสในห่วงโซ่ทางความหมายให้ภาษาของวาทกรรม ที่เกิดการแพร่กระจายโดยขั้นตอนในการใส่รหัสและถอดรหัสนั้น เมื่อตัวสารถูกผลิตขึ้นและส่งต่อมายังผู้รับที่อาจจะถอดรหัสโดยอาจมีความหมายตรงกันหรือต่างกับกับผู้ผลิตสารขึ้นมาก็ได้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจตอบความเป็นจริงทางสังคมและกรอบอ้างอิงของตัวบุคคลด้วย ดังนั้นการถอดรหัสผิดเพี้ยนไปจากการเข้ารหัสก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสาร

ขั้นตอนในการยอมรับต่อความหมายและปล่อยให้มันครอบงำทำให้เกิดกลไกการผลิตซ้ำขึ้นมาเพื่อสร้างคุณค่าความเชื่อชุดหนึ่งแล้วก็ดันสิ่งที่เป็นอื่นออกไปจนเกิดเป็นระบบระเบียบของการครอบงำทางวัฒนธรรมและเกิดการผลิตซ้ำของความหมาย ซึ่ง สจิวต์ ฮอลล์ ได้นำแนวคิดเรื่อง Hegemony ของ อันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci) มาอธิบายการครองอำนาจนำทางวัฒนธรรมในด้านที่กรัมสกีได้อธิบายเรื่องประชาสังคมว่าเป็นเวทีต่อสู้ทางอำนาจของชนชั้นต่าง ๆ รวมทั้งมีโนทัศน์เรื่อง War of Position โดยที่ สจิวต์ ฮอลล์ ให้ความหมายของ Hegemony ว่าเป็นภาวะแห่งการนำเพียงชั่วคราวแปลว่าเป็นพื้นที่ที่มีการประลอง ต่อสู้ ช่วงชิงภาวะที่จะได้ขึ้นนำอยู่ตลอด เห็นว่าผู้คนในยุคโลกาภิวัตน์แทบไม่มีจุดยืน หรืออัตลักษณ์ของตนเองที่ชัดเจน เนื่องจากโลกและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้คนต้องดิ้นรนต่อสู้ที่วนเวียนอยู่กับการสร้าง การผลิต การเสพ การผลิตซ้ำ เพื่อดำรงรักษาอัตลักษณ์ของตนไว้ ทั้งในระดับของท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับโลก หรือแม้แต่ในสังคมที่ไม่มีพื้นที่ทางการเมืองก็ตาม ดังนั้นอัตลักษณ์จึงไม่ใช่สิ่งหยุดนิ่งแน่นอนตายตัว แต่เป็นเวทีของการต่อสู้ เพื่อช่วงชิงความเป็นเจ้าในการสร้างค่านิยมหรือเป็นผู้ให้ความหมายกับสิ่งต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นตัวเราและของผู้อื่น (ลีลา จันสว่าง, 2556, น. 22 - 23)

อัตลักษณ์ เป็นพื้นที่ของการนิยาม การช่วงชิงความหมายของความเป็นตัวตนของทั้งระดับบุคคล และระดับกลุ่ม ควบคู่ไปกับมีโนทัศน์เรื่องอำนาจ เนื่องจากอัตลักษณ์ไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างอิสระจากการเคลื่อนที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายภายใต้การเชื่อมโยงของวาทกรรมและภาพตัวแทน กรณีนี้วาทกรรมในความหมายของ สจิวต์ ฮอลล์ คือกลุ่มของแถลงการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจัดหาภาษาหนึ่งขึ้นมาเพื่อพูดถึงหรือนำเสนอเรียกว่า “วิธีการของภาพตัวแทน” (A Way of Re - Presentation) ขณะที่วาทกรรมในความหมายของ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) คือ อัตลักษณ์ในระดับบุคคล คือกรอบของการนิยามความจริงที่วางอยู่บนมุมมองหนึ่ง ๆ ประกอบไปด้วยกระบวนการปฏิบัติการทางสังคม ที่มารองรับชุดของความจริงนั้น ๆ

ในระดับบุคคล อัตลักษณ์ คือ การแสดงภาพตัวแทนในความเป็นปัจเจกและตัวตนที่ทำให้บุคคลคนหนึ่งมีความเหมือนหรือแตกต่างจากผู้อื่นในรายละเอียดอย่างไร ระลึกรู้ตัวตนของตนเองอย่างไร โดยผ่านสัญลักษณ์ที่กำหนดลำดับขั้นของอัตลักษณ์ทางสังคมควบคู่กันไป เช่น การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าราคาแพงที่แสดงภาพแทนของรสนิยมส่วนบุคคล ซึ่งมีคุณค่าในเชิงสัญลักษณ์ของระดับสังคมชั้นสูง ดังนั้นทั้งอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล (Personal Identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) ต่างเป็นตัวเชื่อมความเป็นปัจเจกกับโครงสร้างทางสังคมที่สำคัญ เพื่อให้เกิดสำนึกของความมีตัวตน

และจำแนกความเป็นอื่นออกไป โดยรูปแบบของสัญญาที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในระดับสังคม เช่น การแต่งกายที่สามารถจำแนกชนชั้นของผู้สวมใส่ได้ มีภาษาและวัฒนธรรมที่สามารถแบ่งแยกเชื้อชาติได้ (ลีลา จันสว่าง, 2556, น. 22 - 24)

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546, น. 1 - 2) ได้นิยามอัตลักษณ์จากการศึกษาวิชาหลายแขนงที่มีมโนทัศน์ต่อเรื่องอัตลักษณ์ไว้ว่า อัตลักษณ์ คือ “ความเป็นปัจเจก” ที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคม (Social Aspect) โดยที่สังคมกำหนดบทบาท หน้าที่และระบบคุณค่าที่ติดมา เช่น ความเป็นพ่อ ความเป็นเพื่อน ความเป็นศิษย์ - อาจารย์ ในมิตินี้อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Aspect) เพราะการแสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวได้กระทำผ่านระบบสัญลักษณ์หลายแบบ ในอีกด้านหนึ่ง อัตลักษณ์เกี่ยวข้องกับมิติภายในของความเป็นตัวบุคคลในด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด เพราะมนุษย์ให้ความหมายหรือเปลี่ยนแปลงความหมายเกี่ยวกับตนเอง ในกระบวนการที่บุคคลสัมพันธ์กับโลกปริณทลของอัตลักษณ์และความเป็นอัตวิสัยจึงซ้อนทับกันอยู่

ถึงแม้ว่าอัตลักษณ์จะถูกสร้างขึ้นและรักษาไว้เพื่อความเป็นตัวตน แต่ด้วยลักษณะของอัตลักษณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามบริบทแวดล้อมทั้งเวลาและสถานที่ โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีเวลาถูกร่งเร้วขึ้นและมีพื้นที่ที่คับแคบลง เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้อัตลักษณ์ของบุคคล มาตรฐานคุณค่าต่าง ๆ ในสังคมเกิดความสั่นคลอนทั้งในระดับชีวิตประจำวัน ไปจนถึงระดับของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจนเกิดเป็นอัตลักษณ์ใหม่ เพื่อสร้างตัวตนในบริบทโลกาภิวัตน์ “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์จึงเป็นวิถีของผู้คนในสังคมที่ต้องการพื้นที่ทางสังคมและการแสดงออกทางวัฒนธรรม”

เพื่อต้องการมีตัวตนหรือเรียกร้องการมีตัวตนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งก็คือการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เคยแฝงอยู่ในวาทกรรมภาพแทนและมารยาทต่าง ๆ ในลักษณะที่เรียกว่าเป็นการเมืองของอัตลักษณ์ กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เกิดได้หลายรูปแบบ เช่น เกิดจากความแตกต่าง (Difference) ระหว่างความเป็นตัวตนและความเป็นอื่น อย่างการกำหนดอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันด้วยภาษา อาหาร วิถีชีวิต เกิดจากข้อขัดแย้ง (Binary Opposition) การให้คุณค่าของอารยธรรมตะวันตกที่ให้คุณค่าความเป็นชายสูงกว่าความเป็นหญิง เกิดจากระบบการแบ่งแยก (Classification System) เช่น การใช้เงินตราในการแบ่งแยกชนชั้น ดังนั้นจึงเกิดการต่อสู้เพื่อตรึงอัตลักษณ์ไว้ไม่ให้สูญหายไปกับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่สื่อต่อการเกิดอัตลักษณ์ซ้อน โดยเฉพาะในกลุ่มคนพลัดถิ่น (Diaspora) จากการโยกย้ายที่อยู่อาศัยของตนและทำให้ห่างเหินจากรากวัฒนธรรมท้องถิ่น

หรือบ้านเกิดของตนแต่ก็ยังไม่ผูกพันกับพื้นที่ใหม่มากพอที่จะรับวัฒนธรรมเหล่านั้นเข้ามารวมเมืองของอัตลักษณ์จึงต้องดิ้นรนต่อสู้ เพื่อการดำรงอยู่ของตนเองด้วยการสร้างขึ้นและผลิตซ้ำ

แนวคิดทฤษฎี เรื่อง อัตลักษณ์ของ สจ๊วต ฮอลล์ เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศได้นำแนวคิดมุมมองของ สจ๊วต ฮอลล์ ที่มองอัตลักษณ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม บุคคล วัฒนธรรม เครื่องแต่งกายชาติพันธุ์ ระบบสัญลักษณ์ที่ถูกเชื่อมโยงมากับวาทกรรมอื่น ๆ ทำให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ที่แสดงความเป็นตัวตนออกมาให้เห็นแง่คิดและมุมมองต่าง ๆ ผู้วิจัยนำข้อมูลด้านกระบวนการสร้างอัตลักษณ์เพื่อให้เห็นอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศในบริบทต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในเรื่อง การแต่งกาย สิ่งแวดล้อมทางสังคม บุคคล เครื่องดนตรีสากล เป็นต้น

1.2 แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม

แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (นฤพนธ์ ด่วงวิเศษ, 2565, ออนไลน์, สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2565) กล่าวว่าโครงสร้างหน้าที่นิยม ทฤษฎีที่ใช้คำอธิบายความสัมพันธ์ทางด้านสังคม โดยเชื่อกันว่าสังคมประกอบด้วยระบบและโครงสร้างหน้าที่หน่วยต่าง ๆ ต้องการพึ่งพาอาศัยกันอย่างมีกฎมีระเบียบที่ชัดเจน ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นพร้อมความเปลี่ยนแปลงแนวความคิดทางด้านปรัชญาและส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีคิดในหลายสาขาในทางมานุษยวิทยา มีนักมานุษยวิทยาชาวฝรั่งเศส เลวี - สเตราส์ เป็นผู้อธิบายแนวคิดนี้ 3 ประการ คือ 1) เป็นความพยายามที่จะอธิบายแบบแผนชีวิตทางสังคมโดยใช้จิตใจของมนุษย์เป็นมาตรฐาน 2) เป็นการสันนิษฐานว่า วัฒนธรรม คือ แบบแผนของการใช้ภาษาและการถ่ายทอดออกมาโดยสัญลักษณ์ 3) เป็นการตีความโดยใช้ระบบสัญลักษณ์เป็นวิธีคิดของคู่ตรงข้าม โครงสร้างและองค์รวม โดยจะมองวัฒนธรรมเป็นระบบสัญลักษณ์ที่เกิดจากจิตใจของมนุษย์ เลวี - สเตราส์ ต้องการค้นหาโครงสร้างทางวัฒนธรรม ซึ่งมีอยู่ในตำนาน ศิลปะ เครือญาติภาษา โครงสร้างเหล่านี้ถูกกำหนดมาจากทางด้านจิตใจ และแสดงออกมาทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural Functional Theory) เป็นทฤษฎีแม่บทที่ยิ่งใหญ่ที่สุดทฤษฎีหนึ่งในบรรดาทฤษฎีแม่บททั้งหลาย ทั้งในแง่ของความเก่าแก่มากมีชื่อยาวนานจากอดีตและในแง่ของความนิยมของสังคมวิทยาในสหรัฐอเมริกา ทฤษฎีนี้ได้รับความนิยมสูงสุดในช่วงคริสต์ศตวรรษ 1940 - 1965 และเสื่อมถอยลงบ้างแต่ยังมีอิทธิพลไม่น้อยจนถึงปัจจุบัน

ตัวแบบสังคม (Model of Society) ทฤษฎีนี้ถือว่าสังคมเหมือนกับสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่ง (Biological Organism) Herbert Spencer เป็นบิดาทฤษฎีนี้ที่ระมัดระวังในการใช้ตัวแบบนี้ คือ เพียงบอกว่าสังคมมนุษย์เหมือนอินทรีย์อย่างหนึ่งแต่สิทธิ์ของเขา เช่น Paul Von Lilienfeld และ Bene Worms เน้นชัดว่าสังคม คือ อินทรีย์อย่างหนึ่ง (an Actual Living Organism) ในปัจจุบัน นักสังคมวิทยาเข้าใจว่าตัวแบบเป็นเพียงอุปมาเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์สังคมเท่านั้น ไม่ใช่สิ่งที่เป็นจริง (Reality) ซึ่งข้อเปรียบเทียบดังกล่าวทำให้ตั้งเป็นสมมติฐานเกี่ยวกับสังคมได้ 3 ประการ

1) สังคมเป็นระบบ ๆ หนึ่ง

2) ระบบนั้นประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

3) ระบบมีขอบเขตแน่นอน พร้อมทั้งมีกระบวนการรักษาบูรณาการของอาณาเขตนั้นไว้เสมอ

ต่อนั้นก็ได้มีการขยายต่อเติมความคิดนี้ให้ครอบคลุมสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามแต่ความคิดของนักสังคมวิทยาที่นิยมอินทรีย์อุปมานี้แบบสุดโต่งกว่าแบบอื่นในหมู่นักโครงสร้างหน้าที่นิยมที่มองเห็นสังคมมีลักษณะดังนี้

1) สังคมในฐานะที่เป็นระบบ ที่มีอาณาเขตแน่นอนเป็นสังคมที่วางระเบียบตนเองควบคุมตนเอง (Self - Regulating) โดยมีแนวโน้มที่ส่วนประกอบต่าง ๆ พึ่งพาอาศัยกันและรักษาดุลยภาพไว้ได้

2) ในฐานะที่เป็นระบบที่บำรุงรักษาตนเอง ทำนองเดียวกับอินทรีย์ทั้งหลาย สังคมมีความต้องการจำเป็นจำนวนหนึ่ง (Needs or Requisites) ซึ่งเมื่อสนองได้แล้ว จะทำให้สังคมดำรงชีวิตอยู่ส่วนต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งการทำเช่นนี้จะส่งผลให้เป็นการรักษาความพึงพากันได้ (Homeostasis) และสามารถรักษาดุลยภาพไว้ได้

3) เมื่อเป็นดังนั้น การวิเคราะห์ระบบที่บำรุงรักษาตนเอง (สังคม) ซึ่งสังคมวิทยาจึงควรต้องมุ่งสนองความต้องการ จำเป็นของส่วนประกอบต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งการทำเช่นนี้จะส่งผลให้เป็นการรักษาความพึงพากันและดุลยภาพด้วย

4) ในระบบที่มีความต้องการ จำเป็นสังคมจึงต้องมีโครงสร้างแบบใดแบบหนึ่งขึ้นมาเป็นหลักประการให้มีการพึ่งพา (Homeostasis) ดุลยภาพ (Equilibrium) และการมีชีวิต (Survival) อาจกล่าวได้ว่าโครงสร้างหลายโครงสร้างสามารถสนองความต้องการจำเป็นอันเดียวกันได้แต่โครงสร้างจำนวนจำกัดเท่านั้นที่สามารถสนองความต้องการจำเป็นใด ๆ หรือความต้องการจำเป็นหลายอย่างในขณะเดียวกัน

ผู้นำความคิดดังได้กล่าวมาแล้ว ออกุสต์ คองท (August Comte) และ เฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) ทั้งสองท่านเป็นผู้ให้รากฐานความคิดกว้าง ๆ เกี่ยวกับสังคมและคำอธิบายเกี่ยวกับสังคมจะเห็นได้ว่าท่านทั้งสองใช้ความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างหน้าที่นิยมเป็นหลักในการแนะนำวิชาสังคมวิทยาเข้าสู่วิชาการของยุโรปสมัยของท่าน ท่านทั้งสองจึงได้ชื่อว่าเป็นบิดาของสังคมวิทยา เนื่องจาก ออกุสต์ คองท เป็นผู้ตั้งชื่อวิชานี้ว่าสังคมวิทยา ท่านจึงได้รับการยกย่อง ให้เป็นบิดาคนแรกของสังคมวิทยามากกว่า เฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) อย่างไรก็ตามก็ต้องนับว่าท่านทั้งสองมีคุณอนันต์ต่อวิชานี้และผู้ที่วางรากฐานสำคัญของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม ได้แก่

- 1) เอมีล เดอร์ไคม์ Emile Durkheim
- 2) บรอนนิสโลว์ มาลินอฟสกี Bronislaw Malinowski
- 3) เอ.อาร์. แรดคลิฟฟ์ - บราวน์ A.R. Radcliffe - Brown

ในการศึกษาทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม ผู้วิจัยได้เห็นถึงการจัดระบบสังคมที่มีชีวิตแบบโครงสร้างแบบใดแบบหนึ่งที่ทำให้พึ่งพากันและดุลยภาพ การดำรงชีวิตอยู่ได้จะต้องสามารถสนองความต้องการที่จำเป็นเสียก่อน เห็นได้จากการจัดระบบการเป็นอยู่ของมนุษย์ที่ต้องมีการจัดระบบในการใช้ชีวิตเป็นอย่างไร ผู้วิจัยได้เห็นถึงสภาพต่าง ๆ ของนักสังคมวิทยาในการสร้างทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม

1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายทอดดนตรีสากลของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

การถ่ายทอดวิชาความรู้ดนตรีของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เริ่มต้นจากพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้เข้ารับราชการในกองภาพยนตร์ทหารอากาศ ท่านได้จัดตั้งวงดุริยางค์ของกองทัพอากาศจนสามารถบรรเลงประกอบภาพยนตร์และบรรเลงงานต่าง ๆ จนได้ผลดีในระดับหนึ่ง ด้วยเกรงว่าหากมีเหตุอันทำให้นักดนตรีบางคน หรือหลายคนไม่สามารถร่วมบรรเลงจนเป็นวงดุริยางค์ในระดับมาตรฐานได้ จะทำให้การบรรเลงขาดความสมบูรณ์ไป ประกอบกับนโยบายที่วงดนตรีต่าง ๆ ของกองทัพอากาศจะต้องสามารถปฏิบัติงานรองรับภารกิจต่าง ๆ ของกองทัพอากาศได้ พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) จึงได้เสนอแนวคิดไปยังผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพอากาศเพื่อเปิดโรงเรียนสอนดนตรีขึ้นในส่วนของกองทัพอากาศเพื่อเป็นการรองรับและจัดอัตรากำลังพลให้เหมาะสม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากกองทัพอากาศเป็นอย่างดี ในปี พ.ศ. 2485 กองทัพอากาศจึงได้เริ่มก่อตั้ง “โรงเรียนดนตรีทหารอากาศ” ขึ้นตรงต่อกองภาพยนตร์ทหารอากาศ

ต่อมาโรงเรียนดนตรีทหารอากาศได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ” จึงเป็นจุดเริ่มต้นของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศนั่นเอง (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2552, น. 14)

กองทัพอากาศจึงมอบหมายให้พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ดำรงตำแหน่ง “ผู้อำนวยการโรงเรียนดนตรี กองภาพยนตร์ทหารอากาศ” อีกตำแหน่งด้วย จากบทความหลายตอนซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือ “บันทึกความทรงจำของพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) สามสิบห้าปีในชีวิตการดนตรี พ.ศ. 2460 - พ.ศ. 2495” ซึ่งเรียบเรียงโดยพระเจนดุริยางค์เอง พบว่าท่านมีแนวคิดที่จะพัฒนาดนตรีสากลของชาติในทุก ๆ ด้าน เปิดโอกาสให้ผู้สนใจและมีคุณสมบัติเหมาะสม เข้าศึกษาในโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดยเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นแรก นำวิชาความรู้วิชาทฤษฎีดนตรีสากล วิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย เครื่องมือเอกของท่านคือ เครื่องดนตรีเชลโล่มาถ่ายทอดให้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ส่วนนักเรียนที่ปฏิบัติเครื่องมืออื่น ๆ ท่านได้ให้ครูที่มีความสามารถมาสอนโดยมีเบี้ยเลี้ยง เงินเดือน และสวัสดิการที่เพียงพอแก่การครองชีพ ในการมาสอนให้แก่เรียนดุริยางค์ทหารอากาศตามเครื่องมือเอก มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นในสาขาวิชาดนตรีอย่างเข้มข้นควบคู่ไปกับการเรียนในวิชาสามัญ พร้อมปลูกฝังให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ เห็นคุณค่าในศิลปะด้านดนตรี พร้อมทั้งจะรักษาไว้ซึ่งเกียรติของตนเองและหน่วยงาน อันจะส่งผลให้ประเทศไทยมีนักดนตรีที่มีทักษะ มีความสามารถในการบรรเลงที่มีมาตรฐานสูง เข้าใจถึงศิลปะทั้งงดงามในการบรรเลง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่แสดงให้นานาอารยประเทศเห็นถึงความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติไทย แนวคิดของ พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้วางรากฐานไว้ตั้งแต่อดีตยังสามารถใช้ได้ดีมาโดยตลอด จนถึงปัจจุบัน กองดุริยางค์ทหารอากาศและโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้ยึดถือแนวทางของท่านในการกำหนดนโยบายและปฏิบัติงานมาโดยตลอด จนอาจกล่าวได้ว่าบรรลุลวัตถุประสงค์ของท่านในทุกข้อส่งผลให้กองดุริยางค์ทหารอากาศและโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีพัฒนาการดนตรีที่ดีมาอย่างต่อเนื่อง (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 28)

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายทอดดนตรีสากลของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้ เพื่อให้เห็นมุมมองอัตลักษณ์ดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ด้านการเรียนการสอน ด้านบริหารและจัดการ ด้านการถ่ายทอด สืบทอดทางดนตรีของพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ที่ได้วางรากฐานไว้ในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรีสากลและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

1.4 แนวคิดทฤษฎีดนตรีสากล

ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2561, น. 23) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับดนตรีสากล สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นเนื้อหา ได้แก่ องค์ประกอบหรือโครงสร้างของดนตรี และส่วนที่เป็นทักษะ ได้แก่ การปฏิบัติทางดนตรีสากล หรือทักษะด้านดนตรีสากล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.4.1 เนื้อหาดนตรี (Music Content) จะมีองค์ประกอบทางดนตรี (Music Elements) ซึ่งประกอบด้วย

1.4.1.1 จังหวะ (Rhythm) คือ การจัดเรียงของเสียง หรือความเงียบซึ่งมีความสั้นหรือความยาวต่าง ๆ กัน โดยที่กำหนดจังหวะตก หรือจังหวะที่สม่ำเสมอ เช่น การเต้นของหัวใจ แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวกับจังหวะ ได้แก่ จังหวะตก จังหวะเน้น หรือจังหวะหนัก ความยาวของจังหวะ รูปแบบของจังหวะ

1.4.1.2 ทำนอง (Melody) ทำนอง คือการจัดเรียงของระดับเสียง ซึ่งมีความสั้นยาวกำหนดโดยจังหวะของทำนอง แนวคิดพื้นฐานของทำนอง ได้แก่ แนวทำนองที่ดำเนินไปด้วยเสียง การเรียงเสียง เสียงเรียบ เสียงกระโดด เสียงซ้ำ ช่วงกว้างของเสียงที่เกิดการเคลื่อนไหวขึ้น ๆ ลง ๆ หรืออยู่กับที่ของระดับเสียง และการจัดระดับเสียงของทำนอง

1.4.1.3 รูปแบบ (Form) เป็นโครงสร้างที่ทำให้ดนตรีมีความหมายในลักษณะของเสียงกับเวลา รูปแบบที่ช่วยให้ดนตรีมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันทำให้นดนตรี หรือบทเพลงแต่ละบทเพลงมีความเป็นหนึ่ง แนวคิดขั้นพื้นฐานด้านรูปแบบของดนตรี ได้แก่ ทำนองหลักเป็นส่วนเล็กที่สุดของรูปแบบดนตรี ประโยค มีลักษณะเป็นการแสดงความคิดหนึ่งที่ออกมาทางดนตรี ส่วนจบของประโยคแสดงไว้ด้วยการลงท้ายของการจบของบทเพลง

1.4.1.4 เสียงประสาน (Harmony) คือ ระดับเสียงตั้งแต่สองเสียงขึ้นไป ที่ร้องหรือเล่นในลักษณะเดียวกับลักษณะของการประสานเสียงมีอยู่กันหลายลักษณะ เช่น เป็นลักษณะของการใส่เสียงภาษาให้กับทำนองเพลงหนึ่งทำนอง หรือเป็นการนำทำนองเพลงสองทำนองมาร้องพร้อมกันทำให้เกิดการสอดประสานเสียงร้องทำนองและการล้อทำนองไล่ตามกัน

1.4.1.5 อารมณ์ของเพลง (Expression) เป็นลักษณะเฉพาะที่ได้จากเสียงร้องของมนุษย์หรือเสียงที่ได้จากเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ซึ่งไม่เหมือนกัน ระดับเสียงเดียวกันเมื่อใช้เสียงดนตรีชนิดต่าง ๆ มาบรรเลงร่วมกันก็จะเกิดการผสมวง ซึ่งทำให้ได้อารมณ์ทางดนตรีมากขึ้น ทำให้เกิดความไพเราะหลากหลาย เช่นเดียวกับการนำเสียงร้องของมนุษย์มาร้องรวมกันทำให้ได้อารมณ์แตกต่างกันไป

1.4.1.6 แบบของเพลง (Style) เป็นลักษณะของเพลงที่อยู่ในสภาพสังคมต่างยุคกัน นักประพันธ์เพลงต่างกัน อันเป็นผลทำให้แบบแผน วิธีการ แนวคิดในการประพันธ์เพลงก็ต่างกัน

1.4.2. วรรณคดีดนตรี (Music Literature) หมายถึง เรื่องราวของบทเพลงที่นำมา บรรเลงและร้องรวมถึงประวัติดนตรี ประกอบด้วย

1.4.2.1 บทเพลงที่เป็นส่วนสำคัญมากสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้ศึกษาดนตรีเข้าใจ ดนตรีมากขึ้นเนื่องจากการศึกษาบทเพลงในแต่ละยุคแต่ละสมัย ช่วยให้เด็กเห็นความแตกต่างของ ลักษณะของบทเพลงในแต่ละยุค

1.4.2.2 ประวัติดนตรี การรู้เรื่องประวัติดนตรีจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในบทเพลง องค์ประกอบของดนตรีมากขึ้นการศึกษาประวัติดนตรีมีหลายด้าน เช่น ศึกษายุคต่าง ๆ ของดนตรี ประวัติของนักดนตรีแต่ละยุคแต่ละคนหรือประวัติของดนตรีพื้นบ้าน ประวัติเครื่องดนตรี วงดนตรี การศึกษาดนตรีเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในดนตรีได้

1.4.3 ทักษะดนตรี (Music Skills) ทักษะดนตรีจัดเป็นหัวใจของการศึกษาดนตรี ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้ประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะดนตรีหลายด้าน ทักษะดนตรีประกอบด้วย การฟัง การร้อง การบรรเลง การเคลื่อนไหว ความคิดสร้างสรรค์การอ่าน และการเขียนโน้ต (พงษ์ลดา นาควิเชียร, 2537, น. 19) ซึ่งประกอบด้วย

1.4.3.1 การฟัง (Listening) การฟังเป็นทักษะที่จำเป็นมากสำหรับผู้เล่นดนตรี เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียง การฟังจึงย่อมมีบทบาทมากในการช่วยให้ผู้ศึกษาดนตรีมีความเข้าใจดนตรี ซึ่งนำไปสู่ความซาบซึ้งและนักดนตรีต่อไป การฟังเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนเนื่องจากเพลงเป็นศิลปะ มืองค์ประกอบและโครงสร้างที่ซับซ้อนกัน อย่างไรก็ตามการฟังเพลงเป็นทักษะที่สามารถเรียนรู้ได้ และจัดเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญ ความซาบซึ้งในดนตรีจะเกิดขึ้นได้ถ้ามีทักษะการฟังที่เพียงพอ การฟังจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนการสอนดนตรีในทุกระดับชั้น

1.4.3.2 การร้องเพลง (Singing) การร้องเพลงเป็นทักษะดนตรีที่ต้องได้รับการฝึกฝน เช่นเดียวกับทักษะอื่น ๆ ทางดนตรี ทั้งนี้เนื่องจากการร้องเพลงมีหลายลักษณะด้วยกัน และเทคนิคต่าง ๆ ในการร้องเพลงมีมากมาย ผู้ที่มีทักษะการร้องเพลงที่ดีจะเข้าใจหลักการพื้นฐานจะสามารถร้องเพลง ได้ไพเราะน่าฟัง การร้องเพลงเป็นทักษะที่ผู้ศึกษาดนตรีจะต้องแสดงออกไม่เหมือนกับการฟัง จะเห็นได้ว่าการร้องเพลงเป็นกิจกรรมทางดนตรีที่มีความสนุกสนาน สร้างความสนใจให้กับผู้ศึกษาดนตรีเป็นอย่างดี ในการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาจึงควรมีการร้องเพลงเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนร้องเพลง ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร้องเพลงในลักษณะต่าง ๆ เช่น การร้องเดี่ยว การร้องหมู่ และการร้องประสานเสียง

1.4.3.3 การบรรเลงเครื่องดนตรี (Playing) การศึกษาดนตรี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในขั้นพื้นฐาน และสร้างความเข้าใจทางดนตรีให้มากขึ้น เครื่องดนตรีประเภทบรรเลง เครื่องสาย เครื่องเป่า เครื่องกระทบ เป็นต้น

1.4.3.4 การเคลื่อนไหวร่างกาย (Moving) การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรีที่เป็นทักษะพื้นฐานที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในดนตรีได้เช่นเดียวกัน จบการร้องในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสามารถใช้การเคลื่อนไหวร่างกายช่วยพัฒนาแนวคิดพื้นฐานทางดนตรีได้อย่างดี

1.4.3.5 ความคิดสร้างสรรค์ (Creating) ความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีสามารถกระทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การแต่งเพลงจากทำนองง่าย ๆ เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกทางดนตรี ซึ่งเสริมสร้างความเข้าใจในดนตรีได้ดี

1.4.4 การอ่านโน้ต การเขียนโน้ต (Reading - write note) ทักษะการอ่านโน้ต การเขียนสัญลักษณ์ทางดนตรี จัดได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญหนึ่งในการเรียนดนตรี เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียงจึงต้องแปลงเสียงเป็นสัญลักษณ์ เพื่อใช้ในการถ่ายทอดเสียงต่าง ๆ ฉะนั้นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจดนตรีหรือสิ่งที่จะเป็นสื่อในการแสดงออกทางดนตรีจึงมักต้องผ่านขั้นตอนการแปลงหรือการใช้สัญลักษณ์ดนตรีเสมอ

ในการจัดการเรียนรู้ดนตรีสากล ผู้วิจัยได้เห็นว่า การฝึกทักษะในภาคทฤษฎีดนตรีและภาคปฏิบัติดนตรีจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนพัฒนาขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามมาตรฐานการศึกษาดนตรีทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจ และความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างดีซึ่งจะทำให้นักเรียนและนักศึกษาดนตรีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.5 แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ 4m หมายถึง องค์ประกอบของ ทฤษฎี 4 m คือ เป็นทฤษฎีการจัดการเป็นหนึ่งในทฤษฎีการบริหารปัจจัยในกระบวนการผลิต 4m (pangpond, 2565, ออนไลน์, สืบค้น 16 พฤศจิกายน 2565)

- 1) คน (Man)
- 2) เงิน (Money)
- 3) วัตถุดิบ (Material)
- 4) การบริหารจัดการ (Management)

หลักการบริหาร 4m ในการผลิตจะมีขั้นตอนควบคุมการผลิตเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อที่จะสร้างความเชื่อมั่นในผลผลิตที่ได้ให้เกิดขึ้นกับลูกค้า ดังนั้น ในกระบวนการผลิตจะเน้นเรื่องของความสามารถในการควบคุมการผลิต โดยมีเป้าหมายที่จะควบคุมให้การผลิตมีคุณภาพที่ดี มีความสม่ำเสมอสามารถผลิตสินค้าได้ตรงตามเป้าหมาย ในบทความนี้จะพูดถึงการจัดการกับปัจจัยหรือตัวแปรในการผลิต

1) แนวคิดทฤษฎีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Man) คือ คนงาน พนักงาน หรือบุคลากร ทั้งจากภายในและภายนอก เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดเพราะการผลิตหรือดำเนินการใด ๆ จะต้องเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยคน ทั้งในด้านความคิด การวางแผน การดำเนินการ หรือจัดการทำให้เกิดการผลิตหรือกิจกรรมทางธุรกิจทุกรูปแบบการพัฒนาคอนจริงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ การบริหารกำลังคน ต้องมีการพัฒนาคอนด้านความรู้ ทักษะ และวางแผนการใช้คนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด

2) เงินทุน (Money) คือ เงินหรือทุน (Money Management) ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ทั้งจากเงินทุนภายในและภายนอก ในทางธุรกิจเงินทุนถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดเพราะการทำธุรกิจทุกอย่างไม่สามารถดำเนินได้ดีหากขาดทุนในการดำเนินงานของทฤษฎีการบริหารจัดการ เมื่อทำธุรกิจทุกอย่างจะต้องเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยเงินทุน เพราะจะเป็นตัวขับเคลื่อนธุรกิจและปัจจัยต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปได้ทั้งในด้านค่าแรงคน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ การมุ่งเป้าไปที่การพัฒนาเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามหลักการบริหารงานในการดำเนินธุรกิจ

3) วัสดุ (Material) คือ วัสดุสิ่งของ วัตถุดิบ ชิ้นส่วนอะไหล่ ผลิตภัณฑ์ บริการหรืออุปกรณ์อื่น ๆ มีส่วนนำมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการ เป็นสิ่งสำคัญอันดับต่อมา เพราะทุกธุรกิจต้องอาศัยสิ่งที่ได้ในกลุ่มนี้มาใช้เป็นทรัพยากรในการผลิต ดังนั้นต้องรู้จักบริหารจัดการวัตถุดิบให้มีประสิทธิภาพสามารถมีเพียงพอในการผลิต บริหารจัดการให้ได้ต้นทุนที่ต่ำในการผลิต และทำให้ธุรกิจได้ผลกำไรสูงสุด การบริหารวัสดุ ในการดำเนินงานว่าทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองทรัพยากรในการผลิตให้น้อยที่สุด หรือการใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าสูงสุด

4) การบริหารจัดการ (Management) คือ การให้กลุ่มบุคคลในองค์กรเข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันขององค์กร ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน การจัดการองค์กร การสรรหาบุคลากร การนำหรือสั่งการ และการควบคุมองค์กรหรือความพยายามที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันการจัดการทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วยการใช้งานตามตำแหน่ง ตลอดจนการจัดวางทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรเทคโนโลยี และทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งยังช่วยบริหารให้กับองค์กรต่าง ๆ ให้มีความก้าวหน้าด้วยการวิเคราะห์ 4m

ปัจจัยในกระบวนการผลิต 4 ด้าน (4m in Production Process) เรื่องของคน ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะมีผลกับการผลิตและปัจจัยต่าง ๆ ก็จะมีคามสำคัญมากน้อยตามลำดับความเหมาะสมในแต่ละองค์กรขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสามารถ และการจัดการขององค์กรเหล่านั้นว่ามีการบริหารจัดการที่ดีหรือไม่

จากการที่ปัจจัย 4m มีความสำคัญจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการผลิตได้ดังนั้นบางครั้งจะเห็นว่าทฤษฎีการบริหาร 4m เป็นกลยุทธ์ แนวคิดการบริหารจัดการเพิ่มลูกค้า รักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขายกับลูกค้า เนื่องจากมีลูกค้าบางราย มักจะกำหนดให้ผู้ผลิตต้องมีการควบคุมการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยเหล่านี้ โดยเมื่อไหร่ที่ผู้ผลิตต้องการเปลี่ยนปัจจัยเหล่านี้จะต้องทำการแจ้งให้ลูกค้ารับทราบและให้เขาอนุมัติก่อน

อย่างไรก็ตามในการทำธุรกิจในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ปัจจัยในกระบวนการผลิต 4 ด้าน (4m in Production Process) อาจเริ่มไม่เพียงพอสำหรับการที่องค์กรจะสามารถบรรลุสู่เป้าหมายทางธุรกิจในด้านการผลิตหรือบริการได้ ผู้บริหารงานด้านธุรกิจในยุคปัจจุบันจึงพยายามหาวิธีสร้างความสมบูรณ์ในงานโดยเพิ่มปัจจัยที่สำคัญขึ้นอีก 4 ปัจจัย เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในงาน

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ 4m พบว่าหลักการบริหารจัดการได้ปัจจัยหลัก 4m ดังนี้ 1) คน (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัตถุดิบ (Material) 4) การบริหารจัดการ (Management) ใช้ในการบริหารจัดการในการประกอบธุรกิจ การทำงานด้านอื่น ๆ เป็นต้น ใช้การบริหารจัดการ 4m ใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้การดำเนินการประกอบธุรกิจ การทำงานด้านอื่น ๆ ได้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ 4m นำไปใช้ในการศึกษา และนำมาเขียนวิทยานิพนธ์ให้เนื้อหาครอบคลุมทุกกระบวนการศึกษาการบริหารจัดการต่อไป

2. สารัตถะที่เกี่ยวข้อง

2.1 องค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ทางดนตรี

ดนตรีกับอัตลักษณ์ ไชมอน ฟรีธ (Simon Frith) ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1996 นักวิชาการในสกุลวัฒนธรรมรุ่มนุกเบิก มีความเห็นว่าการศึกษาดนตรีสมัยนิยมควรหันไปศึกษาว่าดนตรีนั้นสร้างกลุ่มคนขึ้นมาได้อย่างไร อีกทั้งสร้างหรือก่อรูปประสบการณ์ชีวิตทั้งในส่วนที่เป็นอัตวิสัยและอัตลักษณ์ร่วมกันขึ้นมาได้อย่างไร ฟรีธเห็นว่าอัตลักษณ์ (Identity) คือประเด็นสำคัญที่เราควรวิเคราะห์อย่างเคลื่อนไหว (Mobile) ในส่วนของดนตรีก็เช่นเดียวกันเพราะดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดนตรีจึงเป็นได้ทั้งส่วนของปัจเจกชนและส่วนรวมเป็นทั้งในด้านจริยธรรมและสุนทรียะดนตรีและอัตลักษณ์จึงมีความสัมพันธ์กันในลักษณะของกระบวนการ (วิริยะ สว่างโชติ, 2549, น. 9 – 10)

- รูปแบบของดนตรี ที่จัดขึ้นมาเพื่อรับชมรับฟังดนตรีจากการแสดงโดยตรงอาจบ่งบอกถึงการดำรงชีวิตอยู่ของดนตรี

- เครื่องดนตรี เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม ที่ทำให้สังคมรู้จักมีลักษณะเฉพาะของตน มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและกิจกรรมในสังคม

- เนื้อร้อง เป็นวัฒนธรรมทางภาษา บ่งบอกถึงความต้องการที่สื่อสารผ่านเสียงเพลง อีกทั้งยังบ่งบอกถึงความเป็นกลุ่มชน ลักษณะทั่วไปของคนในชาติ ประวัติศาสตร์ โดยเสียงสำเนียงของภาษา เนื้อร้องแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรม โดยโครงสร้างของสังคม วิถีชีวิต มีการสอดแทรกวัตถุประสงค์ คำสอน คุณค่าและเป้าหมายต่าง ๆ ผ่านเนื้อร้อง

- นักดนตรี เป็นกลุ่มคนที่ต้องผ่านกระบวนการการฝึกหัดจากครูผู้สอน การฝึกเล่นดนตรีของแต่ละกลุ่มชนมีความแตกต่างกันออกไป การฝึกดนตรีสำหรับคนที่มีพรสวรรค์กับลักษณะทั่วไปก็มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้การศึกษาแนวทางการฝึกหัด การแนะนำของครู การแก้ไขปัญหา การกำหนดเป้าหมาย การฝึกหัดและการเลือกประเภทของดนตรีเป็นวัฒนธรรมที่มีคุณค่าที่จะผลิตนักดนตรีที่มีฝีมือเป็นนักดนตรีที่มีคุณค่าของสังคมนั้น ๆ และเป็นวัฒนธรรมที่มีมูลค่าเป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ (Intangible Goods) อีกทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดงานที่มีคุณค่าทางสังคม

- บทบาทของดนตรีที่มีหน้าที่และรับใช้สังคมแสดงออกถึงวัฒนธรรมเป็นมุมมองทางสังคมซึ่งเป็นส่วนพฤติกรรมมนุษย์ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ศาสนาและพิธีกรรม ระบบเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง องค์การทางสังคม มหรสพ นันทนาการ

- การสร้างสรรค์งานดนตรีในสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เกิดจากนักดนตรี นักแสดงรวมไปถึงความต้องการของสังคม ภาษาดนตรีที่นำเสนอออกมาจะเป็นพัฒนาการที่แสดงออกถึงสิ่งใหม่ สิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาในอดีต ทั้งนี้อาจมีเป้าหมายเพื่อการดำรงอยู่ รักษาวัฒนธรรมเดิมไว้ให้ได้มากที่สุดบนพื้นฐานวัฒนธรรมใหม่

- ส่วนประกอบที่จะทำให้เกิดดนตรีขึ้นมา อาจแบ่งได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือส่วนที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ได้แก่ ผู้ประพันธ์เพลง ผู้แสดง ผู้ฟัง ส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องดนตรี (รวมทั้งเสียงมนุษย์) คุณค่าของศิลปะนั้นย่อมมีอยู่ในตัวของมันเองตลอดกาลเวลาทั้งงานนั้นยังอยู่ แต่ปัญหาที่น่าคิดก็คือ ทำอย่างไรจะให้ผู้ฟังชื่นชม และติดใจในศิลปะนั้นได้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561, น. 4)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ไปใช้ในการวิเคราะห์ด้านอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของ กองดุริยางค์ทหารอากาศว่ามีความเป็นอัตลักษณ์อย่างไร เพราะเหตุใด กองดุริยางค์ทหารอากาศมีอัตลักษณ์ด้านประวัติและพัฒนาการดนตรีสากล และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ดนตรีสากลอย่างไร

2.2 องค์ความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีสากล

ทฤษฎีดนตรีสากล ณิชชา พันธุ์เจริญ (2551, น. 1 - 30) ว่าด้วยเรื่อง “เสียง” เรื่องของเสียงเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งทางวิทยาศาสตร์ เรียกว่า สวณศาสตร์ (สะ - วะ - นะ - สาด) หรือ Acoustics หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยเรื่องเสียง เนื่องจากดนตรีมีความสัมพันธ์กับเสียงโดยตรงจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเรื่องวิทยาศาสตร์เบื้องต้นที่เกี่ยวกับเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนรู้วิชาทฤษฎีดนตรี ซึ่งมีแนวคิดทางวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของวัตถุ วัตถุใดที่สั่นสะเทือนได้ก็จะเกิดเสียงได้ เมื่อวัตถุสั่นสะเทือนจะทำให้เกิดการอัดตัวและการขยายตัวของคลื่นเสียง ซึ่งถูกส่งไปยังหูโดยผ่านชั้นบรรยากาศ ดังนั้นเสียงที่ได้ยินก็เป็นผลจากการที่คลื่นเสียงถูกส่งจากวัตถุที่สั่นสะเทือนไปยังหู เสียงที่ได้ยินจะเป็นเสียงสูงเสียงต่ำ เสียงดังเสียงเบา หรือมีคุณภาพเสียงในลักษณะต่าง ๆ อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับแหล่งกำเนิดเสียง และจำนวนรอบต่อวินาทีของการสั่นสะเทือนที่ทำให้เกิดเสียงนั้น เสียงแต่ละเสียงมีคุณสมบัติ ซึ่งสามารถแยกแยะได้ดังนี้

2.2.1 ระดับเสียง

ระดับเสียง (Pitch) หมายถึง เสียงสูงเสียงต่ำ เราสามารถเปรียบเทียบเสียง 2 เสียงได้ว่าเสียงใดมีระดับเสียงสูงกว่า และเสียงใดมีระดับเสียงต่ำกว่าโดยการฟัง ถ้าระดับเสียงต่างกันมากจะฟังง่าย ถ้าต่างกันเพียงเล็กน้อยก็จะฟังยากกว่า โดยทั่วไประดับเสียงของผู้ชายจะต่ำกว่าระดับเสียงของผู้หญิง

และในเพศเดียวกัน ระดับเสียงของเด็กจะสูงกว่าระดับเสียงผู้ใหญ่ ระดับเสียงที่ต่ำกว่าจะเกิดจากแหล่งกำเนิดเสียงที่ใหญ่กว่า หรือแหล่งกำเนิดเสียงที่ตั้งน้อยกว่า หรือแหล่งกำเนิดเสียงที่มีช่วงสั้นกว่า เช่น เสียงต่ำของเปียโนจะเกิดจากสายลวดทองเหลืองที่ใหญ่กว่า หรือแหล่งกำเนิดเสียงที่มีช่วงสั้นกว่า เช่น เสียงต่ำของเปียโนจะเกิดจากสายลวดทองเหลืองที่ใหญ่กว่า แต่ถ้าเปรียบเทียบระดับเสียงที่เกิดจากสายลวดทองเหลืองขนาดเดียวกันจะพบว่า เสียงที่เกิดจากสายลวดที่ขึงตึงกว่าจะมีระดับเสียงสูงกว่า เสียงที่เกิดจากสายลวดที่สั้นกว่าก็จะมีระดับเสียงสูงกว่า เป็นต้น

2.2.2 ความเข้มเสียง

ความเข้มเสียง (Volume หรือ Intensity) หมายถึง เสียงเบาเสียงดัง ความเข้มเสียงเกิดจากแรงสั่นสะเทือนของวัตถุที่เป็นแหล่งกำเนิดเสียง ถ้าวัตถุสั่นสะเทือนมาก เสียงจะดังและในทางตรงกันข้าม ถ้าวัตถุสั่นสะเทือนน้อย เสียงก็จะเบา ความเข้มเสียงขึ้นอยู่กับความแรงที่ส่งจากแหล่งกำเนิดเสียงไปยังหู เวลาที่เราตะโกนเส้นเสียงจะสั่นสะเทือนมากทำให้เกิดเสียงดัง ถ้าเราตีกลองโดยออกแรงมากขึ้น หน้ากลองจะสั่นมากขึ้น ทำให้เสียงกลองดังขึ้น ความเข้มเสียงวัดได้จากความกว้างคลื่นเสียง (Amplitude) ถ้าคลื่นเสียงยิ่งกว้างเสียงก็จะยิ่งดัง ในขณะที่เสียงเดินทางผ่านชั้นบรรยากาศนั้น ความเข้มเสียงจะน้อยลงตามลำดับ กล่าวคือ เสียงจะเบาลงดังนั้น ระยะทางที่เสียงต้องเดินทางก็จะมีผลต่อความเข้มเสียงด้วย

2.2.3 สีสนเสียง

สีสนเสียง (Timbre หรือ Tone Color) หมายถึง เสียงที่มาจากแหล่งกำเนิดเสียงต่าง ๆ เช่น เสียงเปียโน เสียงกีตาร์ เสียงพูด เสียงเคาะประตู เสียงกริ่ง เสียงลม เสียงร้อง เป็นต้น คลื่นเสียงที่เกิดจากแหล่งที่มีสีสนเสียงต่างกันจะมีรูปร่างลักษณะต่างกัน เช่น ของไวโอลินจะมีรูปร่างต่างจากคลื่นเสียงของทรัมเป็ต สื่อดนตรี (Medium) จะทำให้เกิดสีสนเสียงต่างกัน สื่อดนตรีก็คือเครื่องดนตรี หรือเส้นเสียงในกรณีของการขับร้องเครื่องดนตรีต่างชนิดกันจะทำให้เกิดสีสนต่างกัน เพลงเดียวกันที่บรรเลงโดยเครื่องดนตรีต่างชนิดกันจะทำให้เกิดรสชาติต่างกัน เพราะสีสนเสียงต่างกัน

2.2.4 คุณภาพเสียง

คุณภาพเสียง (Tone Quality) หมายถึง เสียงดีมากดีน้อย เสียงไพเราะมากหรือไพเราะน้อยซึ่งใช้ความรู้สึกและรสนิยมตัดสิน ไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน เสียงโน้ตตัวเดียวกันที่เกิดจากเปียโน 2 ตัวจะมีคุณภาพเสียงไม่เหมือนกันทีเดียว แม้จะมีระดับเสียง ความเข้มเสียง และสีสนเสียงเหมือนกันทุกประการ เวลาเลือกซื้อเครื่องดนตรีจึงต้องคำนึงถึงคุณภาพเสียงซึ่งแต่ละบุคคลจะชอบ

คุณภาพเสียงไม่เหมือนกัน บางคนชอบเปียโนยี่ห้อหนึ่งเพราะฟังนุ่มไพเราะส่วนอีกยี่ห้อหนึ่งเสียงใสเกินไป ในขณะที่อีกคนหนึ่งชอบเปียโนเสียงใส เสียงร้องหรือเสียงพูดของคนก็เช่นเดียวกัน บางคนมีคุณภาพเสียงที่ทุ้มนุ่มนวล ในขณะที่อีกคนมีคุณภาพเสียงที่ก้องกังวาน ในการปฏิบัติเครื่องดนตรี นักดนตรีต้องคำนึงอย่างมากถึงคุณภาพเสียงเพื่อให้ได้น้ำเสียงที่ไพเราะน่าฟัง

2.2.5 ความยาวเสียง

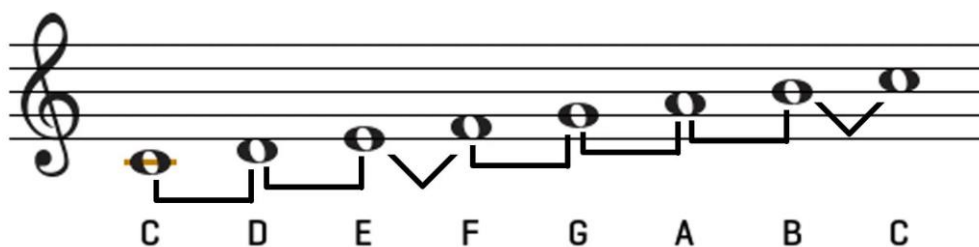
ความยาวเสียง (Duration) เป็นพื้นฐานของดนตรีที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาเสียง แต่ละเสียงที่เกิดขึ้นต้องมีระยะเวลาซึ่งกำหนดความยาวความสั้นของเสียง เสียงไม่ว่าจะมีระดับเสียงที่แน่นอนหรือไม่ ก็ต้องมีความยาวเข้ามาเกี่ยวข้อง ความยาวเสียงเป็นที่มาของจังหวะซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในดนตรีของทุกชาติทุกภาษา ความยาวเสียงในที่นี้หมายรวมถึง ความเงียบของตัวหยุดด้วย เนื่องจากดนตรี เป็นผลของกระบวนการเกิดเสียง (Sound) สลับกับความเงียบ (Silence) ไม่ว่าจะเป็นเสียง (ซึ่งใช้สัญลักษณ์ตัวโน้ต) หรือความเงียบ (ซึ่งใช้สัญลักษณ์ตัวหยุด) ย่อมต้องมีความยาวหรือระยะเวลาทั้งสิ้น และย่อมมีความสำคัญเท่าเทียมกันระหว่างตัวโน้ตกับตัวหยุด

2.2.6 จังหวะ

ลักษณะจังหวะ (Rhythm) เป็นตัวกำหนดความสั้นและความยาวของเสียงโน้ต แต่ละตัวลักษณะจังหวะจะปรากฏพร้อมกับตัวโน้ตซึ่งผู้เล่นต้องอ่านทั้งระดับเสียงของตัวโน้ตและอ่านลักษณะจังหวะของตัวโน้ตไปพร้อม ๆ กัน สัญลักษณ์ที่แสดงลักษณะจังหวะ คือ ตัวโน้ตและตัวหยุด ตัวโน้ตเป็นสัญลักษณ์แทนเสียง ส่วนตัวหยุดเป็นสัญลักษณ์แทนความเงียบ ทั้งตัวโน้ตและตัวหยุดมีความสำคัญเท่ากัน เนื่องจากดนตรีประกอบด้วยเสียงและความเงียบผสมผสานกันไปหรือสลับกันไป ความแม่นยำในการสร้างเสียงและความเงียบในการบรรเลงให้ถูกต้องตามตัวโน้ตเพลงจึงสำคัญอย่างยิ่ง

2.2.7 บันไดเสียงเมเจอร์

บันไดเสียงเมเจอร์ (Scale) หมายถึง โน้ต 5 - 12 ตัวที่เรียงกันตามลำดับ บันไดเสียงที่มีหลายชนิด แต่ละชนิดมีโครงสร้างต่างกัน ซึ่งทำให้บันไดเสียงแต่ละชนิดมีเสียงโดยรวมแตกต่างกัน คำว่า สเกล (Scale) มาจากภาษาอิตาลี สกาลา (Scale) ซึ่งแปลตรงตัวว่า ขั้นบันได ฉะนั้นบันไดเสียงจึงต้องเป็นโน้ตที่เรียงกันตามลำดับจากต่ำไปสูงหรือจากสูงไปต่ำ บันไดเสียงที่เป็นหลักในดนตรีตะวันตกมี 2 ประเภท ได้แก่ บันไดเสียงไดอาโทนิค (Diatonic Scale) และบันไดเสียงโครมาติก (Chromatic Scale) ตัวอย่าง เมเจอร์ (Scale) C D E F G A B C 3 - 4 7 - 8 ห่างกันครึ่งเสียง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เมเจอร์ (Scale)

ที่มา: ผู้วิจัย

บันไดเสียงไมเนอร์ (Minor) บันไดเสียงมาตรฐานในระบบโทนาลิตี หรือระบบอิงกุญแจเสียง (Tonality) ของดนตรีตะวันตกมี 2 ชนิดเท่านั้น คือ บันไดเสียงเมเจอร์ (Major) และบันไดเสียงไมเนอร์

บันไดเสียงเมเจอร์จะเป็นหลักสำคัญในการคิดขั้นคู่และนำไปสู่เรื่องอื่น ๆ ตลอดจนบันไดเสียงไมเนอร์ด้วย ในการคิดบันไดเสียงไมเนอร์ต้องเทียบเคียงกับบันไดเสียงเมเจอร์เสมอเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง

2.2.8 ขั้นคู่

ขั้นคู่ (Interval) หมายถึง ระยะห่างระหว่างโน้ต 2 ตัว เป็นความสัมพันธ์ระหว่างโน้ตทั้งสองที่บ่งบอกทั้งระยะและลักษณะเสียง เมื่อเล่นโน้ตทั้งสองทีละตัวหรือเล่นพร้อมกันก็จะเกิดเป็นคู่เสียง ระยะขั้นคู่เกิดขึ้นได้เสมอระหว่างโน้ต 2 ตัวใด ๆ ก็ตาม โดยไม่มีเงื่อนไขว่าต้องเป็นคู่โน้ตที่มีโครงสร้างหรือมีตำแหน่งอยู่ที่ใดอย่างไร ขั้นคู่เป็นส่วนประกอบสำคัญของทริยแอดและคอร์ด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประสานเสียง

การวิเคราะห์ขั้นคู่เป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการเปลี่ยนกุญแจเสียง การเรียบเรียงเสียงประสาน ตลอดจนการเขียนแนวทำนองสอดประสาน ขั้นคู่เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาทฤษฎีดนตรี ตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูง การที่อธิบายว่ามีโน้ต 2 ตัวของขั้นคู่นั้นห่างกันเป็นระยะทางเท่าใด ต้องคำนึงถึง 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นตัวเลขและส่วนที่เป็นชนิดของขั้นคู่ ชนิดของขั้นคู่มี 5 ชนิด 1) Major 2) Minor 3) Perfect 4) Augmented และ 5) Diminished

คอร์ด (Chord ในภาษาไทยนิยมออกเสียงว่า ขอด) หมายถึง กลุ่มโน้ต 3 - 4 ตัวที่ประกอบกันเป็นเสียงประสานและมีหน้าที่ชัดเจนในจุดที่มีการใช้คอร์ด อันที่จริงคอร์ดก็คือทริยแอดนั่นเอง ทริยแอดเป็นพื้นฐานของคอร์ดเพราะคอร์ดก็มี 4 ชนิด และมีคุณสมบัติพิเศษในแต่ละชนิดเหมือนกลับทริยแอด ได้แก่ คอร์ดเมเจอร์ (Major) คอร์ดไมเนอร์ (Minor) คอร์ดดิมีนิช (Diminished) คอร์ดออกเมนเทด (Augmented) แต่ละคอร์ดสามารถนำไปขยายต่อเป็นคอร์ดที่ซับซ้อนขึ้นและมีหน้าที่ที่อธิบายได้ในการประสานเสียง หากจะพยายามแยกความแตกต่างคอร์ดและทริยแอดก็อาจกล่าวได้ว่าทริยแอดมีโน้ต 3 ตัวแต่คอร์ดมีโน้ต 4 ตัว ซึ่งควรทำความเข้าใจว่าโน้ต 4 ตัวของคอร์ดนั้นอันที่จริงก็คือ โน้ตที่ต่างกัน 3 ตัว ของทริยแอดบวกกับโน้ตช่วงคู่แปดซึ่งเป็นโน้ตซ้ำตัวใดตัวหนึ่งอีก 1 ตัวในการนำไปใช้จริง

คอร์ดทำหน้าที่ในการประสานเสียง 4 แนว การมีโน้ต 4 ตัวในก่อนจึงเป็นเรื่องจำเป็นในการประสานเสียงขั้นสูง คอร์ดอาจประกอบด้วยโน้ตที่แตกต่างกันมากกว่า 3 - 4 ตัวก็ได้และในทางตรงกันข้ามแม้แต่โน้ตเพียง 2 ตัวก็เป็นคอร์ดได้ในแง่ของเสียงประสาน กล่าวคือ เป็นคอร์ดที่มีโน้ตบางตัวถูกตัดออก เพื่อเหตุผลบางอย่างทางไวยากรณ์เสียงประสานและหมักได้ยินเสียงคอร์ดนั้นแม้จะมีโน้ตไม่ครบทุกตัวก็ตาม ซึ่งเป็นเรื่องของประสบการณ์ด้านดนตรีตะวันตกของแต่ละยุค

ทฤษฎีสากลขั้นพื้นฐาน การเรียนดนตรีที่ดี นอกจากประสบการณ์ที่ดีแล้วผู้เรียนต้องมีพื้นฐานทฤษฎีดนตรีที่ดีเยี่ยม จึงจะไปต่อยอดกับการบรรเลงได้ดี การเรียนทฤษฎีขั้นพื้นฐาน รัชชา พันธุ์เจริญ (2551, น. 1 - 31) ว่าด้วยเรื่อง 1) ระดับเสียง 2) ความเข้มเสียง 3) สีสันเสียง 4) คุณภาพเสียง 5) ความยาวเสียง 6) จังหวะ 7) บันไดเสียง (เมเจอร์ - ไมเนอร์) 8) ชั้นคู่ 9) คอร์ด 10) ศัพท์ดนตรีสากล ที่กล่าวมาผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบขั้นพื้นฐานขั้นต้นเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ทฤษฎีดนตรีสากลขั้นต่อไป

2.3 องค์ความรู้ด้านประเภทของวงดนตรีสากล

ดนตรีตะวันตก โดยคมสันต์ วงศ์วรรณ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแบ่งประเภทของวงดนตรีสากล วงดนตรีแต่ละประเภทมีลักษณะการประสมวงที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่มนุษย์ได้คิดค้นวงดนตรีนั้น ๆ ขึ้นมาใช้งานและหน้าที่ของวงดนตรีแต่ละประเภทด้วย

การประสมวงดนตรี หมายถึง การนำเครื่องดนตรีแต่ละประเภทหรือชนิดต่าง ๆ มาบรรเลงร่วมกันเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบทเพลงด้วยเสียงดนตรีไปสู่ผู้ฟังตามรูปแบบที่ผู้ประพันธ์เพลงได้กำหนดเอาไว้ นับว่าเป็นศาสตร์ทางดนตรีที่มีประวัติความเป็นมายาวนานไม่น้อยไปกว่าการขับร้องคีตกวี

ในแต่ละยุคสมัยได้สร้างสรรค์ผลงานสำหรับการบรรเลงด้วยวงดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ ตามความนิยมในแต่ละยุคสมัย

เราจะพบเห็นการบรรเลงของนักดนตรีตั้งแต่หนึ่งคนไปจนถึงหนึ่งร้อยคน วงดนตรีสากลที่บรรเลงในปัจจุบัน มีการเรียกชื่อต่าง ๆ กันออกไปหลายลักษณะ พิจารณาจากรูปแบบการประสมวงด้วยเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ และลักษณะของบทเพลงที่บรรเลง สามารถจำแนกวงดนตรีออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- 1) วงแชมเบอร์มิวสิก (Chamber Music)
- 2) วงออร์เคสตรา (Orchestra)
- 3) วงป๊อปปูล่ามิวสิก (Popular Music)
- 4) วงคอมโบ หรือ สตริงคอมโบ (Combo or String Combo)
- 5) วงซาร์โด (Shadow Band)
- 6) วงแจ๊ส (Jazz Band)
- 7) วงโยธวาทิต (Military Band)
- 8) แตรวง (Brass Band)

2.3.1 วงแชมเบอร์มิวสิก (Chamber Music)

คมสันต์ วงศ์วรรณ (2551, น. 168) ได้เขียนประเภทของวงแชมเบอร์มิวสิก (Chamber Music) วงดนตรีประเภทแชมเบอร์มิวสิกจัดเป็นการผสมวงดนตรีของตะวันตกอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีความเป็นมายาวนานนับตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 14 หรือยุคกลาง (Middle Age) เป็นต้นมา ได้มีการผสมวงดนตรีซึ่งพบในบทเพลงโมเต็ต (Motet) และแมดริกัล (Madrigal) ซึ่งเป็นบทเพลงขับร้องนับตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 14 จนถึงต้นศตวรรษที่ 16 เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายและเครื่องลมได้เข้ามาบรรเลงร่วมกับการขับร้อง “Webster's Dictionary” ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “แชมเบอร์มิวสิก” ไว้ว่า “Instrumental Music Suitable for Performance in a Chamber or a Small Audience Hall” ซึ่ง ไซแอส ศุขะวัฒนะ (2554, น. 20) แปลเป็นภาษาไทยว่า “ดนตรีประเภทบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีที่เหมาะสมสำหรับแสดงภายในห้องโถงหรือสถานที่ซึ่งจุผู้ฟังได้เพียงจำนวนน้อย” หรือจะเรียกดนตรีประเภทนี้ว่า แชมเบอร์มิวสิกเป็นดนตรีของนักดนตรี (Musician's Music) ดนตรีของมิตรสหาย (Music of Friends) และดนตรีในหมู่เพื่อนฝูง (Music Among Friends) ในสมัยแรก ๆ

วงดนตรีประเภทนี้เหมาะสำหรับการบรรเลงในบ้าน คฤหาสน์ของขุนนาง หรือห้องที่ผู้ฟังได้จำนวนน้อย ซึ่งผู้จัดงานมีแขกพอประมาณ ต่อมาวงแชมเบอร์มิวสิก เล่นในห้องโถงที่มีขนาดใหญ่ และในที่สุดต้องเล่นในคอนเสิร์ตฮอลล์ (Concert Hall) หรือสังคีตสถาน เช่น ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น

การฟังดนตรีประเภทแชมเบอร์มิวสิก ต้องมีความรู้ความเข้าใจเช่นเดียวกับการฟังดนตรีคลาสสิกทั่ว ๆ ไปเนื่องจากดนตรีประเภทนี้ใช้ผู้เล่นเพียงไม่กี่คน ฉะนั้นเสียงที่ออกมาจะยิ่งใหญ่ไพเราะ หรือความมีพลังอย่างวงออร์เคสตราทำไม่ได้ ลักษณะเด่นของวงดนตรีประเภทนี้ก็คือ เสียงดนตรีที่แท้จริง

สำหรับด้านคุณภาพของการเล่นนั้นผู้เล่นต้องใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ผู้เล่นผิดพลาดจะได้ยินอย่างเด่นชัด ความถูกต้องความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ ของดนตรีประเภทนี้ การฟังเพื่อให้ได้รสชาติที่สมบูรณ์ของแชมเบอร์มิวสิกนั้นไม่ได้อยู่แต่เพียงความตั้งอกตั้งใจฟังอย่างไตร่ตรองแต่ยังต้องอาศัยบรรยากาศที่เอื้อต่อการฟังอีกด้วย คีตกวีเกือบทุกคน จะมีผลงานแต่งเพลงแบบวงแชมเบอร์ ซึ่งการผสมวงดนตรีก็อาจแตกต่างกันออกไปตามความนิยม ในปัจจุบันเรามักพบเห็นการแสดงดนตรีแบบแชมเบอร์ตามงานต่าง ๆ เช่น งานแต่งงานหรืองานเลี้ยงสังสรรค์ซึ่งนิยมบรรเลงเพลงที่ฟังสบาย ๆ ทั้งเพลงคลาสสิกและเพลงตามสมัยนิยม มีตั้งแต่กลุ่มละ 2 คน ไปจนถึง 9 คน แต่ละกลุ่มมีชื่อเรียกเฉพาะแตกต่างกันตามจำนวนผู้บรรเลง ดังนี้

1) กลุ่มละ 2 คน เรียกว่า ดูเอต (Duet) หรือ ดูโอ (Duo) มีผู้แสดงจำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้เล่นไวโอลิน 1 คน ผู้เล่นเปียโน 1 คน หรือผู้เล่นไวโอลิน 1 คน ผู้เล่นไวโอล่า 1 คน

ภาพที่ 2 การจัดรูปแบบวงเครื่องสายดูเอต (Duet)

ที่มา: วงเครื่องสายดูเอต (ออนไลน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2565)

2) กลุ่มละ 3 คน เรียกว่า ทริโอ (Trio) มีผู้แสดงจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เล่นไวโอลิน 1 คน ผู้เล่นฟลูต 1 คน ผู้เล่นฮาร์ป 1 คน หรือ ผู้เล่นไวโอลิน 1 คน ผู้เล่นไวโอล่า 1 คน ผู้เล่นดับเบิลเบส 1 คน

ภาพที่ 3 การจัดรูปแบบวงเครื่องสายทริโอ (Trio)

ที่มา: วงเครื่องสายทริโอ (ออนไลน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2565)

3) กลุ่มละ 4 คน เรียกว่า ควอเต็ต (Quartet) มีผู้แสดงจำนวน 4 คน ใช้เครื่องสาย 4 ชิ้น ได้แก่ ผู้เล่นไวโอลิน 2 คน ผู้เล่นไวโอล่า 1 คน และผู้เล่นเชลโล่ 1 คน

ภาพที่ 4 การจัดรูปแบบวงเครื่องสายควอเต็ต (Quartet)

ที่มา: วงเครื่องสายควอเต็ต (ออนไลน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2565)

4) กลุ่มละ 5 คน เรียกว่า ควีนเต็ต (Quintet) มีผู้แสดงจำนวน 5 คน ใช้เครื่องสาย 5 ชิ้น

ได้แก่ ผู้เล่นไวโอลิน 1 คน ผู้เล่นไวโอลิน 2 คน ผู้เล่นวิโอล่า 1 คน ผู้เล่นเชลโล่ 1 คน และผู้เล่นดับเบิลเบส 1 คน

ภาพที่ 5 การจัดรูปแบบวงเครื่องสายควีนเต็ต (Quintet)

ที่มา: วงเครื่องสายควีนเต็ต (ออนไลน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2565)

5) กลุ่มละ 6 คน เรียกว่า เซ็กซ์เต็ต (Sextet) มีผู้แสดงจำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้เล่นทรัมเป็ต 2 คน ผู้เล่นเฟรนช์ฮอร์น 1 คน ผู้เล่นทูบา 1 คน ผู้เล่นยูโฟเนียม 1 คน และผู้เล่นทอมโบน 1 คน

6) กลุ่มละ 7 คน เรียกว่า เซปเต็ต (Septet) มีผู้แสดงจำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้เล่นไวโอลิน 2 คน ผู้เล่นเฟรนช์ฮอร์น 1 คน ผู้เล่นคลาริเน็ต 1 คน ผู้เล่นบาสซูน 1 คน ผู้เล่นเชลโล่ 1 คน และผู้เล่นดับเบิลเบส 1 คน

7) กลุ่มละ 8 คน เรียกว่า อ็อกเต็ต (Octet) มีผู้แสดงจำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้เล่นไวโอลิน 4 คน ผู้เล่นวิโอลา 2 คน ผู้เล่นเชลโล่ 2 คน

8) กลุ่มละ 9 คน เรียกว่า โนเน็ต (Nonet) มีผู้แสดงจำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้เล่นไวโอลิน 1 คน ผู้เล่นวิโอลา 1 คน ผู้เล่นฟลูท 1 คน ผู้เล่นโอโบ 1 คน ผู้เล่นคลาริเน็ต 1 คน ผู้เล่นบาสซูน 1 คน ผู้เล่นฮอร์น 1 คน ผู้เล่นเชลโล่ 1 คน ผู้เล่นดับเบิลเบส 1 คน

2.3.2 วงออร์เคสตรา (Orchestra)

คมสันต์ วงศ์วรรณ (2551, น. 161 - 165) ได้เขียนประเภทของวงออร์เคสตรา หรือ วงดุริยางค์สากล เป็นวงดนตรีขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องดนตรี และผู้บรรเลงจำนวนมาก บทเพลงที่ใช้บรรเลงมีหลายประเภท เช่น ซิมโฟนี คอนแชร์โต้ โอเวอร์เจอร์ เพลงบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ บรรเลงประกอบการแสดงละครโอเปร่า บรรเลงประกอบการแสดงระบำปลายเท้า เป็นต้น วงออร์เคสตรา หรือ วงดุริยางค์สากล ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย รวมกับเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องตีกระทบ ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานตั้งแต่สมัยยุคบาโรก (ศตวรรษที่ 16) ในการศึกษา

วงออร์เคสตรา เริ่มมีการพัฒนารูปแบบจนได้มาตรฐานในยุคคลาสสิก (ศตวรรษที่ 18) บทเพลงประเภทซิมโฟนีมีการพัฒนารูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ บทเพลงประเภท คอนแชร์โต้ โอเปร่า และเพลงร้องเกี่ยวกับศาสนา

นอกจากนี้ในวงออร์เคสตรา ยังมีเครื่องดนตรีแต่ละประเภทครบถ้วน คือ ในกลุ่มเครื่องสายประกอบด้วย ไวโอลิน วิโอลา เชลโล และดับเบิลเบส ในกลุ่มเครื่องลมไม้ ประกอบด้วย ฟลูต คลาริเน็ต โอโบ บาสซูน ในกลุ่มเครื่องลมทองเหลืองประกอบด้วย ฮอ른 ทรัมเป็ต ทรอมโบนและทูบา และในกลุ่มเครื่องกระทบประกอบด้วย กลองทิมปานี กลองใหญ่ และเครื่องประกอบจังหวะอื่น ๆ ซึ่งจะมีรายละเอียดตามความต้องการของผู้ประพันธ์เพลง ต่อมาในยุคโรแมนติก วงออร์เคสตราเริ่มมีขนาดใหญ่ ทั้งนี้ก็เพื่อแสดงความยิ่งใหญ่และสื่ออารมณ์ของบทเพลงให้ชัดเจนความนิยมในบทเพลงประเภท บรรยายเรื่องราว (Symphonic Poem) ทำให้วงออร์เคสตรามีผู้แสดงถึง 100 คน และนับว่าเป็นการพัฒนาถึงขีดสุดจนถึงยุคศตวรรษที่ 20 เนื่องจากผลกระทบหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้วงมีขนาดลดลงซึ่งในการจัดวงนั้นก็ขึ้นกับปัจจัยทางสังคม เช่น เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น

ภาพที่ 6 การจัดรูปแบบวงออร์เคสตรา (Orchestra)

ที่มา: วงออร์เคสตรา (ออนไลน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2565)

2.3.3 วงคอมโบ หรือ สตริงคอมโบ (Combo or String Combo)

คมสันต์ วงศ์วรรณ (2551, น. 170) วงคอมโบ คำว่า Combo เป็นคำสั้นของคำว่า Combination ซึ่งแปลว่า การรวมกัน เป็นวงดนตรีขนาดเล็ก ใช้สำหรับแสดงในสถานที่ในพื้นที่แคบ ๆ ผสมวงตามความเหมาะสมมีจำนวนเครื่องดนตรีไม่แน่นอน แล้วแต่ความสะดวก แต่หลัก ๆ มักประกอบด้วย ทรัมเป็ต แซกโซโฟน เปียโน ดับเบิลเบส หรือกีตาร์ เบสไฟฟ้า กลองชุดและเครื่องกระทบ ทำจังหวะอื่น ๆ เช่น กลอง ฉิ่ง หรือแทมบูรีน กลองบองโก กลองทอมบา เป็นต้น และอาจเติมทรอมโบน กีตาร์ไฟฟ้าเล่นคอร์ด หรือจะใช้คีย์บอร์ดไฟฟ้าแทนเปียโนก็ได้

ภาพที่ 7 การจัดรูปแบบวงคอมโบ (Combo)

ที่มา: แม็ก ภูวนธร (ออนไลน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2565)

2.3.4 วงแจ๊ส (Jazz Band)

คมสันต์ วงศ์วรรณ (2551, น. 179) ได้เขียนวงดนตรีแจ๊สหรือตระกูลแจ๊ส เป็นวงดนตรีขนาดเล็กเกิดจากพวกทาสชาวนิโกร เกิดขึ้นครั้งแรกที่เมือง นิวออร์ลีน รัฐโอไฮโอ แถบฝั่งแม่น้ำมิสซิสซิปปี ประเทศสหรัฐอเมริกา หลังจากที่พวกเขาเหล่านั้นได้ถูกใช้งานเยี่ยงทาส ชาวผิวดำต้องทำงานหนักและถูกกดขี่ข่มเหงจากชาวผิวขาวอย่างหนัก เมื่อมีเวลาว่างจากการทำงานก็มารวมกลุ่มกันร้องรำทำเพลง เพื่อให้หายเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ใช้เครื่องดนตรีง่าย ๆ ประเภทเครื่องเป่าเป็นหลัก ลักษณะการบรรเลงจะใช้เครื่องดนตรีแต่ละชนิดบรรเลงโต้ตอบกัน โดยมีทำนองสั้น ๆ บลูส์แจ๊สหรือเพลงบลูส์ (Blues Jazz) เป็นเพลงเก่าแก่ของแจ๊ส มาจากเพลงสวดอันโหยหวนของพวกนิโกร มีอายุร่วม 100 ปี จึงเกิดเป็นดนตรีแจ๊สขึ้น ต่อมาได้รับความนิยมไปทั่วโลก และเกิดดนตรีแจ๊สขึ้นในหลายลักษณะ ได้แก่ บลูแจ๊ส นิวออร์ลีนและดิกซ์แลนด์สไตล์ (New Orleans and Dixieland Style) โมเดิร์นสไตล์ (Modern Style) และป๊อปสไตล์ (Pop Style) เป็นต้น

เบนนี่ กูดแมน (Benny Goodman) เป็นผู้ให้กำเนิดจังหวะนี้ Swing Jazz เมื่อก่อน กูดแมน เล่นคลาริเน็ตกับพวกผิวดำ ต่อมาได้แยกออกมาเล่นกับพวกผิวขาวด้วยกันและเขาได้แต่งเพลงใหม่ขึ้นและได้ให้ชื่อเพลงใหม่นี้ว่า Swing Rock n' Roll ก็แตกแขนงจากแจ๊ส เมื่อราว ค.ศ. 1950 ได้รับความนิยมสูงสุดในหมู่วัยรุ่นและแพร่หลายอย่างรวดเร็วในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นราชาเพลงร็อกก็คือเอลวิส เพรสลีย์ (เสียชีวิตเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1977) “เบนนี่ กูดแมน (Goodman, ม.ป.ป., ออนไลน์)

วงแจ๊ส เป็นวงดนตรีที่ใช้บรรเลงเพื่อความสนุกสนาน ตลอดจนใช้ประกอบการเต้นรำลีลาศ รำวง ส่วนบทเพลงที่ใช้บรรเลงมีทั้งบทเพลงประเภทบรรเลงโดยเฉพาะ และบทเพลงร้องทั่ว ๆ ไป เช่น เพลงแจ๊ส เพลงบลูส์ สวิงแจ๊ส เพลงสากล เพลงไทยสากล เป็นต้น เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี ได้แก่ คลาริเน็ต ทรัมเป็ต ทรอมโบน ดับเบิลเบส เปียโน กีตาร์ กลอง และแซกโซโฟน โอกาสที่ใช้บรรเลง ใช้บรรเลงในโอกาสต่าง ๆ ในการร้องหรือการประกอบการเต้นรำเพื่อความสนุกสนาน บทเพลงที่ใช้บรรเลงในวงดนตรีเป็นบทเพลงที่มีความไพเราะให้ความรู้สึกสนุกสนานหรือความเศร้าโศกได้

ภาพที่ 8 การจัดรูปแบบวงแจ๊ส (Jazz band)

ที่มา: การจัดรูปแบบวงแจ๊ส (ออนไลน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2565)

2.3.5 วงโยธวาทิต (Military Band)

คมสันต์ วงศ์วรรณ (2551, น. 176) ให้ความหมายของ วงโยธวาทิต ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง องค์ของเครื่องดีด สี ตี เป่า มาจาก ดุริย + องค์ และมักจะใช้คำว่า “วงดุริยางค์” เรียกวงดนตรีประเภทหนึ่งซึ่งชาวตะวันตกเรียกว่า Orchestra

โยธวาทิต ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง “วงดนตรีที่บรรเลงโดยทหาร ซึ่งมาจากคำว่า โยธ แปลว่า ทหาร รวมกับคำว่า วาทิต แปลว่า ดนตรี หรือผู้บรรเลงดนตรี” (ธนาคารแพทยวังษ์, 2554 ออนไลน์, สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2565) โยธวาทิต “เป็นคำศัพท์ที่บัญญัติขึ้นโดยอาจารย์มนตรี ตราโมท ซึ่งใช้มาจนถึงปัจจุบัน” (สุกรี เจริญสุข, 2539, น. 45)

ส่วนในรากศัพท์ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Military Band โดยคำว่า Military นั้นหมายถึง กองทัพ ส่วนคำว่า Band มาจากคำว่า Banda (ในภาษาอิตาลี) ใช้เรียกวงดนตรีประเภทหนึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาใช้คำว่า Marching Band ซึ่งไม่ว่ารากศัพท์จากภาษาต่างประเทศจะกล่าวอย่างไร แต่ในประเทศไทย เรียกว่า วงโยธวาทิต ที่ผสมวงโดยมีเครื่องดนตรีหลัก 3 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มเครื่องลมไม้ (Woodwind Instruments)
- 2) กลุ่มเครื่องทองเหลือง (Brass Instruments)
- 3) กลุ่มเครื่องกระทบ (Percussion Instruments)

ภาพที่ 9 การจัดรูปแบบวงโยธวาทิต (Military Band)

ที่มา: เสกสรรค์ ปั่น

2.3.6 แตรวง (Brass Band)

คมสันต์ วงศ์วรรณ (2551, น. 175) ได้เขียนประเภทวงดนตรีวงแตรวง แตรวงเป็นเครื่องดนตรีที่อยู่ในวงดนตรีที่ผสมด้วยเครื่องดนตรี (กลุ่มเครื่องทองเหลือง, กลุ่มเครื่องกระทบ) ชนิดต่าง ๆ เพียงสองตระกูลเท่านั้น วงดนตรีในลักษณะนี้เหมาะสำหรับใช้บรรเลงนำในการเดินแถวในทุกสภาพท้องถิ่น เพราะแตรเป็นเครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นด้วยโลหะ และไม่มีส่วนประกอบที่กระจุกกระจิกเหมือนเครื่องดนตรีอื่น ๆ ทนต่อการโยกย้ายหรือหอบหิ้วไปได้โดยสะดวก

ผู้ริเริ่มนำเครื่องเป่าลมทองเหลืองมารวมเป็นวงคือ กลุ่มชาวเหมืองในเมืองเฮย์ด็อค แอปเปิลตัน ประเทศอังกฤษ ใน ค.ศ. 1894 โดยใช้บรรเลงในพิธีแต่งงานนำความคึกคักมาสู่ครอบครัวและชุมชน ต่อมาแตรวงพัฒนาไปบรรเลงประกอบการเดินแถวทหาร การสวนสนาม พิธีแห่ รวมถึงงานกีฬา ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเครื่องทองเหลือง (Brass Instruments) ได้แก่ ทรัมเป็ต ทรอมโบน ทูบา ยูโฟเนียม บาริโตน เฟรนช์ฮอร์น และคอร์เน็ต กลุ่มเครื่องกระทบ (Percussion Instruments) ได้แก่ กลองเล็ก กลองใหญ่ ฉาบ

ปัจจุบันแตรวงได้มีการพัฒนาการเป็น 2 รูปแบบ คือ

1) แตรวงที่พัฒนาเป็นวงโยธวาทิต ใช้ในกิจกรรมของกองทัพ และตามโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ มีรูปแบบในการบรรเลง เช่น มีระเบียบแบบแผนในการบรรเลง ใช้โน้ตสากลที่แยกกันแต่ละเครื่องดนตรี แตรวงมาตรฐานของอังกฤษใช้เครื่องดนตรี 26 ชิ้น ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มเครื่องทองเหลือง (Brass Instruments)

2) กลุ่มเครื่องกระทบ (Percussion Instruments)

2) แตรวงชาวบ้าน ใช้ในกิจกรรมชาวบ้าน ในการแห่ประกอบงานรื่นเริง งานบวช งานสมโภช งานบุญต่าง ๆ โดยบรรเลงแบบวงปี่พาทย์ คือ ใช้บทเพลงที่ใช้กับวงดนตรีทั่วไป โดยเน้นความสนุกสนานแตรวงพื้นบ้านจะมีเครื่องดนตรีไม่มากนัก เครื่องดนตรีที่ใช้จะเป็นจำพวกแตร

การฝึกหัดก็จะใช้การถ่ายทอดสืบต่อกันมาไม่มีการดูโน้ตเพลง ในเวลาการบรรเลงต้องอาศัยการจดจำ นั่งล้อมวงกันบรรเลงแตรวงจึงเป็นการละเล่นพื้นบ้านในการดำรงชีวิตของชาวบ้าน ผู้ที่เล่นทั้งชายและหญิงทุกวัย ตั้งแต่เด็กหนุ่มสาวผู้ใหญ่ไปจนถึงผู้สูงอายุตามโอกาส

ภาพที่ 10 การจัดรูปแบบวงแตรวง

ที่มา: เอกสิทธิ์ นุตประศาสน์

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้แบ่งวงดนตรีสากล 2 ประเภท ที่ใช้ในงานวิจัย

(1) ประเภทขนาดเล็ก สามารถแบ่งออกดังนี้ 1) วงคอมโบ ที่ใช้ผู้เล่นจำนวน 5 - 7 คน ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (1) กลองชุด (2) กีตาร์เบส (3) คีย์บอร์ด (4) กีตาร์ไฟฟ้า ประเภทเครื่องเป่า ประกอบด้วย (1) อัลโตแซกโซโฟน (2) ทรัมเป็ต (3) ทรอมโบน ใช้ในการแสดงของวงแจ๊สขนาดเล็ก หรือวงที่ใช้ผู้เล่น 8 คน จะเพิ่มเครื่องดนตรีเทนเนอร์แซกโซโฟน ใช้ในวงดนตรีรื่นเริง วงลูกทุ่ง วงสตริงคอมโบ อื่น ๆ เป็นต้น

(2) วงดนตรีขนาดใหญ่ สามารถแบ่งวงดนตรีออกเป็น 2 ประเภท 1) ประเภทวงเครื่องลมขนาดใหญ่ 2) ประเภทวงเครื่องสายขนาดใหญ่ ลักษณะบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงเป็นบทเพลงซิมโฟนีออร์เคสตรา ซึ่งแต่ละบทของผู้ประพันธ์ในแต่ละยุคจะแตกต่างกันออกไป เช่น บทเพลงประกอบภาพยนตร์การ์ตูนดิสนีย์แลนด์ เป็นต้น เพื่อใช้ในการแสดงคอนเสิร์ตของวงประเภทเครื่องลมและวงประเภทเครื่องสายขนาดใหญ่ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมถึงลักษณะของวงขนาดเล็กและวงขนาดใหญ่ เพื่อใช้ในการศึกษาข้อมูลของวงดุริยางค์กองทัพอากาศ เห็นถึงรูปแบบวงแต่ละประเภท ลักษณะของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง รวมถึงการนำไปใช้ในการแสดงของรูปแบบวงดนตรีวงโยธวาทิตหรือดนตรีสนามมีรูปแบบ 2 ประเภท 1) วงโยธวาทิตสำหรับการเดิน 2) วงโยธวาทิตสำหรับนั่งบรรเลง ในการบรรเลงของวงโยธวาทิตสำหรับการเดินขบวน จะใช้ประกอบพิธีสำคัญต่าง ๆ งานกีฬา หรือการแข่งขันวงโยธวาทิตแห่งประเทศไทย โดยการใช้การแปรรูปแถวของโยธวาทิตในการแข่งขันหรือรูปแบบการเดินอื่น ๆ ในการบรรเลงของโยธวาทิตสำหรับนั่งบรรเลง ใช้ในการแสดงคอนเสิร์ตวงเครื่องลม การแข่งขันวงเครื่องลมแห่งประเทศไทย งานกีฬา เป็นต้น ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลเนื้อหาของการจัดวงประเภทวงโยธวาทิตมาทบทวนวรรณกรรมให้ทราบถึงการจัดรูปแบบวงของวงโยธวาทิตของวงดุริยางค์กองทัพอากาศให้เห็นถึงลักษณะต่าง ๆ ที่ใช้ในการบรรเลงเพื่อศึกษาข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมนำไปวิเคราะห์หาข้อมูลภาคสนามต่อไป

2.4 องค์ความรู้ด้านหลักการจัดการแสดงดนตรีสากล

หลักการจัดแสดงดนตรีสากล การเลือกวงดนตรี ควรศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้ (ชลธิชา พันธทอง, 2560, ออนไลน์, สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2565)

2.4.1 รูปแบบงานธรรมดากับวงดนตรีในสไตล์ทั่วไป ดนตรีแค่เป็นส่วนประกอบใช้เวลาจัดงานเฉพาะใช้ระยะเวลาสั้น ก็จะเป็นวงบรรเลงไม่มีนักร้อง แนวเพลงเหมาะกับเพลงโรแมนติกส่วนใหญ่จะใช้วง Trio หรือ Quartet แต่ถ้าเกรงว่างานจะเรียบง่ายเกินไปอาจจะเติมสีสันด้วยการ เพิ่มนักร้อง 1 คนก็ได้ รูปแบบนี้จะไม่นิยมเชิญแขกขึ้นมาร้องเพลง

2.4.2 รูปแบบงานสร้างสรรค์กับวงดนตรีในสไตล์สบาย ๆ ดนตรีจะเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมสร้างบรรยากาศของงาน โดยบทเพลงจะเป็นบทเพลงทั่วไป แนวเพลงเป็นเพลงเก่า เพลงใหม่ เพลงไทย หรือ สากล จีน ตามแต่เจ้าภาพจะกำหนด เป็นเพลงร้องสลับบรรเลง มีการเชิญแขกมาร่วมร้องเพลงบ้างควรเลือกประเภทวง Trio Quartet หรือ Quintet (5 ชิ้น) Combo ก็ได้แต่ต้องมีการกำหนดจำนวนแขกกับเพลงที่จะร้องไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ระบบของการจัดงานเลี้ยงเสียได้

2.4.3 รูปแบบงานสร้างสรรค์กับวงดนตรีเน้นความสนุกสนานดนตรีเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมบทเพลงทั่วไปไม่ต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระจะเป็นเพลงร้องเป็นส่วนใหญ่ ไม่ต้องมีการกำหนดในการร้องต่าง ๆ ใครต้องการร้องเพลงก็สามารถออกมาร้องเพลงได้รูปแบบของงานคล้ายกับปาร์ตี้

2.4.4 รูปแบบงานเป็นกันเองและเรียบง่ายกับวงดนตรีสไตล์คลาสสิก เน้นการสนทนาทักทายกับผู้ร่วมงาน ดนตรีที่ใช้เป็นส่วนประกอบทำหน้าที่บรรเลงร่วมกับเปิดเพลงเบา ๆ เพื่อมีให้รบกวนแขกสนทนาควรเป็นสไตล์คลาสสิก จะใช้วงประเภทวงเครื่องสายล้วน เช่น วง String Trio/ String Quartet/ String Quintet/ Light Music เป็นต้น

2.4.5 รูปแบบงานหรูหราใช้วงดนตรีขนาดใหญ่โดยที่มีผู้เล่นจำนวนมาก สถานที่ที่เป็นห้องจัดเลี้ยงใหญ่หรือกลางสนาม เหมาะสำหรับผู้ร่วมงานจำนวนมาก ๆ ใช้รูปแบบบทเพลงเฉพาะหรือทั่วไป จัดงานเป็นแบบ 2 บรรยากาศ โดยมีการเดินรำเล็กน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงท้ายซึ่งอาจจะมีผู้เปิดเพลง (DJ) เปิดแผ่นแต่ถ้าเป็นแขกผู้ใหญ่ไม่ชอบเต้นรำก็จะเป็นคาราโอเกะเพื่อร้องเพลงก็ได้ควรเป็นประเภท Pop Jazz Big Band ออร์เคสตรา เป็นต้น

- หลักการจัดการแสดงดนตรีสากลสำคัญมากเวลานำวงดนตรีออกไปแสดงควรคำนึงถึงประเภทดนตรีแต่ก็ขึ้นอยู่กับผู้จ้างงานว่าเรียกขานวงดนตรีประเภทใด ผู้ศึกษาดนตรีสากลต้องรู้ว่าการแสดงวงดนตรีประเภทนี้ใช้ในงานประเภทไหน เช่น วงเครื่องสาย ไวโอลิน 2 ตัว วิโอล่า 1 ตัว เชลโล่ 1 ตัว ใช้บรรเลงในงานเลี้ยงรับรองแขกผู้ใหญ่ที่เดินไปมาสังสรรค์พูดคุยกันได้โดยที่เสียงดนตรีไม่ไปรบกวนโดยการบรรเลงร่วมเบา ๆ ในงาน เป็นต้น

ดังนั้นผู้ที่สนใจศึกษาการแสดงดนตรีสากลต้องรู้ประเภทของดนตรีสากลทั้งหมด เพื่อจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในการจัดวางไปงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้ว่าจ้างต่อไป

2.5 องค์ความรู้ด้านบริบทพื้นที่ในการวิจัย

รวบรวมข้อมูลจาก ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Google Map) และหนังสือกองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน กองบัญชาการยุทธทางอากาศ จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสครบรอบ 69 ปี พุทธศักราช 2552 กองดุริยางค์ทหารอากาศ อยู่ในพื้นที่เขตดอนเมือง ซึ่งเขตดอนเมืองเป็นหนึ่งในห้าสิบเขตของกรุงเทพมหานคร สภาพทั่วไปเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยหนาแน่น โดยกองดุริยางค์ทหารอากาศ ตั้งอยู่ที่ 11 ถนนเดชะตุงคะ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ที่ตั้งและอาณาเขต

เขตดอนเมืองตั้งอยู่ทางเหนือของกรุงเทพมหานคร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ปกครองต่าง ๆ เรียงตามเข็มนาฬิกา ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอลำลูกกา มีคลองบ้านใหม่ คลองเปรมประชากร ซอยเลียบบคลองเปรมประชา 6 ผ่านบุญธรรม แนวเส้นตรงผ่านแนวรั้ว บริษัทดอนเมืองพัฒนาจำกัด แนวรั้วโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร และแนวรั้วอนุสรณ์สถานแห่งชาติ เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตสายไหมและเขตบางเขนมีถนนพหลโยธินและคลองถนน เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตหลักสี่ มีคลองวัดหลักสี่ คลองวัดหลักสี่ คลองเปรมประชากร และคลองตาอูฐเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีคลองประปาเป็นเส้นแบ่งเขต

กองดุริยางค์ทหารอากาศ

ภาพที่ 11 กองดุริยางค์ทหารอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

เมื่อปี พ.ศ. 2480 - 2482 กองทัพอากาศได้บรรจุกำลังพลเพิ่มขึ้น จัดตั้งหน่วยช่วยเหลือ - กลองประจำกองบิน เพื่อทำหน้าที่เดินนำแถวทหารไปพลัดเปลี่ยนกองรักษาการณ์บรรจุครุฑตร คือ จ่าอากาศโท ขวัญ น้อยรอด เป็นครุฑตรทหาร

เมื่อปี พ.ศ. 2483 - 2484 กองทัพอากาศได้บรรจุเรืออากาศตรี โพธิ์ ศานติกุล ซึ่งมีความรู้ความสามารถเรื่องดนตรีสากลเป็นอย่างดี เดิมรับราชการอยู่กรมสรรพหลวงทหารรักษาวัง มาจัดตั้งกองตำรวจทหารอากาศ

เมื่อปี พ.ศ. 2484 - 2487 ย้ายกองตำรวจทหารอากาศ ได้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพอากาศได้ยกพลขึ้นบกที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ย้ายมาประจำด้านทิศตะวันตกตรงข้ามสถานีรถไฟดอนเมือง เกิดกองตำรวจ กองภาพยนตร์ทหารอากาศและโรงเรียนสอนดนตรี ชื่อโรงเรียนดนตรีทหารอากาศ โดยมี 1) นาวาอากาศเอก สกล รสานนท์ ผู้อำนวยการกองภาพยนตร์ทหารอากาศ 2) พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ผู้อำนวยการโรงเรียนดนตรี กองภาพยนตร์ทหารอากาศ 3) เรืออากาศตรี โพธิ์ ศานติกุล ผู้บังคับกองตำรวจ กองภาพยนตร์ทหารอากาศ

เมื่อปี พ.ศ. 2488 - 2489 กองตำรวจทหารอากาศย้ายกลับทุ่งมหาเมฆ เกิดเหตุการณ์ไฟไหม้กองภาพยนตร์ทหารอากาศ ยุบ “กองภาพยนตร์ทหารอากาศ” และส่งมอบพื้นที่ให้กับ “กองดุริยางค์ทหารอากาศ” และกองตำรวจทหารอากาศ เปลี่ยนชื่อเป็น “กองดุริยางค์ทหารอากาศ” ในปี พ.ศ. 2489

เมื่อปี พ.ศ. 2538 - 2565 การย้ายที่ตั้งกองดุริยางค์ทหารอากาศจากทุ่งมหาเมฆไปยังทุ่งสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร มาตั้งเป็นกองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน มีผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง

กองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับกองทัพอากาศ ตั้งอยู่เขตดอนเมือง มีการแบ่งหน่วยงานออกเป็น 5 หน่วยงาน ดังนี้ 1) กองบังคับการ 2) กองดนตรี 3) แผนกวิทยากร 4) แผนกบริการ 5) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดยมีผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงและยังมีหน่วยที่ขึ้นตรงกับ กองดุริยางค์ทหารอากาศ ที่บรรจุตามกองบินต่างจังหวัด ได้แก่ กองบิน 1 กองบิน 2 กองบิน 4 กองบิน 7 กองบิน 21 กองบิน 23 กองบิน 41 กองบิน 46 กองบิน 56 และโรงเรียนการบินกำแพงแสนที่มีหน่วยทหารดุริยางค์ของกองทัพอากาศประจำกองบินต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานดนตรีในสายวิทยากรดุริยางค์ กองดุริยางค์ทหารอากาศ

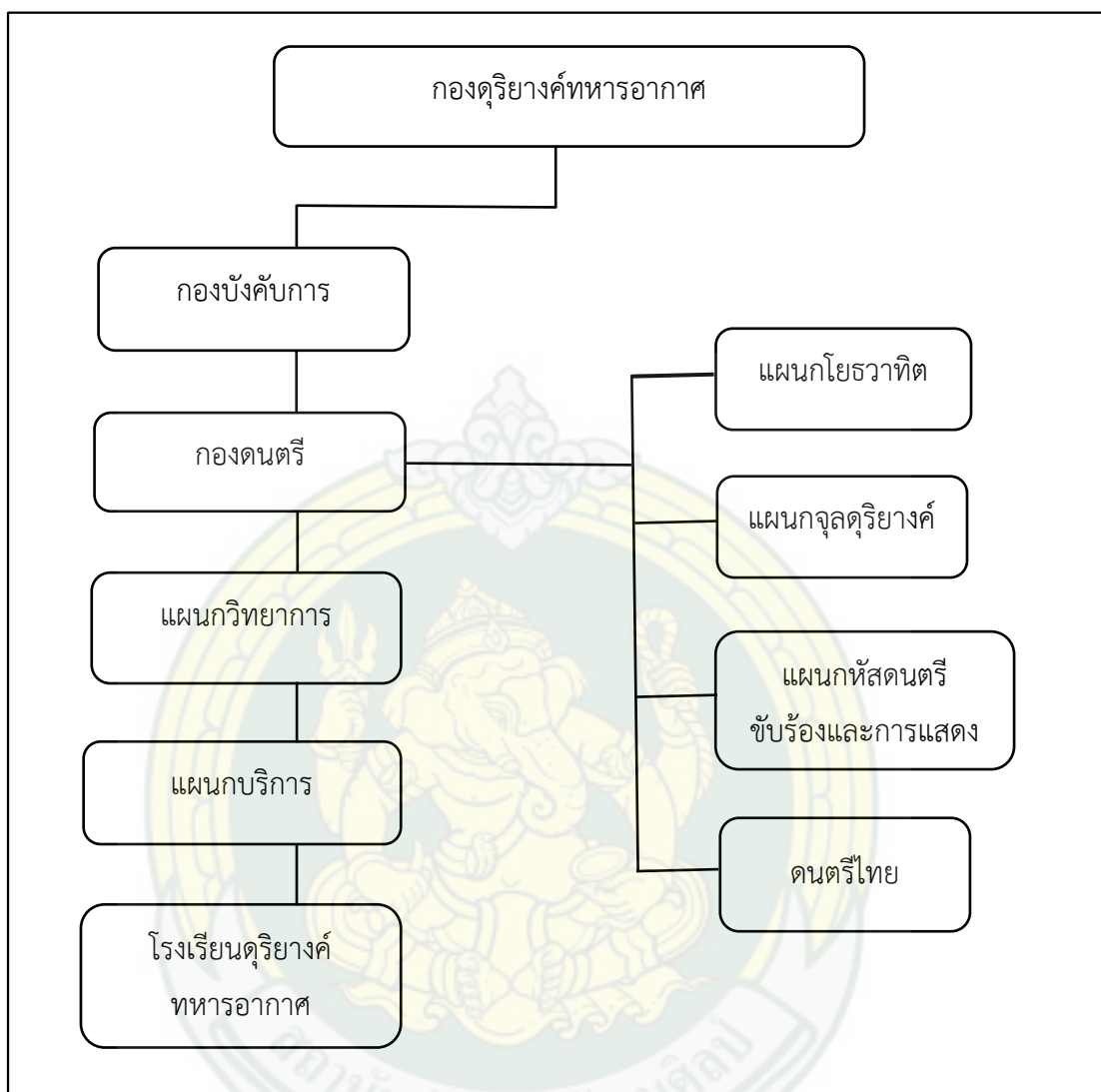
เป็นองค์กรคุณภาพทางสายวิชาการดุริยางค์ของกองทัพไทย และมีความเป็นเลิศด้านการดนตรี ภารกิจของกองดุริยางค์ทหารอากาศ มีหน้าที่ดำเนินการด้านการดุริยางค์ การฝึกศึกษา การฝึกวิชาทหาร และการพัฒนาการดนตรีของกองทัพอากาศ

กองดุริยางค์ทหารอากาศ มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ให้ความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำ มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ได้ผู้สำเร็จการศึกษาตรงตามอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ผู้มีความเป็นเลิศทางดนตรี และเปี่ยมด้วยจิตสำนึกในความเป็นทหารอากาศ สามารถที่จะปฏิบัติงานด้านการดุริยางค์ให้กับกองทัพอากาศ ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น.3)

โดยมีผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศฯ มีการบริหารและการจัดการตามหน่วยต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ตามภารกิจที่มอบหมายจากกองทัพอากาศ

ภารกิจงานรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ภารกิจของกองทัพอากาศ ภารกิจงานพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ งานกีฬา 4 เหล่าทัพ รับ - ส่งบุคคลสำคัญ เป็นต้น โดยมีการแบ่งหน่วยงานตามแผนภาพประกอบกองดุริยางค์ทหารอากาศ ตามแผนภาพประกอบ ดังนี้

แผนภาพประกอบของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

ภาพที่ 12 แผนผังกองดุริยางค์ทหารอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

2.6 องค์ความรู้ด้านประวัติ/ พัฒนาการ

2.6.1 แนวคิดเรื่องประวัติศาสตร์

แนวคิดเรื่องประวัติศาสตร์ (สิทธิพล เครือรัฐติกาล, 2565, ออนไลน์, สืบค้น 17 พฤศจิกายน 2565) คำว่า “ประวัติศาสตร์” หรือ “History” ในภาษาอังกฤษ มาจากภาษากรีกที่ว่า “Historia” ซึ่งหมายถึง “การเรียนรู้” โดย กอตซ์ลัค ได้เสนอว่า นิยามของคำว่าประวัติศาสตร์

ที่แพร่หลายที่สุดในปัจจุบันก็คือ “เรื่องอดีตของมนุษยชาติ” และถึงแม้ว่าการศึกษาเกี่ยวกับอดีตของมนุษยชาติจะเป็นภารกิจหลักของนักประวัติศาสตร์ หากแต่ในทางปฏิบัติแล้วเรามองว่านักประวัติศาสตร์ยังไม่อาจบรรลุเป้าหมายของภารกิจดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากมีอุปสรรคสำคัญสองประการ ได้แก่ (1) เรื่องราวในอดีตของมนุษยชาตินั้นมีมากมายเกินกว่าที่มนุษย์จะสามารถสังเกตจดจำ หรือหวนรำลึกได้ กิจกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์จึงเกิดขึ้นโดยที่มิได้ทิ้งร่องรอยหรือหลักฐานเอาไว้หรือถ้ามีก็เป็นหลักฐานหรือร่องรอยที่ไม่อาจยืนยันข้อเท็จจริงได้อย่างสมบูรณ์กล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าความรู้ทางประวัติศาสตร์ถูกจำกัดโดยความไม่สมบูรณ์ของหลักฐานนั่นเอง (2) หลักฐานจำนวนน้อยที่หลงเหลืออยู่นั้นเป็นหลักฐานที่ไม่ได้สะท้อนความจริงในเชิงวัตถุวิสัย (Objective Reality) เพราะสิ่งที่จะเป็นวัตถุวิสัยได้ต้องปรากฏอย่างเป็นอิสระอยู่นอกเหนือความคิดของมนุษย์หากแต่ประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่มักจะมีรากฐานอยู่บนความทรงจำอันได้แก่หลักฐานที่เป็นข้อเขียนหรือคำพูด ดังนั้น จึงมีแนวโน้มของความเป็นอัตวิสัย (Subjective) อยู่มากความไม่สมบูรณ์และความเป็นอัตวิสัยของหลักฐานนี้เองที่ทำให้ในการศึกษาเรื่องราวในอดีตของมนุษยชาติ นักประวัติศาสตร์ต้องพยายามสร้าง “มโนภาพ” ที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดของอดีต โดยอาศัยหลักฐานที่หลงเหลืออยู่รวมทั้งนำเอาปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ มาช่วยในการวินิจฉัย กระบวนการรื้อฟื้นมโนภาพเกี่ยวกับอดีตดังกล่าวเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การเขียนประวัติศาสตร์” หรือ “ประวัติศาสตร์นิพนธ์” (Historiography) ได้ย่ำว่าแม้ว่าประวัติศาสตร์นิพนธ์เชิงอุดมคติมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างมโนภาพในอดีตอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ หากแต่ในทางปฏิบัติแล้วมิได้เป็นเช่นนั้นเนื่องจากนักประวัติศาสตร์จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเลือกสรรข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล การเน้นความสำคัญหรือลดความสำคัญของข้อมูลรวมทั้งการจัดลำดับความเป็นเหตุเป็นผลของข้อมูล ซึ่งทำให้ประวัติศาสตร์นิพนธ์มีความเป็นอัตวิสัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.6.2 พัฒนาการ

แนวความคิดพัฒนาการ (ธานินทร์ คุฤหามนท์, จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์ และมนัส สุวรรณ, 2565, ออนไลน์, สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2565) จากเป็นแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการทางชีววิทยาของชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) ซึ่งกล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ จากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง ในลักษณะที่มีการพัฒนาและก้าวหน้ากว่าขั้นที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีรูปแบบเรียบง่ายไปสู่รูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้นและมีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ จนเกิดเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์

Auguste Comte (ค.ศ. 1798 - 1857) เสนอว่าสังคมมนุษย์มีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ (Knowledge) ผ่าน 3 ขั้นตอนตามลำดับ คือ จากขั้นเทววิทยา (Theological Stage) ไปสู่ขั้นอภิปรัชญา (Metaphysical Stage) และไปสู่ขั้นวิทยาศาสตร์ (Positivistic Stage)

ลูอิส เฮนรี มอร์แกน (Lewis Henry Morgan) (ค.ศ. 1818 - 1881) เสนอว่าสังคมจะมีขั้นของการพัฒนา 3 ขั้นคือ จากสังคมคนป่า (Savage) ไปสู่สังคมอนารยชน (Barbarian) และไปสู่สังคมอารยธรรม (Civilized)

เฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer ค.ศ. 1820 - 1903) เสนอว่า วิวัฒนาการของสังคมมนุษย์เป็นแบบสายเดียว (Uni - Linear) ที่ทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลมีจุดกำเนิดมาจากแหล่งเดียวกันด้วยและมารวมกันด้วยกระบวนการสังเคราะห์ (Synthesis) ทำให้เกิดพัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้นและซับซ้อนมากขึ้น การพัฒนาของสังคมจะมีวิวัฒนาการเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ กล่าวคือมนุษย์ที่มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดีจะมีชีวิตอยู่รอดตลอดไปและนำไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้นต่อไป

เฟอร์ดินานด์ ทอนนีส์ (Ferdinand Tonnies ค.ศ. 1855 - 1936) เสนอว่าสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบ Gemeinschaft (Community) ไปสู่สังคมแบบ Gesellschaft (Society, Groups)

โรเบิร์ต เรดฟิลด์ (Robert Redfield ค.ศ. 1857 - 1958) เสนอว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมจะเริ่มจากสภาพของสังคมชาวบ้าน (Folk) เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมแบบเมือง (Urban) ต่อมาแนวความคิดในการสร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบสายเดียว (Uni - Linear) ที่เสนอว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต้องเปลี่ยนผ่านแต่ละขั้นที่กำหนดไว้ ได้รับการโต้แย้งว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมน่าจะมีวิวัฒนาการแบบหลายสาย (Multi - Linear) เพราะแต่ละสังคมมีจุดกำเนิดที่แตกต่างกัน มีรูปแบบของสังคมที่แตกต่างกัน หรือแม้ว่าสังคมที่มีรูปแบบที่เหมือนกันแต่อาจจะมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันก็เป็นได้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมเกียรติ จุลโอภาส (2551) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์ 3 เหล่าทัพ ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนดุริยางค์ทั้ง 3 เหล่าทัพ มีโครงสร้างของหลักสูตรที่เหมือนกันประกอบไปด้วยกลุ่มวิชา 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชาการทหาร กลุ่มวิชาดนตรี และกลุ่มวิชาสามัญ โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือและโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกมีลักษณะเหมือนกันในด้านคุณสมบัตินักเรียน

ระยะเวลาเรียน ในขณะที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีลักษณะที่แตกต่างกัน การเรียบเรียงเสียงประสาน ใช้ทำนองเดิมมีการประดิษฐ์ทำนองเป็นบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมกับกาบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีสากลและใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะอัตราจังหวะประเภทธรรมดา ได้แก่ เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 2/4 และเครื่องหมายกำหนดจังหวะ C ใช้บันไดเสียง 3 บันไดเสียง คือ บันไดเสียง C Major E flat Major และ F major พระเจนดุริยางค์ใช้เทคนิคการ (Orchestration) ออร์เคสเตรชัน เป็นลักษณะการประสมวงของวงโยธวาทิตวงใหญ่แบบมาตรฐานสากลแบ่งเครื่องดนตรีออกเป็น 2 กลุ่ม 1. กลุ่มแนวทำนองเพลง 2. กลุ่มแนวแนวทำนองที่เป็นกลุ่มคอร์ด ด้วยการบรรเลงกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีการบรรเลงสลับแนวกันในช่วงสั้น ๆ เพื่อให้การบรรเลงมีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยมีเครื่องดนตรีประกอบจังหวะสนับสนุนทั้งสองแนว ได้แก่ กลองเล็ก ฉาบ ไทรวางเกล็ด กลองทิมปานี เป็นต้น

เกษรา อินทวัฒน์ (2555) ทำการวิจัยเรื่องศึกษาบทบาทหน้าที่ ผลงานเพลงประจำกองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อศึกษาประวัติ บทบาทหน้าที่ ผลงานเพลง 5 บทเพลง ประจำแผนก จุลดุริยางค์ กองดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศ ผลการศึกษาพบว่าประวัติกองดุริยางค์ทหารอากาศ แบ่งออกเป็น 3 ยุค 1) ยุคเริ่มต้น (พ.ศ. 2482) 2) ยุคปรับปรุงโดยพระเจนดุริยางค์ (พ.ศ. 2484) 3) ยุคหลัง (พ.ศ. 2500 ถึงปัจจุบัน) พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นอย่างมากในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นสถานที่บุคลากร และการปฏิบัติวิชาการทางด้านดนตรี บทบาทหน้าที่ของกองดุริยางค์ทหารอากาศด้านการฝึกศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างที่ไม่เคยมีแบบแผน เป็นโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องรองรับกับสถานการณ์ปัจจุบัน บทบาทหน้าที่ ด้านการพัฒนาการดนตรีจากวงเปลี่ยนเป็น แผนก เพิ่มแผนก ดนตรี เพิ่มแผนกดนตรีไทย กับแผนกขับร้องและการแสดงรวมเป็น 5 แผนก ขึ้นตรงต่อกองดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศ

พิพัฒน์พงศ์ มาศิริ (2559) ศึกษาเรื่องการศึกษาอัตลักษณ์ทางดนตรีที่มีการกล่าวถึงการเชื่อมโยงแนวคิดอัตลักษณ์เข้ากับปรากฏการณ์ทางดนตรีที่เกิดขึ้นในสังคมและกระแสโลกาภิวัตน์กับทุนนิยมที่ทำให้วัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการผสมผสานจนเกิดดนตรีในรูปแบบใหม่หรือร่วมสมัย เหตุการณ์นี้มีส่วนทำให้ประการณ์ทางดนตรีและมาตรฐานสุนทรีภาพของผู้คนเปลี่ยนไป โดยผู้วิจัยได้นำเสนอภาพสะท้อนของดนตรีกับสังคมและวัฒนธรรมทั้งในและต่างประเทศว่าลักษณะของสังคมและวัฒนธรรม ถูกอธิบายผ่านการใช้เครื่องดนตรีที่มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ทางดนตรีทำให้เกิดการถ่ายทอดอัตลักษณ์ทางดนตรีผ่านกิจกรรมทางสังคมและเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีขึ้นทั่วโลก

และสรุปจากประเด็นตรงนี้ไว้ว่า ดนตรีเป็นผลิตผลของมนุษย์ที่สามารถแสดงความเป็นตัวตนของมนุษย์ต่อบุคคลอื่น ๆ ในสังคมแต่ในขณะเดียวกันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันทำให้มนุษย์ต้องดิ้นรนทั้งการดำรงอัตลักษณ์และสร้างตัวตนใหม่ขึ้นมาเพื่อสอดคล้องกับบริบทที่ปรากฏเหล่านี้ มีส่วนทำให้ดนตรี ที่มนุษย์สร้างขึ้นบ้างสูญหายไปบ้างไม่เหมือนเดิมเพราะดนตรีไม่ใช่สร้างมาเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่ดนตรีมีความสำคัญต่ออัตลักษณ์ด้วยเช่นกัน อัตลักษณ์ใหม่นี้ทำให้ประสบการณ์ทางดนตรีของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับการสร้างมาตรฐานสุนทรีภาพทางดนตรีขึ้นมาใหม่ ปรากฏการณ์ของดนตรีร่วมสมัยกำลังสะท้อนกระบวนการของอัตลักษณ์ทางดนตรีท่ามกลางสังคมโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป

ชญณาพัฒน์ ภูมิรินทร์ (2559) ศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ทางดนตรีของฟุ่มพวง ดวงจันทร์ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางดนตรีของฟุ่มพวง ดวงจันทร์ ผ่าน 10 บทเพลงระหว่างปี พ.ศ. 2525 - 2533 โดยการเลือกบทเพลงจากการทำแบบสอบถามปลายเปิดของคนร่วมงานวันครบรอบการเสียชีวิตของฟุ่มพวง ดวงจันทร์ ปี พ.ศ. 2556 ด้วยวิธีสุ่ม จำนวน 30 คน และหาค่าเฉลี่ยเลือก 10 เพลง ที่มีผู้เลือกมากที่สุดโดยนำวิเคราะห์ในเรื่องของเนื้อหา รูปแบบการขับร้อง น้ำเสียง และรูปแบบดนตรี ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่ทำให้ฟุ่มพวง ดวงจันทร์ มีความสำคัญต่อสังคมลูกทุ่งและสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน มาจากการประพันธ์เนื้อหาที่ดี บางบทเพลงนำมาจากส่วนหนึ่งของชีวิตจริงหรือมาจากกริยา ท่าทางอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ของฟุ่มพวง ดวงจันทร์ และบางบทเพลงมีเนื้อหาที่สร้างมุมมองใหม่ ให้กับผู้หญิง รูปแบบดนตรี เครื่องดนตรีที่มีเสียงสังเคราะห์มีบทบาทในการสร้างสีสันให้กับดนตรีเป็นอย่างมาก รูปแบบการขับร้องน้ำเสียง เข้าถึงความหมายของเพลงมีทั้งเสียงเศร้า เสียงสนุก เสียงกระเซา เสียงเชิญชวน หยอกล้อ และรูปแบบการแสดงสดการสื่อสาร กับผู้ฟังเพื่อนำเข้าสู่แต่ละบทเพลง เป็นการเล่าเรื่องบางส่วนของชีวิต ลูกอื่นต่าง ๆ รวมทั้งมุขตลก ทำให้ผู้ฟังเกิดความสนใจและเข้าถึงบทเพลงได้ง่ายขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว องค์ประกอบทุกส่วนในบทเพลง และความสามารถ เฉพาะตัวของฟุ่มพวง ดวงจันทร์ ทำให้เป็นที่ยกย่อง ยอมรับยึดถือให้เป็นแม่แบบ ทั้งในเรื่องการขับร้อง และการแสดงด้วยเหตุนี้จึงทำให้ฟุ่มพวง ดวงจันทร์ ยังคงอยู่ในกระแสหลักของวงการเพลงลูกทุ่งไทย และสังคมไทยต่อไปตราบนานเท่านาน

ปริญ เพชรสังข์ (2559) ศึกษาเรื่องสัญลักษณ์ของเพลงกับการสะท้อนอัตลักษณ์และอัตมโนทัศน์ของผู้ประพันธ์การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการสื่อสารของเนื้อหาเพลงที่ประพันธ์โดยผู้ประพันธ์เพลงแบบสมัยนิยมและแบบทางเลือกอันสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของผู้ประพันธ์ทั้งสองท่าน

2) ศึกษาความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ที่ถูกค้นพบในรูปแบบการสื่อสารของเพลงกับอัตลักษณ์ที่ผู้ประพันธ์มองตนเอง 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานเพลงของผู้ประพันธ์ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 3 ขั้นตอน คือ 1) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) 2) การวิเคราะห์เนื้อหาสารเชิงคุณภาพ (Qualitative Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเพลง 3) การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth - Interview)

อัศวิน นาคี (2561) ศึกษาเรื่องภาพสะท้อนในการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการกองดุริยางค์ทหารอากาศไทย บทความวิชาการนี้ได้ศึกษาภาพสะท้อนในการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการกองดุริยางค์ทหารอากาศไทยนั้น ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประเด็น คือ 1) เพื่อศึกษาภาพสะท้อนในการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการดุริยางค์ทหารอากาศไทย 2) เพื่อศึกษาวงดนตรีตะวันตก และบทเพลงสำคัญในกองดุริยางค์ทหารอากาศไทย พบว่าในปี พ.ศ. 2480 ก่อนเกิดกองทัพอากาศการปรับปรุงโครงสร้างในครั้งนั้น พบการจัดตั้งหมวดตรวจประจำหน่วยต่อมารัฐบาลต้องการสื่อสารกับประชาชนจึงก่อตั้งกองภาพยนตร์กองตรวจทหารอากาศในครั้งนั้นมีพระเจนดุริยางค์เป็นผู้เชี่ยวชาญเข้ามาสอนดนตรีมีวงดนตรีในกองดุริยางค์ 3 วง ได้แก่ 1) วงโยธวาทิต 2) วงหัดดนตรี 3) วงจุลดุริยางค์ รูปแบบของดนตรี แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) วงดนตรีที่ใช้ในการแห่หน้าขบวน 2) วงดนตรีที่นั่งบรรเลง บทบาทหน้าที่วงดนตรี แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การบรรเลงเพลงเพื่อประกอบพิธีกรรมทางทหาร 2) การบรรเลงเพลงเพื่อกิจของพระราชพิธี 3) การบรรเลงเพลงเพื่อความบันเทิง บทเพลงที่ศึกษา คือ เพลงชาติไทย ด้วยเทคนิคการประพันธ์ จากพระเจนดุริยางค์พบเทคนิคที่โดดเด่นคือการใช้เครื่องหมายดังเบาเพื่อสร้างสีสันทางทำนองให้เด่นด้วยหลักการคิดแนวทางดนตรีคลาสสิกซึ่งพบไม่มากนักในเพลงปลุกใจ

อรรณพ หมั่นเจริญ (2561) ศึกษาเรื่องอัตลักษณ์วงดนตรีอิสระ กรณีศึกษาวงดนตรีอิสระในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์วงดนตรีอิสระในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเสนอแนวทาง การบริหารจัดการอัตลักษณ์วงดนตรีอิสระในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเลือกวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิเคราะห์วงดนตรี 20 วงดนตรีและเลือกวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ 1) นักแต่งเพลงอิสระในกรุงเทพมหานคร 3 วงดนตรี 2) ผู้บริหารค่ายเพลง 3) ผู้บริหารจากสื่อในการเผยแพร่ผลงานระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคมีวิสัยทัศน์มั่ง ผลการศึกษาพบว่าอัตลักษณ์วงดนตรีอิสระมีความสำคัญในการสร้างให้เกิดแนวทางในการบริหารจัดการวงดนตรีทั้งในมุมมองการสร้างกลุ่มเป้าหมายที่ถูกต้องและการสร้างความโดดเด่นจากวงดนตรีอื่น ๆ ที่มีแนวทางเดียวกัน

ในช่วงเวลาที่อุตสาหกรรมดนตรีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและมีวงดนตรีอิสระเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน เมื่อเราให้เวลาในการค้นหาอัตลักษณ์ในวงดนตรีจะพบว่าวงดนตรีอิสระสามารถสร้างโอกาสที่จะก้าวสู่ วงดนตรีที่ประสบความสำเร็จได้เทียบเท่ากับวงดนตรีที่มีการบริหารจัดการโดยบริษัทค่ายเพลงเช่นกัน

พิทยวัฒน์ พันธศรี, ปรียัติ นามสง่า และวุฒิสีทธิ์ จีระกมล (2563) อัตลักษณ์ด้านดนตรี และศิลปะการแสดงชาวผู้ไทย อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ดนตรีและศิลปะการแสดงของชาวผู้ไทย เป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานชาวผู้ไทยซึ่งควรค่าต่อการอนุรักษ์ การวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ด้านดนตรีและศิลปะการแสดงชาวผู้ไทย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงดนตรีและศิลปะการแสดงผู้ไทยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและแบบสังเกต โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง วิเคราะห์โดยการจำแนกประเภทข้อมูล และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ระยะเวลาการศึกษา ตุลาคม 2561 - กันยายน 2562 ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้ อัตลักษณ์ด้านดนตรีผู้ไทยพบว่า เครื่องดนตรี ประกอบด้วย 1) ซอบังไม้ไผ่ 2) ซอบังไม้ไผ่ไฟฟ้า 3) แคน 4) พิณโปร่ง 5) พิณไฟฟ้า 6) กลอง บทเพลงประกอบ พิธีกรรม ได้แก่ ฟ้อนหมอลอย ฟ้อนเพลงประกอบการแสดง ได้แก่ 1) เซิ้งบังไฟ 2) ฟ้อนผู้ไทย และ พิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับการไหว้ครูทางดนตรี จากผลการศึกษาพบว่า อัตลักษณ์ด้านดนตรีและ ศิลปะการแสดงผู้ไทย ดำรงอยู่และปรับตัวด้วยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ผ่านกระบวนการที่สำคัญ คือ 1) เรียนรู้คุณค่าของตัวตนกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของสังคม 2) สืบทอดถ่ายทอด วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชุมชนสังคม 3) ปรับตัวเข้ากับกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของสังคม 4) ความรู้สึกอัตลักษณ์เป็นตัวของตัวเอง อัตลักษณ์ด้านดนตรีและศิลปะการแสดงผู้ไทย อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนชาวผู้ไทยเพื่อที่จะนำไปสู่การจัดทำ โครงการด้านการอนุรักษ์ และส่งเสริมวัฒนธรรมทางด้านดนตรีของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบต่อไป

อดิวัชร พนาพงศ์ไพศาล (2560) งานวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ผลงานมาจากอัตลักษณ์ ทางดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดเชียงราย การสร้างสรรค์ผลงานมาจากอัตลักษณ์ทางดนตรีของ กลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา บริบททางดนตรีในสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ทางดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ และการสร้าง ผลงานเพลงจากอัตลักษณ์ทางดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย จากประชากร ที่เป็นนักดนตรีของชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในองค์กรการปกครอง โดยมี เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และมีการวิเคราะห์ข้อมูลบริบท

โดยทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาด้านดนตรี ผลการศึกษาพบว่าบริบททางดนตรีในสังคมวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย ชาติพันธุ์ที่มีการใช้ดนตรีในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ดาราอั้ง ลาหู่ อาข่า ไทลื้อ ไทยวน ไทใหญ่ ไทเขิน ชาติพันธุ์ที่มีการใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ไทย่า อาข่า ไทใหญ่ ไทเขิน ชาติพันธุ์ที่ปัจจุบันไม่มีกิจกรรมดนตรีชาติพันธุ์ ได้แก่ จีนยูนนาน ไม่มีการใช้ เครื่องดนตรีมีหลากหลายประเภท ได้แก่ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องเป่า เครื่องประโคม เครื่องดนตรีเป็นวัสดุจากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ น้ำเต้า และหนังสัตว์ เป็นต้น เครื่องดนตรีบางชนิดมีการพัฒนาเข้ากับปัจจุบัน เช่น ซึ่งมีการสายกีตาร์แทนการใช้สายเบรกรถจักรยาน เป็นต้น

วาทีตต์ ดุริยอังกูร (2551) ศึกษาเรื่องดนตรีกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกะเหรี่ยงโปกรณศึกษากะเหรี่ยงโพนบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ของกะเหรี่ยงโพนบ่อหวี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ประเทศไทย ผ่านดนตรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์ระดับลึกกับผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้ก่อตั้ง นักร้อง และนักแสดงของวงดนตรีกะเหรี่ยงโพนบ่อหวี รวมทั้งชาวบ้านโพนบ่อหวี และบุคคลภายนอกที่ได้มีโอกาสชมวงดนตรีดังกล่าว ในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2551 ผลการศึกษาพบว่ากะเหรี่ยงโพนบ่อหวี ได้สูญเสียอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตนไปเนื่องจากพัฒนาของภาครัฐทำให้ต้องสร้างอัตลักษณ์ขึ้นใหม่เพื่อเป็นการตอกย้ำความเป็นตัวตนของกะเหรี่ยงและแสดงออกให้สังคมภายนอกได้รับรู้ โดยมีกระบวนการสร้างคือ (1) สร้างแนวคิดเรื่องวัฒนธรรมและความสามัคคีเพื่อปลูกจิตสำนึกของชาวกะเหรี่ยง (2) ใช้ทุนทางสังคมเป็นตัวขับเคลื่อนอัตลักษณ์ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขอรับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ (3) การรื้อฟื้นเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงซึ่งแต่เดิมเคยมีอยู่ในหมู่บ้านกลับขึ้นมาใหม่ (4) การจัดหาเครื่องแต่งกายให้นักดนตรีและนักแสดงที่เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นกะเหรี่ยง (5) นำคำร้องและทำนองเพลงดั้งเดิมมาปรับปรุงเนื้อหาเพื่อบอกเล่าประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษและปลูกสำนึกเรื่องความรักความสามัคคี (6) พัฒนารูปแบบการแสดงที่ตอกย้ำความรักและความสามัคคีภายในกลุ่ม

ศุภนิเทศ พิตุภูมิ (2552) การพัฒนาอัตลักษณ์ของครูดนตรีและนักดนตรีล้านนา โดยมีชุมชนและบริบททางวัฒนธรรมสังคมเป็นฐาน บทความวิชาการฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอประเด็นการพัฒนาอัตลักษณ์ของครูดนตรีและนักดนตรีล้านนา โดยมีชุมชนและบริบททางวัฒนธรรมสังคมเป็นฐาน อัตลักษณ์ของนักดนตรีและครูดนตรีล้านนา หมายถึง ความเข้าใจตนเองและการแสดงออก

ของบุคคลในฐานะครูดนตรีและนักดนตรีล้านนา อัตลักษณ์ของครูดนตรีและนักดนตรีล้านนาเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการและมีกระบวนการที่ ซับซ้อน ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ คือ ชุมชนอันเป็นพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรม ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องราวการ พัฒนาทางด้านอัตลักษณ์ของครูดนตรีและนักดนตรีล้านนาโดยมีชุมชนและบริบททางวัฒนธรรมเป็นฐานผ่านประสบการณ์ทางดนตรีของครูดนตรีและนักดนตรีล้านนา จำนวน 6 คน ตามแนวทางปรากฏการณ์วิทยาและนำเสนอใน 4 ประเด็น ได้แก่ การเรียนรู้ทักษะทางดนตรี การเรียนรู้วัฒนธรรมและบทบาททางดนตรีการเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลง การปรับตัวและการแสดงตัวตนในฐานะครูดนตรีและนักดนตรีในสังคมตามสถานการณ์จริง ความเข้าใจการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักดนตรีและครูดนตรีล้านนาโดยมีชุมชนเป็นฐานส่งผลให้เกิดความตระหนักและองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอัตลักษณ์อันนำไปสู่การจัดการศึกษาดนตรีล้านนาต่อไป

จากการศึกษาข้อมูลในงานวิจัยต่าง ๆ นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดทางด้านอัตลักษณ์ทางดนตรี ผู้วิจัยได้เห็นถึงวิธีการลงพื้นที่หาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้ได้ข้อมูลทางด้านอัตลักษณ์ทางดนตรี ด้านประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการ ด้านการเรียนการสอนดนตรี ด้านดนตรีกับสังคมและวัฒนธรรม และทักษะการเรียนรู้ทางด้านอัตลักษณ์ทางดนตรี ที่เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อผู้วิจัย ในการศึกษาหาข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ และข้อมูลภาคสนาม มาวิเคราะห์หาข้อมูล ทั้งด้านรูปแบบการเขียนวิจัย รูปแบบลงพื้นที่วิจัย และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล ให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อหาข้อมูลในการวิจัยต่อไป

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบวิจัยขึ้น เพื่อหาความเป็นอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ในด้านประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากล ด้านการจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ การบริหารจัดการ รูปแบบการบรรเลง ลักษณะของบทเพลง ให้เห็นสภาพดนตรีสากลในปัจจุบัน กองดุริยางค์ทหารอากาศ ดังนี้

ภาพที่ 13 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดกระทำข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสกัดองค์ความรู้ เพื่อต่อยอดสู่การค้นหาลักษณะทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.2 เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย

2. วิธีการดำเนินงานวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

2.3 การตรวจสอบข้อมูล

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูล

3. ข้อมูลที่ใช้กำหนดขั้นตอนในการหาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

4. การนำเสนอข้อมูล

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย

- 1) ข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ
- 2) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

1.1.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ประกอบด้วย นักดนตรีแผนกหัตถดนตรี แผนกจุลดุริยางค์ แผนกโยธวาทิต ฯลฯ

1.1.3 กลุ่มบุคคลทั่วไป (General Informants) ประกอบด้วย อดีตข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ

เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของ กองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

- 1) ด้านการดนตรีสากล เป็นนักดนตรีที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญด้านดนตรีสากล และมีผลงานเชิงประจักษ์ในด้านดนตรีสากล เป็นที่น่ายอมรับทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ
- 2) ด้านการบริหารและการจัดการดนตรีสากล เป็นผู้ที่มีความสามารถทางดนตรีสากล และเป็นหัวหน้าแผนกดนตรี กองดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศ

จากเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับ งานวิจัยครั้งนี้ มาจากนักดนตรีสากล จำนวน 3 คน และมาจากผู้บริหารและการจัดการดนตรีสากล จำนวน 3 คน ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลมาจากนักดนตรีสากล และนักเรียบเรียงเสียงประสานเพลง ได้แก่

- 1) พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล นักดนตรีแผนกโยธวาทิต กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ วาทยกรวงเครื่องลมและวงออร์เคสตรา มหาวิทยาลัยรังสิต
- 2) เรืออากาศตรี พชร พันธวานิชย์ ผู้ช่วยนายวงแผนกหัตถดนตรีเป็นผู้เชี่ยวชาญดนตรีแจ๊ส มหาวิทยาลัยมหิดล และเป็นอดีตอาจารย์สอนกีตาร์แจ๊สมหาวิทยาลัยมหิดล
- 3) เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ รองหัวหน้าฝ่ายวิจัยพัฒนา แผนกวิทยาการ กองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียบเรียงเสียงประสานและนักทฤษฎีดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ และเป็นนักเรียบเรียงดนตรีอิสระ

ผู้ให้ข้อมูลมาจากผู้บริหารและการจัดการดนตรีสากล ได้แก่

1) เรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม นายทหารประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และครูผู้สอนวิชาปฏิบัติเครื่องสายไวโอลิน โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศ

2) นาวาอากาศโท จิระ สัตตะพันธ์ศิริ หัวหน้าแผนกดุริยางค์ กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้บริหารโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีร่วมสมัย นักแต่งเพลงและเรียบเรียงเสียงประสาน ผู้ควบคุมวงป๊อปปูล่าเรสของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

3) นาวาอากาศตรี ธันวา พุ่งทอง รองหัวหน้าฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้ดูแลหลักสูตรดนตรีสากลของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ
เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกกลุ่มปฏิบัติ (Casual Informants)

การคัดเลือกกลุ่มผู้ปฏิบัติ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นนักดนตรีของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ปฏิบัติ ดังนี้

1) เป็นนักดนตรีที่ปฏิบัติงานในกองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ

1.1 นาวาอากาศโท วิศิษฐ์ ภวปัญญากุล ปฏิบัติเครื่องมือ ฟลูต (Flute)

1.2 เรืออากาศโท ประเทือง บัวอ่อนยศ ปฏิบัติเครื่องมือ คลาริเน็ต (Clarinet)

1.3 เรืออากาศตรี สุระชาติ บริบูรณ์ทรัพย์ ปฏิบัติเครื่องมือ โอโบ (Oboe)

1.4 เรืออากาศตรี ปวิวรรต ปาลพันธุ์ ปฏิบัติเครื่องมือ ยูโฟเนียม (Euphonium)

1.5 จำอากาศเอก ธนาตล อินทร์รุ่ง ปฏิบัติเครื่องมือ ทูบา (Tuba)

1.6 จำอากาศโท ทิปร คำสุรีย์ ปฏิบัติเครื่องมือ กีตาร์, นักร้องนำ (Guitar, Singer)

1.2 เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาและพัฒนากองดุริยางค์ทหารอากาศ โดยประวัติความเป็นมาของกองดุริยางค์ทหารอากาศ แบ่งได้เป็น 3 ยุค (1) ยุคเริ่มต้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2480 เป็นต้นมา (2) ยุคพัฒนาการ ปี พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2561 (3) ยุคร่วมสมัย ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565

1.2.2 ศึกษาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

1.2.2.2 อัตลักษณ์ทางด้านบทเพลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ บทเพลงสำคัญที่ใช้ในการบรรเลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ประกอบด้วยบทเพลงดังนี้

1) บทเพลงดาวพระศุภร์ คำร้อง/ทำนอง มนัส ปิติศานต์ ขับร้องโดย นาวาอากาศโทหญิง ประภาศรี ศรีคำภา

2) บทเพลงศรีอยุธยา ทำนอง/เรียบเรียงเสียงประสานโดยพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

3) บทเพลงบ้านไร่ของเรา ทำนอง พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) คำร้อง โดยขุนวิจิตรมาตรา

4) บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม คำร้อง/ทำนอง จ้าอากาศเอก สติ สติธิต ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ผู้ประพันธ์เพลงไทยสากล) เจ้าของนามปากกา “เนรุขรา” เรียบเรียงเสียงประสาน นาวาอากาศตรี บรรจง แก้วคำ

5) บทเพลงชัยพัฒนา ประพันธ์โดย เรืออากาศตรี ปรีวรรต ปาลพันธุ์

1.2.2.2 เทคนิคการปรับวงดุริยางค์ที่สร้างชื่อเสียงให้กับกองดุริยางค์ทหารอากาศ คือ วงซิมโฟนีออร์เคสตรา กองทัพอากาศ

1.2.2.3 เทคนิคการปรับวงดุริยางค์ที่สร้างชื่อเสียงให้กับกองดุริยางค์ทหารอากาศ คือ วงเครื่องลมของกองทัพอากาศ

1.2.3 ศึกษาการเรียนการสอนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และการบริหารจัดการดนตรี

1.2.3.1 ระบบการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กิจกรรมสำหรับผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการดนตรีสากลของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทบทวนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการตรวจสอบข้อมูล โดยจากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ปฏิบัติเครื่องดนตรีและกลุ่มบุคคลทั่วไป โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัยเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือมีขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

2.1.2 สร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษาวิจัย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview - IDI) ซึ่งในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้น โดยผ่านคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามมีกระบวนการ ดังนี้

2.1.2.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview - IDI) ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการทำวิจัย กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มบุคคลทั่วไป ซึ่งในการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ จากตำรา เอกสาร วารสาร สิ่งตีพิมพ์และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) นำแบบสัมภาษณ์ให้ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.บำรุง พาทยกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รวมถึง นาวาอากาศเอก ศราวุธ สุนันทราภรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง โดยเฉพาะประเด็นข้อคำถามที่สอดคล้องกับขอบเขตของการวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) พัฒนาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ

4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว ไปใช้ในการดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ทั้ง 3 กลุ่ม

2.1.2.2 แบบสังเกต (Observation) ประกอบด้วย

1) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใช้สังเกตวิธีการ กระบวนการและองค์ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอัตลักษณ์ดนตรีสากล

2) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - Participant Observation) ใช้สังเกตพฤติกรรมการเล่นดนตรีสากล

3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Guideline) ใช้เป็นแนวทางในการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มบุคคลทั่วไป

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดการกระทำข้อมูล

2.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ที่มีการบันทึก หรือศึกษาในประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ด้วยการค้นคว้ารวบรวมจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งจาก หน่วยงานราชการ สถาบันศึกษา หนังสือ เอกสารตำรางานวิจัย ข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ต

เพื่อทำการจำแนกเชื่อมโยงข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ แหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

2.2.1.1 หอสมุดโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

2.2.1.2 หอสมุดแผนกวิทยาการกองดุริยางค์ทหารอากาศ

การเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยแจ้งให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ปฏิบัติและกลุ่มบุคคลทั่วไป ทุกคนทราบถึงวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยและเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วม ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยเป็นนักดนตรีของกองดุริยางค์ทหารอากาศ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับผู้มีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลแบบสังเกต ซึ่งในระหว่างที่ทำการสังเกตนั้น ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมไปด้วยเพื่อนำข้อมูลมาสรุปและวิเคราะห์ต่อไป

2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยทำเป็นบุคคลภายนอก ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตอยู่ภายนอก ไม่ได้เข้าไปร่วมกิจกรรมใด ๆ

3) การสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยใช้แนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ดังนี้

3.1) การสัมภาษณ์แบบรายบุคคล ใช้แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview - IDI) เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคำถามและลำดับขั้นตอนของการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ 1) นักดนตรีสากลและนักเรียบเรียงเสียงประสานเพลง 2) ผู้บริหารและการจัดการดนตรีสากล

3.2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการสนทนากลุ่มผ่านช่องทางการประชุมออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ปฏิบัติและกลุ่มบุคคลทั่วไป

2.2.2 การจัดกระทำข้อมูล

2.2.2.1 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารตำราวิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากการลงพื้นที่ตั้งสนาม มาจัดระบบเป็นหมวดหมู่ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความสมบูรณ์

2.2.2.2 สรุปข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยจัดเป็นหมวดหมู่ตามเครื่องมือที่จัดทำเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากรูปแบบของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในลำดับต่อไป

2.3 การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความแม่นยำ (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อคำถามข้อมูลภาคสนามทุกครั้งที่เกี่ยวข้องข้อมูลด้วยการดูข้อคำถามสื่อความหมายตรงตามที่ต้องการหรือไม่ ในขณะที่สัมภาษณ์ได้คำตอบที่สอดคล้องกับข้อมูลเดิมและข้อมูลอื่นที่มีอยู่เดิมจากแหล่งอื่น ๆ ในลักษณะทดสอบแบบสามเส้า (Tri - Angulations) ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสารและข้อมูลภาคสนาม โดยนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร บทความ สารัตถะ องค์ความรู้จากตำราวิชาการ และข้อมูลภาคสนาม มาทำการจัดหมวดหมู่ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลโดยการกำหนดขั้นตอนดังนี้

2.4.1 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนามที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว มาสังเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ เพื่อหาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศของผู้วิจัย

2.4.2 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนามที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว มาสังเคราะห์ประเด็นแนวทางและวิธีการหาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

2.4.3 นำข้อมูลของรูปแบบและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักดนตรีสากลและสัมภาษณ์ผู้บริหารและการจัดการดนตรีสากลมาสังเคราะห์ประเด็นเพื่อใช้ในการหาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศในรูปแบบของผู้วิจัย

3. ข้อมูลที่ใช้กำหนดขั้นตอนในการหาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

การศึกษาวิจัย เรื่อง อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลมากำหนดขั้นตอนในการหาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากล ของกองดุริยางค์ทหารอากาศของผู้วิจัย ดังนี้

3.1 การบริหารและการจัดการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

3.2 การเรียนการสอนดนตรีสากลของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

3.3 ตรวจสอบความถูกต้องในการหาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการดนตรีสากล นักดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและการจัดการดนตรีสากล และนำข้อมูลที่มาเรียบเรียงปรับแก้ไขข้อมูลตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ให้เกิดความสมบูรณ์ต่อไป

3.4 หลังจากที่ได้ปรับแก้ไขตามการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการนำเสนอผลงานเรื่องอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

4. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาผลรวมข้อมูล โดยสรุปผลการวิเคราะห์เป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์นำเสนอ การเขียนข้อมูลแยกวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มตามระเบียบการจัดทำวิทยานิพนธ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 6 บท ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม
- บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย
- บทที่ 4 ประวัติความเป็นมาและพัฒนากองดุริยางค์ทหารอากาศ
- บทที่ 5 อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ
- บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ประวัติความเป็นมาและพัฒนากองดุริยางค์ทหารอากาศ

กองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาภาคสนาม พบว่าเป็นพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตของกองทัพอากาศไทย กองดุริยางค์ทหารอากาศเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับกองทัพอากาศไทยซึ่งมีประวัติความเป็นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2480 – ปัจจุบัน ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาตามประวัติความเป็นมาและพัฒนากองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็น 3 ยุค 1) ยุคเริ่มต้น ปี พ.ศ. 2480 – พ.ศ. 2538 2) ยุคพัฒนาการ ปี พ.ศ. 2538 – พ.ศ. 2561 3) ยุคร่วมสมัย ปี พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2565 รวมถึงระบบการศึกษาดนตรีของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มาศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ให้เห็นประวัติความเป็นมาและพัฒนากองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาวิจัยได้ ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมากองดุริยางค์ทหารอากาศ (ยุคเริ่มต้น ปี พ.ศ. 2480 - พ.ศ. 2538)

1.1. ประวัติกองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2457 กระทรวงกลาโหมได้ยกฐานะแผนกการบินขึ้นเป็นกองบินทหารบก และเปลี่ยนชื่อเป็นกรมอากาศยานทหารบก ปี พ.ศ. 2461 หลังจากนั้นก็ได้รับการเปลี่ยนชื่อและยกฐานะขึ้นเป็น “กรมอากาศยาน” และ “กรมทหารอากาศ” จนกระทั่งยกฐานะขึ้นเป็น “กองทัพอากาศ” ในวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2480 ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม โดยมีการเปลี่ยนรูปแบบของทหารทุกหน่วยในกองทัพอากาศ จากสีเขียวขี้ม้าเป็นสีเทา เปลี่ยนการประดับเครื่องหมายยศและเครื่องหมายอื่น ๆ เป็นรูปแบบของทหารอากาศ (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2552, น. 1)

กองทัพอากาศมีส่วนราชการและมีหน่วยกองบินต่าง ๆ ซึ่งพบว่ามีกองบินซึ่งตั้งอยู่หลังเขาพระบาทน้อย ตำบลโคกกระเทียม อำเภอมะนัง จังหวัดลพบุรี อยู่ 1 กองบิน คือ “กองบินน้อยที่ 4” ปี พ.ศ. 2481 โดยย้ายหน่วยงานไปตั้งอยู่ที่ อำเภอบางบาล จังหวัดนครสวรรค์ และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กองบิน 4” มีการพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองดุริยางค์ทหารอากาศ ดังนี้

- 1) มีการบรรจุกำลังพลเพิ่มขึ้น
- 2) มีการจัดการสวัสดิการให้กับกำลังพล เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ

2.1) สร้างสโมสรนายทหารสัญญาบัตร และนายทหารชั้นประทวน

2.2) จัดตั้งหน่วย “ขลุ่ย - กลอง” ประจำกองบิน เพื่อทำหน้าที่เดินนำแถวทหารไปผลัดเปลี่ยนกองรักษาการณ์

2.3) จัดให้มีการแสดงลิเก (นาฏดนตรี) ภายในหน่วยทุกวันเสาร์ ผู้แสดงลิเก คือ ทหารและครอบครัวในหน่วยงาน

2.4) บรรจุครูเตรเข้าประจำการ เพื่อทำหน้าที่ฝึกสอนพลทหารและบุตรหลานครอบครัวในหน่วยงาน ให้สามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ โดยบรรจุ จำอากาศโทขวัญ น้อยรอด เป็นครูเตรในหน่วยขลุ่ย - กลอง เพื่อทำหน้าที่บรรเลงเพลงนำแถวทหารหมู่เล็ก ๆ ในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งภารกิจหลักคือ การนำแถวทหารเพื่อผลัดเปลี่ยนเวรรักษาการณ์ในจุดต่าง ๆ ภายในกองบิน 4 ต่อมามีการบรรจุกำลังพลในหน่วยขลุ่ย - กลอง อีกจำนวน 8 นาย

เมื่อตั้งหน่วย ขลุ่ย - กลอง ครูผู้ฝึกสอนทำการสอนดนตรีให้กับทหารในหน่วยจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้แล้ว มองเห็นความสามารถของทหารหลายคนที่สามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีสากลได้อีกหลายประเภท เช่น คลาริเน็ต แซ็กโซโฟน ทรัมเป็ต ทรอมโบน โดยครูผู้ฝึกสอนมีความคิดเห็นว่าการขยายหน่วย “ขลุ่ย - กลอง” ให้เป็นหน่วย “แตรวง” ขนาดเล็ก เพื่อใช้บรรเลงรับลิเกแทนวงปี่พาทย์และการบรรเลงอื่น ๆ ของหน่วย จึงเสนอความคิดเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาซึ่งได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี กล่าวได้ว่าหน่วย “แตรวงทหารอากาศ” ถือกำเนิดขึ้น ณ กองบินน้อยที่ 4 ตำบลโคกกระเทียม จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2482

กองแตรวงทหารอากาศ

ภาพที่ 14 กำลังพลจากหน่วยแตรวง กองบินน้อยที่ 4 (บน.4)

ที่มา: ผู้วิจัย

ปี พ.ศ. 2483 กองทัพอากาศได้จัดตั้ง “หมู่ตำรวจ” ขึ้นที่ฐานทัพอากาศดอนเมือง มีที่ตั้งอยู่ฝั่งทิศตะวันตกของสนามบินใกล้กับกองเสนารักษ์เดิม (ปัจจุบันเป็นท่าอากาศยานกรุงเทพฯ) ตัวอาคารเป็นโรงไม้หลังคามุงจาก ฝาทำด้วยไม้ไผ่สาน

ปี พ.ศ. 2484 กองทัพอากาศได้มีคำสั่ง ทอ.ที่ 210/20895 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 มอบหมายให้ เรืออากาศตรี โพธิ์ ศานติกุล ซึ่งมีความรู้ความสามารถเรื่องดนตรีสากลเป็นอย่างดีมาจัดตั้ง “กองตำรวจทหารอากาศ” โดยดำรงตำแหน่งผู้บังคับกองตำรวจทหารอากาศ และได้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับกองดุริยางค์ทหารอากาศคนแรก โดยเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อกองบังคับการทหารอากาศ มีนาวาอากาศเอก หลวงเจริญจรรย์พร ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองบังคับการทหารอากาศ

วันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2484 กองทัพอากาศได้มีคำสั่งย้ายกำลังพลจากหน่วยตำรวจกองบินน้อยที่ 4 จากจังหวัดลพบุรี จำนวน 6 คน และข้าราชการที่รับราชการอยู่ในฐานทัพอากาศดอนเมือง อีก 2 นาย เพื่อการปฏิบัติหน้าที่สำหรับกำลังพลของกองตำรวจทหารอากาศ จำนวน 9 ราย ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. เรืออากาศตรี โพธิ์ ศานติกุล	ผู้บังคับกองตำรวจทหารอากาศ
2. จำอากาศโท โพธิ์ ชูประดิษฐ์	รองผู้บังคับกองตำรวจทหารอากาศ
3. จำอากาศโท น้อม (ไม่ทราบนามสกุล)	ปฏิบัติงานด้านสารบรรณ
4. จำอากาศโท ขวัญ น้อยรอด	ปฏิบัติเครื่องดนตรีทอมโบน
5. พลทหาร วิชัย ดันเจริญ	ปฏิบัติเครื่องดนตรีทรมเบ็ต
6. พลทหาร รสนต์ โตเจริญ	ปฏิบัติเครื่องดนตรีไวโอลิน
7. พลทหาร สง่า อารัมภีร	ปฏิบัติเครื่องดนตรีคาร์เนต
8. พลทหาร ไฉน ไสยะเกษ	ปฏิบัติเครื่องดนตรีดับเบิลเบส
9. พลทหารกาจ กุลเสวต	ปฏิบัติเครื่องดนตรีอัลโต แซกโซโฟน

การย้ายมาสังกัดกองตำรวจทหารอากาศในยุคนั้น กำลังพลที่ย้ายมาจากกองบินน้อยที่ 4 ได้เปลี่ยนเครื่องหมายซึ่งประดับอยู่ที่ปกเสื้อ จากกองบินน้อยที่ 4 (บน.4) เป็น กองตำรวจทหารอากาศ (ตว.ทอ.) พร้อมทั้งนำเครื่องดนตรีที่มีมอบให้กองตำรวจทหารอากาศ ซึ่งขณะนั้นมีเปียโนอยู่ 1 หลังและเครื่องดนตรีอีกจำนวนหนึ่ง (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2552, น. 1 - 4)

1.2 พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) เข้ารับราชการในสังกัดกองทัพอากาศในตำแหน่งผู้อำนวยการกองภาพยนตร์ทหารอากาศ ซึ่งกองทัพอากาศเรียนเชิญ “พระเจนดุริยางค์” (ปิติ วาทยะกร) จากกรมศิลปากรให้มาเป็นผู้บริหารจัดการตั้งวงดนตรีให้ถูกต้องตามมาตรฐานสากล เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2484 (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2552, น. 10)

พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้ดำเนินการจัดตั้งวงดนตรีสากลขึ้น จำนวน 3 วง คือ

- 1) วง “โยธวาทิต” (Military Band)
- 2) วง “จุลดุริยางค์” (Orchestra)
- 3) วง “หีสदनตรี” (Jazz Band)

พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองภาพยนตร์ทหารอากาศดำเนินการฝึกซ้อมวงดนตรี โดยมี เรืออากาศโท โพธิ์ ศานติกุล และจ่าอากาศเอก โพธิ์ ชูประดิษฐ์ เป็นผู้ช่วยฝึกซ้อม พร้อมทั้งมอบให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถควบคุมแต่ละวงดนตรี ดังนี้

- เรืออากาศโท โพธิ์ ศานติกุล และจ่าอากาศเอก โพธิ์ ชูประดิษฐ์ ควบคุมการฝึกซ้อมวง “จุลดุริยางค์”
- จ่าอากาศโท เสงี่ยม กาศสุวรรณ ควบคุมการฝึกซ้อมวง “หีสदनตรี”
- จ่าอากาศโท ถวัลย์ วรวิบูลย์ ควบคุมการฝึกซ้อมวง “โยธวาทิต”

ปี พ.ศ. 2484 กองทัพอากาศได้ย้าย “กองแตรวงทหารอากาศ” ย้ายไปรวมอยู่กับ “กองภาพยนตร์ทหารอากาศ” สำหรับกองภาพยนตร์ทหารอากาศนี้รัฐบาลได้ซื้อโรงถ่ายภาพยนตร์อาคารและพื้นที่โดยรอบมากจากบริษัท “ไทยฟิล์ม” ตั้งแต่ พ.ศ. 2483 และมอบให้กองทัพอากาศเป็นผู้ดูแลสำหรับภาพยนตร์ กองภาพยนตร์ทหารอากาศได้สร้างไว้จำนวน 2 เรื่อง และสามารถสรุปข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่องต่าง ๆ ได้พอสังเขป ดังนี้

1) บ้านไร่เรา สามารถนำออกฉายและประสบความสำเร็จอย่างงดงาม โดยการนำบทประพันธ์ของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม และพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) เป็นผู้สร้างดนตรีประกอบภาพยนตร์

2) สงครามเขตหลัง หรือบินกลางคืน เป็นภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นโดยกองภาพยนตร์ทหารอากาศ กองทัพอากาศไทย โดยคำสั่งของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม เพื่อปลอบขวัญและปลุกใจคนไทยให้มีความรักชาติ ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่มีโอกาสได้ออกฉายเนื่องจากถูกไฟไหม้จากการระเบิดก่อนสิ้นสุดสงครามไม่นาน

ภาพที่ 15 โปสเตอร์ภาพยนตร์เรื่อง บ้านไร่นาเรา

ที่มา: ไทยบันเทิง (ออนไลน์, 2565)

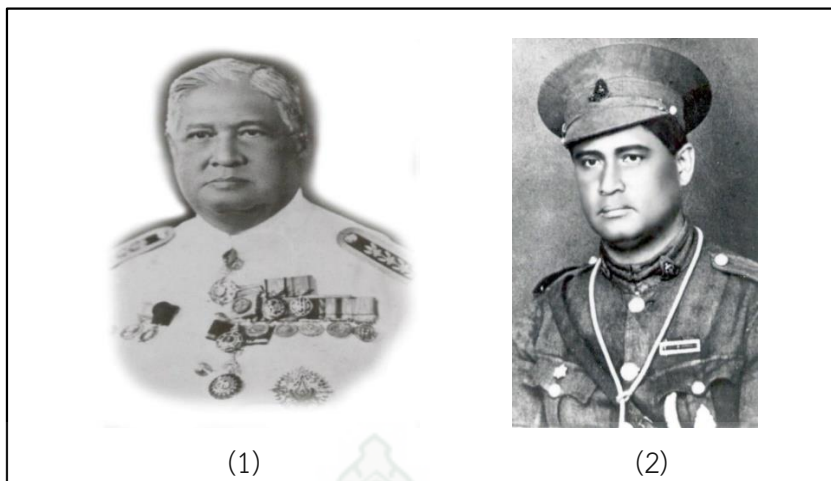

ภาพที่ 16 กองภาพยนตร์ทหารอากาศ

ที่มา: นาวาอากาศโท วิศิษฐ์ ภวปัญญากุล

ปี พ.ศ. 2489 รัฐบาลได้เปลี่ยนนโยบายในการผลิตภาพยนตร์ ประกอบกับวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะฟิล์มที่ใช้ในการถ่ายทำภาพยนตร์มีราคาสูงมาก ทำให้กองทัพอากาศต้องยกเลิกกองภาพยนตร์ทหารอากาศ พร้อมทั้งส่งมอบพื้นที่ของกองภาพยนตร์ทหารอากาศให้ “กองดุริยางค์ทหารอากาศ” เป็นผู้ใช้ประโยชน์และรับผิดชอบดูแลแทน

เหตุการณ์สำคัญในการยกเลิกกองภาพยนตร์ทหารอากาศ และส่งมอบให้กองดุริยางค์ทหารอากาศ เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้กองภาพยนตร์ ฟิล์มมีราคาสูง และไม่สามารถนำฟิล์มเข้าประเทศได้เนื่องจากเกิดภาวะสงคราม ผู้คนนิยมละครเวทีเริ่มมีสื่ออื่นให้รับชม

ภาพที่ 17 พระเจन्दुरิยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

(1) รับราชการกรมศิลปากร

(2) รับราชการกองภาพยนตร์ทหารอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

ปี พ.ศ. 2485 เมื่อวงดนตรีต่าง ๆ ของกองตรวจทหารอากาศสามารถบรรเลงบทเพลงได้ดีขึ้นระดับหนึ่งแล้ว พระเจन्दुरิยางค์ (ปิติ วาทยะกร) มองเห็นปัญหาในการฝึกซ้อมดนตรีเมื่อนักดนตรีที่มีอยู่ในวงบรรเลงขาด ไม่สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ ทำให้วงดนตรีที่บรรเลงไม่สมบูรณ์ เกิดอุปสรรคในการแสดงการบรรเลงดนตรี ด้วยเหตุผลนี้ พระเจन्दुरิยางค์ (ปิติ วาทยะกร) มีแนวคิดที่ต้องการจะเปิดโรงเรียนด้านดนตรี เพื่อพัฒนาการศึกษาดนตรีวิชาดนตรีที่มีอยู่เดิมแล้ว ท่านจึงได้เสนอแนวคิดต่อผู้บังคับบัญชาของกองทัพอากาศในการเปิดโรงเรียนดนตรี ในส่วนของกองทัพอากาศ ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาด้วยดี โรงเรียนดนตรีในกองทัพอากาศได้เกิดขึ้น โดยทำการเปิดรับสมัครบุคคลพลเรือนเข้ารับการศึกษาคือชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนดนตรีทหารอากาศ” สำหรับผู้ที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียน ชื่อว่า นักเรียนดนตรีทหารอากาศ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศและ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีนักเรียนดุริยางค์ดุริยางค์ทหารอากาศทั้งหมดจนถึงปัจจุบัน รวม 41 รุ่น (รุ่นที่ 1 ปี พ.ศ. 2485 ถึงรุ่นที่ 41 ปี พ.ศ. 2565)

พระเจन्दुरิยางค์ได้วางรากฐานวงดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ตั้งแต่รูปแบบการฝึกซ้อม รูปแบบการบรรเลง รูปแบบทฤษฎี และปฏิบัติเครื่องดนตรีเอก และวางรากฐานหลักสูตรโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ นำตำราที่เกี่ยวข้องกับดนตรีสากลมาเก็บไว้ในห้องสมุดเพื่อให้นักเรียน

ดุริยางค์ทหารอากาศได้ศึกษา นำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาถ่ายทอดให้นักเรียนดุริยางค์ ทหารอากาศ และกองดุริยางค์ทหารอากาศ

ภาพที่ 18 เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมโยธวาติตรุ่นพิเศษ

ที่มา: ผู้วิจัย

1.3 เจ้าหน้าที่อบรมรุ่นพิเศษ ปี พ.ศ. 2532 เกิดการรับบุคคลพลเรือนมาฝึกอบรมการดนตรี หรือเรียกว่ารุ่นอบรมพิเศษ โดยนาวาอากาศเอกเอกเนก วีระธรรมานนท์ เป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตร โดยจะแบ่งได้ 2 รุ่น รุ่นแรกได้รับบรรจุเข้ามา 40 คน รุ่นที่สองบรรจุเข้ามา 50 คน รวม 90 คน ในการรับสมัครบุคคลเข้ามาบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร โดยได้รับเงินเดือน ระดับประทวนชั้น 1 (ป. 1) 2,000.-บาท (สองพันบาทถ้วน) การแต่งตั้งยศ บุคคลที่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการที่ผ่านการฝึกหลักสูตรรักษาดินแดนปีที่ 3 หรือผ่านการคัดเลือกเกณฑ์ทหารมาแล้วจะได้รับการแต่งตั้งยศเป็นจ่าอากาศตรี

ในช่วงเวลานั้นกำลังพลในกองดุริยางค์ทหารอากาศไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานรับ - ส่งเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร และพระบรมวงศานุวงศ์ จำเป็นต้องเปิดรับบุคคลพลเรือนที่มีความสามารถด้านดนตรีที่เปิดรับเข้ามาฝึกอบรม เพื่อส่งกำลังพลที่มีความสามารถด้านดนตรีไปยังกองบินต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยใช้สถานที่ฝึกอบรมโยธวาติตที่กรมต่อสู้อากาศยานดอนเมือง โดยแยกฝึกจากกองดุริยางค์ทหารอากาศที่ทุ่งมหาเมฆ

เจ้าหน้าที่อบรมรุ่นพิเศษ ฝึกศึกษาในด้านวิชาการดนตรี ทฤษฎีดนตรี และปฏิบัติดนตรีภาคสนาม เป็นการฝึกจาก ณ ที่ตั้งและลงพื้นที่สนามจริง จะใช้การจัดรูปแบบวงแบบวงโยธวาติต และนั่งบรรเลงวงโยธวาติต ลักษณะโดดเด่นของรุ่นพิเศษ คือ จะเป็นนักดนตรีที่รับบุคคลพลเรือนที่มี

ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรีเข้ามาฝึกอบรมเป็นข้าราชการกองทัพอากาศ ซึ่งจะแตกต่างจากนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่ต้องมาศึกษาและฝึกซ้อมเพิ่มเติมในโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

เจ้าหน้าที่อบรมรุ่นพิเศษได้ทำการแสดงการบรรเลงก่อนเวลาต่อหน้าพระพักตร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณต่อหน้าธงไชยเฉลิมพล โดยการแปลขบวนในรูปแบบดนตรีสนาม ได้ไปแสดงโชว์ดนตรีสนามที่ประเทศสิงคโปร์ อินเดีย งานโชว์ในการประกวด วงโยธวาทิต (ประเทือง บัวอ่อนยศ, 2565, 14 กันยายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 19 กองดุริยางค์ทหารอากาศ (แผนกโยธวาทิต) ณ ทุ่งมหาเมฆ
ที่มา: นาวาอากาศโท วิศิษฐ์ ภาปัญญากุล

1.4 ในปี พ.ศ. 2534 – พ.ศ. 2538 ได้รับการสนับสนุนครูจากโรงเรียนเตรียมทหารมาสอนในรายวิชาสามัญที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และรายวิชาดนตรีได้รับการสนับสนุนจากข้าราชการแผนกต่าง ๆ ของกองดนตรี ขณะนั้นไม่มีครูสอนประจำมาทำการสอน ได้รับการสนับสนุนครูอาจารย์จากโรงเรียนเตรียมทหารมาสอนในรายวิชาสามัญโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โรงเรียนเตรียมทหารก็ได้ขอสนับสนุนครูจากกองดุริยางค์ทหารไปทำการสอนวงโยธวาทิตโรงเรียนเตรียมทหารเช่นกัน

กองทัพอากาศได้อนุมัติหลักสูตรให้กองดุริยางค์ทหารอากาศเปิดรับนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นที่ 21/34 โดยผู้ศึกษาในหลักสูตร 5 ปี เป็นการฝึกอบรมด้านการเรียนการสอนวิชาทฤษฎีดนตรี และปฏิบัติดนตรีไม่รับรองวุฒิการศึกษาในการคัดเลือกบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ จะคัดเลือกเครื่องดนตรีเอกโดยที่ส่วนมากผู้ชายเล่นเครื่องเป่า ผู้หญิงเล่นเครื่องสาย (สุระชาติ บริบูรณ์ทรัพย์, 2565, 14 กันยายน, สัมภาษณ์)

ขณะนั้นกองดุริยางค์ทหารอากาศอยู่ในที่ตั้งซอยงามดูพลี แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ พื้นที่กองดุริยางค์ทหารอากาศตอนนั้นตึกคับแคบ อาคารสำนักงาน บ้านพักข้าราชการ อยู่รวมกันในกองดุริยางค์ทหารอากาศติดแฟลตทหารเรือ

ภาพที่ 20 บ้านพักข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ณ ทุ่งมหาเมฆ

ที่มา: นาวาอากาศโท วิศิษฐ์ ภวปัญญากุล

ผู้ที่สำเร็จในการศึกษาของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ หลักสูตร 5 ปี จะได้รับใบประกาศนียบัตรวิชาชีพของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศแต่ไม่ได้รับรองวุฒิ ทำให้ผู้ที่มีความประสงค์ที่จะศึกษาต่อต้องไปเรียนเสริมเพื่อจะได้วุฒิ ปวช.3 ไปยื่นสมัครเรียนในระดับมหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ. 2536 มีข้าราชการคือ เรืออากาศโท สาธิต มีชูโภชน ที่ได้ทุนจากกองทัพอากาศไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษจนสำเร็จการศึกษากลับเข้ามาช่วยราชการ โดยเป็นครูสอนในโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ในรายวิชาผู้อำนวยเพลง (Conductor) วิชาเอกเครื่องสายไวโอลิน ส่วนวิชาทฤษฎีดนตรี และวิชาเรียบเรียงเสียงประสาน ซึ่งขณะนั้นวิชานี้จะมีผู้สอนคือ นาวาอากาศเอก บุญเสริม ช่างใหญ่

นาวาอากาศเอก บุญเสริม ช่างใหญ่ ได้นำวิชาทฤษฎีการปฏิบัติไม้กลองมาสอนให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อให้รู้สัดส่วนของตัวโน้ต นำไปใช้ในการอ่านโน้ต ท่านจะสอนตั้งแต่ขั้นพื้นฐานของดนตรีสากล การอ่านโน้ต การบันทึกโน้ตลงในบรรทัดห้าเส้น นำทฤษฎีดนตรีสากลที่เรียนจากครูอารี สุขะเกต ซึ่งครูอารีเป็นศิษย์รุ่นแรกของอาจารย์พระเจนดุริยางค์ ท่านได้นำความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากพระเจนดุริยางค์มาสอนให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศสืบต่อกันมา

พัฒนาการดนตรีของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พอปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ดีขึ้น ได้เห็นรุ่นพี่ได้เข้าร่วมอดิชั่น (Auditions) เข้าร่วมวงเยาวชนไทยในขณะนั้น นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 21 ก็ได้อดิชั่น (Auditions) เข้าร่วมเล่นวงด้วยในการซ้อมวงเยาวชนไทยจะทำการซ้อมทุกวันอาทิตย์ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ในยุคนี้เริ่มจะมีการบรรเลงร่วม กับวงบีเอสโอ วงเยาวชนไทย เพื่อนำประสบการณ์การเล่นดนตรีเข้ามาพัฒนาดนตรีในกองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้มีข้าราชการได้ทุนกองทัพอากาศ เพื่อไปศึกษาต่อมหาวิทยาลัยที่ได้รับความนิยมและมีชื่อเสียง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นต้น ได้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนมาแนะนำ โดยนำบทเพลงคลาสสิกแต่ละยุคมาให้ฟัง ขณะนั้นการฟังเพลงจะเล่นจากแผ่นซีดี โดยมีร้านโคลัมเบียมิวสิก ที่จำหน่ายแผ่นเพลงซีดี ตลับเทป (เทปคาสเซ็ท) โน้ตเพลงนำมาแกะเพลง นำมาบรรเลง ที่เป็นที่ยอมรับในสมัยนั้น (สุระชาติ บริบูรณ์ทรัพย์, 2565, 14 กันยายน, สัมภาษณ์)

ในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกขณะนั้นครูผู้สอน นาวาอากาศเอก ประยงค์ ศักดิ์ถาวรดำรง ได้นำวิชาประวัติศาสตร์มาสอนให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นการสอนที่ทั่วไป โดยสอนด้านประวัติศาสตร์นักประพันธ์แต่ละยุค เกิดเมื่อไร ที่ไหน ครอบครัวมีกี่คน บทประพันธ์นี้แต่งขึ้นมาเพื่อใช้ในงานลักษณะแบบไหน จะไม่ได้เป็นการเจาะลึกเข้าไปในบทเพลง ไม่ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ แต่เป็นการบรรยายให้เห็นภาพ สื่อการเรียนการสอนในขณะนั้นยังน้อย การแสดงดนตรีในช่วงนั้น มีการบันทึกการทางช่อง 5 Music No.5 แล้วก็มีมีการบรรเลงดนตรีในงานแสดงคอนเสิร์ตรวมเหล่า 4 เหล่าทัพ (สุระชาติ บริบูรณ์ทรัพย์, 2565, 14 กันยายน, สัมภาษณ์)

นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเข้าร่วมร้องเพลงประสานเสียงรวมเหล่าทัพ ขณะนั้นสามารถแยกวงเป็น 4 วง ตามลักษณะเครื่องดนตรี ได้แก่ วงสตริงควอเต็ต (String Quartet) ควินเต็ต (Quintet) เครื่องเป่าลมไม้ (Woodwind Band) เครื่องเป่าทองเหลือง (Brass Band) มีการนำวงดนตรีเหล่านี้ไปแสดงการบรรเลงในงานพิธีไหว้ครู งานเลี้ยงรื่นเริงของกองทัพอากาศ โดยมีหน่วยงานราชการอื่นขอรับสนับสนุนวงดนตรี เช่น โรงเรียนนนทรีวิทยาขอสนับสนุนวงคอมโบ (Combo Band) บิ๊กแบนด์ (Big Band) ให้ไปช่วยเล่นในงานของโรงเรียนนนทรีวิทยา (สุระชาติ บริบูรณ์ทรัพย์, 2565, 14 กันยายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 21 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ (ทุ่งสีกัน)

ที่มา: ผู้วิจัย

ในปี พ.ศ. 2538 – พ.ศ. 2550 หลังจากนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นที่ 21/34 ได้สำเร็จการศึกษา ได้รับการประดับยศเป็นนายทหารประทวน ยศจ่าอากาศตรี เมื่อปี พ.ศ. 2539 กองทัพอากาศประสบปัญหาทางด้านงบประมาณ ผู้บังคับบัญชาจึงไม่อนุมัติให้โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรับบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดยเว้นระยะการรับนักเรียน เป็นเวลา 4 ปี

ในปี พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2544 ได้เปิดรับสมัครบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ 2 รุ่น รุ่นละ 10 คน โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้จึงได้ฝากนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ 2 รุ่น ให้โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก กองทัพบกได้ดูแลรับผิดชอบในหลักสูตร (สุระชาติ บริบูรณ์ทรัพย์, 2565, 14 กันยายน, สัมภาษณ์)

เมื่อโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีความพร้อมแล้วสามารถรับนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่ให้โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกดูแลรับโอนกลับมาดูแลที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และพร้อมรับสมัครบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 22 (เข้าศึกษาปี พ.ศ. 2543) และ รุ่นที่ 23 (เข้าศึกษา ปี พ.ศ. 2546) เข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นแรกที่ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พ.ศ. 2540 ประเภทวิชาศิลปกรรม สาขาการดนตรี ซึ่งเทียบวุฒิที่ได้เทียบเท่ากับวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของกระทรวงศึกษาธิการ (ธันวา ทุ่งทอง, 2565, 16 กันยายน, สัมภาษณ์)

ทางเครื่องสายมาทำการโซโล่ (Solo) หน้าวงดุริยางค์ทหารอากาศออร์เคสตราและได้นำบทเพลง มหาราชพระจอมสยามร่วมบรรเลงในคอนเสิร์ตทัฟฟ้าเช่นกัน (สุระชาติ บริบูรณ์ทรัพย์, 2565, 15 กันยายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 23 คอนเสิร์ตทัฟฟ้าคู่ไทย เพื่อช่วยพัฒนา

ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

2.3 การดนตรีในยุคปี พ.ศ. 2549 จะเป็นยุคดนตรีที่มีความสมบูรณ์ ผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ท่านได้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และได้สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรีจากประเทศอังกฤษ คือ นาวาอากาศเอก เอนก วีระธรรมานนท์ ท่านได้นำความรู้ที่ได้ศึกษามาพัฒนาการดนตรีที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 25/2549 จำนวน 20 คน นาวาอากาศเอก เอนก วีระธรรมานนท์ ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการ กองดุริยางค์ทหารอากาศ โดยทำการสอนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศในวิชาทฤษฎีดนตรีสอดประสาน ช่วงตอนเย็นท่าน ได้ออกกำลังกายที่กองดุริยางค์ทหารอากาศ ทุกสัปดาห์ ท่านก็มาสอนพิเศษให้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศในช่วงเย็น ๆ ของทุกวัน ท่านมีความมุ่งมั่นให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเป็นนักดนตรีที่มีฝีมือที่ดียอดเยี่ยมและสำเร็จการศึกษาไปสามารถปฏิบัติงานเป็นกำลังพลหลักของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ท่านก็จะเรียนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมาฝึกซ้อม รวมวงเครื่องลม เครื่องสายและเดี่ยวแต่ละเครื่องมือให้ท่านชม ท่านได้กล่าวไว้ว่าการซ้อมดนตรีเป็นสิ่งที่สำคัญของนักดนตรี นักดนตรีต้องมีเวลาฝึกซ้อมให้มากที่สุดแต่ละวัน รวมถึงการเรียนทฤษฎีดนตรี ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก โสตประสาน วิเคราะห์บทเพลงควบคู่ไปด้วย ท่านก็จะให้ครูผู้สอนดูแล

นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ อบรมมอบความรู้วิชาการดนตรีสู่ความสามารถ รวมถึงระเบียบวินัยของนักเรียนทหาร ดังคำปฏิญาณตนของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เรียนดี ดนตรีเด่น เน้นวินัย ใฝ่คุณธรรม (ธันวา พุ่งทอง, 2565, 16 กันยายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 24 นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 26 - 28

ที่มา: นาวาอากาศโท วิศิษฐ์ ภาปัญญากุล

นาวาอากาศเอก เอนก วีระธรรมานนท์ ท่านมีความมุ่งหวังให้ข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ข้าราชการที่สำเร็จการศึกษากลับมาพัฒนากองดุริยางค์ทหารอากาศ และต่อยอดวิชาองค์ความรู้ทางด้านดนตรีของกองดุริยางค์ทหารอากาศเป็นไปด้วยดี ผู้ศึกษาทุนกองทัพอากาศจบการศึกษามา ท่านก็ผลักดันให้เป็นนายทหารสัญญาบัตร ยศเรืออากาศตรีขึ้นไป เป็นขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ที่ตั้งใจศึกษาดนตรีแขนงต่าง ๆ และเป็นผู้เป็นเลิศทางดนตรีของกองดุริยางค์ทหารในอนาคตต่อไป

เมื่อปี พ.ศ. 2550 กองทัพอากาศเปิดรับสมัครบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นที่ 26/50 จำนวน 20 คน เป็นชาย 15 คน เป็นหญิง 5 คน ในหลักสูตรประสบการณ์วิชาชีพ (ปวช.) 3 ปี ขณะนั้นนาวาอากาศเอก เอนก วีระธรรมานนท์ เป็นผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ท่านได้เปิดโอกาสให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้เข้าร่วมบรรเลงคอนเสิร์ตกับวงดุริยางค์เยาวชนไทยในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (Thai Youth Orchestra) วงดุริยางค์ซิมโฟนีกรุงเทพ (Royal Bangkok Symphony Orchestra – RBSO) วงเครื่องสายไวโอลิน และเครื่องสายไวโอลาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วง RSU Jazz Orchestra ของมหาวิทยาลัยรังสิต วงดุริยางค์เครื่องลมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (KU Wind Orchestra) วง DRUM ZEED (ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล, 2565, 16 กันยายน, สัมภาษณ์)

2.4 กองดุริยางค์ทหารอากาศ วง RTAF Wind Symphony Orchestra และวงดุริยางค์กองทัพอากาศซิมโฟนีออเคสตรา (RTAF Symphony Orchestra) เข้าร่วมเล่นเพื่อหาประสบการณ์ความรู้ทางดนตรีดนตรีประเภทต่าง ๆ ให้รู้จักสังคมดนตรีภายนอกว่ามีวิวัฒนาการของดนตรีแต่ละวงประเภทต่าง ๆ ให้เกิดแรงบันดาลใจในการเล่นดนตรีเพื่อมาสร้างสรรค์ผลงานทางด้านดนตรีของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

เมื่อปี พ.ศ. 2553 กองทัพอากาศเปิดรับบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นที่ 31 ขณะนั้น นาวาอากาศเอก สมชาย พงศ์พระธานี เป็นผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ท่านเป็นนักเรียนนายเรืออากาศแต่ชื่นชอบในเสียงดนตรี ท่านพูดเสมอว่าท่านไม่ใช่นักดนตรีแต่ท่านอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาดนตรีในกองดุริยางค์ทหารอากาศ ท่านได้นำแนวคิดสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติประวัติศาสตร์บ้านเมืองมาอบรมให้กับข้าราชการและนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศตลอดเวลาที่ท่านได้อยู่ที่กองดุริยางค์ทหารอากาศเพื่อให้เข้าใจบริบทให้ทันยุคทันสมัยกับเหตุการณ์บ้านเมือง เรื่องสะท้อนทางสังคม เป็นต้น

โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้จัดตั้งวง RTAF Wind Symphony โดยครู - อาจารย์โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ นำทีมโดย นาวาอากาศโท พิรุณ เจ๊ะวงศ์ และนาวาอากาศโท วิศิษฐ์ ภาวปัญญากุล ขณะนั้นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นที่ 27 - 29 เป็นผู้ศึกษามีการศึกษารวมวงในหลักสูตรโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ในการจัดรูปแบบวงครูผู้สอนได้เห็นว่านักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชายส่วนใหญ่ล้วนเป็นเครื่องเป่าลมไม้ (Woodwind) เครื่องเป่าลมทองเหลือง (Brass instrument) เพอร์คัชชัน (Percussion) ส่วนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศหญิงส่วนมากได้ปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย

นาวาอากาศโท พิรุณ เจ๊ะวงศ์ ได้นำนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ฝึกซ้อมการบรรเลงในวิชารวมวง โดยใช้รูปแบบวงเครื่องลม Wind Symphony และช่วงเวลาตอนเย็นของทุกวัน ขณะนั้น ผู้ปฏิบัติเครื่องดนตรีมือแต่ละประเภทไม่เพียงพอต่อการฝึกซ้อม นาวาอากาศโท พิรุณ เจ๊ะวงศ์ ได้นำศิษย์เก่าของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่จบไปเป็นข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศมาช่วยบรรเลงกับวงเครื่องลม Wind Symphony ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ การฝึกซ้อมรวมวงและแยกพาสแต่ละเครื่องมือฝึกซ้อม ตั้งแต่การฝึกซ้อมขั้นพื้นฐานของวง การวอร์มลม จะมีนาวาอากาศโท วิศิษฐ์ ภาวปัญญากุล มากำกับดูแลในขณะนั้น ในการแสดงโชว์ของวง RTAF Wind Symphony

ได้ไปแสดงที่งานกีฬานักเรียนดุริยางค์ 3 เหล่าทัพ 1) โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก 2) โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ 3) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

ในการแข่งขันกีฬาเสรีจลันนักเรียนดุริยางค์ทหารแต่ละเหล่าได้มีการจัดเลี้ยง และแสดงโชว์การเล่นดนตรี แต่ละโรงเรียนดุริยางค์ขึ้นมาทำการแสดง โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้นำวง Wind Symphony บรรเลงให้เหล่านักเรียนดุริยางค์ 3 เหล่าได้ชมเป็นมินิคอนเสิร์ต ในการแสดงครั้งนั้นได้รับคำชมจากผู้บังคับบัญชาแต่ละเหล่าทัพเป็นอย่างดี ทำให้การฝึกซ้อมของวง Wind Symphony มีการพัฒนาการดนตรีที่ดี ได้มีการแสดงโชว์ที่งานเลี้ยงแต่งงาน งานกีฬาเหล่าทัพ งานคอนเสิร์ต รายการคนค้นตน การแสดงก่อนเวลาในงานประกวดวงโยธวาทิตแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2553 ได้มีการจัดการแข่งขันวงเครื่องเป่านานาชาติแห่งประเทศไทย ขึ้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล

นาวาอากาศโท พิรุณ เจี๊วงค์ ได้สอบถามนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศและข้าราชการที่ร่วมบรรเลงวง Wind Symphony จะเข้าร่วมในการประกวดในครั้งนี้เห็นด้วยหรือไม่ ทั้งข้าราชการและนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้ตอบเป็นเสียงเดียวกันว่าอยากลองประกวดวงเครื่องลมในครั้งนี้ในการส่งข้อมูลลงเข้าร่วมประกวด แต่ละวงจะต้องส่งชื่อวงเข้าร่วมประกวด

วงเครื่องลมของกองทัพอากาศได้ส่งไปในนามชื่อ “วงRTAF Wind Symphony” จึงเป็นจุดเริ่มต้นของวง “RTAF Wind Symphony” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงและผู้บังคับกองดุริยางค์ทหารอากาศ นาวาอากาศเอก สมชาย พงศ์พระธานี ในการสนับสนุนงบประมาณ และด้านอื่น ๆ (ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล, 2565, 17 กันยายน, สัมภาษณ์)

การประกวดครั้งนี้เป็นการประกวดครั้งแรกของทุกคน จึงมิได้คาดหวังกับรางวัลที่จะได้รับ แต่จะทำให้ดีที่สุด ซึ่งในการชักซ้อมของทุกเครื่องมือเป็นการชักซ้อมที่เข้มข้น บรรยากาศเต็มไปด้วยความเครียด ความกดดัน มีรอยยิ้ม ความสุข ทุกสภาพอารมณ์ มีกำลังใจจากครู - อาจารย์ ข้าราชการ กองดุริยางค์ทหารอากาศนำสิ่งของอาหาร ขนม ผลไม้ เครื่องดื่มมาสมทบในเวลาฝึกซ้อมในครั้งนี้

การแข่งขันในครั้งนี้เป็นยุคเริ่มต้นที่ดีของวง RTAF Wind Symphony ซึ่งผลออกมาได้รางวัลชนะเลิศวงเครื่องลมขนาดใหญ่ทั่วไป ได้รับเงินรางวัล 1,000,000.- บาท (หนึ่งล้านบาท) ทำให้รู้สึกประทับใจ รู้สึกกับการซ้อมที่เต็มไปด้วยความลำบาก ขยัน อดทน มีความมุ่งมั่นเป็นอย่างสูง ซึ่งได้รับคำชมจากคณะกรรมการ ผู้ชมและที่ขาดไม่ได้ คือ กองดุริยางค์ทหารอากาศ กองทัพอากาศ ที่สนับสนุนวง RTAF Wind Symphony ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อวงการดนตรีในประเทศไทย สร้างชื่อเสียงให้กองทัพอากาศ

ภาพที่ 25 การประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12

ประจำปี 2553 วง RTAF Wind Symphony

(1) การรับถ้วยรางวัลชนะเลิศ

(2) วง RTAF Wind Symphony

ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

2.5 เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 พลเรือเอก หม่อมหลวงอัศนี ปราโมช องคมนตรี ผู้แทนพระองค์ ได้มอบรางวัลถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมเงินรางวัลมูลค่า 1,000,000.- บาท (หนึ่งล้านบาท) ให้กับ นาวาอากาศเอก สมชาย พงศ์พระธานี ผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ในโอกาสที่ วง RTAF Wind Symphony (วงดุริยางค์ทหารอากาศ) ได้รับรางวัลชนะเลิศประเภท Wind Band (วงเครื่องเป่าขนาดใหญ่ทั่วไป) ในการแข่งขันประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติแห่งประเทศไทยครั้งที่ 12 ประจำปี 2553 จัดโดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ณ หอแสดงดนตรี วิทยาลัย ดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (ธันวา พุ่งทอง, 2565, 17 กันยายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 26 การประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติ

ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

ผู้ที่รับรางวัลจากการประกวดในครั้งนี้ ได้แก่

ประเภท Wind Band (วงเครื่องเป่าขนาดใหญ่ทั่วไป)

- 1) รางวัลชนะเลิศ พร้อมรางวัล 1,000,000 บาท ได้แก่ วง RTAF Wind Symphony
- 2) รองชนะเลิศอันดับ 1 พร้อมเงินรางวัล 400,000 บาท ได้แก่ Triamudom Suksa Wind Symphony Orchestra
- 3) รองชนะเลิศอันดับ 2 พร้อมเงินรางวัล 200,000 บาท ได้แก่ Rajavinit Matthayom Symphonic Band

ประเภท Wind Band (วงเครื่องเป่าขนาดใหญ่ของสถานศึกษา)

- 1) รางวัลชนะเลิศ พร้อมรางวัล 300,000 บาท ได้แก่ วง Horwang School Wind Ensemble
- 2) รองชนะเลิศอันดับ 1 พร้อมเงินรางวัล 200,000 บาท ได้แก่ Ratwinit Bangkaeo Wind Symphony
- 3) รองชนะเลิศอันดับ 2 พร้อมเงินรางวัล 100,000 บาท ได้แก่ Saint Joseph Convent Band

ประเภท Small Wind Ensemble (วงเครื่องเป่าขนาดเล็ก)

- 1) รางวัลชนะเลิศ พร้อมเงินรางวัล 100,000 บาท ได้แก่ วง K - Spade
- 2) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 พร้อมเงินรางวัล 50,000 บาท ได้แก่ E - Tan
- 3) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 พร้อมเงินรางวัล 30,000 บาท ได้แก่ Ektra Brass Ensemble

เมื่อปี พ.ศ. 2555 กองทัพอากาศรับสมัครบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นที่ 31/55 ประจำปีพ.ศ.2555 จำนวน 14 นาย เป็นชายล้วน ขณะนั้น นาวาอากาศเอก เอกศักดิ์ เทภาสิต เป็นผู้บังคับกองดุริยางค์ทหารอากาศ ท่านได้มารับช่วงต่อจาก นาวาอากาศเอก สมชาย พงศ์พระธานี ที่ท่านได้วางแนวทางต่างๆ การบริหารการจัดการดนตรีในกองดุริยางค์ทหารอากาศ รวมถึงการประกวดวงเครื่องเป่านานาชาติ แห่งประเทศไทยครั้งที่ 13 จัดโดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ณ หอแสดงดนตรี วิทยาลัย ดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วงดุริยางค์เครื่องลมของกองทัพอากาศ (RTAF Wind Symphony) ได้เข้าร่วมประกวดวงเครื่องเป่านานาชาติ แห่งประเทศไทยครั้งที่ 13 ในครั้งนี้ผู้เข้าร่วมประกวดอีกหลายวง ที่ผ่านการประกวดมาแล้วได้การพัฒนาฝีมือในระดับที่ดีเยี่ยม ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากลำบากของ วง RTAF Wind Symphony ที่จะรักษาแชมป์ รักษามาตรฐานของวงไว้ให้ได้ แต่วง RTAF Wind Symphony มิได้นิ่งนอนใจได้ทำการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง และเปลี่ยนบทเพลงให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้น นำข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น ประสบการณ์จากการแข่งขันครั้งที่ผ่านมาจะทำให้เห็นถึงปัญหาและการจัดการของวง ผู้บริหารได้นำส่วนนี้มาแก้ไขให้ดีขึ้น รวมถึงระบบต่าง ๆ ที่ไม่พร้อมก็สามารถแก้ไขให้พร้อมใช้งานได้ ทำให่วง RTAF Wind Symphony มีความพร้อมต่อการประกวดในครั้งนี้ ทำให้สามารถรักษาแชมป์ไว้ได้ (ธันวา พุ่มทอง, 2565, 17 กันยายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 27 การประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติแห่งประเทศไทย

ครั้งที่ 13 ประจำปี 2555 วง RTAF Wind Symphony

ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

2.6 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 พลเรือเอก หม่อมหลวงอัศนี ปราโมช องคมนตรีผู้แทนพระองค์ ได้มอบรางวัลถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมเงินรางวัลมูลค่า 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) ให้กับนาวาอากาศเอก เอกศักดิ์ เทภาสิต ตัวแทนวง RTAF Wind Symphony ได้รับรางวัลชนะเลิศประเภท Wind Band (วงเครื่องเป่าขนาดใหญ่ทั่วไป) ในการแข่งขันประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติแห่งประเทศไทยครั้งที่ 13 ประจำปี 2555 (TIWEC 2012) ที่หอแสดงดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

นอกจากนี้ ยังมีการมอบถ้วยรางวัลชนะเลิศประเภท Wind Ensemble (วงเครื่องเป่าขนาดใหญ่ของสถานศึกษา) พร้อมเงินรางวัล 300,000 บาท ให้แก่ วง Hong Kong International School Wind ถ้วยรางวัลชนะเลิศ ประเภท Small Wind Ensemble (วงเครื่องเป่าขนาดเล็ก) พร้อมเงินรางวัล 100,000 บาท ให้กับ 4 Corners Clarinet Ensemble (ฉันทา ทุ่งทอง, 2565, 17 กันยายน, สัมภาษณ์)

ผู้ที่รับรางวัลจากการประกวดในครั้งนี้ ได้แก่

ประเภท Wind Band (วงเครื่องเป่าขนาดใหญ่)

1) รางวัลชนะเลิศ ถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
พร้อมรางวัล 1,000,000 บาท ได้แก่ วง RTAF Wind Symphony

2) รองชนะเลิศอันดับ 1 พร้อมเงินรางวัล 400,000 บาท ได้แก่ วง Matthayomsangkeetwittaya
Symphonic Wind Band

3) รองชนะเลิศอันดับ 2 พร้อมเงินรางวัล 200,000 บาท ได้แก่ วง Triamudom Suksa
Wind Symphony Orchestra

ประเภท Wind Ensemble (วงเครื่องเป่าขนาดใหญ่ของสถานศึกษา)

1) รางวัลชนะเลิศ พร้อมเงินรางวัล 300,000 บาท ได้แก่ วง Hong Kong International
School Wind Ensemble

2) รองชนะเลิศอันดับ 1 พร้อมเงินรางวัล 200,000 บาท ได้แก่ วง Ratwinit Bangkaeo
Wind Symphony

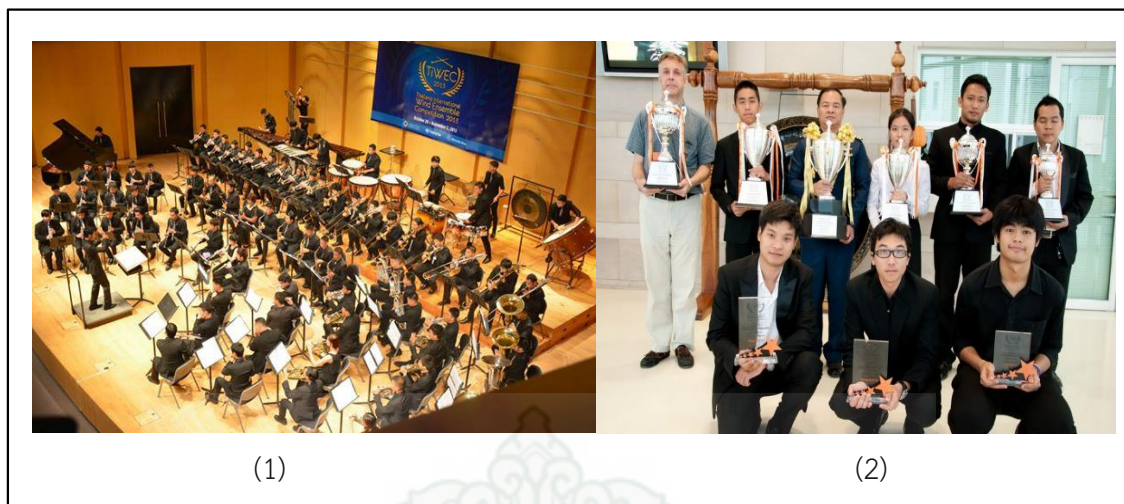
3) รองชนะเลิศอันดับ 2 พร้อมเงินรางวัล 100,000 บาท ได้แก่ วง Sarasas Ektra
Wind Ensemble

ประเภท Small Wind Ensemble (วงเครื่องเป่าขนาดเล็ก)

1) รางวัลชนะเลิศ พร้อมเงินรางวัล 100,000 บาท ได้แก่ วง 4 Corners Clarinet
Ensemble

2) รองชนะเลิศอันดับ 1 พร้อมเงินรางวัล 50,000 บาท ได้แก่ วง Jaws Saxophone
Quartet

3) รองชนะเลิศอันดับ 2 พร้อมเงินรางวัล 30,000 บาท ได้แก่ วง Guan Xin & Friends
Saxophone Quartet

ภาพที่ 28 การประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 13

ซึ่งถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

จัดโดย วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ณ หอแสดงดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

(1) วง RTAF Wind Symphony

(2) ผู้ที่ได้รับรางวัลในการประกวด ฯ

ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

2.7 เมื่อปี พ.ศ. 2556 วง RTAF Wind Symphony ได้ส่งเข้าประกวดวงเครื่องเป่านานาชาติแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 14 ประจำปี 2556 ได้รางวัลรองชนะเลิศประเภท Wind Ensemble จัดโดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ณ หอแสดงดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.8 เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2558 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้ส่งวง Jazz Big Band เข้าร่วมในการแข่งขันในรายการ Thailand Jazz Competition 2015 ณ เอเชียทีค เดอะ ริเวอร์ฟรอนท์ (Asiatique the Riverfront) ได้รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ได้รางวัลนักดนตรีประเภทยอดเยี่ยม 1) The Best Saxophone 2) The Best Trombone 3) The Best Drums อื่น ๆ เป็นความภาคภูมิใจของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ซึ่งเป็นยุคทองของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ด้วยการฝึกฝน ขยันอดทน มีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อมของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่ดี มีครูอาจารย์รุ่นพี่ที่ดูแลสั่งสอนมอบวิชาความรู้ และช่วยควบคุมวงในการประกวดดนตรีทุกครั้ง มีผู้บังคับบัญชาคอยสนับสนุนเสมอมาทำให้การแข่งขันทุกครั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย (ธันวา พุ่งทอง, 2565, 17 กันยายน, สัมภาษณ์)

2.9 เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2559 วง RTAF Wind Symphony ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้เข้าร่วมประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ครั้งที่ 35 และนานาชาติ ประจำปี 2559 Thailand International Royal Trophy Band Competition 2016 ผลการแข่งขันประเภท Final Concert Competition Open Class รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ RTAF Wind Symphony รางวัล 220,000 บาท รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ได้แก่ Bangkok Wind Orchestra

ในการแข่งขันในครั้งนี้ วง RTAF Wind Symphony ยังได้รับรางวัลเครื่องลม ประเภท Brass Band Woodwind Band Percussion ยอดเยี่ยม รางวัล 5,000 บาท 3 รางวัล เป็นความภาคภูมิใจของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และกองดุริยางค์ทหารอากาศ ทำให้ได้เข้าร่วมประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ครั้งที่ 35 และนานาชาติ ประจำปี 2559 Thailand International Royal Trophy Band Competition 2016 ในครั้งนี้ (ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล, 2565, 20 กันยายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 29 การประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ครั้งที่ 35 และนานาชาติ ประจำปี 2559

- (1) ถ้วยและเงินรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1
- (2) ผู้รับรางวัลเครื่องลม ประเภท Brass Band Woodwind Band Percussion ยอดเยี่ยม

ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

เมื่อปี พ.ศ. 2560 กองทัพอากาศได้เปิดรับสมัครบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นที่ 36/60 จำนวน 14 คน เป็นชาย 10 คน หญิง 4 คน เปิดรับตามเครื่องดนตรีที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศกำหนด หากขาดแคลนเครื่องดนตรีประเภทใดก็จะรับผู้ที่มีความสามารถในเครื่องดนตรีประเภทนั้น ๆ เข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศตามเครื่องดนตรีที่ได้เปิดรับสมัครของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อผลิตบุคลากรไปเป็นข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศตามแผนต่าง ๆ ตามสายวิทยาการของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

2.10 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2560 เวลา 19.00 น. ที่พระลานพระราชวังดุสิต กองดุริยางค์ทหารอากาศได้จัดการแสดงดนตรีเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อให้ประชาชนได้ฟัง โดยการแสดงกว่า 2 ชั่วโมงนี้ วงดุริยางค์กองทัพอากาศจัดแสดงเพลงเฉลิมพระเกียรติและเพลงพระราชนิพนธ์ 17 บทเพลง ภายใต้คอนเซ็ปต์ (Concept) “ยิ้มสู้ จงรัก รักดี” ครั้งที่ 2 แบ่งออกเป็น 4 องค์ ได้แก่ องค์ที่ 1 สวรรค์มีชัย องค์ที่ 2 เพลินใจเสียงดนตรี องค์ที่ 3 องค์พระภูมิพลสดุดี และองค์ที่ 4 ท้าฟ้าเหิดจักรีพระจอมไท โดยมี อาจารย์ธนีสร์ ศรีกลิ่นดี ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง ประจำปี พ.ศ. 2559 นักร้องนำนางสาวณัฐนิช รัตนเสรีเกียรติ นักร้องและนักแสดงจากละครเวทีเรื่อง สี่แผ่นดินเดอะมิวสิคัล (The Musical) มาร่วมแสดงดนตรีและขับร้องบทเพลงสร้างความสุขให้กับประชาชนได้รับชมรับฟัง

ภาพที่ 30 คอนเสิร์ต ยิ้มสู้ จงรัก รักดี ครั้งที่ 2

ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

ทั้งนี้การแสดงดนตรีเฉลิมพระเกียรติดังกล่าว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดการแสดงดนตรีเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อน้อมรำลึกถึง พระมหากรุณาธิคุณ และเผยแพร่พระปรีชาสามารถนอกจากจะทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ เพื่อพสกนิกรชาวไทยมาตลอดรัชสมัยแล้ว ยังพระราชนิพนธ์เพลงที่มีคุณค่า มีความหมายลึกซึ้ง แลกเปลี่ยนด้วยสุนทรียภาพเพื่อพระราชทานความสุขแก่ชาวไทย ในทุกวันเสาร์ ระหว่างเวลา 19.00 น. ถึง 21.00 น. ณ บริเวณพระลาน พระราชวังดุสิต โดยจะสลับเปลี่ยนหมุนเวียนวงดนตรีจากกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ โดยมีประชาชนร่วมเข้าชมการแสดงเป็นจำนวนมาก

เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2560 วงดุริยางค์กองทัพอากาศมีความภาคภูมิใจที่ได้บรรเลง และขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพลงเทิดพระเกียรติได้ประพันธ์ขึ้นเพื่อถวายความอาลัยในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิง พระบรมศพ นอกจากนี้เพื่อมิให้บรรยากาศเงียบเหงา ยังมีวงดุริยางค์จากอีกหลายเหล่าทัพ คือ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และวงดุริยางค์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ร่วมบรรเลงถวายแด่ พระองค์ท่านด้วยเช่นกัน

วงดุริยางค์กองทัพอากาศได้จัดวงเข้าร่วมบรรเลงในงานถวายพระเพลิงพระศพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จำนวน 2 วง ได้แก่ 1) วงดนตรีไทย โดยใช้บทเพลงปี่พาทย์นางหงส์ในการบรรเลง 2) วงดุริยางค์ทหารอากาศออร์เคสตรา (Orchestra) ขนาดใหญ่ใช้นักดนตรีกว่า 80 คน รวมนักร้องประสานเสียง รวมถึงเจ้าหน้าที่ในส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งหมด 120 คน โดยบรรเลงเวลาหลังเที่ยงคืนเป็นต้นไป

วงดุริยางค์กองทัพอากาศได้ทำการแสดงช่วงเช้าของวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2560 เวลา 02.00 น. ใช้เวลาทำการแสดง 50 นาที บทเพลงพระราชนิพนธ์จำนวน 12 บทเพลง มีบทเพลง เฉลิมพระเกียรติที่วงดุริยางค์ทหารอากาศได้ประพันธ์ขึ้น 2 บทเพลง ได้แก่ 1) บทเพลงชัยพัฒนา 2) บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม ในการบรรเลงนั้น ด้วยวงดุริยางค์ทหารอากาศใช้ระยะเวลา ในการฝึกซ้อมดนตรี 2 เดือน สำหรับการแสดงคอนเสิร์ตวงดุริยางค์กองทัพอากาศให้ประชาชนทั่วไป ได้เข้าร่วมรับชมการแสดงดนตรีในลำดับต่อไป (ฉัตรชัย สุขนิยม, 2565, 1 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 31 การซ้อมดนตรีในงานถวายพระเพลิงพระศพพระบาทสมเด็จพระ

พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช วงดุริยางค์กองทัพอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

เมื่อปี พ.ศ. 2561 กองทัพอากาศได้เปิดรับสมัครบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นที่ 37/2561 จำนวน 14 คน เป็นผู้ชาย 10 คน ผู้หญิง 4 คน รับเข้ามาเป็นบุคลากรของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ตามจำนวนเครื่องดนตรีที่เปิดรับสมัคร โดยมีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีระยะเวลาการศึกษา 3 ปี

การศึกษาวิชาการต่าง ๆ ตามหลักสูตร ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ได้แก่ วิชาดุริยางคศาสตร์ วิชาสามัญ และวิชาทหาร สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรจะได้รับใบประกาศนียบัตรจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเทียบความรู้ประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาศิลปกรรม สาขาวิชาการดนตรี (ปวช.) และมีศักดิ์และสิทธิ์ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรจะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการยศจ่าอากาศตรี อัตราเงินเดือนและมีสิทธิ์อื่น ๆ ตามที่ทางราชการกำหนด

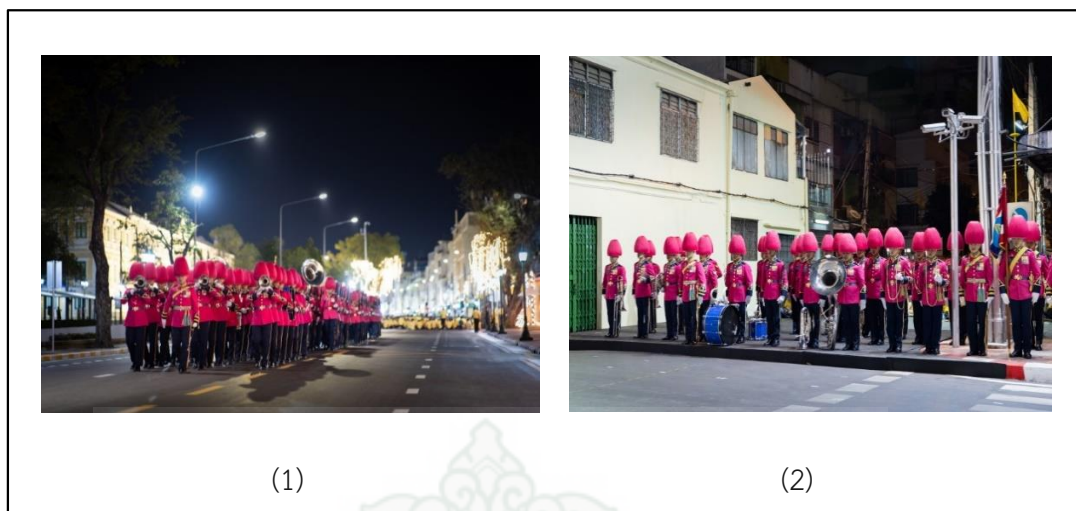
กองทัพอากาศในปี พ.ศ. 2561 ได้ส่งข้าราชการไปศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ และการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ในสาขาวิชาต่าง ๆ และเปิดให้ข้าราชการกองทัพอากาศสามารถขออนุญาตศึกษาตามที่ระเบียบกองทัพอากาศได้กำหนด ผู้บังคับบัญชาได้เห็นความสำคัญของความเจริญก้าวหน้าของผู้ใต้บังคับบัญชาในทุกกระบวนชั้นยศ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสามารถนำวุฒิปริญญาสอบเทียบเป็นนายทหารสัญญาบัตรในตำแหน่งและสาขาต่าง ๆ ที่สำเร็จการศึกษาในวิชานั้น ๆ และสามารถนำไปต่อยอดในการทำงานของแต่ละหน่วยงานให้สำเร็จ และเพื่อพัฒนาองค์กร ตามที่กองทัพอากาศได้ให้ชื่อว่า “กองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค” หรือ “One of the Best Air Forces in ASEAN” (ฉัตรชัย สุขนิยม, 2565, 2 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

3. ประวัติความเป็นมาของดุริยางค์ทหารอากาศ (ยุคร่วมสมัย พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2565)

3.1 กองดุริยางค์ทหารอากาศ (ยุคร่วมสมัย) ในปี พ.ศ. 2562 นาวาอากาศเอก มณฑิร หนีโซติ ผู้บังคับกองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้ส่งข้าราชการศึกษาในกองทัพอากาศ เป็นหลักสูตรประเภทต่าง ๆ ที่กองทัพอากาศกำหนด และหลักสูตรการศึกษาดนตรี ในระดับ อุดมศึกษาในประเทศ และต่างประเทศ ท่านได้มีวิสัยทัศน์ที่ดี ได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างกำลังพลเขียนแผนการพัฒนากองดุริยางค์ทหารอากาศ อื่น ๆ นาวาอากาศเอก มณฑิร หนีโซติ ได้เป็นบุคคลหนึ่งสำเร็จจากโรงเรียนนายเรืออากาศแล้วได้มาเป็น ผู้บังคับกองดุริยางค์ทหารอากาศ ท่านพูดเสมอว่านักดนตรีข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นทหารดุริยางค์ที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรีเท่ากับทหารเหล่ารบ เพราะได้ร่วมปฏิบัติงานกับทหารเหล่ารบ เครื่องดนตรีเปรียบเสมือนอาวุธ กว่าจะผลิตนักดนตรีขึ้นมาแต่ละบุคคลนั้น มีความยากลำบากไม่ใช่เรื่องง่ายเลยทีเดียว เราจึงภูมิใจที่ได้เป็นทหารเหล่าดุริยางค์มีความสามารถทางดนตรี มีระเบียบวินัยที่ดี เป็นกำลังพลหลักของกองทัพอากาศไทย และประเทศชาติ

เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 วงโยธวาทิตกองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้เข้าร่วม ประกอบแถวทหารกองเกียรติยศในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เข้าพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นการดำเนินการตามคตินิยมของศาสนาพราหมณ์ เพื่อป่าวประกาศให้เทวดารู้ว่าบัดนี้จะมีพระมหากษัตริย์ หรือพระผู้เป็นเจ้าเกิดขึ้นอีกพระองค์หนึ่งแล้ว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ทรงเป็น “พระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์” หลังเข้าพิธีทรงพระมุรธาภิเษก ทรงรับน้ำอภิเษก และทรงสวมพระมหาพิชัยมงกุฎ ทรงเฉลิมพระปรมาภิไธยว่า “พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว”

วงโยธวาทิตกองดุริยางค์ทหารอากาศจัดแถวทหารเกียรติร่วมกับกรมทหารอากาศโยธินรักษาพระองค์ ในการปฏิบัติภารกิจเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บังคับบัญชาระดับสูงได้ชื่นชมและขอบคุณหน่วยทหารทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ที่ทำให้งานสำคัญสำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 32 พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

- (1) การปฏิบัติภารกิจบรรเลงดนตรี โดยวงโยธวาทิต
- (2) ยืนแถวรับเสด็จ

ที่มา: พ้นจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

เมื่อปี พ.ศ. 2562 กองทัพอากาศเปิดรับบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 38/2562 จำนวน 14 คน เป็นผู้ชาย 14 คน ส่วนมากเป็นผู้ปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เพื่อทดแทนกำลังพลของกองดนตรีที่เกษียณอายุราชการของกองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นการบริหารกำลังพล บริหารจัดการหน่วยงาน การจัดการกำลังพล ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

3.2 นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นที่ 38 ได้รวมกันสร้างวงดนตรี Only Monday โดยมีสมาชิกทั้งหมด 3 คน ได้แก่ 1) ธีร์ - ทิปรุ คำสุริย์ (ร้องนำ/กีตาร์) 2) โปรด - วริศ สาระเขตต์ (เบส) 3) เฟรม - คชาวุธ ขำทอง (กลอง) เป็นวงดนตรีที่นิยมในยุคนี้ วงดนตรีอินดี้ร็อก (Indie Rock) หน้าที่กำลังเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นในขณะนั้น คือ “เพลงได้แต่นึกถึง” ซึ่งมียอดผู้เข้าชมมิวสิกวิดีโอ (Music Video) บน Youtube มากกว่า 60 ล้านครั้ง และขึ้นอันดับที่อันดับ 2 บน Billboard Thailand Songs Chart รวมถึงยังเคยคว้าอันดับ 1 บนชาร์ต JOOX Top Indie มาแล้วอีกด้วย ถึงแม้จะเป็นศิลปินน้องเล็กของค่ายแต่เรื่องฝีมือนั้นไม่ธรรมดา Only Monday พอร์มวงขึ้นมาด้วยเครื่องดนตรี 3 ชิ้น พร้อมถ่ายทอดประสบการณ์จริงผ่านบทเพลงแห่งความเจ็บปวดจนขึ้นแท่นวงม้ามิดที่เพลงของพวกเขาค่อย ๆ แทรกซึมเข้าไปอยู่ในใจผู้ฟังอย่างไม่รู้ตัว

วง Only Monday เป็นความภาคภูมิใจของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศสร้างชื่อเสียงให้กองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้รับการตอบรับจากผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างดีและได้ผลักดันให้ได้เป็นศิลปินเป็นผลผลิตจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศ (ทีปกร คำสุรีย์, 2565, 2 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 33 วงดนตรี Only Monday

ที่มา: จำอากาศโท ทีปกร คำสุรีย์

3.3 เมื่อปี พ.ศ. 2562 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้ส่งนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเข้าสอบทฤษฎีดนตรีเกรด 5 สถาบัน Trinity College London ในการเข้าสอบครั้งนี้โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้ผ่านมาตรฐานสากลโลก วิชาทฤษฎีดนตรี และสามารถสมัครสอบในภาคปฏิบัติเครื่องดนตรีได้เช่นกัน นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศตั้งแต่วันที่ 22 เข้าร่วมสอบที่สถาบัน Trinity College London เป็นด้วยความเรียบร้อย ส่วนปี พ.ศ. 2562 นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศรุ่นที่ 35 ได้เข้าร่วมสอบ 14 คน มี 5 คน สอบได้ 87 คะแนนขึ้นไป ได้รับเกียรติฉัตรอันดับ 1 (Distinctions) จำนวน 5 คน ได้แก่ 1) จำอากาศตรี ธนพันธ์ อ่อนพรหม 2) จำอากาศตรี ภาณุพงศ์ คมสัน 3) จำอากาศตรี ธนาตล อินทร์รุ่ง 4) จำอากาศตรี เดชา อินซอน 5) จำอากาศตรี ณัฐวัฒน์ วุฒิภาพ

ผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ นาวาอากาศเอกมณฑิร หมีโชติ ได้มอบรูปเคียงธง และมอบประกาศนียบัตรบัตรให้กับผู้ที่มีผลการสอบดีเยี่ยม และกล่าวคำยินดีที่ได้สำเร็จการศึกษาของ นักเรียนดุริยางค์รุ่นที่ 35 พร้อมอวยพรให้ประสบผลสำเร็จในอาชีพการงานต่อไป (ธนาตล อินทร์รุ่ง, 2565, 10 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

3.4 เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2563 กองทัพอากาศจัดพิธีสวนสนามถวายสัตย์ปฏิญาณ ของทหาร - ตำรวจเนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562 และวันกองทัพไทย ณ ศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี โดยกองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้จัดกำลังพลข้าราชการ กองดุริยางค์ทหารอากาศ เข้าร่วมบรรเลงในพิธีสวนสนามถวายสัตย์ปฏิญาณของทหาร - ตำรวจ เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562 และวันกองทัพไทย ร่วมกับกรมดุริยางค์ทหารบก กองดุริยางค์ทหารเรือ และกองดุริยางค์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พิธีสวนสนามถวายสัตย์ปฏิญาณของทหาร - ตำรวจเนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562 และวันกองทัพไทย 18 มกราคม พ.ศ. 2563 นับเป็นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ที่ทหาร - ตำรวจ ทุกหมู่เหล่าจะได้ร่วมในพิธีสวนสนามถวายสัตย์ปฏิญาณโดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดี ความสามัคคี ความสามารถ ความเข้มแข็ง และความพร้อมเพรียงของเหล่าทัพ และ เป็นการถวายพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งดำรงพระราชสถานะเป็นองค์จอมทัพไทย (ธินา พุ่งทอง, 2565, 15 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

สำหรับวันกองทัพไทย เป็นวันที่ระลึกในวาระที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกระทำ ยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาของเมียนมาร์ โดยถือเอาวันที่ 18 มกราคมของทุกปี เป็นวันกองทัพไทย ตามการคำนวณจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ในวันจันทร์ แรม 2 ค่ำ เดือนยี่ ปีมะโรง จุลศักราช 954 คำนวณได้ ตรงกับ วันที่ 18 มกราคม พุทธศักราช 2135

ภาพที่ 34 พิธีซ้อมสวนสนามถวายสัตย์ปฏิญาณของทหาร - ตำรวจ
เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562 และวันกองทัพไทย
ณ ศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี
ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

3.5 เมื่อปี พ.ศ. 2562 เกิดการระบาดทั่วของไวรัสโคโรนาที่เริ่มต้นครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน ในช่วงของเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 องค์การอนามัยโลก ได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วโลก ในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 ในครั้งนี้ กองทัพอากาศให้กำลังพลให้ปฏิบัติงานที่บ้าน Work from home โดยรักษาระยะห่างระหว่างกันของ ข้าราชการกองทัพอากาศเช่นเดียวกับกองดุริยางค์ทหารอากาศได้ปฏิบัติตามคำสั่งกองทัพอากาศ โดยผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ นาวาอากาศเอก สุรชาญร์ แซ่มวงษ์ ขณะนั้น ให้ข้าราชการกองดุริยางค์ปฏิบัติตามระเบียบกองทัพบกโดยการทำงานทางออนไลน์ และนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเรียนออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันซูม (Zoom) โดยการเรียนการสอนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ทั้งหมด เป็นการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันให้ดีที่สุด

ตารางที่ 1 การปฏิบัติงานที่บ้าน Work from home ข้าราชการนักเรียนครูวิทยากร ทหารอากาศ และ ทหารกองประจำการ

หน่วยงาน	ลักษณะการปฏิบัติงาน		ผล
1.ปฏิบัติงานที่หน่วย ข้าราชการกอง ครูวิทยากรทหารอากาศ	ปฏิบัติงานที่บ้าน	ปฏิบัติงานนอกหน่วย	รวม
20 เปอร์เซ็นต์	70 เปอร์เซ็นต์	10 เปอร์เซ็นต์	100 เปอร์เซ็นต์
2.โรงเรียนครูวิทยากร ทหารอากาศ	การเรียนการสอน ออนไลน์	การเรียนการสอนใน โรงเรียน	รวม
	100 เปอร์เซ็นต์	-	100 เปอร์เซ็นต์
3.ทหารกอง ประจำการ	ปฏิบัติงานที่บ้าน	ปฏิบัติงานนอกหน่วย	รวม
	50 เปอร์เซ็นต์	50 เปอร์เซ็นต์	100 เปอร์เซ็นต์

ที่มา: ผู้วิจัย

การทำงานของข้าราชการกองครูวิทยากรทหารอากาศได้ปรับการทำงาน โดยใช้สื่อออนไลน์เข้ามาใช้ให้เข้ากับสถานการณ์โรคระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด - 19) โดยนักดนตรีแต่ละแผนกนำมาปรับมาใช้วิธีการฝึกซ้อมโดยอัดคลิปการซ้อมส่วนตัวส่งเข้าแอปพลิเคชันกลุ่มไลน์ แต่ละแผนกหัวหน้าก็จะนำโน้ตเพลงแจ้งในแอปพลิเคชันไลน์กลุ่ม ให้ข้าราชการนักดนตรีได้ฝึกทบทวนบทเพลง และได้ซ้อมดนตรีตลอดเวลาเพื่อพัฒนาฝีมือตนเอง โดยการซ้อมดนตรีให้ข้าราชการส่งคลิปการเล่นดนตรีที่บ้านมาตัดต่อรวมภาพ และเสียงเป็นคลิปแสดงดนตรีด้วยกัน เป็นบทเพลงที่มอบกำลังใจให้แก่ประชาชนในประเทศไทย และทั่วโลกที่ประสบปัญหาเรื่องโรคระบาดไวรัสโคโรนา (โควิด - 19) ที่ได้เกิดขึ้นทั่วโลก (จิระ สัตตะพันธ์ศิริ, 2565, 20 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

กองครูวิทยากรทหารอากาศได้ส่งกำลังใจให้กับทุกคนด้วยเสียงบทเพลงผ่านทางสื่อออนไลน์ แอปพลิเคชัน Facebook, Youtube, Line ให้แก่ประชาชนได้รับชม และเป็นการ ประชาสัมพันธ์ กองครูวิทยากรทหารอากาศให้เห็นถึงการพัฒนาศักยภาพด้านการแสดงทางด้านดนตรี การขับร้องเพลง

รวมถึงการศึกษาต่อในโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศด้วยนั้น ผู้บังคับบัญชาทุกระดับสนับสนุนคอยเป็นกำลังใจให้นักดนตรีแต่ละแผนกที่สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีพร้อมชื่นชมความสามารถของข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศทุกคน

ภาพที่ 35 การขับร้องบทเพลงส่งกำลังใจให้กับประชาชน

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด - 19)

ที่มา: ผู้วิจัย

เมื่อปี พ.ศ. 2564 – พ.ศ. 2565 กองทัพอากาศรับสมัครบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 39 จำนวน 14 คน เป็นชาย 8 คน ผู้หญิง 6 คน โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศปลูกฝังให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รู้จักหน้าที่ เคารพพี่น้อง มีเกียรติ และศักดิ์ศรีเป็นคนดีเชิดชูคุณธรรม

3.6 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศให้การเรียนการสอนได้ดำเนินไปในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด - 19) ให้นักเรียนเข้ามาเรียนที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศหลังเรียนออนไลน์ได้มีการปรับตัวขึ้นป้องกัน ปฏิบัติตามมาตรการอย่างดี ในการเรียนการสอนครูผู้สอนอนุญาตให้นักเรียนใช้แอปพลิเคชันเกี่ยวกับโปรแกรมดนตรี มีสื่อออนไลน์ที่ทันสมัยขึ้นสามารถเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งข้อมูลการศึกษาได้ง่ายขึ้น สามารถเชิญวิทยากรที่อยู่ไกลมาบรรยายให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้ ใช้แอปพลิเคชันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ครูผู้สอนมอบความรู้ ประสบการณ์การทำงานให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศผ่านกิจกรรมดนตรี (จิระ สัตตะพันธ์ศิริ, 2565, 20 ตุลาคม, สัมภาษณ์) ให้นักเรียนประกวดแข่งขันในเวทีระดับประเทศ และได้มีนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ธนกฤต ไทยบำรุง นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 2 ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ในการแข่งขันรายการ

WAMSB World Championship ในรุ่น Open Category Champion ประเภท Solo (Brass) และรางวัลคะแนนรวม อันดับที่ 3 ของรายการ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2565 เวลา 19.00 น. ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย วงซิมโฟนีออเคสตรากองทัพอากาศ (RTAF Symphony Orchestra) ได้ทำการแสดงในคอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อ “ช่วยพัฒนา” ครั้งที่ 13 ในการจัดคอนเสิร์ต กองดุริยางค์ทหารอากาศได้มีการจัดคอนเสิร์ต ทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อช่วยพัฒนา ตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 13 (ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล, 2565, 20 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการโชว์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของบทเพลง ชุดทำการแสดง นักร้อง ศิลปินรับเชิญ ที่ขาดไม่ได้คือจะนำผู้ที่มีความสามารถเฉพาะตัวที่สูง ขึ้นบรรเลงเดียวกับวงซิมโฟนีออเคสตรา กองทัพอากาศ (RTAF Symphony Orchestra) เป็นเกียรติยศของกองทัพอากาศไทย รวมถึงการสดุดีให้นักบินที่สละชีพเพื่อชาติ โดยนำบทเพลงผู้ครองฟ้าอาลัยดอน มาร่วมบรรเลงในคอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อช่วยพัฒนา เพื่อระลึกถึงคุณงามความดีที่ได้ปกป้องอธิปไตย การลงพื้นที่ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เห็นถึงสภาพของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ที่มีพัฒนาการดนตรีอย่างต่อเนื่อง โดยผลผลิตจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ครูผู้สอน ตั้งแต่ยุคพระเจन्दุริยางค์ที่วางรากฐานดนตรีตะวันตกไว้ ตั้งรุ่นพี่และรุ่นน้องนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่ได้สืบทอดการดนตรีสากลจากรุ่นสู่รุ่น รวมถึงบริบทพื้นที่ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการดนตรีของกองดุริยางค์ทหารอากาศ การย้ายกองดุริยางค์ทหารอากาศจากทุ่งมหาเมฆมาที่ทุ่งสีกัน การรับนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ผลงานของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ การประกวดดนตรีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในการแข่งขัน และอีกมากมาย เป็นที่น่าภูมิใจของกองดุริยางค์ทหารอากาศ กิจกรรมคอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อช่วยพัฒนาที่สร้างสรรค์มาอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา กองดุริยางค์ทหารอากาศ และกองทัพอากาศเสมอมา

ตารางที่ 2 บุคลากรที่มีความสำคัญทางด้านดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ยุคเริ่มต้น

ลำดับ	รายชื่อ	ปฏิบัติหน้าที่ - จัดตั้งหน่วยงาน	ปี พ.ศ.
1.	จำอากาศโท ขวัญ น้อยรอด	จัดตั้งหน่วย ขลุ่ย-กลอง และปฏิบัติเครื่องดนตรีทรมโบน	2480
2.	พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)	จัดตั้งโรงเรียนดนตรีทหารอากาศ ผู้อำนวยการด้านดนตรี	2483
3.	เรืออากาศตรี โพธิ์ ศานติกุล	จัดตั้งกองแตรวง	2484
4.	จำอากาศโท โพธิ์ ชูประดิษฐ์	ปฏิบัติหน้าที่ด้านดนตรี	2484
5.	พลทหาร วิชัย ดันเจริญ	ปฏิบัติเครื่องดนตรีทรมเปิด	2484
6.	พลทหาร สันต์ โตเจริญ	ปฏิบัติเครื่องดนตรีไวโอลิน	2484
7.	พลทหาร สง่า อารัมภีร	ปฏิบัติเครื่องดนตรีดนตรีคลาริเน็ต	2484
8.	พลทหาร ไฉน ไชยะเกษ	ปฏิบัติเครื่องดนตรีดับเบิลเบส	2484
9.	พลทหาร กาจ กุลเสวต	ปฏิบัติเครื่องดนตรีอัลโต แซกโซโฟน	2484
	นักดนตรีประจำกองแตรวง จำนวน 19 คน	ปฏิบัติหน้าที่ - จัดตั้งหน่วยงาน กองภาพยนตร์ทหารอากาศ	ปี พ.ศ.
10.	นายต่อม น้อยเพิ่มสิน	เทนเนอร์ แซกโซโฟน	(2484)
11.	นาย (ร.ต.) พูน กลิ่นบุปผา	ดับเบิลเบส	-
12.	นาย (พ.อ.) เสี่ยม กาศสุวรรณ	กีตาร์	-
13.	นายล้วน สร้อยผลงาม	คราริเน็ต	-
14.	นายเฉลย เทียงนิมิต	ทรมเปิด	-
15.	นายบุญยนต์ จริโมภาส	ไวโอลิน	-
16.	นายประเทียบ อัมมปฎิภาค	ดับเบิลเบส	-

ตารางที่ 2 บุคลากรที่มีความสำคัญทางด้านดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ยุคเริ่มต้น (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อ	ปฏิบัติหน้าที่ - จัดตั้งหน่วยงาน	ปี พ.ศ.
17.	นายทวี แสงบุญ	คลาริเน็ต	-
18.	นายฟุ้ง คล้ามอุดม	ฟลูท (พ.อ.อ.)	-
19.	นายไพล่ สุนทรมณฑล	ไวโอลิน	-
20.	นายทองคำ ฝั่มณี	โอโบ	-
21.	นายพะยอม สาริกะบุตร	กลอง	-
22.	นายเหรียญ บุษกุล	ฮอร์น (พ.อ.อ.)	-
23.	นายถวิล	-	-
24.	นายประหยัด เพ็ชรเสียว	-	-
25.	นายชะลอ พุกลานนท์	-	-
26.	นายอุปถัมภ์ เกตุจรรยา	ไวโอลิน (พ.อ.อ.)	-
27.	นายวิรัช เชียงทอง	เชลโล (พ.อ.อ.)	-
28.	นายอุดม มีชูโกชน์	ทอมโบน (ร.ต.)	(2484)
	บรรจุนายทหารชั้นประทวน	ปฏิบัติหน้าที่ - จัดตั้งหน่วยงานและ พลทหารเข้ารับราชการในกองตำรวจ	ปี พ.ศ.
29.	สิบโท ทวี ถนอมทับ	ทรมเป็ด (พ.อ.อ.)	2485
30.	จำอากาศตรี ขอม สี่ทา	ฮอร์น (พ.อ.อ.)	-
31.	พลทหาร ประกิจ วาทยะกร	เปียนโน (น.ต.)	-
32.	พลทหาร เสนาะ อินทรหะ	เชลโล (พ.อ.อ.)	-
33.	พลทหาร ถวัลย์ วรวิบูลย์	ทอมโบน (ร.อ.)	-
34.	พลทหาร พจน์ ศรีเพชรดี	โอโบ (พ.อ.อ.)	2485

ที่มา: ผู้วิจัย

ตารางที่ 3 บุคลากรที่มีความสำคัญทางด้านดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ
ยุคพัฒนาการดนตรี (พ.ศ. 2538 – พ.ศ. 2561)

ลำดับ	รายชื่อ	ปฏิบัติหน้าที่ - จัดตั้งหน่วยงาน	ปี พ.ศ.
1.	นาวาอากาศเอก เอนก วีระธรรมานนท์	ดูแลหลักสูตรดุริยางค์ รุ่นพิเศษ 1 - 2	2532
2.	นาวาอากาศเอก บุญเสริม ช่างใหญ่	ครูผู้สอนรายวิชาทฤษฎีดนตรี ดนตรีสากล	2536
3.	นาวาอากาศเอก ประยงค์ ศักดิ์ถาวรดำรง	ครูประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก	2536
4.	นาวาอากาศเอก สาธิต มีชูโพน	ครูผู้สอนเครื่องสายไวโอลิน และรายวิชาผู้อำนวยเพลง	2536
5.	นาวาอากาศโท พิรุณ เจ๊ะวงศ์	จัดตั้งวงเครื่องลม RTAF Wind Symphony	2553
6.	นาวาอากาศโท วิศิษฐ์ ภวปัญญากุล	จัดตั้งวงเครื่องลม RTAF Wind Symphony	2553
7.	นาวาอากาศโท จิระ สัตตะพันธ์ศิริ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ ทหารอากาศและเป็นผู้เรียบเรียง เสียงประสานบทเพลงไทยสากล	2560
8.	นาวาอากาศตรี ธันวา พุ่มทอง	หัวหน้าฝ่ายการศึกษาโรงเรียน ดุริยางค์ทหารอากาศ และครูผู้สอน เครื่องดนตรีฟลูต	2560
9.	เรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม	หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และครูผู้สอนเครื่องสายไวโอลิน	2560

ที่มา: ผู้วิจัย

ตารางที่ 4 บุคลากรที่มีความสำคัญทางด้านดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ยุคร่วมสมัย
(พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2565)

ลำดับ	รายชื่อ	ปฏิบัติหน้าที่ - จัดตั้งหน่วยงาน	ปี พ.ศ.
1.	นาวาอากาศเอก สราวุธ สุนันทราภรณ์	หัวหน้ากองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ	2565
2.	นาวาอากาศโท พิรุณ เจ๊ะวงศ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ	2565
3.	นาวาอากาศโท พันธุ์เทพ เจริญวิริยานุกุล	นายทหารจัดดำเนินการแสดงดนตรี หัวหน้าแผนกหัตถดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ	2565
4.	นาวาอากาศโท วิศิษฐ์ ภวปัญญากุล	หัวหน้าแผนกโยธวาทิต กองดุริยางค์ทหารอากาศ	2565
5.	นาวาอากาศตรี ณรงค์ศักดิ์ อรุณสุขโข	รองหัวหน้าแผนกจุลดุริยางค์ ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้าแผนกจุลดุริยางค์ กองดุริยางค์ทหารอากาศ	2565
6.	นาวาอากาศตรี ธันวา ท่งทอง	หัวหน้าฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหาร อากาศ และครูผู้สอนเครื่องดนตรีฟลูต	2565
7.	เรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม	หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพโรงเรียนดุริยางค์ ทหารอากาศ และครูผู้สอนเครื่องสายไวโอลิน	
8.	เรืออากาศโท พชร พันธุ์วานิชย์	ผู้ช่วยนาย วงหัตถดนตรี และเป็นครูผู้สอนรวม วงดนตรีแจ๊ส โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ	2565
9.	เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ	แผนกวิทยากร ครูผู้สอนทฤษฎีดนตรีสากล	2565
10.	พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล	ครูผู้สอนวิชาอำนวยการเพลง/ ผู้อำนวยการเพลงวง เครื่องลม โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ	2565

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางที่ 2 - 4 บุคลากรที่มีความสำคัญทางด้านดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ยุค

ยุคที่ 1 (ยุคเริ่มต้น พ.ศ. 2480 – พ.ศ. 2538) ให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาของกองดุริยางค์ทหารอากาศและพระเจนดุริยางค์ที่วางรากฐานดนตรีสากล โดยการจัดตั้งวงดนตรีสากล ได้แก่ 1) วงโยธวาทิต 2) วงหัดดนตรี 3) วงจุลดุริยางค์ และเปิดโรงเรียนสอนดนตรี นั่นคือโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

ยุคที่ 2 ยุคพัฒนาการ (พ.ศ. 2538 – พ.ศ. 2561) เห็นถึงการพัฒนาการดนตรีสากลของข้าราชการและนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดยเข้าร่วมการประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล การประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ครั้งที่ 35 และนานาชาติ ประจำปี 2559 เข้าร่วมประกวด Jazz Big Band เข้าร่วมในการแข่งขันในรายการ Thailand Jazz Competition 2015 ณ เอเชียทีค เดอะ ริเวอร์ฟรอนท์ (Asia Tique The Riverfront) ให้เห็นถึงการพัฒนาด้านบุคลากรของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ด้านดนตรีสากล ในด้านการบริหารบุคลากรดนตรีสากลในด้านรูปแบบวงดนตรีสากล รวมถึงเทคนิคในการฝึกซ้อมของวงเครื่องลมของวงดุริยางค์กองทัพอากาศไทย

ยุคที่ 3 ยุคร่วมสมัย (พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2565) เป็นยุคที่นำนวัตกรรมสื่อออนไลน์นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากสถานการณ์ทั่วโลกมีโรคระบาดโควิด - 19 ทำให้มีการพัฒนาการแสดงดนตรีสากลโดยการสร้างสรรค์ผลงานทางสื่อออนไลน์ การบริหารกำลังพล การเรียนการสอนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ใช้ผ่านสื่อออนไลน์ทั้งหมด

4. ระบบการศึกษาดนตรีโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

4.1 หลักสูตรการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

ปัจจุบันโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ใช้หลักสูตร “ประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พุทธศักราช 2551” ระยะเวลาในการศึกษา 3 ปี เป็นหลักสูตรที่ กองทัพอากาศ อนุมัติหลักการให้โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ใช้หลักสูตรการศึกษาของนักเรียนดุริยางค์ที่ปรับปรุงใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พุทธศักราช 2551 แบ่งเป็น 3 หมวดวิชา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

- 1) หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง ไม่น้อยกว่า 22 หน่วยกิต
 - 1.1) กลุ่มวิชาภาษาไทย ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต
 - 1.2) กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
 - 1.3) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิต
 - 1.4) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิต
 - 1.5) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต
 - 1.6) กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ไม่น้อยกว่า 2 หน่วยกิต
- 2) หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 78 หน่วยกิต
 - 2.1) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 22 หน่วยกิต
 - 2.2) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 28 หน่วยกิต
 - 2.3) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเลือก ไม่น้อยกว่า 20 หน่วยกิต
 - 2.4) ฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิต
- 3) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 10 หน่วยกิต
- 4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ 2 ชั่วโมง

จำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชาตลอดหลักสูตรโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศสามารถจัดรายวิชาแต่ละหมวดวิชาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และพัฒนาได้ตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องกำหนดรหัสวิชา จำนวนหน่วยกิตและจำนวนชั่วโมงเรียน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 8)

ตารางที่ 5 จำนวนผู้เรียนของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 35 – 37

ข้อมูล	จำนวนผู้เรียน						รวม
สาขา	ชั้นปีที่ 3 (รุ่นที่ 35)		ชั้นปีที่ 2 (รุ่นที่ 36)		ชั้นปีที่ 1 (รุ่นที่ 37)		42 คน
ศิลปกรรม	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
(ดนตรี)	10	4	10	4	11	3	
	14		14		14		

ที่มา: ผู้วิจัย

คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษ

- 1) เป็นชายหรือหญิง สถานภาพโสดทั้งพุดินัยและนิตินัย อายุระหว่าง 15 - 18 ปี บริบูรณ์
- 2) มีสัญชาติไทย และบิดามารดามีสัญชาติไทยโดยกำเนิด
- 3) สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือเทียบเท่า
- 4) มีผลการเรียนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 2.00
- 5) มีพื้นฐานความรู้ทางด้านวิชาการดนตรี ในภาควิชาทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น และสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ดี โดยผ่านการทดสอบจากคณะกรรมการทดสอบเครื่องดนตรีเบื้องต้น
- 6) มีอวัยวะ รูปร่าง ลักษณะท่าทางเหมาะแก่การเป็นทหาร มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่เป็นโรคที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร
- 7) มีความสูงไม่ต่ำกว่า 150 เซนติเมตร
- 8) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญา หรือไม่เคยต้องคำพิพากษาของศาลว่าได้กระทำความผิดในคดีอาญา เว้นแต่ในความผิดลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- 9) เป็นผู้มีความประพฤติดี ไม่บกพร่องในศีลธรรม และไม่เป็นผู้เสพยาเสพติดให้โทษ หรือสารเสพติดที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- 10) มีอุดมการณ์เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 11) มีผู้ปกครองดูแลรับผิดชอบ ไม่เป็นผู้อยู่ในสมณเพศ
- 12) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือเป็นบุคคลล้มละลาย
- 13) ไม่มีรอยสักใด ๆ ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และไม่เจาะหู
- 14) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างพักราชการเนื่องจากกระทำความผิด

สิทธิของผู้สำเร็จการศึกษา

- 1) ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร จะได้รับประกาศนียบัตรจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เทียบเท่าความรู้ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาศิลปกรรม สาขาวิชาการดนตรี (ปวช.) และมีสิทธิศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี

2) ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร จะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการยศจำอากาศตรี อัตราเงินเดือน และสิทธิอื่น ๆ ตามที่ทางราชการกำหนด

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา

ผู้สำเร็จการศึกษาจาก โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ตามหลักสูตร ต้องมีคุณลักษณะดังนี้

- 1) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 2) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีวินัยและคุณลักษณะทางทหาร มีจิตสำนึกใน

ความเป็นทหารอากาศ

- 3) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีความเป็นเลิศด้านดนตรี
- 4) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตผลงานด้านดนตรี
- 5) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีความสามารถในการใช้เครือข่ายเทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสาร

6) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับ วิชาดนตรี

7) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีจิตสาธารณะ และมีความเสียสละ กองดุริยางค์ ทหารอากาศ รายงานประจำปีโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ (2561, น. 9)

4.2 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

คุณภาพในการฝึกอบรมและพัฒนาคุณลักษณะทหารที่พึงประสงค์

4.2.1 การกำหนดกระบวนวิชา และกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะทหารที่พึงประสงค์ ไว้ในหลักสูตร หรือในแผนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

4.2.2 การจัดทำแนวทางการสอนและการฝึกศึกษาในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม และดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน

4.2.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการสอน และวัตถุประสงค์ ของการฝึกศึกษา

4.2.4 การใช้สื่อและเครื่องมือสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับการฝึกศึกษา

4.2.5 การประเมินผลการปฏิบัติในการฝึกศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะทหารที่พึงประสงค์ (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 28)

ผลการดำเนินงาน

โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการกำหนดลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา ด้านการทหารไว้ดังนี้

1) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สามารถเสียสละเพื่อประเทศชาติและราชบัลลังก์ รวมทั้งดำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการกำหนดรายวิชาในหลักสูตรเพื่อส่งเสริมสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เช่น วิชาสังคมศึกษา พระพุทธศาสนา กิจกรรมคอนเสิร์ตทัพบกไทยเพื่อช่วยพัฒนา กิจกรรมพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ในวันกองทัพไทย กิจกรรมอุ่นไอรัก คลายความหนาว สายน้ำแห่งรัตนโกสินทร์

2) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีความรู้วิชาพื้นฐานวิชาการทหารและอาวุธ ยุทธโธปกรณ์ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการกำหนดหมวดวิชาทหารเป็นกิจกรรม โดยกำหนดให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเข้ารับการฝึกอบรม ด้านการทหาร เช่น วิชาการฝึกบุคคลท่ามือเปล่า กิจกรรมฝึกภาคสนามทางยุทธวิธี ศูนย์ฝึกภาพพื้น ณ กองบิน 2 จังหวัดลพบุรี โดยมีรายวิชา เช่น การดำรงชีวิตในป่า การฝึกเล็ดลอดหลบหนี การฝึกลาดตระเวน การฝึกใช้อาวุธประจำการ เป็นต้น

3) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีรายวิชาที่กำหนดหมวดวิชาทหารเป็นกิจกรรม โดยกำหนดให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเข้ารับการฝึกอบรม ด้านวินัยทหาร และปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร เช่น การอบรมแบบธรรมเนียมและคุณธรรมทหาร และมีวิชาบังคับของทหารอากาศ เช่น ปลูกฝังค่านิยมหลักของทหารอากาศ (AIR) เป็นต้น

4) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีภาวะผู้นำ (ในระดับหมู่) ชื่อสัตย์ สุจริต กล้าหาญ เสียสละ รับผิดชอบ มีจิตสำนึกในความเป็นทหาร และรู้รักสามัคคี โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีรายวิชาที่กำหนดหมวดวิชาทหารเป็นกิจกรรม โดยกำหนดให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเข้ารับการฝึกอบรม ด้านภาวะผู้นำ (ในระดับหมู่) ชื่อสัตย์ สุจริต กล้าหาญ เสียสละ รับผิดชอบ มีจิตสำนึกในความเป็นทหาร และรู้รักสามัคคี เช่น การฝึกภาคสนาม การฝึกหน้าที่นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ บังคับบัญชา และนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศอาวุโส การฝึกเข้าเวรในพื้นที่ของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ การอบรมประจำวัน โดยฝ่ายปกครองมีวิชาบังคับของทหารอากาศ วิชาปลูกฝังค่านิยมหลักของทหารอากาศ เป็นต้น

5) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีความเข้มแข็ง อดทน และความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการกำหนดหมวดวิชาทหารเป็นกิจกรรม โดยกำหนดให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเข้ารับการฝึกอบรม ด้านการทหาร เช่น วิชาการฝึกบุคคลท่ามือเปล่า กิจกรรมฝึกภาคสนามทางยุทธวิธี ศูนย์ฝึกภาพพื้น ฦ กองบิน 2 จังหวัดลพบุรี โดยมีรายวิชา เช่น การดำรงชีวิตในป่า การฝึกเล็ดลอดหลบหนี การฝึกลาดตระเวน การฝึกใช้อาวุธประจำการ เป็นต้น นอกจากนั้นยังมี วิชาพลศึกษา และการทดสอบร่างกาย ประจำภาคการศึกษา และการออกกำลังกายประจำวัน เพื่อส่งเสริมให้ได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีสุขภาพที่เข้มแข็งมีความอดทน และความสมบูรณ์ทางร่างกายและจิตใจ

6) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการประชุมครูผู้สอนก่อนเริ่มจัดการศึกษาประจำภาคเรียน โดยมีหัวหน้าฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และรองผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมกำกับดูแลให้ครูผู้สอน จัดทำประมวลรายวิชาให้เหมาะสมกับรายวิชา และให้ครูผู้สอนชี้แจงให้ผู้เรียนทราบก่อนเริ่มการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการสอนที่ถูกต้อง นอกจากนั้นโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการจัดทำไลน์กลุ่มของครูสอนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อเป็นช่องทางในการแจ้งข่าวสาร และการติดตาม ควบคุม กำกับดูแล การจัดการศึกษาที่สะดวก รวดเร็วอีกช่องทางหนึ่ง มีการจัดทำสรุปผลการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนต่อผู้บริหาร สถานศึกษาในการประชุมประจำเดือนในส่วนของการฝึกศึกษาวิชาทหาร ฝ่ายปกครองโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กำหนดให้มีตารางการฝึกอบรมประจำสัปดาห์ในทุกวันพุธเป็นเวลา 2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ การประชุมเตรียมการฝึกภาคสนาม ร่วมกับคณะครูฝึกโดยมีการระบุเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการฝึกให้เป็นไปตามหลักสูตร และมีการประชุมชี้แจงแก่ผู้เข้ารับการฝึกก่อนการฝึก พร้อมทั้งได้รับการกำกับดูแลโดยตรวจเยี่ยมการฝึกของผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ (ผอ. การฝึกภาคสนาม)

7) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กำกับดูแลให้ครูผู้สอนตามรายวิชาดำเนินการส่งข้อสอบและแผนการวัดการประเมินผลการเรียนให้ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อดำเนินการจัดทำข้อสอบและตรวจความถูกต้อง และดำเนินการแจ้งครูผู้สอนให้ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปตามระเบียบหน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ว่าด้วยการวัดและประเมินผล การศึกษาหลักสูตร ปวช. โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พ.ศ. 2558 ส่วนของการฝึกโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการจัดทำแบบประเมินการฝึกประจำสัปดาห์ แบบประเมินการฝึกภาคสนามที่ถูกต้องประเมินทั้งก่อนและหลังการฝึกโดยครูฝึก

8) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการใช้สื่อผสมเผยแพร่วีรกรรมทหารอากาศ ที่ใช้ในการบรรยายวิชา ทางทหาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อปลูกฝังค่านิยมหลักทหารอากาศ โดยฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นผู้จัดทำ การร่วมร้องเพลงสถาบัน เช่น เพลงชาติไทย เพลงสรรเสริญพระบารมี ในวิชาเรียนโสตประสาท และการขับร้อง และบรรเลงเพลงสถาบัน เช่น เพลงมาร์ชกองทัพอากาศ และเพลงพระราชนิพนธ์ ในวิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรี และวิชาการรวมดนตรี

9) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการจัดการประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชา โดยครูผู้สอนประจำวิชาในภาคการศึกษา และมี ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นผู้รวบรวมและสรุปผล นำเรียนต่อสภาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง ทางด้านการฝึก โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการวิเคราะห์ สรุปผล และรวบรวมผลการประเมิน นำเรียนต่อผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ (ผอ.การฝึกภาคสนาม) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการ พัฒนากิจกรรม/โครงการในครั้งต่อไป (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 31)

4.3 คุณภาพในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

4.3.1 การกำหนดกระบวนวิชาและกิจกรรมการพัฒนาวิชาการ/วิชาชีพที่พึงประสงค์ไว้ใน หลักสูตรด้วยความเห็นชอบของหน่วยต้นสังกัดและหน่วยควบคุมการศึกษา

4.3.2 การจัดแผนการสอนรายวิชาตลอดภาคการศึกษา และดำเนินการสอนได้อย่างครบถ้วน ตามกำหนดการหรือข้อกำหนดทางการศึกษา

4.3.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการสอน วัดดูประสงค์ ของการศึกษารายวิชา และข้อกำหนดในหลักสูตร

4.3.4 การใช้สื่อ/เครื่องมือสนับสนุนการสอน/การเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะวิชา

4.3.5 การประเมินผลการสอนของครูอาจารย์และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผลการดำเนินงาน

1) หลักสูตร ปวช. โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้รับการอนุมัติโดยผู้บัญชาการทหารอากาศ เมื่อ พ.ศ. 2540 ได้รับการเทียบคุณวุฒิโดยกระทรวงศึกษาธิการเมื่อ พ.ศ. 2540 ปัจจุบัน โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรและได้รับการเห็นชอบโดยหน่วยบัญชาการอากาศโยธิน เป็นหลักสูตร ปวช. โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ปี พ.ศ. 2559 กำหนดหมวดวิชา 3 หมวดวิชาและ 1 กิจกรรม

จำนวนรวม 120 หน่วยกิต ใช้ระยะการศึกษาจำนวน 3 ปีการศึกษา มีการกำหนดกิจกรรมทั้งทางทหารทางวิชาชีพ เช่น การฝึกภาคสนาม การศึกษาดูงาน การบริการวิชาชีพ การฝึกงานในหน่วย

2) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดย ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้จัดทำปฏิทินการศึกษา ตารางสอนเพื่อวางแผนการจัดการศึกษา และดำเนินการแจ้งข้อกำหนดทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น การจัดทำประมวลการสอน การจัดทำแผนการสอน ระเบียบการวัดและประเมินผล ตามระเบียบ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ว่าด้วยการวัดและประเมินผลการศึกษา หลักสูตร ปวช.โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ การใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม การจัดทำแผนการสอนดำเนินการและรับผิดชอบ ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้จัดทำแบบตัวอย่างประมวลการสอนและแผนการสอน เพื่อให้ครูผู้สอนรายวิชาสามารถนำไปปรับใช้ในรายวิชาที่รับผิดชอบ ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้ดำเนินการกำกับติดตามการจัดทำแผนการสอนรายวิชาจำนวน 2 ครั้ง ต่อภาคการศึกษา (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 31)

3) ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้ดำเนินการกำกับดูแลให้ครูอาจารย์วัดและประเมินผลการเรียนโดยการประชุมครูผู้สอนก่อนเริ่มจัดการศึกษาประจำภาคเรียน มีหัวหน้าฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และ รองผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมกำกับดูแลให้ครูผู้สอน จัดทำแบบทดสอบเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนให้เหมาะสมกับรายวิชา ให้เป็นไปตามระเบียบหน่วยบัญชาการอากาศโยธินว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พ.ศ. 2558 และให้ครูผู้สอนชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงวิธีการวัดและประเมินผลก่อนเริ่มการศึกษานอกจากนั้นโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการจัดทำ Group Line ครูผู้สอน นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อเป็นช่องทางในการแจ้งข่าวสารและการติดตาม ควบคุม กำกับดูแล การจัดการศึกษาที่สะดวก รวดเร็วขึ้น อีกช่องทางหนึ่ง มีการจัดทำสรุปผลการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนต่อผู้บริหารสถานศึกษา ในการประชุมประจำเดือน

4) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้สื่อ/เครื่องมือสนับสนุนการสอน/การเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะวิชา เช่นลักษณะวิชาการบรรยาย โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ สนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนอยู่เสมอ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย กระดานบรรทัด 5 เส้น เครื่องขยายเสียง และสื่อสารสนเทศออนไลน์ ลักษณะวิชาปฏิบัติโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ บริหารจัดการให้มีอุปกรณ์การศึกษาที่เพียงพอกับ

คุณภาพของการศึกษา เช่น เครื่องดนตรี โน้ตเพลง แสตนด์วางโน้ต ที่ใช้ในการเรียนการสอนในวิชาปฏิบัติ เครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ ให้มีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศในรายวิชา คอมพิวเตอร์ดนตรี โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดยฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้ชี้แจงลักษณะการเรียนรู้ที่เหมาะสมของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่เป็นนักเรียนในระดับ ปวช. ด้านดนตรี นอกจากจะถูกกำหนดในหลักสูตรแล้วยังแนะนำให้ครูผู้สอนเพิ่มเติมการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริงหรือประสบการณ์ในการปฏิบัติภารกิจ สอดแทรกในบทเรียนรายวิชา เช่น วิชา ดนตรีสนาม วิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรี (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 32)

4.4 คุณภาพในการพัฒนาหลักสูตรและการยกระดับการศึกษา

4.4.1 การส่งเสริมให้หน่วยต้นสังกัดและหน่วยผู้ใช้อยู่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาการเรียนการสอน/การฝึก

4.4.2 การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและ การพัฒนาการเรียนการสอน/การฝึก

4.4.3 การส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม เพื่อการศึกษา การฝึก และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.4.4 การส่งเสริมให้มีการทบทวนและปรับปรุงสาระวิชาให้ทันสมัย และสอดคล้องกับ การนำไปใช้งานจริงเมื่อสำเร็จการศึกษา

4.4.5 การส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนนำเสนอผลงานในเวทีต่าง ๆ

ผลการดำเนินงาน

1) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการ และคณะทำงานการจัดทำ ปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตร ตามคำสั่ง กองดุริยางค์ทหารอากาศ (เฉพาะ) ที่ 26/60 เรื่อง แต่งตั้ง คณะกรรมการ และคณะทำงาน การจัดทำ ปรับปรุง และแก้ไขหลักสูตรโดยประกอบไปด้วย หัวหน้าหน่วย ขึ้นตรงกองดุริยางค์ทหารอากาศ ที่เป็นผู้แทนผู้ใช้มามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรผ่าน การประชุมและยังให้ข้อเสนอพร้อมทั้งข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาในการประชุมสัมมนา ของผู้แทนหน่วยผู้ใช้ ตามภูมิภาค ได้แก่ หมวดยุติยางค์ กองพันอากาศโยธิน

ในการสัมมนาสายวิทยาการดุริยางค์ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ได้รับข้อมูล ตอบกลับจากหน่วยงานระดับกองบิน ด้วยการตรวจเยี่ยมสายวิทยาการดุริยางค์ของผู้บังคับการ กองดุริยางค์ทหารอากาศ

2) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศจัดให้มีการประชุม ครูผู้สอนประจำภาคการศึกษา เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรโดยหัวหน้าฝ่ายการศึกษา โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเป็นเลขานุการการประชุม และรองผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเป็นประธานในการประชุม และมีการจัดทำ Group Line ครูผู้สอน นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อใช้แจ้งข่าวสาร และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรขึ้นอีกช่องทางหนึ่ง

3) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการส่งเสริมการยกระดับการศึกษา โดยใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้การศึกษาผ่านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ดนตรี ให้ผู้เรียนและครูร่วมใช้ซอฟต์แวร์การบันทึกโน้ตในการเรียนหลักการ การประสานเสียง และเรียบเรียงวงดนตรีในวิชาคอมพิวเตอร์รวมถึงการเรียนรู้เครือข่ายสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการดนตรี อีกทั้งยังส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยในการใช้ห้องสมุดและมีชั่วโมงการทบทวนบทเรียนในเวลา 19.00 น. ถึง 20.00 น. เป็นประจำทุกวัน และอนุญาตให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ส่วนตัวทั้งในและนอกเวลาเรียน เพื่อใช้สืบค้นข้อมูล และฝึกปฏิบัติการใช้ซอฟต์แวร์ดนตรีเพื่อสร้างนวัตกรรม การฝึกศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนยังสามารถฝึกปฏิบัติเครื่องมือดนตรีด้วยตนเองในห้องฝึกซ้อมย่อยนอกเวลาเรียน

4) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีระบบการประเมินรายวิชาที่จัดทำขึ้นโดย Google form เพื่อให้ทราบถึงข้อควรปรับปรุงสาระสำคัญของการรายวิชา ซึ่งในปี พ.ศ. 2561 มีการนำผลการประเมินของปี พ.ศ. 2560 มาทำการปรับปรุงสาระสำคัญในวิชากิจกรรมดนตรีให้มีความหลากหลาย มีสาระ และมีความทันสมัยมากขึ้น โดยแบ่งกลุ่มสาระวิชาเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

4.1) การเขียนงานวิชาการดนตรี เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนรายงาน หรือโครงร่างอธิบายเพลงได้สามารถถ่ายทอดความเป็นสุนทรียศาสตร์สู่การเขียนเชิงวิชาการ เพื่อไปประยุกต์ใช้ในการเขียนรายงานตามรูปแบบการจัดแสดงคอนเสิร์ต

4.2) การสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมดนตรี เพื่อให้ให้นักเรียนมีแนวคิดการสร้างสรรค์ผลงานโดย เรียนรู้วิธีสร้างแรงบันดาลใจจากการสืบค้นข้อมูลทั้งในห้องสมุดและนอกห้องเรียน การผสมผสานศาสตร์สาขาวิชาอื่น ๆ ประยุกต์เข้ากับสาขาดนตรี เช่น การนำบทกวีที่เป็นวรรณศิลป์ มาใช้ในการประพันธ์ดนตรีโดยรักษาลักษณะเสียงทางภาษาไว้ ซึ่งครูผู้สอนเพียงแต่กำกับดูแลและให้ข้อเสนอแนะ

4.3) หัวข้อพิเศษทางดนตรี เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสาระความรู้ที่ไม่ได้อยู่ในหลักสูตร โดยใช้สาระจากประสบการณ์ตรง ผ่านการบรรยายจากวิทยากรพิเศษที่มาจากความรู้เพื่อนำไปปฏิบัติงานในอนาคต เช่น ดนตรีกับทหาร วัฒนธรรมดนตรีสากลในไทย การประกอบอาชีพดนตรีในตลาดแรงงานในปัจจุบัน

5) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา นำเสนอผลงานในระดับกองทัพบกผ่านภารกิจต่าง ๆ ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ เช่น คอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อพัฒนา ที่นำเสนอกับเรียบเรียงวงดนตรีในรูปแบบวงดุริยางค์ (ออร์เคสตรา) ได้แก่ ผลงานของจำอากาศเอก ภูมิพัฒน์ ชัยบุรุษย์ ในเพลงลาวดวงเดือน และเพลง Mozart In Rumba ในงานกีฬาเชื่อมความสามัคคี โรงเรียนดุริยางค์ 3 เหล่าทัพ เป็นต้น

สำหรับผู้เรียนโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้สนับสนุนให้ผู้เรียน นำเสนอผลงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น กิจกรรมไหว้ครู อาจารย์ประจำปีการศึกษา 2561 ที่ให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศร่วมกันบรรเลงผลงานการประพันธ์ในเพลงสีกาครักครู รวมถึงกิจกรรมกีฬาเชื่อมความสามัคคี โรงเรียนดุริยางค์ 3 เหล่าทัพ ที่นำเสนอ ผลการเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงหัดดนตรี (Big Band) ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ยังกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษานำเสนอผลงานนวัตกรรมเพลงของรุ่นจัดขึ้นในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาได้นำเสนอผลงานในลักษณะเพลงอำลาสถาบัน ชื่อเพลง “ลาแล้วถิ่นพิณทอง” (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 34)

4.5 คุณภาพในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

4.5.1 การส่งเสริมกิจกรรมด้านการรักษาดี เทิดทูนพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.5.2 การส่งเสริมการเรียนรู้และร่วมกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

4.5.3 การส่งเสริมกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์

4.5.4 การส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการและวิชาชีพในแขนงต่าง ๆ

4.5.5 การส่งเสริมกิจกรรมกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม สุนทรียภาพ และสิ่งแวดล้อม

ผลการดำเนินงาน

1) ในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านการรักษาดีเดิทุนพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น กิจกรรม คอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อชัยพัฒนา ที่ส่งเสริมให้ครูบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมราชูปถัมภ์ ที่ทรงจัดตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อการพัฒนาการดำรงชีวิตของราษฎร อีกทั้งยังเรียนรู้จากประสบการณ์จริงน่ายปฏิบัติภารกิจด้านการดุริยางค์ เช่น การฝึกซ้อมร่วมกับข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ การเรียนรู้การปฏิบัติตามคำสั่งในการควบคุมการปฏิบัติและเรียนรู้การปฏิบัติตามแผนการฝึกซ้อม กิจกรรมพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักในสถาบันและมีความภาคภูมิใจในการเป็นทหาร เรียนรู้การปฏิบัติงานนาฬิกาปฏิบัติการสวนสนาม กิจกรรมร้องประสานเสียงเพลงชาติไทยหน้าเสาธง ณ กองบังคับการ กองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นประจำทุกวันเพื่อเป็นการบูรณาการการศึกษาร่วมกับภารกิจกิจกรรมการปฏิบัติประจำวัน โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการส่งเสริมการเรียนรู้และร่วมกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีการเรียนในวิชาสังคมและสิ่งแวดล้อมและมีการจัดการเรียนการสอนในหัวข้อการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท/หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ชั้นปีที่ 3 ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาเข้าใจหลักการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยนายทหารการเงิน กองดุริยางค์ทหารอากาศ มาเป็นวิทยากรผู้บรรยายวิธีการปฏิบัติตนอยู่บนพื้นฐานความพอเพียงหลังจากจบการศึกษาและเริ่มต้นชีวิตการรับราชการ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ จัดให้มีการบรรยายเรื่อง การทำบัญชีรายรับรายจ่ายครัวเรือน ในวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 โดยวิทยากรจากสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการส่งเสริมกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นและการบำเพ็ญประโยชน์ เช่น โครงการปฏิบัติธรรม ณ สวนพุทธธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การสวดมนต์ก่อนเข้านอนประจำวันในเวลา 20.30 น. ทุกวันที่ประจำในโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้เรียนทุกชั้นปีได้เข้าร่วมโครงการกิจกรรมจิตอาสา เราทำความดีด้วยหัวใจ โดยได้รับผ้าพันคอและหมวกพระราชทาน และดำเนินการกิจกรรมจิตอาสาทำความสะอาดถนนเดชะตุ่งคะร่วมกับคณะครูโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รวมทั้งมีการจัดการเรียนการสอนในวิชาพุทธศาสนายูอยู่ในหลักสูตร เป็นต้น

โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการและวิชาชีพ ในแขนงต่าง ๆ ดังนี้ การจัดกิจกรรมไหว้ครูประจำปีการศึกษา 2561 ส่งเสริมให้ผู้เรียนชั้นปีสุดท้าย นำเสนอผลงานนวัตกรรมเพลงที่นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศแต่งเพลงเพื่อมอบแด่คุณครู (เพลงสีกาครักครู) และยังส่งเสริมด้านวิชาชีพดนตรีในการเข้าร่วมโครงการการแข่งขันวงดุริยางค์ เครื่องลมประจำปี 2561 เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการบรรเลงรวมวงของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ส่งเสริมการแสดงดนตรีในกิจกรรมกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์โรงเรียนดุริยางค์ 3 เหล่าทัพ และกิจกรรมการแสดงดนตรีร่วมกับโรงเรียน Hwa Chong International School จากประเทศสิงคโปร์ที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมคอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อช่วยพัฒนา กิจกรรมการแสดงดนตรีงาน “อุ่นไอรักคลายความหนาว สายน้ำแห่งรัตนโกสินทร์” ณ พระลาน พระราชวังดุสิตและสนามเสือป่า โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการบริการวิชาการดนตรีในกิจกรรมงานวันเด็กแห่งชาติประจำปี 2561 ณ กองบิน 6 กิจกรรมการเยี่ยมชมศึกษาดูงานโดยคณะกรรมาผู้ช่วยทูตทหารจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะด้านดนตรีและทักษะด้านภาษาต่างประเทศ นำเสนอกิจกรรมของโรงเรียน โครงการกิจกรรมการสอบวัดระดับความรู้ทางดนตรีจากสถาบัน Trinity College of London ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความสามารถในด้านวิชาการดนตรีเพื่อเทียบเคียงกับสถาบันภายนอก

โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการส่งเสริมกิจกรรมกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม สุนทรียภาพ และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กิจกรรมกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์โรงเรียนดุริยางค์ 3 เหล่าทัพ เป็นการร่วมเล่นกีฬาโดยนักเรียนดุริยางค์ทหาร 3 เหล่าทัพ กิจกรรมการแสดงดนตรีร่วมกับโรงเรียน Hwa Chong International School จากประเทศสิงคโปร์เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในวัฒนธรรมดนตรีสากลร่วมกันผ่านการฝึกซ้อมและการแสดงดนตรี การส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมคอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อช่วยพัฒนาเพื่อศึกษาสุนทรียด้านการดนตรี และการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรีไทยในดนตรีสากล การแสดงดนตรีงาน “อุ่นไอรัก คลายความหนาว สายน้ำแห่งรัตนโกสินทร์” ณ พระลาน พระราชวังดุสิต งานไหว้ครูดนตรีและนาฏศิลป์ ประจำปี 2561 เพื่อให้ผู้เรียนอนุรักษ์ สืบสาน วัฒนธรรมการบูชาครูตามแบบธรรมเนียมประเพณีของไทย และงานกีฬาปีใหม่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ประจำปี 2562 (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 37)

ภาพที่ 36 กีฬาเชื่อมความสามัคคีโรงเรียนสุรวิทยาคาร 3 เหล่าทัพ

ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

ภาพที่ 37 พิธีไหว้ครูโรงเรียนสุรวิทยาคารทหารอากาศ

ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

4.6 ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของกองทัพอากาศ

4.6.1 ด้านคุณลักษณะทหารที่ดี มีสมรรถภาพร่างกายที่ดี มีคุณลักษณะผู้นำทางทหาร และทักษะทางทหาร มีระเบียบวินัย มีความอดทนอดกลั้น มีคุณธรรม จริยธรรม จงรักภักดีต่อประเทศชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามความต้องการของ กองทัพอากาศ/ กระทรวงกลาโหม

4.6.2 ด้านคุณลักษณะพลเมืองที่ดี มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง มีทักษะในการสื่อสาร และปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ มีทักษะในการอยู่ร่วมกันและการทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีทักษะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะที่จำเป็นตาม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

4.6.3 ด้านความรู้และทักษะในสาขาวิชาที่ศึกษาในหลักสูตร มีผลการศึกษาและการฝึก บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตร และสอดคล้องตามมาตรฐานวิชาชีพแขนงที่ศึกษา

4.6.4 ด้านความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานทางทหารในแขนงที่ศึกษาที่สอดคล้อง กับความต้องการของหน่วยต้นสังกัด สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ของตนในการปฏิบัติงานในการกิจ ที่ได้รับมอบหมาย (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 10)

ผลการดำเนินงาน

โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้มีการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา โดยได้นำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556 และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางทหาร มากำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ต้องมีดังนี้

- 1) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 2) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีวินัยและคุณลักษณะทางทหาร มีจิตสำนึก ในความเป็นทหารอากาศ
- 3) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีความเป็นเลิศด้านดนตรี
- 4) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตผลงานด้านดนตรี
- 5) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีความสามารถในการใช้เครือข่ายเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร
- 6) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับ วิชาดนตรี และวิชาอังกฤษพื้นฐาน (ECL)
- 7) นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องมีจิตสาธารณะ และมีความเสียสละ

ฝ่ายปกครองโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กำหนดหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลนิรภัย ความปลอดภัย ความสะอาด ให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเป็นผู้รับผิดชอบ ตลอดหลักสูตรจนจบการศึกษา และมีการ ควบคุมดูแลความเรียบร้อยโดยมอบหมายให้ ผู้ช่วยจำเเวประจำวัน (นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ชั้นปีที่ 3) รวมถึงมีการส่งเสริมให้ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้ออกกำลังกายประจำวัน เช้า - เย็น

และมีวิชาพลศึกษาอยู่ในหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกายและความพร้อมของร่างกาย นอกจากนั้นมีการทดสอบสมรรถภาพร่างกาย ประจำปีการศึกษา จำนวน 2 ครั้ง ต่อปีการศึกษา โดยใช้เกณฑ์ทดสอบสมรรถภาพร่างกายของกำลังพลกองทัพอากาศ 3 ประเภท ได้แก่ การวิ่ง 2.4 กิโลเมตร การลุกนั่ง และการดันพื้น มีการกำหนดเป้าหมายให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีระดับคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากการทดสอบครั้งแรก ร้อยละ 90 ซึ่งนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศสามารถทดสอบได้ระดับคะแนนที่เพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 100 อีกทั้งผู้สำเร็จการศึกษาผ่านการทดสอบสมรรถภาพร่างกายทุกคน

ในปีการศึกษา 2561 สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้จัดทำแบบประเมินผู้สำเร็จการศึกษาโดยให้ฝ่ายปกครองโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเป็นผู้ประเมิน และทำรายงานสรุปผลนำเสนอผู้บริหารสถานศึกษาทราบ โดยในปีการศึกษา 2561 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี - ดีมาก ร้อยละ 85 ต่อจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศจัดให้มีโครงการทดสอบทักษะภาษาอังกฤษ (ECL) สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 เพื่อตอบสนองต่อนโยบาย ยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์ของกองทัพอากาศ ที่ต้องการเป็นกองทัพอากาศชั้นนำ และตอบสนองยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังพลให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ยุคประชาคมอาเซียน โดยกำหนดค่าเป้าหมายให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีระดับคะแนนที่เพิ่มขึ้นก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 80 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการดำเนินการ คือจัดให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 เข้าร่วมโครงการทดสอบทักษะภาษาอังกฤษ (ECL) โดยมีฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ และมีผู้เชี่ยวชาญทางภาษาโดยตรงเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะภาษาอังกฤษให้แก่ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3

การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ มีระยะเวลาในการจัดโครงการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2562 และมีการสรุปผลการดำเนินโครงการโดยประเมินจากแบบสอบถามโครงการ พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงานให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาทราบ โดยในปีการศึกษา 2561 มีผู้ทำคะแนนทดสอบวัดระดับทางภาษาที่ได้คะแนนเพิ่มขึ้นจำนวน 12 คน จากจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 14 คน คิดเป็น ร้อยละ 85.71

โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีโครงการบริการวิชาการและวิชาชีพ โดยมีฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และนายทหารอำนวยการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 มีทักษะทางด้านดนตรีเพิ่มมากขึ้นและใช้ความคิดสร้างสรรค์

ในการผลิตผลงานด้านดนตรีสามารถใช้เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศได้ มีจิตสาธารณะและมีความเสียสละ โดยมีการกำหนดค่าเป้าหมายให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ชั้นปีที่ 3 เข้าร่วมโครงการทั้งหมด และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้การสังเกตจากครูผู้รับผิดชอบโครงการ ผลการประเมินนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่สำเร็จการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ ดี - ดีมาก ร้อยละ 85 ต่อจำนวนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 ทั้งหมด การดำเนินการบริการวิชาการและวิชาชีพให้กับโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศผู้สำเร็จการศึกษาออกแบบโครงการและวิธีการดำเนินงาน ซึ่งนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 มีส่วนร่วมทุกคน มุ่งเน้นทำงานกันเป็นทีม ในการออกแบบวิธีการบริการด้านวิชาการดนตรีที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมโครงการ แจกแจงความรับผิดชอบหน้าที่ มีการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ดนตรีประยุกต์เป็นสื่อการบริการวิชาการและวิชาชีพดนตรี เรียนรู้การปฏิบัติงานร่วมกันกับสังคมพลเรือนและวัฒนธรรมท้องถิ่น โครงการวิชาการและวิชาชีพ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศผู้ปฏิบัติงานจะได้รับการประเมินการปฏิบัติงานโดยใช้แบบสังเกตโดยครูผู้รับผิดชอบโครงการ ผลการประเมินนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่สำเร็จการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ ดี - ดีมาก ร้อยละ 100 ต่อจำนวนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีสุดท้ายทั้งหมด และนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีสุดท้ายเข้าร่วมโครงการทุกคน โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมสอบวัดระดับความรู้ทางวิชาชีพแก่นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 จำนวน 14 คน โดยใช้การสอบวัดระดับความรู้ทางดนตรีจากสถาบัน Trinity College London ซึ่งเป็นสถาบันทางดนตรีที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ จากประเทศอังกฤษ เพื่อเป็นการวัดระดับด้านความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานทางทหารในแขนงที่ศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา มีฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นผู้รับผิดชอบใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2562 มีการกำหนดเป้าหมายของกิจกรรม คือ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 เข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 100 และร้อยละ 75 ของผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด ผ่านการทดสอบวัดระดับความรู้ มีการดำเนินการดังนี้ ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการจัดชั่วโมงเพิ่มเติมเพื่อทบทวนเนื้อหาและชี้แจงขอบเขตการทดสอบ มีการนำเสนอตัวอย่างของข้อสอบและการทดสอบของปีที่ผ่านมา ใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2562 และมีการดำเนินการสอบเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 และจัดทำแบบสอบถามของกิจกรรมรวมทั้งสรุปผลการสอบวัดระดับความรู้ทางดนตรี และรายงานผลการดำเนิน

กิจกรรมให้แก่ผู้บริการสถานศึกษาทราบ โดยในปีการศึกษา 2561 มีผู้เข้าร่วมโครงการร้อยละ 100 และมีผู้สอบผ่านคะแนน 60 คะแนนจำนวน 11 คน จากผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 14 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57 โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ระดับคะแนนยอดเยี่ยม 87 คะแนนขึ้นไป จำนวน 5 คน ระดับคะแนนดี 75 - 86 คะแนน จำนวน 3 คน และระดับคะแนนผ่าน 60 - 75 คะแนน จำนวน 3 คน และใช้การสอบวัดระดับความรู้ทางดนตรี จากสถาบัน Trinity College London ของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2561 นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ สามารถทำคะแนนได้สูงสุดของประเทศ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ได้แก่ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศธนพนธ์ อ่อนพรหม ลำดับที่ 2 ได้แก่ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศภาณุพงศ์ คมสัน ลำดับที่ 3 ได้แก่ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศนพดล อินรุ่ง มีการกำหนดการสอบการแสดงเดี่ยวจบการศึกษา นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศปฏิบัติและแสดงออกถึงความเป็นเลิศด้านดนตรี โดยกำหนดให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศออกแบบการแสดงดนตรีที่เป็นการแสดงเดี่ยว นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ สามารถเลือกบทเพลงที่แสดงศักยภาพในการบรรเลง กำหนดเวลา 15 - 20 นาที และมีค่าเป้าหมายให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศผ่านการทดสอบร้อยละ 90 ต่อจำนวนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 ทั้งหมด และนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศต้องสามารถจัดทำสื่อการแสดงได้ โดยให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 ดำเนินการจัดทำสูจิบัตรการแสดงด้วยตนเอง รวมทั้งประชาสัมพันธ์การแสดงเดี่ยวให้บุคคลภายในและภายนอกสามารถเข้ามาชมการแสดงเดี่ยวได้ ตลอดจนการออกแบบเวทีการแสดงด้วยตนเอง และกำหนดลำดับการสอบด้วยตนเอง ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ครูประจำเครื่องมือดนตรีควบคุมและกำกับดูแลนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศอีกทางหนึ่ง โดยฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้จัดให้มีการทดสอบขึ้นในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 เวลา 09.00 น. ถึง 16.00 น. โดยมีคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต้นสังกัดร่วมให้คะแนน และฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศดำเนินการรวบรวมคะแนน รายงานผลต่อผู้บริหาร และทดสอบการแสดงเดี่ยวจบการศึกษาของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 ซึ่งผลการสอบคือ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 ทุกคนสอบผ่าน คิดเป็นร้อยละ 100 ต่อจำนวนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีสุดท้ายทั้งหมด และสามารถจัดทำสื่อการแสดงได้

ภาพที่ 38 โปสเตอร์กิจกรรมการแสดงเดี่ยวดนตรีจบการศึกษา

นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ชั้นปีที่ 3

ที่มา: จำอากาศเอก ธนาตล อินทร์รุ่ง

การสอบไล่ตามหลักสูตร ปวช. โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พ.ศ. 2559 ประเภทศิลปกรรม สาขาการดนตรี กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาต้องศึกษารายวิชาจากหมวดวิชาต่าง ๆ จำนวน 120 หน่วยกิต ประกอบด้วยหมวดวิชาพื้นฐาน 30 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพ 75 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรี 15 หน่วยกิต และกิจกรรมไม่น้อยกว่า 2 คาบต่อสัปดาห์ ในปีการศึกษา 2561 ดำเนินการวัดระดับผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวกับสาขาดนตรีและการทำงานด้านดนตรีทหาร อีกทั้งเป็นการวัดระดับความรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาโดยกำหนดเป้าหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีการเรียนครบตามเกณฑ์การวัดผลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลการประเมินผล และระเบียบหน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ปวช. โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พ.ศ. 2558 ภายในวันและเวลาที่กำหนดตามแผนการเรียน คือ 6 ภาคเรียนหรือ 3 ปีการศึกษา จำนวนร้อยละ 100 ต่อจำนวนผู้เรียนชั้นปีสุดท้าย โดยในปีการศึกษา 2561 มีผู้สำเร็จการศึกษาที่สอบไล่ได้ตามหลักสูตรประสบการณ์วิชาชีพโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พ.ศ. 2559 ประเภทศิลปกรรม สาขาการดนตรี จำนวน 14 คน จากผู้เรียนทั้งหมด 14 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศทั้ง 3 ชั้นปี มีกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานสายวิทยาการดุริยางค์มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ตลอดจนแสดงถึงความเป็นผู้นำทางด้านดนตรี มีความเสียสละและมีจิตสาธารณะ ตลอดปีการศึกษามีเป้าหมายให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยคนละ 2 กิจกรรม และมีผลการประเมินการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานสายวิทยาการดุริยางค์อยู่ในระดับ ดี - ดีมาก ร้อยละ 85 ต่อจำนวนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศทุกคนทั้ง 3 ชั้นปี เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานสายวิทยาการดุริยางค์ เช่น คอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อช่วยพัฒนา พิธีสวนสนามสาบานตนต่อธงชัยเฉลิมพล การแสดงดนตรีงานอุ่นไอรักคลายความหนาว สายน้ำแห่งรัตนโกสินทร์ ณ พระลาน พระราชวังดุสิตและสนามเสือป่า งานแสดงดนตรีร่วมกับโรงเรียน Hwa Chong International School จากประเทศสิงคโปร์ งานวันเด็กแห่งชาติประจำปี 2562 ณ กองบิน 6 ดอนเมือง กิจกรรมจิตอาสาทำความสะอาดถนนเดชะตุงค์ร่วมกับคณะครูโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กิจกรรมต้อนรับคณะภริยาผู้ช่วยทูตทหารจากต่างประเทศ กิจกรรมเผยแพร่และแนะแนวการศึกษา (นอกสถานที่) ฯลฯ โดยกิจกรรมทั้งหมด ฝ่ายปกครองโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้จัดทำแบบประเมินผลกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานสายวิทยาการดุริยางค์ของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่เข้าร่วมกิจกรรม ประเมินเชิงสังเกตและมีผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี - ดีมาก ร้อยละ 85 ต่อจำนวนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด ทั้งนี้ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า 2 กิจกรรมทุกคน (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 15)

4.7 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

- 4.7.1 การจัดเก็บข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาที่ทำงานหรือประกอบอาชีพในหน่วยงาน
- 4.7.2 การสำรวจความพึงพอใจของหน่วยผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง
- 4.7.3 ประสิทธิภาพของการสำรวจความพึงพอใจด้วยช่องทางและวิธีการที่หลากหลาย
- 4.7.4 การวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากผลการสำรวจความพึงพอใจของหน่วยผู้ใช้
- 4.7.5 การรายงานต่อผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งการนำไปปรับปรุงการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงาน

โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการจัดเก็บข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาที่บรรจุเข้ารับราชการ เพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์ทางการศึกษา มีการสำรวจความพึงพอใจต่อผลผลิตของสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยผู้ใช้อย่างสม่ำเสมอและช่องทางที่หลากหลายเพื่อนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง รวมทั้งวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงปัจจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและปรับปรุงกระบวนการหรือวิธีการในการสำรวจความพึงพอใจต่อไป ดังนี้

1) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการเก็บข้อมูลของผู้สำเร็จการศึกษาที่ไปปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ในกองทัพอากาศทุกคน โดยมีสำนักงานประกันคุณภาพโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเป็นผู้รับผิดชอบรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถสืบค้นได้สะดวกรวดเร็ว อีกทั้งได้รับการสนับสนุนข้อมูลเพิ่มเติมจากแผนกกำลังพลกองดุริยางค์ทหารอากาศที่เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในเรื่องสิทธิกำลังพลของดุริยางค์ได้ตลอดเวลา

2) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการสำรวจความพึงพอใจของหน่วยผู้สำเร็จการศึกษาเป็นประจำทุกปี หลังจากสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้ 6 เดือน ได้มีการสำรวจความพึงพอใจของหน่วยผู้สำเร็จการศึกษา โดยมีประเด็นการสำรวจความพึงพอใจ คือ

- ด้านการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความเข้าใจในการรับคำสั่ง และนำไปปฏิบัติงานได้ถูกต้อง
- ด้านความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีความรู้ด้านระเบียบ ข้อบังคับ ขนบธรรมเนียมประเพณีทางการทหาร มีความรู้ด้านสายงานการบังคับบัญชาและโครงสร้างของหน่วยงาน
- ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีความกล้าหาญ เสียสละ และปฏิบัติงานโดยยึดถือผลประโยชน์ของหน่วยงานเป็นหลัก
- ด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถในทางวิชาชีพ มีความรู้ความสามารถในทางวิชาการทั่วไปและทักษะในวิชาชีพดนตรี เพิ่มพูนความรู้และฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ
- ด้านสังคม ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถติดต่อสื่อสารประสานงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

- ด้านความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนางาน สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลมีระเบียบแบบแผน สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ได้เป็นอย่างดี

- ด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความจงรักภักดีต่อ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีทัศนคติที่ดีต่อกองทัพอากาศ และประเทศชาติ เสียสละเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและราชบัลลังก์

- ด้านระเบียบวินัยทหาร มีระเบียบวินัยทหาร ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา เคารพผู้อาวุโส และประพฤติตามแบบธรรมเนียมทหาร

- ด้านจิตสำนึกความเป็นทหาร มีบุคลิกภาพการแต่งกายที่ถูกต้องเรียบร้อยตามระเบียบ รู้จักหน้าที่ มีจิตสำนึกในความเป็นทหารอากาศ

- ด้านความเข้มแข็ง มีร่างกายแข็งแรง อดทนต่อการปฏิบัติงาน และมีความเข้มแข็ง ทางอารมณ์ และมีสติรอบคอบ

3) สำนักงานประกันคุณภาพโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการจัดทำแบบประเมินผล ความพึงพอใจของผู้ใช้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และดำเนินการจัดส่ง แบบประเมินในช่องทางที่หลากหลาย ได้แก่ การส่งแบบสอบถามไปยังหน่วยของผู้ใช้ภายใน กองดุริยางค์ทหารอากาศ ที่สามารถติดต่อกันได้สะดวกโดยตรง เช่น กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ และการส่งแบบสอบถามผ่านแบบฟอร์มสำเร็จรูป (Google form) ไปยังหัวหน้าหน่วยผู้ใช้ผู้สำเร็จ การศึกษาภายนอก กองดุริยางค์ทหารอากาศ นอกจากนั้นยังมีการตรวจเยี่ยมสายวิทยาการดุริยางค์ โดยมีผู้บังคับกองดุริยางค์ทหารอากาศ รองผู้บังคับกองดุริยางค์ทหารอากาศ ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะ การตรวจเยี่ยมสายวิทยาการดุริยางค์เป็นประจำทุกปี ในการตรวจเยี่ยมที่สัมภาษณ์ผู้ใช้ผู้สำเร็จ การศึกษาและการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษา รวมถึงทำการสัมภาษณ์ผู้สำเร็จ การศึกษาต่อการปฏิบัติงาน และนำข้อมูลที่ได้รับมากำหนดนโยบาย ปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาต่อไป นอกจากนั้น กองดุริยางค์ทหารอากาศยังมีกิจกรรมไหว้ครูดนตรีและนาฏศิลป์ ประจำปี ซึ่งภายในกิจกรรมจะมีการแข่งขันทักษะดนตรี โดยทุกสายวิทยาการจะส่งข้าราชการและ ศิษย์เก่าจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่ไปบรรจุในหมวดดุริยางค์ในต่างจังหวัด เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งภายในกิจกรรมเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่สามารถสำรวจความพึงพอใจผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษาได้เพิ่มเติม อีกช่องทางหนึ่ง

4) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้ส่งแบบประเมิน โดยประเด็นการสำรวจความพึงพอใจและไม่พึงพอใจต้องสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด ในหลากหลายช่องทางโดยได้ส่งแบบประเมินเพื่อสำรวจความพึงพอใจและไม่พึงพอใจให้ผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 15 ชุด และได้รับแบบประเมินคืนจำนวน 13 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.66 มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษานั้น มีระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษา คะแนนเฉลี่ย 86.85 ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับคุณภาพดี ด้านที่ได้รับคะแนนการประเมินมากที่สุด ได้แก่ ด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 4.69 อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก และด้านที่ได้รับคะแนนการประเมินน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.62 อยู่ในระดับคุณภาพดี นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและได้รายงานผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบต่อไป

5) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และกองดุริยางค์ทหารอากาศ จัดให้มีการตรวจเยี่ยมสายวิทยาการดุริยางค์ โดยมีผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ รองผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะกรรมการตรวจเยี่ยมสายวิทยาการดุริยางค์เป็นประจำทุกปี ในการตรวจเยี่ยมที่ทำการสัมภาษณ์ผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษาและการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษาและนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

นอกจากนั้น กองดุริยางค์ทหารอากาศ ยังมีกิจกรรมไหว้ครูและนาฏศิลป์ประจำปี ซึ่งภายในกิจกรรมจะมีการแข่งขันทักษะดนตรี โดยทุกสายวิทยาการจะส่งข้าราชการและศิษย์เก่าจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ที่ไปบรรจุในหมวดดุริยางค์ในต่างจังหวัดเข้าร่วมกิจกรรม ภายในกิจกรรมเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่สามารถสำรวจความพึงพอใจต่อผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษาได้อีกช่องทางหนึ่ง และนำข้อมูลที่ได้รับหลักฐานเชิงประจักษ์มาพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา เช่น การส่งเสริมการปฏิบัติเครื่องมือดนตรีของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ให้ได้มากกว่า 1 เครื่องมือดนตรี เพื่อพร้อมต่อการปฏิบัติงานที่หลากหลาย อาทิ วงโยธวาทิต ที่ใช้ในภารกิจทางการทหารและพิธีการ วงห絲ดนตรีที่ใช้ในภารกิจสันติภาพและการปฏิบัติภารกิจจิตวิทยา เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมต่อการกิจของหน่วยงานในอนาคต นอกจากนี้มีการส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยีดนตรีและการซ่อมเครื่องมือดนตรี เช่น จัดให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เข้าร่วมกิจกรรมช่างซ่อมเครื่องดุริยางค์และจัดทำโน้ตเพลง เป็นต้น นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศได้ใช้องค์ความรู้จากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพดุริยางค์ทหารอากาศ และประสบการณ์ทางดนตรีของตนเอง

จัดแสดงผลงานผ่านการแสดงดนตรีโดยนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศสามารถจัดคอนเสิร์ตอย่างสร้างสรรค์ในรูปแบบของตนเอง เน้นแสดงศักยภาพทางทักษะดนตรีหรือเพื่อการศึกษาถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการดนตรีให้กับผู้อื่นได้ โดยมีฝ่ายการศึกษาคอยให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำคอนเสิร์ตจบการศึกษา

ในด้านอัตลักษณ์ของการเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศที่เด่นชัดคือ มีทักษะทางดนตรีที่เป็นหนึ่งในชั้นนำของประเทศและภูมิภาคอาเซียน การที่นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศสามารถประมวลความรู้ในหลักสูตรหรือบูรณาการวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศออกมาได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถตอบสนองงานตามนโยบายของกองทัพอากาศได้ เช่น สามารถขึ้นแสดงในคอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อช่วยพัฒนาหรือภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายรวมถึงงานมิตรประชาในปัจจุบันต้องการความสร้างสรรค์ในการเข้าถึงประชาชน สามารถเป็นพลังละมุน (Soft Power) สร้างภาพลักษณ์ที่ดี เชื่อมโยงทหารอากาศเข้ากับประชาชนได้โดยวิชาชีพทางดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นต้น (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 18)

4.8 การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

คุณภาพในการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางสถานศึกษาเฉพาะทาง

4.8.1 ความรู้และความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในจุดมุ่งหมายและคุณลักษณะของการศึกษา และปัจจัยเกี่ยวข้องกับการศึกษาในสถานศึกษาเฉพาะทาง

4.8.2 ความรู้และความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในความคาดหวังหรือความต้องการของกระทรวงกลาโหม กองทัพอากาศ ต่อผลผลิตของกระบวนการฝึกศึกษาของสถานศึกษา

4.8.3 การกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย กลยุทธ์ แผนงาน วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม และถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติของหน่วยที่เกี่ยวข้อง

4.8.4 การส่งเสริม ควบคุม ติดตาม และสนับสนุนการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดและตรวจสอบความสำเร็จหรือการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงานหรือกิจกรรมหลัก

4.8.5 การประเมินผลการดำเนินงานและการเรียนรู้ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ผลการดำเนินงาน

1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีความรู้และความเข้าใจในจุดมุ่งหมายคุณลักษณะของการศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในสถานศึกษาเฉพาะทาง โดยโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในปรัชญา ได้แก่ “เรียนดี ดนตรีเด่น เน้นวินัย ใฝ่คุณธรรม” และวิสัยทัศน์ “โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นนำในภูมิภาค” รวมถึงชี้แจงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อผลิตนายทหารชั้นประทวนเหล่าทหารดุริยางค์ให้แก่กองทัพอากาศ โดยการชี้แจงหน้าแถว และการประชุมประจำเดือนภายในสถานศึกษาที่กำหนด ครูผู้สอนเข้มงวดในการเรียนวิชาซีพดนตรี เสริมสร้างความเป็นนักดนตรีที่มีวินัย พร้อมทั้งเสริมสร้างความคิดประยุกต์ใช้การสร้างสรรค์ผลงาน การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงจากครูผู้สอน โดยมีฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นผู้รับผิดชอบ อีกทั้งโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเป็นสถานศึกษาเฉพาะทางของกองทัพอากาศ ที่ผลิตนายทหารชั้นประทวนที่มีความรู้ความสามารถ มีค่านิยมหลัก มีสมรรถนะตามที่กองทัพอากาศ กำหนด โดยฝ่ายปกครองเป็นผู้รับผิดชอบได้มีการทบทวนความรู้ความเข้าใจกำหนดการพัฒนา คุณลักษณะทางทหาร การศึกษาวิชาเฉพาะด้านการทหาร แนวทางการฝึกอบรมประจำวัน การเสริมสร้าง สมรรถภาพร่างกาย

2) ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีความรู้ความเข้าใจในความคาดหวังและความต้องการของกระทรวงกลาโหมต่อ กระบวนการฝึกศึกษาของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดยการร่วมกันกำหนดอัตลักษณ์ผู้เรียน คือ “ผู้มีความเป็นเลิศทางดนตรีและเปี่ยมด้วยจิตสำนึกในความเป็นทหารอากาศ” มีการกำหนดนโยบาย ในการฝึกศึกษา ส่งเสริมการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความคาดหวัง เสริมสร้างอัตลักษณ์ผู้เรียน ให้เป็นไปตามคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์ โดยจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มี แผนงาน การส่งเสริมคุณลักษณะที่กองทัพอากาศและกระทรวงกลาโหมต้องการ เช่น การจัดทำ โครงการพัฒนาภาษาอังกฤษ โครงการพัฒนาทักษะด้านดนตรี และการจัดดำเนินโครงการการจัด แผนปฏิบัติการกองดุริยางค์ทหารอากาศที่มีกลยุทธ์ในการพัฒนานักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ให้เป็น Smart Student มีการกำกับติดตามโดยผู้บริหารโดยการประชุมหน่วยขึ้นตรงกับกองดุริยางค์ทหารอากาศเป็นประจำทุกเดือน

3) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ ของสถานศึกษาไว้ตาม แผนพัฒนาสถานศึกษา ปี พ.ศ. 2559 ถึง ปี พ.ศ. 2563 โดยมีวิสัยทัศน์คือ “โรงเรียนดุริยางค์ทหาร ขึ้นนำในภูมิภาค” มีการกำหนดกลยุทธ์แผนการดำเนินงาน กำหนดตัวชี้วัดในแต่ละกิจกรรมของโครงการ ตลอดจนมีการกำหนดหน่วยผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน และมีการประชุมวางแผนการดำเนินงาน เพื่อวางแผนการจัดการศึกษาและจัดทำเป็นปฏิทินการศึกษาแต่ละปีก่อนเปิดการศึกษา รวมทั้งจัดให้มีการประชุมประจำสัปดาห์ของ ครู อาจารย์ และบุคลากรในโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อกำกับดูแล ควบคุม และติดตามผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ มีการรวบรวมและสรุปผลการปฏิบัติ ประจำเดือนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อนำเรียนผู้บริหารในการประชุมประจำเดือนของหน่วย ขึ้นตรงกับกองดุริยางค์ทหารอากาศเป็นประจำทุกเดือน

4) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ส่งเสริมในการกำกับดูแลผู้รับผิดชอบโครงการกิจกรรม พร้อมกับการกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ระยะเวลาในการดำเนินการและงบประมาณที่ได้รับ ของกิจกรรมโครงการตามแผนพัฒนาสถานศึกษานั้น ๆ มีการประชุมประจำสัปดาห์ของครู อาจารย์ และบุคลากรในโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเพื่อกำกับดูแล ควบคุม และติดตามผลการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ และมีการนำเสนอผลการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบ ติดตามปัญหา ข้อขัดข้องในการดำเนินงานของแผนกต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ และมีการรวบรวมเพื่อนำเสนอต่อผู้บริหาร ในการประชุมประจำเดือนของหน่วยขึ้นตรงกับกองดุริยางค์ทหารอากาศ นอกจากนี้ผู้บริหารมีหน้าที่ นำเสนอปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ ต่อที่ประชุมหน่วยขึ้นตรงกองดุริยางค์ทหารอากาศ และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือแก้ไขเป็นอย่างดี เช่น งบประมาณในการซ่อมแซมอาคารที่ชำรุด ปรับปรุงห้องเรียน จัดหาทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ ที่มีราคาแพง ได้แก่ เครื่องดนตรีสำหรับฝึกปฏิบัติ อุปกรณ์จัดเก็บและสำรองฐานข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

5) ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามผลการดำเนินงานอยู่เป็นประจำจากการประชุม ประจำเดือนในที่ประชุมหน่วยขึ้นตรงกองดุริยางค์ทหารอากาศ และจัดให้มีการประชุมสภาโรงเรียน ดุริยางค์ทหารอากาศไม่น้อยกว่าปีละ 2 ครั้ง หรือเทอมละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย โดยมีรองผู้อำนวยการ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเป็นเลขานุการ และหัวหน้าฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นผู้ช่วยเลขานุการเพื่อสรุปผลการดำเนินงานและการเรียนรู้ควบคุม กำกับและติดตามผล การดำเนินงานของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศในแต่ละภาคการศึกษา และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข

วางแผนในการจัดการศึกษาในปีการศึกษาต่อไปและในงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดีในองค์กรและดำเนินโครงการ Happy Workplace เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายตามเป้าประสงค์ โดยทางโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศตอบสนองนโยบายโดยทุกแผนกในโรงเรียนจัดทำสรุปผลการปฏิบัติงานในแต่ละสัปดาห์และส่งแผนการปฏิบัติงานของสัปดาห์ถัดไปรวมทั้งจัดทำรายงานประจำเดือนพร้อมข้อขัดข้องนำเสนอในที่ประชุมหน่วยขึ้นตรงกองดุริยางค์ทหารอากาศเพื่อเรียนแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบและหาแนวทางแก้ไข (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 20)

4.9 คุณภาพในการบริหารจัดการด้านบุคลากร

4.9.1 การบรรจุครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เหมาะสมเพียงพอ โดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานด้านการศึกษาของสถานศึกษา

4.9.2 การบรรจุครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณวุฒิหรือมีทักษะที่ตรงตามประเภทวิชา สาขาวิชา สาขางาน หรือแขนงงานที่รับผิดชอบ

4.9.3 การพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะการสอน และศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยกิจกรรมและวิธีการต่าง ๆ

4.9.4 การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลิตผลงานทางวิชาการหรือสร้างนวัตกรรมที่มีคุณค่า และมีประโยชน์ในการศึกษาหรือการปฏิบัติงาน

4.9.5 การยกย่องเชิดชูครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีผลงานหรือมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในงานที่รับผิดชอบ

ผลการดำเนินงาน

1) ในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีจำนวน ครู อาจารย์และบุคลากร ทั้งหมด 21 คน (ไม่รวมรองผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ) แบ่งเป็น ครู อาจารย์ ที่ทำหน้าที่สอน จำนวน 10 คน และบุคลากร จำนวน 11 คน ในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีผู้เรียนทั้งหมด 3 ชั้นปี จำนวน 42 คน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานอัตรากำลัง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามหนังสือ ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.6/5 ลงวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2557 ดังนี้ ครู อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอน จำนวน 10 คน ต่อจำนวนผู้เรียน 42 คน คิดเป็นอัตราส่วนครู อาจารย์ ต่อนักเรียน 1 : 4 ดังนั้นโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการบรรจุครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอ โดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน

และการปฏิบัติงานด้านการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ร่วมกับสำนักงานกำลังพลของกองดุริยางค์ทหารอากาศได้จัดทำและรวบรวมข้อมูลประวัติส่วนตัว ประวัติการรับราชการของครูบาอาจารย์ และบุคลากรโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และรวบรวมข้อมูลเสนอผู้บริหารเพื่อดำเนินการวางแผนอัตรากำลังครู อาจารย์และบุคลากรโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อทดแทนครู อาจารย์และบุคลากรที่หมดวาระการปฏิบัติงานหรือเกษียณอายุราชการ

2) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการสนับสนุนให้ครูมีวุฒิการศึกษาตรงหรือสัมพันธ์กับวิชาที่สอนและมีจำนวนเทียบกับจำนวนผู้เรียนทั้งหมดตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้มีการจัดทำแบบสำรวจข้อมูลบุคลากรโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศขึ้นเพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของครู อาจารย์และบุคลากรรวมทั้งข้อมูลวุฒิการศึกษาขึ้นผ่านทางแบบฟอร์มสำเร็จรูป (Google form) และมีการตรวจสอบข้อมูล 2 ครั้งต่อปีการศึกษา และได้รับการสนับสนุนข้อมูลประวัติการรับราชการของครู อาจารย์และบุคลากรจากสำนักงานกำลังพลของกองดุริยางค์ทหารอากาศเพิ่มเติมอีกด้วย ในปีการศึกษา 2561 มีการสรุปผลข้อมูลคุณวุฒิการศึกษาของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ จำนวนทั้งหมด 21 คน (ไม่รวมรองผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ) ได้ดังนี้

- ครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอน 10 คน แบ่งเป็นระดับปริญญาตรี 6 คน และระดับปริญญาโท 4 คน โดยทั้ง 10 คนมีคุณวุฒิต่างหรือสัมพันธ์กับวิชาสอน
- บุคลากรจำนวน 11 คน แบ่งเป็นระดับปริญญาตรี 6 คน และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 5 คน และทุกคนมีคุณวุฒิและทักษะที่ตรงตามงานที่ได้รับผิดชอบ

ในปีการศึกษา 2561 ผู้บริหารมีนโยบายให้โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศขอรับการสนับสนุนข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ที่มีคุณสมบัติทางการศึกษาที่เหมาะสมและมีทักษะการแสดงดนตรีในเครื่องมือดนตรีแบบต่าง ๆ ให้มาทำการสอนทักษะวิชาการปฏิบัติเครื่องดนตรีให้กับนักเรียนแบบตัวต่อตัว รวมถึงการขอรับการสนับสนุนจากครู อาจารย์ภายนอกที่มีคุณวุฒิหรือทักษะที่สัมพันธ์กับวิชาที่สอนมาจัดการเรียนการสอนในวิชาสามัญตามความเหมาะสมในแต่ละภาคการศึกษาและมีการรายงานสรุปครู อาจารย์และจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้บรรยายก่อนเปิดภาคการศึกษา โดยฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนรับทราบ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพิจารณาพัฒนาครู อาจารย์ ในแต่ละภาคการศึกษา

3) สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรศึกษาของทหารอากาศ เช่น เรืออากาศโทสรารุณี ผลาชีวะ นายทหารติดตามและประเมินผลสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เข้ารับการฝึกศึกษาในหลักสูตรครูทหารชั้นสัญญาบัตร รุ่นที่ 48 และหลักสูตรนายทหารการศึกษาประจำปี 2562 เรืออากาศตรีหญิงปริดา กาญจนานนท์กุล ครูวิชาดนตรี ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เข้ารับการฝึกศึกษาในหลักสูตรนายทหารกิจการพลเรือนและประชาสัมพันธ์ รุ่นที่ 6 เรืออากาศตรีหญิงชยามล แสนเมือง นายทหารฝ่ายปกครองโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เข้ารับการฝึกศึกษาในหลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับหมวด รุ่นที่ 82 พันจ่าอากาศโทหญิงณัฏฐา รัตน์ะ เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เข้ารับการฝึกโครงการพัฒนาภาษาอังกฤษของทหารอากาศ เป็นต้น และหลักสูตรภายนอกในด้านวิชาการหรือวิชาชีพ หรือกิจกรรมที่ได้รับมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและสัมพันธ์กับวิชาชีพและวิชาที่สอน โดยสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกคนเข้ารับการฝึกอบรมด้านวิชาการและวิชาชีพ เช่น เรืออากาศโทณฤทธิ์ พิภูลหอม นายทหารอำนวยการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ จ่าอากาศเอกอาทิตย์ พลทองสถิตย์ นักดนตรีแผนกโยธวาทิต กองดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยครูวิชาดนตรี ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เข้ารับการอบรม Thailand International Percussion Festival และจ่าอากาศเอก ภูมิพัฒน์ ชัยบุรีรัมย์ นักดนตรีแผนกโยธวาทิต กองดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยครูวิชาดนตรี ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เข้ารับการอบรมการพัฒนาศักยภาพผู้ตัดสินวงโยธวาทิต ประจำปี 2561 โดยกรมพลศึกษา ส่วนของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้มีการจัดทำแผนพัฒนากำลังพลกองดุริยางค์ทหารอากาศ ด้านสายวิชาการกองดุริยางค์ทหารอากาศ การสร้างค่านิยมหลัก และจิตสำนึกในการให้บริการกำลังพลกองดุริยางค์ทหารอากาศและงานวิจัยและสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยมีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จอย่างชัดเจนให้มีการสนับสนุนให้ครู อาจารย์ และข้าราชการทุกคนเข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมภารกิจที่สำคัญของกองดุริยางค์ทหารอากาศ เช่น คอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อช่วยพัฒนา การแสดงคอนเสิร์ตอุ่นไอรักคลายความหนาว การแสดงดนตรีในพิธีสวนสนามสาบานตนต่อธงชัยเฉลิมพล รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นต้น

4) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการสนับสนุนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ในระดับกองทัพบกและระดับชาติ ในปีการศึกษา 2561 ครูอาจารย์ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

มีการจัดทำผลงานทางวิชาการที่นำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนจำนวน 1 ผลงาน ได้แก่ บทเพลง “Mozart in Rumba” ใช้สำหรับการเรียนในวิชารวมวงและการแสดงในกิจกรรมการแข่งขันกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์สามัคคี โรงเรียนดุริยางค์ 3 เหล่าทัพ ณ ฐานทัพเรือกรุงเทพมหานคร ผลงานที่ใช้ประโยชน์ในระดับกองทัพในจำนวน 1 ผลงาน ได้แก่ “การจัดทำโน้ตดนตรีสำหรับวงออร์เคสตราในบทเพลง ลาวดวงเดือน” บรรเลงโดยวงดุริยางค์กองทัพอากาศ ในงานคอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อพัฒนาครั้งที่ 11 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งผลงานทั้ง 2 ผลงานดังกล่าวเป็นผลงานของ จ่าอากาศเอก ภูมิพัฒน์ ชัยบุรัมย์ นักดนตรีแผนกโยธวาทิตกองดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยครูวิชาดนตรี ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ในปีการศึกษา 2561 ผู้บริหารได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงานขับเคลื่อนกองดุริยางค์ทหารอากาศให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ วัฒนธรรมและกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ โดยมีรองผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศเป็นประธานกรรมการ และมีนโยบายให้แต่ละฝ่ายของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ดำเนินการจัดทำองค์ความรู้ในระดับฝ่ายอย่างน้อย 1 องค์ความรู้ของทุกปีงบประมาณ และให้นายทหารอำนวยการศึกษา รวบรวมสรุปและรายงานผลต่อประธานกรรมการ คณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงานขับเคลื่อนกองดุริยางค์ทหารอากาศ ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ วัฒนธรรมและกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ ในเดือนมีนาคมและเดือนกันยายนของทุกปี

5) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการยกย่องเชิดชูครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีผลงานมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารได้มีการประชุมและมีการเสนอชื่อบุคลากรในโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ที่มีผลงานมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในงานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นบุคคลดีเด่นของกองดุริยางค์ทหารอากาศ และหน่วยบัญชาการอากาศโยธินเป็นประจำทุกปี โดยในปีการศึกษา 2561 เรืออากาศเอกธันวา ทุ่งทอง ตำแหน่งครูวิชาดนตรี ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้รับรางวัลบุคคลดีเด่นของหน่วยบัญชาการอากาศโยธินประจำปี 2561

ในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้จัดกิจกรรมขึ้น เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2561 เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูครู อาจารย์ และเป็นการอนุรักษ์และดำรงรักษาไว้ซึ่งประเพณีไทยและภายในกิจกรรมมีการมอบรางวัลแด่ศิษย์เก่าของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และในปีการศึกษา 2561 ได้แก่ จ่าอากาศเอก ภูมิพัฒน์ ชัยบุรัมย์ นักดนตรีแผนกโยธวาทิต

กองดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยครูวิชาดนตรี ฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 24)

4.10 คุณภาพในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรเกื้อหนุนการศึกษา

4.10.1 ความเพียงพอของทรัพยากรเพื่อการฝึกศึกษา เทียบกับจำนวนผู้เรียน

4.10.2 ความพร้อมของห้องเรียน ห้องทดลอง ห้องฝึกทักษะ สนามฝึกและทรัพยากรสนับสนุนการศึกษาในห้องเรียนและห้องฝึกต่าง ๆ

4.10.3 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีแขนงต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการงานด้านต่าง ๆ

4.10.4 การกำหนดมาตรการบำรุงรักษาและพัฒนาทรัพยากรเพื่อเกื้อหนุนการฝึกศึกษา

4.10.5 การประเมินผลการใช้ทรัพยากร และนำผลประเมินไปปรับปรุงและพัฒนา

ผลการดำเนินงาน

1) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีจำนวนห้องเรียน 3 ห้องเรียนได้แก่ ห้องเรียนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 และห้องปฏิบัติการ 5 ห้อง ได้แก่ ห้องฝึกซ้อมและการแสดง ห้องรวมวงขนาดเล็ก ห้องฝึกซ้อมย่อย ห้องสมุดพระเจนดุริยางค์ และห้องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งหมด 5 ห้อง โดยทุกห้องมีอุปกรณ์ที่พร้อมและอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดการเรียนการสอน เช่น จอโปรเจกเตอร์ เครื่องดนตรี เครื่องขยายเสียง สแตนด์ สำหรับวางโน้ต โต๊ะเรียน มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนทั้งหมด 42 คน มีห้องปฏิบัติงานของครูอาจารย์และบุคลากรที่เพียงพอ มีวงรอบการจัดหาอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา โดยมีฝ่ายอำนวยการศึกษาเป็นผู้รวบรวมและรายงานผลให้ผู้บริหารเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปี แต่มีบางอุปกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนได้ไม่เพียงพอ เช่น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ สำหรับครูอาจารย์และบุคลากร เป็นต้น จึงทำให้ครูอาจารย์และบุคลากรต้องจัดหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง

2) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีจำนวนห้องเรียน 3 ห้องเรียนได้แก่ ห้องเรียนนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 3 และห้องปฏิบัติการ 5 ห้อง ได้แก่ การฝึกซ้อมและการแสดง ห้องรวมขนาดเล็ก ห้องฝึกซ้อมย่อย ห้องสมุดพระเจนดุริยางค์ และห้องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งหมด 5 ห้อง โดยทุกห้องมีการดำเนินงาน 5 ส. และมีความปลอดภัย จากจำนวนห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ ทั้ง 5 ห้อง คิดเป็นร้อยละ 100 มีการกำหนดผู้รับผิดชอบทุกห้อง และมีการกำหนดเวรทำความสะอาดประจำวันเพื่อให้มีห้องที่พร้อมต้องการใช้งานอยู่เสมอและมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ

ความปลอดภัยอาคารสำนักงานประจำวัน เพื่อควบคุมดูแลงานด้านนิรภัยและการป้องกันการเกิดอัคคีภัยของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามระเบียบกองทัพอากาศ และมีการตรวจสอบควบคุมโดยนายทหารนิรภัย กองดุริยางค์ทหารอากาศเป็นประจำทุกเดือน ในปีงบประมาณ 2560 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้รับงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุงอาคารโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงอาคารหน่วยขึ้นตรง กองดุริยางค์ทหารอากาศ และวางแผนรวมทั้งได้มีการไปศึกษาดูงาน ณ คณะดนตรี ในมหาวิทยาลัยใกล้เคียง กองดุริยางค์ทหารอากาศและขอคำแนะนำจากสถานศึกษาในเรื่องของการบริหารห้องเรียนดนตรีในสถานศึกษาให้เป็นห้องเรียนมีคุณภาพ และได้นำมาปรับใช้กับการปรับปรุงห้องฝึกซ้อมและการแสดง รวมถึงอาคารโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศอีกด้วย ทรัพยากรสนับสนุนสำหรับฝึกศึกษาที่อยู่ภายนอก โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการขอรับการสนับสนุนหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วย ห้องประชุมใหญ่ กองดุริยางค์ทหารอากาศ ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ สนามฝึก ศูนย์การทหารอากาศโยธิน และกองบิน 2 จังหวัดลพบุรี เพื่อฝึกศึกษาในวิชาทหารและฝึกภาคสนาม เป็นต้น

3) ในปีการศึกษา 2561 มีการดำเนินการตามโครงการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการประจำปี มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบห้องต่าง ๆ จัดทำทะเบียนครุภัณฑ์ประจำห้อง การดำเนินกิจกรรม 5 ส. และริเริ่มโครงการพัฒนาระบบสแกนบาร์โค้ดเพื่อสนับสนุนงานคลังและพัสดุ เพื่อเบิกจ่ายเครื่องดนตรีประจำวัน มีห้องเรียนคอมพิวเตอร์สำหรับสอนและให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าโดยเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตกับภายนอกตลอดเวลา ใช้ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการรับส่งหนังสือราชการ มีระบบฐานข้อมูลของโรงเรียนระบบออนไลน์

4) ในปีงบประมาณ 2560 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้รับงบในการปรับปรุงอาคารหมายเลข 6253 (อาคารโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ) จำนวน 10,974,000 บาท และสร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2560 และในทุกต้นปีการศึกษา โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบความสะอาดและความเรียบร้อยประจำห้องเรียนและห้องปฏิบัติการทุกห้องและมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความปลอดภัยอาคารสำนักงานประจำวัน โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามระเบียบกองทัพอากาศว่าด้วยการป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2553 และในวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2561 นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศและข้าราชการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เข้าร่วมการอบรมนิรภัยภาคพื้นร่วมกับข้าราชการกองดุริยางค์

ทหารอากาศ โดยวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญโดยตรงจากสำนักงานนิรภัยทหารอากาศมาเป็นผู้บรรยายด้านการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเกื้อหนุนการฝึกศึกษา โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการแต่งตั้งนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และข้าราชการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ เพื่อดูแล ควบคุมและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนประจำปี โดยมีข้าราชการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นเจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์ และเจ้าหน้าที่คลังดนตรี ควบคุมดูแลอีกทางหนึ่งมีการจัดทำบัญชี เครื่องดนตรี อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อควบคุมและรายงานเมื่อเกิดความเสียหายและมีการแต่งตั้งคณะทำงานบริหารความเสี่ยง กองดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อควบคุมการบริหารความเสี่ยงให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ กองทัพอากาศและนโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ ปี 2562 โดยมีการประชุมเพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทาง ติดตามประเมินผลและพิจารณาผลการบริหารความเสี่ยงขององค์กร และให้ข้อคิดเห็นในความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งรายงานผลการบริหารความเสี่ยงขององค์กรต่อผู้บังคับบัญชา

5) สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้ดำเนินการจัดทำแบบประเมินห้องปฏิบัติการแหล่งเรียนรู้แบบสำเร็จรูป (Google form) เป็นประจำทุกปีโดยให้ครู อาจารย์ บุคลากร นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และผู้ใช้บริการภายนอกเป็นผู้ประเมิน

ในปีการศึกษา 2561 มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 4.05 สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการรายงานผลการประเมินให้ผู้บริหารทราบและดำเนินการแก้ไขตามลำดับ (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 26)

4.11 คุณภาพในการประสานความร่วมมือเพื่อการบริหารจัดการศึกษา

4.11.1 การประสานงานกับกองทัพอากาศและหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อร่วมกันพิจารณาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.11.2 การประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายใน/ภายนอกกองทัพอากาศ เพื่อสนับสนุนการศึกษา การเรียนการสอน การเพิ่มพูนความรู้ การฝึกทักษะ การฝึกงาน และการสนับสนุนอื่น ๆ

4.11.3 การร่วมกลุ่มหรือร่วมเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ หรือองค์กรวิชาชีพอื่น ๆ

4.11.4 การให้ข้อมูลและข่าวสารแก่หน่วยต้นสังกัดและหน่วยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อการศึกษาของสถานศึกษา

ผลการดำเนินงาน

1) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีการจัดทำรายงานประเมินตนเองเป็นประจำทุกปีและรายงานผลการประเมินตนเองประจำปีการศึกษาต่อหน่วยบัญชาการอากาศโยธินและกรมยุทธศึกษา กองทัพอากาศเป็นประจำทุกปีการศึกษา และรายงานผลการประเมินและเสนอข้อมูลย้อนกลับมายังโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ อีกทั้งหน่วยบัญชาการอากาศโยธินได้ใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการหน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ปี 2561 มีการติดต่อประสานงานมีการประชุมเพื่อรายงานความก้าวหน้าให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หน่วยบัญชาการอากาศโยธินเพื่อเป็นการควบคุมกำกับดูแล และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศอย่างสม่ำเสมอ

2) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ขอรับการสนับสนุนอาจารย์และครูผู้ฝึกสอนจากกรมยุทธศึกษา กองทัพอากาศ สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศ ดอนเมือง และศูนย์การทหารอากาศโยธิน หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ในวิชาพลศึกษา มารยาทและการสมาคม ภาษาไทย พุทธศาสนา วิชาทหาร และได้รับการสนับสนุนข้าราชการบำนาญเพื่อทำการสอนในวิชาทฤษฎีดนตรี ภาษาอังกฤษ สังคม เป็นต้น และได้รับความสนับสนุนจากอาจารย์จะหน่วยงานในกองดุริยางค์ทหารอากาศ ในวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรี กำลังพลนิรภัยเบื้องต้น ระเบียบงานสารบรรณ กฎหมาย กิจกรรมทางดนตรีอื่น ๆ และการฝึกงานของ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 3 ร่วมกับข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมงานทำบุญซึ่คร้วเรือนจากสำนักงานพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เพื่อส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้ด้านอื่น ๆ มีการจัดกิจกรรมร่วมกับสถาบันภายนอกมากมาย เช่น โครงการบริการวิชาชีพ ณ โรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อวันที่ 5 - 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 มีกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนดุริยางค์ต่างเหล่าทัพ ในกิจกรรมกีฬาสัมพันธ์โรงเรียนดุริยางค์ 3 เหล่าทัพ และการแสดงดนตรีร่วมกับ Hwa Chong International School จากประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2562

ภาพที่ 39 กิจกรรม “ร้องเล่นดนตรี กวีสากล”

ที่มา: เรืออากาศเอก ปุณทริก ดีเจริญ

3) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีกิจกรรมสนับสนุนให้ครู อาจารย์และนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกกองทัพอากาศ เช่น กิจกรรมบริการวิชาการและวิชาชีพร่วมกับโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยให้นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ นำความรู้ด้านดนตรีไปเผยแพร่ (Work Shop) ให้กับนักเรียนโรงเรียนนครสวรรค์ ที่สนใจทักษะด้านดนตรี และมีกิจกรรมการแสดงดนตรีร่วมกับนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีกิจกรรมกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์นักเรียนดุริยางค์ 3 เหล่าทัพ ที่เป็นการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น ในกระทรวงกลาโหม โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ปีละ 1 ครั้ง และในปีการศึกษา 2560 เป็นครั้งที่ 16 ภายในกิจกรรมมีการร่วมซ้อมดนตรีระหว่างนักเรียนดุริยางค์ทั้ง 3 เหล่าทัพ เพื่อทำการแสดงดนตรีร่วมกัน ในวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2560 ณ โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ

4) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการแนะแนวการศึกษาเพื่อประชาสัมพันธ์แลกเปลี่ยนข้อมูลพบปะสังสรรค์ และทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสถาบันรวมทั้งส่งเสริมภาพลักษณ์ให้กับกองทัพอากาศ โดยให้ความร่วมมือกับกรมยุทธศึกษากองทัพอากาศ มีผู้แทนจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศร่วมเดินทางไปประชาสัมพันธ์ในโครงการ “แนะแนวเส้นทางสู่กองทัพอากาศ” ตามโรงเรียนในพื้นที่ต่างจังหวัด

นอกจากนี้ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีการจัดบูธประชาสัมพันธ์ตามกิจกรรมที่สำคัญของกองทัพอากาศ เช่น งานวันเด็กแห่งชาติของกองทัพอากาศ งานสัปดาห์วีรชน ณ กองบิน 5 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กิจกรรมรับรองคณะภริยาทูตทหารอากาศจากประเทศต่าง ๆ และมีการจัดประชาสัมพันธ์ตามโรงเรียนภายนอกกองทัพอากาศที่ได้ร้องขอ เช่น โรงเรียนเทศบาล 1 ขจรเนติยุทธ จังหวัดปทุมธานี โรงเรียนสตรีวิทยา 2 จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นต้น (กองดุริยางค์ทหารอากาศ, 2561, น. 28)

4.12 การเรียนการสอนและระบบการจัดการดนตรีสากลของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีความแตกต่างจากการเรียนการสอนเหล่าทัพอื่น

4.12.1 โรงเรียนดุริยางค์ทหาร 3 เหล่า รูปแบบที่เหมือนกัน

คุณสมบัติผู้รับการศึกษาที่เหมือนกัน รับรองวุฒิการศึกษาในระดับเดียวกันในระดับประถมศึกษา (ปวช.) ระยะเวลาการศึกษา 3 ปี การรับนักเรียนดุริยางค์ทหารทั้ง 3 เหล่าทัพ อายุระหว่าง 15 - 18 ปี การเล่นดนตรีอยู่ในระดับดี - ดีมาก มาก่อนเข้ารับการศึกษาศึกษาของโรงเรียนดุริยางค์ทั้ง 3 เหล่าทัพ

สิทธิประโยชน์หลังจบการศึกษา ได้รับการบรรจุรับราชการทหาร มีสวัสดิการเงินเดือน เบิกค่ารักษาพยาบาล อื่น ๆ ศึกษาวิชาการ ดนตรี วิชาการทั่วไป และมีเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีแต่ละ เครื่องมือเอกที่สอบบรรจุเข้ามา

4.12.2 โรงเรียนดุริยางค์ทหาร 3 เหล่า รูปแบบที่ไม่เหมือนกัน

รายละเอียดวิชาการเรียนการสอนบางวิชาไม่เหมือนกัน เช่น วิชาปลูกฝังค่านิยมหลักกองทัพ แต่ละเหล่าทัพโรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ นักเรียนดุริยางค์ทหารเรือทุกคนมีเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกเคยมีการเรียนสาขาดนตรีไทย ส่วนโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศไม่มีการเรียน ปฏิบัติดนตรีไทย แต่มีการเรียนในภาคทฤษฎีดนตรีไทย กิจกรรมการเรียนรู้ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ในแต่ละ เหล่าทัพที่มีความแตกต่างกันไปและจำนวนของผู้เรียนที่แตกต่างกันอย่างมาก อาจส่งผลต่อการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศและโรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ มีจำนวนผู้เรียน ต่อปีเฉลี่ย 12 - 14 คน ทำให้การเรียนการสอนและการบริหารจัดการได้ง่ายกว่า โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ที่มีจำนวนผู้เรียนเฉลี่ย 50 - 60 คน เรื่องการเรียนการสอนอาจจะดูแลได้ยากกว่าเหล่าทัพทหารเรือ ทหารอากาศ เช่น ครูผู้สอน 1 คน ต่อผู้เรียน 12 คน หรือ ครูผู้สอน 1 คน ต่อผู้เรียน 50 คน เป็นต้น (ฉัตรชัย สุขนิยม, 2565, 11 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยได้หาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้อมูล พบว่าโรงเรียนดุริยางค์ทั้ง 3 เหล่าทัพ มีรูปแบบ การเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติดนตรี ทฤษฎีดนตรี วิชาการสามัญ วิชาการทหาร และเน้นการมี ระเบียบวินัย สวัสดิการต่าง ๆ ที่เหมือนกัน ความที่ต่างกันที่จำนวนผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนดุริยางค์ ทหารบกมีจำนวนผู้เรียน 50 - 60 คน โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และโรงเรียนดุริยางค์ ทหารเรือ มีจำนวนผู้เรียน 12 คน ทำให้การบริหารจัดการการเรียนการสอนกับผู้เรียนกับครูผู้สอน เข้าถึงได้ง่ายกว่าโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

บทที่ 5

อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

การวิจัยเรื่องอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ แสดงถึงรูปแบบอันแสดงถึงความเฉพาะตนของวงดุริยางค์สากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ อันประกอบด้วย

1. ด้านบทเพลงที่สำคัญต่อกองดุริยางค์ทหารอากาศมีอยู่ประมาณ 200 กว่าบทเพลง แต่ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ 5 บทเพลง ได้แก่ 1) บทเพลงดาวพระศุภรัศมี 2) บทเพลงศรีอยุธยา 3) บทเพลงบ้านไร่ของเรา 4) บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม 5) บทเพลงชัยพัฒนา
2. ด้านรูปแบบวงในการบรรเลง ได้แก่ 1) วงโยธวาทิต 2) วงหัดดนตรี 3) วงจุลดุริยางค์ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ การบริหารจัดการ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็นประเด็น ดังนี้

1. อัตลักษณ์ทางด้านบทเพลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

บทเพลงสำคัญที่ใช้ในการบรรเลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ประกอบด้วยบทเพลง ดังนี้

- 1.1 บทเพลงดาวพระศุภรัศมี คำร้อง/ทำนอง มนัส ปิติสานต์ ขับร้องโดย นาวาอากาศโทหญิง ประภาศรี ศรีคำภา

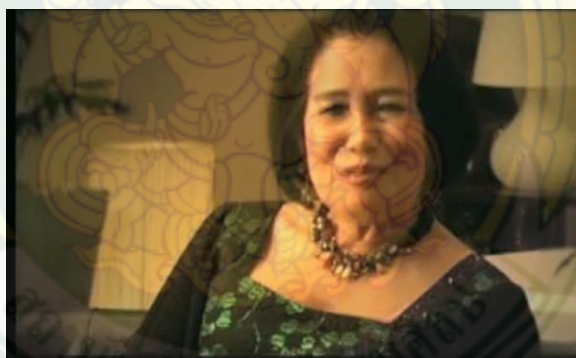
ภาพที่ 40 พันจ่าอากาศเอก มนัส ปิติสานต์

ที่มา: ผู้วิจัย

ประวัติผู้แต่งบทเพลง ดาวพระศุกร์ คำร้อง/ทำนอง มนัส ปิติสานต์

พันจ่าอากาศเอก มนัส ปิติสานต์ เป็นนักดนตรีและนักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียง เกิดที่อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เป็นบุตรของนายมูล และนางจำเริญ ปิติสานต์ บิดารับราชการ จึงติดตามบิดามาเรียนหนังสือที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แล้วย้ายมาเรียนต่อชั้นมัธยมที่โรงเรียนเนติศึกษา ย่านราชวัตร จนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่สองได้ย้ายไปเรียนที่กองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นลูกศิษย์ของพระเจนดุริยางค์ เป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 1 ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ และเข้ารับราชการ เป็นนักดนตรีของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2486 จนเกษียณอายุราชการท่านได้เป็นศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. 2555 สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทยสากล)

ผลงานเพลงครุมนัส ปิติสานต์ เพลงประกอบละครโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ เพลง 1) พิภพจักราช 2) คื่นคำรัก 3) หุ่นไล่กา 4) เพื่อเธอที่รัก 5) ปอบผีฟ้า 6) แม่นาค 7) สิงห์ไกรภพ 8) สียอดกุมาร 9) เสน่หาอาลัย 10) ฝนรักฝนเศร้า 11) เธอก็รู้ 12) เพลงดาวพระศุกร์ ครุมนัสได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ครั้งที่ 1 ประเภทนักร้องชายชนะเลิศ เพลงไทยสากล ประเภท ก ประจำปี พ.ศ. 2507

ภาพที่ 41 นาวาอากาศโทหญิง ประภาศรี ศรีคำภา

ที่มา: ผู้วิจัย

นาวาอากาศโทหญิง ประภาศรี ศรีคำภา หรือป้าภาศ มีผลงานประกอบละครเพลงดาวพระศุกร์ เพลงอมฤตาลัย แดนอาถรรพ์ และละครสยองขวัญทางโทรทัศน์ เช่น เพลงปอบผีฟ้า แม่นาคพระโขนง และอื่น ๆ ซึ่งผลงานดังกล่าวยังเป็นที่น่าจดจำของบรรดาแฟนละคร และแฟนเพลงไม่รู้ลืม นาวาอากาศโทหญิง ประภาศรี ศรีคำภา สร้างชื่อเสียงให้แก่กองดุริยางค์ทหารอากาศ

โน้ตบทเพลงดาวพระศุกร์ คำร้อง/ทำนอง มนัส ปิติสานต์ ขับร้องโดย นาวาอากาศโทหญิง ประภาศรี ศรีคำภา

ดาวพระศุกร์

เพลงประกอบ TV ยอดเยี่ยมได้เมฆชาทองคำ ปี 2526
คำร้อง - ทำนอง มนัส ปิติสานต์

FL Solo *Sax. Solo* *FL Solo*

Bolero

7 *F⁷* *B^{b7}* *E⁷* *A^b* *A^b* *E^b* *D^b* *A^b* *A^{b9}*

คืน นี เป็น คืน เดือน แรม มอง น ภา ไม่ แจ่ม แล แ ร่ม แด แสง ลา
แม่ ฟู นัน เป็น กรม เวร แต่ เป็น ความ จ่า เป็น เป็น ต้อง สด ความ รัก อา

12 *A^b* *A^b* *E^{b7}* *Fm⁷* *Gm⁷* *B^b* *E^b*

รา ดาว ศุกร์ ไส อยู่ ปลาย ฟาก ฟ้า แสง แจ่ม เหมือน ดวง ลา รา เป็น ทั้ง ดาว ฟ้า ดาว ใจ
วณั ษณ์ จะ ไส เป็น ลู หา หล่อ ขำ ชั่ว เป็น ความ ใจ ล่อน เสียด ร้อน ถึง เจ้า ดวง ใจ

17 *E^b* *Fm⁷* *B^{b7}* *E^b* *Cm⁷* *B^{b7}* *E^b* *E^b* *A^b*

ฉัน เป็น ทั้ง ดาว ฟ้า ดาว ใจ (ญ)ดวง แสง ดวง ใจ แม่
เสียด ร้อน ถึง เจ้า ดวง ใจ ขอ อ ชัย ฐาน ใจ รา

22 *E^b* *D^b* *A^b* *A^{b9}* *A^b* *A^b* *E^{b7}*

จ่า แม่ เหมือน คน เป็น ขา สร้าง ลูก เกิด กลับ ทั้ง ลูก ไป ยาม ลูก นอน ลูก จะ ได้...
จา ตั้ง ชื่อ ลูก ของ แม่ ว่า ดาว พระ ศุกร์ สด แสง อ่า ไพ เจริญ รุ่ง เรือง ถึง ดาว พราว...

26 *Fm⁷* *Gm⁷* *B^{b7}* *E^b*

ใคร ช่วย กอด ช่วย พัด ฟู โห ยาม ทิว โด ใคร จะ ป้อน
ใส ขอ ผ่า ฟ้า ช่วย ป้อน สด ช่าง แสง ลูก ไร แทน แม่

29 *E^b* *Fm⁷* *B^{b7}* *E^b* *Cm⁷* *B^{b7}* *E^b*

ฉัน ยาม ทิว โด ใคร จะ
ช่าง แสง ลูก ไร แทน แม่

32 *E⁷* *BAND* *E^b* *Fm⁷* *B^{b7}* *E^b* *Cm⁷* *B^{b7}*

ป้อน

36 *E^b* *E^b* *A^b* *Fm⁷* *B^{b7}* *E^b*

แม่.....

ภาพที่ 42 โน้ตบทเพลงดาวพระศุกร์ และคำร้อง

ที่มา: มนัส ปิติสานต์

เนื้อร้องบทเพลงดาวพระศุกร์

คืนนี้เป็นคืนเดือนแรม	มองนภาไม่แจ่ม แลแอร่มแค่แสงดารา
ดาวสุกใสอยู่ปลายฟากฟ้า	แสงแจ่มเหนือมวลดารา
เป็นทั้งดาวฟ้า ดาวใจ	ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ หือฮือฮือฮือฮือ
เป็นทั้งดาวฟ้าดาวใจ	ดวงเอ๋ย ดวงใจแม่จ๋า
แม่เหมือนคนเป็นบ้า	สร้างลูกเกิด กลับทิ้งลูกไป
ยามลูกนอนลูกจะได้ใคร	ช่วยกอดช่วยพัควีให้
ยามหิวใครจะป้อน	ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ
หือฮือฮือฮือฮือ	ยามหิวใครจะป้อน
แม่รู้มันเป็นกรรมเวร	แต่เพราะความจำเป็น
แม่ต้องหักความรักอาวรณ์	มันจะได้เป็นอุทาหรณ์
ฉันชั่วเพราะความใจอ่อน	เดือดร้อนถึงเจ้าดวงใจ
ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ หือฮือฮือฮือฮือ	เดือดร้อนถึงเจ้าดวงใจ
ขออธิษฐาน ใจวาจา	ตั้งชื่อลูกของแม่ว่า
ดาวพระศุกร์สุดแสนอำไพ	เจริญรุ่งเรืองดังดาวพราวใส
ขอฝากฟ้าช่วยป้องกัน	ช่วยเลี้ยงลูกไว้ แทน แม่
ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ	หือฮือฮือฮือฮือ ช่วยเลี้ยงลูกไว้ แทนแม่

การวิเคราะห์การขับร้องเพลงดาวพระศุกร์ ผู้ขับร้องเพลง นาวาอากาศโทหญิง ประภาศรี ศรีคำภา

1) ระดับเสียง (Pitch) มีเสียงที่มีคุณภาพ เนื้อเสียงสูงที่เป็นเอกลักษณ์ คมชัดทุกตัวโน้ต เสียงสูงไม่เพี้ยนเลย น่าจะผ่านการเรียนการร้องเพลงมาอย่างดี มีครูฝึกที่ดีทำให้มีเสียงสูงแบบใส ๆ ไม่แหบไม่สั่นมากด้วยประสบการณ์ในการขับร้องเพลง

2) จังหวะ (Rhythm) จังหวะในการร้องกับวงหาที่หลุดได้น้อยมาก แม่นจังหวะมาก ๆ ด้วยการฟังของ นาวาอากาศโทหญิง ประภาศรี ศรีคำภา ทำให้ไปกับวงได้ด้วยดี และจำเนื้อร้องได้ดี ทำให้มีความมั่นใจ ไม่หลุด ไม่กังวลกับบทเพลง

3) ลมหายใจหรือลมหายใจ (Breath) ผู้ร้องมีความสามารถในการควบคุมเสียง ลมหายใจดีมาก น่าจะฝึกมาเยอะถึงเยอะมาก ถึงทำได้ดีมาก มีการหายใจจากช่วงที่หยุดร้อง ลัก ลมได้ดี ต้องผ่านการฝึกฝนจากครูอาจารย์มาอย่างดีเยี่ยม ทำให้ไม่ติดขัดเรื่องหายใจในการร้อง ที่ทำให้อัดอัด ร้องไม่เต็มเสียง เป็นต้น

4) การเปล่งเสียง (Voice) ผู้ร้องมีคุณภาพเสียงที่ดีมาก เทคนิคการร้องโดยไม่ต้องเปล่งเสียง ออกมาตั้งแต่ฟังรู้สึกกังวานมีพลังเสียง ทำให้ฟังแล้วรู้สึกดี อินไปกับเสียง คล้อยตาม สื่ออารมณ์คิดถึงลูก จากหัวใจได้ดีมาก รู้สึกมาก ๆ ฝึกหัดขัดเกลาเสียงมาดี โดยรวมเป็นคนที่ร้องเสียงที่มีคุณภาพ โดยไม่ต้องเปล่งเสียงดังเลย

5) ความสามารถในการบังคับเสียง และแนววิเคราะห์การบรรเลงขับร้อง (Diction) ผู้ร้อง มีการควบคุมเสียงร้องที่ดีมาก อย่างที่ว่าฝึกฝนการร้องเพลงมากอย่างมาก ๆ ประสบการณ์การร้องเพลง จากหลายเวที เสียงที่สูง อันเป็นเอกลักษณ์ของผู้ร้อง ด้วยพรสวรรค์ของผู้ร้อง ที่ถ่ายทอดออกมาดีมาก ความสำคัญของการร้องเพลงคือความบังคับเสียงไม่ให้แกว่งหรือเพี้ยน ออกเสียงชัดทุกอักขระ เป็นต้น สำหรับผู้วิจัยถือว่าเป็นเรื่องที่ยากมาก ๆ ต้องผ่านสิ่งนี้ได้ ต้องผ่านการเรียนรู้มามาก ไม่ว่าเรื่องทฤษฎี และการขับร้อง

6) ประเด็นทางสุนทียศาสตร์ว่าด้วยเรื่อง รสดนตรี และการตีความ

- รสดนตรี สำเนียง ภาษา เสียง การบรรเลง ที่แสดงถึงความรู้สึกที่แท้จริงของการบรรเลงและการร้องอารมณ์ที่สื่อจากผู้ร้องที่แสดงผ่านเสียงร้อง การบรรเลงที่ทำให้ได้มิติเสียงที่ดี โทนเสียงดนตรีภาพรวมดีมาก ๆ ที่มีการเล่นเสียง เน้นเสียงชัดมีคุณภาพ อักขระชัดเจน

ในด้านการขับร้องเพลงประกอบละคร และเป็นนักร้องที่มีเสียงเอกลักษณ์ของเสียง ที่มีคุณภาพ ท่านได้พัฒนาการขับร้องบทเพลงให้กับข้าราชการแผนฝ่ายขับร้องและการแสดง กองดุริยางค์ทหารอากาศ ด้วยตำแหน่งหัวหน้าแผนกฝ่ายขับร้องและการแสดง ทำให้เห็นจุดเด่นของการขับร้องบทเพลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศที่ดีต่อไป (จيزة สัตตะพันธ์ศิริ, 2565, 15 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

คุณค่าและคำสำคัญของบทเพลงดาวพระศุกร์

คุณค่าของสุนทริยศาสตร์ บทเพลงดาวพระศุกร์ เป็นบทเพลงที่ถ่ายทอดความรู้สึกจากผู้ขับร้องที่สื่อถึงบทเพลง แม้คิดถึงลูกทั้งดวงใจ ดังคำร้อง ดวงเอ๋ย ดวงใจแม่จำ แม่เหมือนคนเป็นบ้า สร้างลูกเกิด กลับทิ้งลูกไป ยามลูกนอนลูกจะได้ใคร ช่วยกอดช่วยพดวิให้ ยามหิวไฉนใครจะป้อน

ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ร้องให้สะอึกสะอื้น นาวาอากาศโทหญิง ประภาศรี ศรีคำภา ได้สื่อถึงอารมณ์ถึงบทเพลงที่คิดถึงลูกสุดหัวใจ และวงดนตรีที่สามารถสื่ออารมณ์ร่วมกับผู้ร้อง ที่เต็มไปด้วยความสามารถทั้งนักร้องและนักดนตรี เพลงดาวพระศุกร์ เป็นเพลงครู ควรจะเก็บเพลง บันทึกเสียงเพลงไว้เรียนรู้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยดนตรี ศึกษาผลงานเพลงเพื่อพัฒนาการขับร้อง และการบรรเลงต่อไป

สรุปที่ได้กล่าวมาทั้งหมดคุณภาพของวงดนตรีและการขับร้องที่มีคุณภาพยอดเยี่ยมที่ทำให้ผู้วิจัยได้เปิดมิติในการรับฟังการร้อง เพลงดาวพระศุกร์ เต็มไปด้วยความรู้สึกของเนื้อเพลงที่คิดถึงลูกอย่างจับใจ และวงดนตรีที่สง่า นักดนตรีมืออาชีพ อยากให้ผู้วิจัยได้นำเอาวิธีการจากการรับฟัง ไปพัฒนาศึกษาการขับร้องเพลง และการบรรเลงบทเพลงต่อไป

1.2 บทเพลงศรีอยุธยา ทำนองและเรียบเรียงเสียงประสานโดยพระเจนดุริยางค์ คำร้อง นาวาอากาศเอก สวัสดิ์ ทิฆัมพร

โน้ตบทเพลงศรีอยุธยา ทำนองและเรียบเรียงเสียงประสาน โดยพระเจนดุริยางค์

ศรีอยุธยา

คำร้อง น.อ. สวัสดิ์ ทิฆมพร
ปรับปรุงใหม่ อาจารย์ มนตรี ปราโมทย์

ทำนอง และ เรียบเรียงเสียงประสาน
ท่าน ศาสตราจารย์ พระเจนดุริยางค์

Andante

p

6

11

17

22 A Tempo

poco allarg.

28

ff ทวย เทพ - พ ไทย (ฮัม) ไหญ่

32

น้อย ลอย อยู่ บน น ภา ขำ ขอ วัน ทา

37

ไทย เท ว ธิ ราช ประ สาท อยู่ คู่ม ครอง ไทย ขอ อัย ช ลี

43

อา นุ ภาพ วิญ ญาณ ไทย นิ มิตร ขน ขาด กาล ไกร ศรี ศรี อ ยุ ธ V.S.

ภาพที่ 43 โน้ตบทเพลงศรีอยุธยา

ที่มา: พระเจนดุริยางค์

2

48 Piano
A Tempo

ยา ไทย_____ ไม่ สุด ล้น คน ดี ศรี ศักดิ์ ไทย คง ไทย_____

53 *Poco...allarg*

ทุก ส มัย ไทย_____ เรื่อง ฤทธิ์ เกริก ไกล_____ ไช โย_____

57 *ff*

60 *p*

ไทย วัฒน ธรรม ศิล ป
ไทย วัฒน ธรรม ศิล ป

66

กรรม อัน สูง_____ ศักดิ์ อยู่ ก็น_____ พ้า_____ นัก สืบ เชื้อ สาย อัน เลิศ ล้ำ ศิล ป กรรม สูง_____

73

กรรม ป้อง ก็น_____ ภัย บัน ดาล_____ วัฒน_____ ชัย แสน วิ จิตร ประ ดิษฐ์ ล้ำ ศิล ป กรรม สูง_____

80 *ff*

สง
สง

87

ข้า จะ มั่น ฤ
ด้วย ล้ำ จ ว

95

รา ใน ประ ชา ชาว ไทย รวม น้ำ ใจ ไว้ มั่น ผูก พัน เสริม_ สง
จี สา มัค คี ของ ไทย รวม น้ำ ใจ ไว้ มั่น ผูก พัน เสริม_ สง

100 *poco..ritard* *p* *pp*

ภาพที่ 44 โน้ตเพลงศรีอยุธยา

ที่มา: พระเจนดุริยางค์

106 **Andante** ♩ = 78 **Piano** 3

109

113

117

120

ข้า ขอ อัญ เชิญ เท พ บุตร เทพ อัป สร โปรด อำ นวย พร ให้ ประ
 ขา ขน ชาว ไทย ชำรง ข้า ขอ อัญ เชิญ เท พ บุตร เทพ อัป สร โปรด อำ นวย พร ให้ ประ
 เทศ ขาดิ ไทย ยืน ยง *f* เรา ขอ บวง สรวง ปวง เท พ นิ กร โปรด อำ นวย พร ให้ พระ
 พุท ธ ศาสน์ มั่น คง *p* ข้า ขอ ทูล เชิญ อ ม รินทร์ ได้ โปรด ทรง
 บ - ริ รักษ์ อง ม หา ราช ปราศ ภัย ไช โย

4

ภาพที่ 45 โน้ตเพลงศรีอยุธยา

ที่มา: พระเจนดุริยางค์

ประวัติบทเพลงศรีอยุธยา

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ในปี พ.ศ. 2325 เป็นต้นมาพระองค์โปรดเพลง “สายสมร” และจัดไว้อยู่ในดับเพลงอรรช เพราะมีต้นเค้ามาจากเมืองนครศรีธรรมราช แต่ไม่ปรากฏเนื้อร้องหรือทำนองเพลง ในเพลงยาวที่บรรยายการเล่นเพลงมโหรีที่บ้านของเจ้าพระยาพระคลังก็ระบุว่ามีการเล่นเพลง “สายสมร” ร่วมด้วย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงจัดให้อยู่ในเพลงประเภทมโหรีที่ผิดเพี้ยนไปมากและเข้าใจว่าเพลง “สายสมร” น่าจะเป็นเพลงเดียวกันกับเพลงที่ซิมงเดอลาลูแบร์ บันทึกไว้ ครั้งเมื่อคราวพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. 2440 ทรงสนพระทัยเพลง “สายสมร” ที่ถูกบันทึกในจดหมายเหตุลาลูแบร์ จึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กับตันไมเคิล ฟุสโก หัวหน้าวงดุริยางค์กองทัพเรือเรียบเรียงเป็นทำนองเปียโนแล้วพระราชทานชื่อให้ใหม่ว่า “สรรเสริญพระนารายณ์” ในปี พ.ศ. 2442 ต่อมาพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) นำเพลงมาเรียบเรียงใหม่ บรรเลงโดยวงออร์เคสตรา เนื้อร้องโดย นาวาอากาศเอก สวัสดิ์ ทิฆัมพร (สวาท นิยมธรรม) ใช้ประกอบภาพยนตร์เรื่อง พระเจ้าช้างเผือก ในปี พ.ศ. 2484 และตั้งชื่อเพลงว่า “ศรีอยุธยา”

ภาพที่ 46 บรรเลงเพลงศรีอยุธยา วงดุริยางค์กองทัพอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

เนื้อเพลงศรีอยุธยา

ทวยเทพไท ไห้ญ่น้อย ลอยอยู่บน นภา	ข้า ขอวันทา ไ้เทวาธิดาฯ ประสาท
อยู่คุ้ม ครองไทย	ขออัญชลี อาณาภพ วิญญานไทย
นิมิตร ชนชาติกาจไกร	ศรี ศรีอยุธยาไทย
ไม่สุดสิ้นคนดี	ศรีศักดิ์ ไทยคงไทย
ทุกสมัย	ไทย เรื่องฤทธิ์เกริกไกร ชโย

กองดุริยางค์ทหารอากาศ

วงดุริยางค์กองทัพอากาศ จะนำบทเพลงศรีอยุธยาแสดงคอนเสิร์ตทุกครั้ง ในการบรรเลง และรำลึกถึงพระเจษฎาธิราชวชิราภิเษก วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ครบรอบ 137 ปีชาตกาลพระเจษฎาธิราชวชิราภิเษก ซึ่งท่านได้วางรากฐานดนตรีสากล การเรียนการสอนโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รูปแบบของการจัดวงดนตรีสากล บทเพลงศรีอยุธยาเป็นบทเพลงหนึ่งที่สำคัญของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ที่แสดงถึงความ เป็นอัตลักษณ์ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

วิเคราะห์การบรรเลงเพลงศรีอยุธยา

พระเจษฎาธิราชวชิราภิเษกท่านได้วางแนวเสียงประสานเพลงศรีอยุธยาไว้อย่างชัดเจน ให้ความรู้สึกรื่นเริงยิ่งใหญ่ แบ่งกลุ่มแนวทำนองเสียงประสานได้ชัดเจนมาก โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มเครื่องสาย (String) 2) กลุ่มเครื่องลมไม้ (Woodwind) 3) กลุ่มเครื่องทองเหลือง (Brass) 4) กลุ่มเครื่องเพอร์คัชชัน (Percussion) ที่วางตามแนวประสานเสียง 4 แนวของดนตรีตะวันตก ได้เสียงของวงได้กว้างกังวานมาก รู้สึกฟังแล้วประทับใจ รู้สึกถึงความเป็นอยุธยาที่รักษาความเป็นชาติไทย รักษาชาติไทย ไม่ให้ตกเป็นเมืองขึ้นของใคร อารมณ์ของบทเพลง มีความหวานที่เข้มข้น เสียงที่ปานกลาง ไม่ต่ำหรือสูงเกินไปทำให้บทเพลงสมบูรณ์ในการเรียบเรียงเสียงประสาน

คุณค่าและคำสำคัญของบทเพลงศรีอยุธยา วงดุริยางค์กองทัพอากาศ

พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ผู้วางรากฐานดนตรีสากลในเมืองไทย ผู้ประพันธ์ทำนองเพลงชาติไทยและผู้ก่อตั้งโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เพลงศรีอยุธยาเป็นเพลงที่มีประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่เท่าที่มีหลักฐานบันทึกไว้ว่า พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้นำทำนองมาจากเพลงเก่าซึ่งมีโน้ตเพลงปรากฏเป็นครั้งแรกจากหนังสือจดหมายเหตุลาลูแบร์ ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชชื่อว่า Siamese Song ซึ่งคนทั่วไปเรียกกันว่า เพลงสายสมร ต่อมาพระเจนดุริยางค์ ได้นำมาเรียบเรียงเสียงประสานและตั้งชื่อใหม่ว่า "ศรีอยุธยา" เพื่อประกอบภาพยนตร์เรื่อง "พระเจ้าช้างเผือก" เมื่อสมเด็จพระเจ้าจักราชเสด็จออกทรงดนตรีก็จะบรรเลงเพลงบทนี้เสมอ ถือว่าเป็นเพลงหลักของเรื่อง

ผู้วิจัยเห็นถึงประโยชน์และคุณค่าของบทเพลง ในด้านประวัติความเป็นมาของบทเพลง อารมณ์ของบทเพลงที่ทำให้รู้สึกถึงอารมณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้น ควรนำบทเพลงศรีอยุธยานำมาใช้ในการศึกษา วิธีการต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์ได้ถ่ายทอดจากความรู้สึก เป็นประโยชน์ในการศึกษาบทเพลง การประพันธ์บทเพลง การเรียบเรียงเสียงประสาน และวิธีการบรรเลงเพลง

1.3 บทเพลงบ้านไร่ของเรา ทำนอง พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) คำร้อง ขุนวิจิตรมาตรา

โน้ตบทเพลงบ้านไร่ของเรา คำร้อง ขุนวิจิตรมาตรา ทำนอง พระเจนดุริยางค์

บ้านไร่ของเรา

คำร้อง ขุนวิจิตรมาตรา

ทำนองพระเจนดุริยางค์

เรื่อง แสง_ทอง กระดัง ก้อง กรัง_มา เป็น สัญ_ญา_ออก ทุ่ง นา จับ ทำ งาน ฟัง เสียง กระ

10 ดึง ดู ฟัง บิน คลุกคลาน ก็น น้ำ_หวาน_เก็บ ไป สร้าง รั้ว ถา วร แสง ทอง งาม_ตา เรื่อง นา

20 ไร่_ดอน ตะวัน เข้า ทำ งาน ตะวัน รอน เรา ก็ นอน สาย แล้ว เรา_มา จួយ พร้า หาบ_ดอน ทรัพย์ ฟัง_

30 ดิน สิ้น ฟัง ดอน ช้อน ชุด เอา สม บุรณ ไทน์ ป่าน บ้าน

35 ไร่_นา_เรา เส รี ส่ำ รากู บ้าน ไร่_นา_เรา

ภาพที่ 47 บทเพลงบ้านไร่ของเรา

ที่มา: พระเจนดุริยางค์

ประวัติบทเพลงบ้านไร่ของเรา

เพลง “บ้านไร่ของเรา” ขับร้องโดย เฉลิมขวัญ โหมดประดิษฐ์ - สุวรรณ พลอยประดิษฐ์ คำร้อง ชุนวิจิตรมาตรา ทำนอง พระเจนดุริยางค์ เป็นเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง “บ้านไร่ของเรา” สร้างโดย กองภาพยนตร์กองทัพอากาศ โดยมี จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้ประพันธ์เค้าโครงบทภาพยนตร์ และเพลงประกอบ โดยพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) นำแสดงโดยเรืออากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์ และอารี ปิ่นแสง ฉายครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2485 เนื้อหาหนังเรื่อง “บ้านไร่ของเรา” ปลุกเร้าให้นิยมทหาร แต่ไม่ลืมอาชีพกสิกรรม พ่อของพระเอกอาสาไปรบในสงครามอินโดจีนบาดเจ็บกลับมาใช้ชีวิตกสิกรรม ทำนาทำไร่อย่างมีความสุข ตัวพระเอกเรียนจบด้านการเกษตร จึงกลับมาเผยแพร่ความรู้ทางด้านเกษตร สมัยใหม่ให้แก่ชาวบ้าน ชัดขวางการกดขี่ขูดรีดของนายทุน เรื่องจบแบบมีความสุข สำหรับเพลง “บ้านไร่ของเรา” เป็นการร่วมมือกันอีกครั้งของผู้แต่งเพลงชาติไทยรูปแบบเก่า โดยชุนวิจิตรขอให้พระเจนดุริยางค์ช่วยแต่งทำนองเพลงใช้ร้อง เมื่อขึ้นต้นเรื่องให้คนขยันขันแข็งทำงาน บ้านเราอุดมสมบูรณ์ ให้ได้อยู่กันอย่างสุขสบายทั่วกัน (พรา้งเพชรในเกร็ดเพลง, ออนไลน์, 2564)

เนื้อร้องบทเพลงบ้านไร่ของเรา

เรื่องแสงทอง	กระดิ่งก้องกริ่งมา
เป็นสัญญา	ออกทุ่งนาจับทำงาน
ฟังเสียงกระดิ่ง	ดูฝิ่งบินคลุกกลาน
กินน้ำหวาน	เก็บไปสร้างรังถาวร
แสงทองงามตา	เรื่อนาป่าดอน
ตะวันเช้าทำงาน	ตะวันรอนเราก่อนนอน
สายแล้วเรามา	ฉวยพรว้าหาบคอน
ทรัพย์ฝังดิน	สินฝังดอน ช้อนขุดเอา
สมบูรณ์ไหนปาน	บ้านไร่ - นาเรา
เสรีสำราญ	บ้านไร่ - นาเรา

วิเคราะห์การบรรเลงบทเพลงบ้านไร่ของเรา

บทเพลงบ้านไร่ของเรา เป็นบทเพลงที่มีแนวทำนองแบบโมโนโฟนี (Monophony) แนวร้องกับแนวบรรเลงจะบรรเลงและขับร้องไปด้วยกัน จินตนาการถึงชาวไร่ชาวนาที่กำลังลงมือกันเกี่ยวข้าว ทำไร่ ทำสวน พิเศษสำหรับการเรียบเรียงเสียงประสานของพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) จะมีท่อนแรก “เรื่องแสงทอง กระดิ่งก้องกรังมา เป็นสัญญาณ ออกทุ่งนาจับทำงาน” แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านชักชวนกันออกไปทำนา ทำไร่ สีส่ออารมณ์ได้ดีเยี่ยม ซึ่งในการเขียนบทเพลงทุกบทเพลงของท่านสามารถสื่อสารความเป็นเพลงนั้น ๆ ให้เห็นถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น เนื้อหาของบทเพลงสอดคล้องกันกับอารมณ์เพลงในบทเพลงนั้นออกมา บทเพลงบ้านไร่ของเราเป็นบทเพลงสำคัญอีกบทเพลงหนึ่งของกองดุริยางค์ทหารอากาศที่ใช้ในการบรรเลงให้เห็นความเป็นกองดุริยางค์ทหารอากาศ ที่ได้สืบทอดดนตรีจากพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และเป็นเพลงรำลึกถึงท่านอีกด้วย

คุณค่าบทเพลงบ้านไร่เรากับกองดุริยางค์ทหารอากาศ

บทเพลงบ้านไร่ของเรา เป็นบทเพลงที่พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้เรียบเรียงเสียงประสานให้กับวงดุริยางค์กองทัพอากาศ ในยุคนั้นถือว่าเป็นบทเพลงใหญ่บทเพลงหนึ่งที่ใช้ในการประกอบการบรรเลงคอนเสิร์ตพระเจนดุริยางค์ และงานวันกองทัพอากาศ บทเพลงบ้านไร่เราจะใช้ในการบรรเลงเนื่องในโอกาสวันรำลึกถึงพระเจนดุริยางค์ ซึ่งเป็นครูอาจารย์ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ดนตรีให้แก่กองดุริยางค์ทหารอากาศ กรมศิลปากร กองดุริยางค์ตำรวจ ที่ท่านได้ปฏิบัติงานราชการดนตรีในสถานที่นั้น ๆ โดยมีการประพันธ์ทำนองและเรียบเรียงเสียงประสานไว้หลายบทเพลง เช่น บทเพลงแขกเชิญเจ้าปฐมตันบรเทศ ขับไม้บันฑาะว์ พม่ารำชวาน ธรณีกรรแสง พสุธากรรแสง พม่าประเทศ ฯลฯ รวมทั้งเพลงประกอบการแสดงละครเวที รวมถึงบทเพลงบ้านไร่ของเรา ที่เป็นเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง “บ้านไร่ของเรา” สร้างโดย กองภาพยนตร์กองทัพอากาศ บรรเลงโดยวงดุริยางค์กองทัพอากาศ บทเพลงบ้านไร่ของเราเป็นบทเพลงที่สะท้อนวิถีชีวิตชาวไร่ชาวนาที่ทำคุณประโยชน์กับสังคมและประเทศชาติ เป็นบทเพลงที่สำคัญและบทเพลงที่เป็นจุดเริ่มต้นของวงดุริยางค์กองดุริยางค์ทหารอากาศที่ใช้ในการบรรเลงในคอนเสิร์ตต่าง ๆ ควรเก็บบทเพลงบ้านไร่ของเราไว้ศึกษาประวัติความมาของกองดุริยางค์ทหารอากาศเพื่อในการศึกษาข้อมูลต่อไป (สุระชาติ บริบูรณ์ทรัพย์, 2565, 4 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

1.4 โน้ตบทเพลงมหาราชพระจอมสยาม คำร้อง/ทำนอง จำอากาศเอก สติ สติฐิต (เนรัญชรา)

มหาราชพระจอมสยาม

คำร้อง/ทำนอง: เนรัญชรา

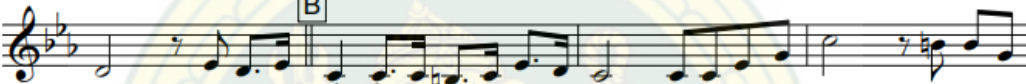
A

เหมือนโพธิ์ สัตว์ บำบัดทุกข์โศก สยาม ถิ่นไทยงาม อยู่เย็นเพราะบาร

มี ไทย มี ทุกข์ภัย ทรงไปทุกที่ ทรงวางแนวทาง วิถีพอเพียงพอ มีพออยู่พอ

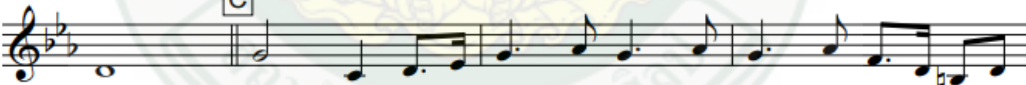
B

ถิ่น พระโพธิ์ สัตว์ สหัช สวรรค์ วิชา จูติจากแดนฟ้า ลงมาแดน

ดิน มาขับทุกข์ โศกขับ วิปโยคของไทยทั้งสิ้น ทรงรับครองแผ่นดิน โดยธรรมมหา

C

ชา สามโลก หล่อศรีธา หลอมบุญหนุนพาพร้อมเป็นกษัตริย์

กล สูงส่ง บุญกุศล พระภูมิพล ธคือ กษัตริย์เมตตา

D

เสกหยาดพิรุณ พัดพรมลม ชั่ว หล่อเย็นดินดำ น้ำนา ปวงประชากรทุกมุมโลก

ภาพที่ 48 บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม

ที่มา: จำอากาศเอก สติ สติฐิต (เนรัญชรา)

มหाराชพระจอมสยาม

ทูนเทอดม หา ราช ไทย งาน ฟ้า งาน ดิน ธ. ทด ลอง ล้วน ยิ่ง ใหญ่
 บุญ ของชาว ไทย อยู่อย่าง ไทย อยู่อย่าง สยาม สวย สด เปี่ยม ศักดิ์ ศรี พระรา ชี
 นี้ ศิ ลปาชีพ สุดด งาม ศูนย์ แห่งงาน สยาม ฝีมือ งด งาม เสริมความยิ่งใหญ่พระ
 องค์ เชื้อน คลองลำ คู เขา ภู ดุ เด่น ป่า ดอยป่าเลน น้ำ ทรง เย็น ศี วิกรานนบ
 น้อม พระองค์ ทรงฉัตรทรงคุ่มชาติ ไทย ดิน น้ำ ลม ไฟ ธ. ควบ คุ่มสร้างงาน ยิ่ง
 ใหญ่ องค์ ม หา ราช ไทย หลักรวม ใจ หลักระแห่ง ส ยาม พระจอม ส
 ยาม พระจอม ส ยาม พระ จอม ส ยาม

ภาพที่ 49 บทเพลงมหाराชพระจอมสยาม

ที่มา: จำอากาศเอก สติ สติจิต (เนรัญชรา)

ประวัติบทเพลงมหาราชพระจอมสยาม

เพลงมหาราชพระจอมสยาม จัดทำโดยกองทัพอากาศ เพื่อถวายเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ในหลวงรัชกาลที่ 9) อำนาจการจัดทำโดย พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข คำร้องและทำนองโดยเจ้าอากาศเอก สติ สติธิต ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ผู้ประพันธ์เพลงไทยสากล) เจ้าของนามปากกา “เนรัญชรา” เรียบเรียงเสียงประสานโดยนาวาอากาศตรี บรรจง แก้วคำ เป็นเพลงสำคัญของวงดุริยางค์กองทัพอากาศที่ใช้ในการบรรเลงในคอนเสิร์ตต่าง ๆ ที่กองทัพอากาศได้จัดแสดงขึ้น เช่น คอนเสิร์ตทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อช่วยพัฒนา คอนเสิร์ตวง RTAF Wind Symphony คอนเสิร์ตพระเจณดุริยางค์ คอนเสิร์ตยัมสุ จงรัก รักดี ครั้งที่ 2 และคอนเสิร์ตดนตรีในสวนกองทัพอากาศ

เนื้อร้องบทเพลงมหาราชพระจอมสยาม

เหมือนโพธิสัตว์บำบัตทุกขไศรภสยาม	ถิ่นไทยงามอยู่เย็นเพราะบารมี
ไทยมีทุกขภัย ทรงไปทุกที่	ทรงวางแนวทางวิธีพอเพียงพอมีพอยู่พอกิน
พระโพธิสัตว์สหัสวรรษวิชา	จตุจากแดนฟ้า ลงมาแดนดิน
มาขับทุกขโศกขวิปโยคของไทยทั้งสิ้น	ทรงรับครองแผ่นดินโดยธรรมมหาราช
สามโลกหล่อศรัทธา	หลอมบุญหนุนพาพร้อมเป็นกษัตริย์สากล
สูงส่งบุญกุศล	พระภูมิพล ๘ คือกษัตริย์เมตตา
เสกหยาดพิรุณพัดพรมลมน้ำ	หล่อเย็นดินดำนานา
ปวงประชากรทุกมุมโลก	ทูนเทิดมหาราชไทย
งานฟ้างานดิน	๘ ทดลองล้วนยิ่งใหญ่
บุญของชาวไทย	อยู่อย่างไทยอยู่อย่างสยาม
สวยสดเปี่ยมศักดิ์ศรี	พระราชินีศิลปาชีพสุดงดงาม
ศูนย์แห่งงานสยาม	ฝีมืองดงามเสริมความยิ่งใหญ่พระองค์
เชื่อนคล่องล้ำคุณเขาภูตเด่น	ป่าดอยป่าเลนน้ำทรง
เย็นศิริราบบนบ้น้อมพระองค์	ทรงฉัตรทรงคัมภีร์ชาติไทย
ดินน้ำลมไฟ	๘ ควบคุมสร้างงานยิ่งใหญ่
องค์มหาราชไทย	หลักรวมใจหลักแห่งสยาม
พระจอมสยาม	พระจอมสยาม - พระจอม - สยาม

ภาพที่ 50 ขับร้องหมู่บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม

คอนเสิร์ต ยิ้มสู้ จงรัก รักดี ครั้งที่ 2

ที่มา: ผู้วิจัย

วิเคราะห์การบรรเลงเพลงมหาราชพระจอมสยาม

แนวทำนองเพลงจะเป็นแบบโฮโมโฟนี (Homophony) ดนตรีที่มีแนวทำนองหลักเป็นแนวที่สำคัญที่สุดในขณะแนวทำนองอื่น ๆ เป็นเพียงแนวประสานเสียงด้วยคอร์ดเข้ามาช่วยให้แนวทำนองหลักไพเราะขึ้น การเรียบเรียงเสียงประสานโดยนาวาอากาศตรีบรรจง แก้วคำ ใช้การวางโน้ตในกลุ่มคอร์ดแนวเสียงประสาน 4 แนว ให้กลุ่มนักร้องคอรัสได้ขับร้องบรรเลงหมู่ในคอนเสิร์ตทพฟ้าคู่ไทยเพื่อชัชพัฒนา และคอนเสิร์ต ยิ้มสู้ จงรัก รักดี ครั้งที่ 2 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พระราชทานความสุขให้กับประชาชน ร่วมสักการะพระบรมรูปรัชกาลที่ 5 และฟังดนตรีจากวงดุริยางค์เครื่องลมกองทัพอากาศ ณ พระลานพระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2560 การแสดงคอนเสิร์ต “ยิ้มสู้ จงรัก รักดี ครั้งที่ 2” บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม (วิศิษฐ์ ภาปัญญากุล, 2565, 6 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

คุณค่าบทเพลงมหาราชพระจอมสยาม

บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม เป็นบทเพลงที่แสดงความจงรักภักดีพระมหากษัตริย์ไทย ที่เห็นความทุกข์และความสุขของประชาชนชาวไทย บทเพลงมหาราชพระจอมสยามเป็นบทเพลงที่วงดุริยางค์กองทัพอากาศนำไปแสดงในคอนเสิร์ตทพฟ้าคู่ไทยเพื่อชัชพัฒนา คอนเสิร์ตพระเจนดุริยางค์ เป็นต้น เป็นบทเพลงที่แสดงถึงความเฉพาะตนของวงดุริยางค์กองทัพอากาศ ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของบทเพลงควรนำไปเผยแพร่เพื่อการประพันธ์ ทำนอง การเรียบเรียงเสียงประสาน วิเคราะห์บทเพลงต่อไป

1.5 โน้ตเพลงและบทเพลงชัยพัฒนา ประพันธ์โดย เรืออากาศตรี ปรีวรรต ปาลพันธุ์

Voice

ชัยพัฒนา

ประพันธ์โดย จ่าอากาศเอก ปรีวรรต ปาลพันธุ์

$\text{♩} = 82$ **A**

ผ่าน ดิน ถิ่น ไทย นี้ ด้วย พระ บา ร มี องค์ ก ษัตริย์ น้า พระไทย เปี่ยม ด้วย รัก ทรง ตระ

18 **หญิง**

หนัก ถึง ปวง ประ ชา ทรง สอน พ้ ฒ นา ให้ เรียน รู้ ทรง คิด ค้น วิ ธี แก้ ปัญ หา ชัย ช นะ แห่ง การ พ้ ฒ นา จะ นำ

26 **หญิง B**

พา ให้ ชาว ไทย อยู่ กิน ดี เพียง ทำ ตาม คำ สั่ง สอน พ่อ รู้ จัก พอ เพียง เพียร ศึกษา ความ สำ

34

คัญ ของ ดิน ไม้ ใบ หน้ ำ จง รัก ษา เพื่อ ความ อุ ตม ผ่าน ดิน ถิ่น ไทย นี้ ด้วยพระ

40

บา ร มี ได้ สุข สม ทาน ทรง เสวย สละ ทั้ง ชี วิต อุ ทิ ตน ต่อ สู้ ไว้ จน มี ชัย พ้ ฒ นา

47 **C** **D** **10**

ทุก ภัย ทั่ว แห่ง หน ประ ชา ชน ทุก ร้อน เพียง ไต พ สก นิ กร ชาว ไทย ได้

63

อุ่น ใจ พระ ปรี ชา สามารถ ของ พระองค์ ทรง สอน พ้ ฒ นา ให้ เรียน รู้ ทรง คิด ค้น วิ ธี แก้ ปัญ

69

หา ชัย ช นะ แห่ง การ พ้ ฒ นา จะ นำ พา ให้ ชาว ไทย อยู่ กิน ดี เพียง

76 **E**

ทำ ตาม คำ สั่ง สอน พ่อ รู้ จัก พอ เพียง เพียร ศึกษา ความ สำคัญ ของ ดิน ไม้ ใบ หน้ ำ จง รัก ษา เพื่อ ความ อุ ตม ผ่าน

84

ดิน ถิ่น ไทย นี้ ด้วยพระ บา ร มี ได้ สุข สม ทาน ทรง เสวย สละ ทั้ง ชี วิต อุ ทิ ตน ต่อ สู้ ไว้ จน มี ชัย พ้ ฒ

91

นา ทาน ทรง เสวย สละ ทั้ง ชี วิต อุ ทิ ตน ต่อ สู้ ไว้ จน มี ชัย พ้ ฒ นา

ภาพที่ 51 บทเพลงชัยพัฒนา

ที่มา: เรืออากาศตรี ปรีวรรต ปาลพันธุ์

ประวัติบทเพลงชัยพัฒนา

เพลงชัยพัฒนา ประพันธ์เนื้อร้องและทำนอง โดย เรืออากาศตรี ปรีวรรต ปาลพันธุ์ ซึ่งเป็นบทเพลงเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ในหลวงรัชกาลที่ 9) ผู้ทรงจัดตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา โดย ดร. สุมะธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา มีความประสงค์นำบทเพลงนี้เป็นเพลงประจำมูลนิธิชัยพัฒนา ปัจจุบันกองทัพอากาศได้มอบเพลงนี้ให้เป็นเพลงประจำมูลนิธิชัยพัฒนาซึ่งลงนามโดย พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง (ปรีวรรต ปาลพันธุ์, 2565, 10 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

เนื้อร้อง / ทำนองบทเพลงชัยพัฒนา

แผ่นดินถิ่นไทยนี้ ด้วยพระบารมีองค์กษัตริย์
น้ำพระทัยเปี่ยมด้วยรัก ทรงตระหนักถึงปวงประชา
ทรงสอนพัฒนาให้เรียนรู้ ทรงคิดค้นวิธีแก้ปัญหา
ชัยชนะแห่งการพัฒนา จะนำพาให้ชาวไทยอยู่กินดี
เพียงทำตามคำสั่งสอนพอรู้จักพอเพียงเพียรศึกษา
ความสำคัญของต้นไม้ ใบหญ้า จงรักษาเพื่อความอุดม
แผ่นดินถิ่นไทยนี้ ด้วยพระบารมีได้สุขสม
ท่านทรงเสียสละทั้งชีวิตอุทิศตน ต่อสู้ไว้จนมีชัยพัฒนา
ทุกข์ภัยทั่วแห่งหน ประชาชนทุกข์ร้อนเพียงใด
พลกนิกรชาวไทยได้อุ่นใจ พระปรีชาสามารถของพระองค์
ทรงสอนพัฒนาให้เรียนรู้ ทรงคิดค้นวิธีแก้ปัญหา
ชัยชนะแห่งการพัฒนา จะนำพาให้ชาวไทยอยู่กินดี
เพียงทำตามคำสั่งสอนพอรู้จักพอเพียงเพียรศึกษา
ความสำคัญของต้นไม้ ใบหญ้า จงรักษาเพื่อความอุดม
แผ่นดินถิ่นไทยนี้ ด้วยพระบารมีได้สุขสม
ท่านทรงเสียสละทั้งชีวิตอุทิศตน ต่อสู้ไว้จนมีชัยพัฒนา
ท่านทรงเสียสละทั้งชีวิตของพระองค์ ต่อสู้ไว้จนมีชัยพัฒนา

วิเคราะห์บทประพันธ์บทเพลงชัยพัฒนา

การประพันธ์คำร้องและทำนอง โดยน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ในหลวงรัชกาลที่ 9) ตอนหนึ่งว่า "ตามที่ได้ตั้งชื่อนุโลนิชัยพัฒนา ชัยชนะของการพัฒนานี้มีจุดประสงค์ คือ ความสงบ ความเจริญ ความอยู่ดีกินดี" นำมาตีความเล่าเรื่องราวถึงความรักและน้ำพระทัยของพระองค์ท่านที่มีต่อพสกนิกรชาวไทยและประเทศชาติ ที่ทรงทุ่มเทพระวรกายในการที่จะพัฒนาและแก้ปัญหาการเป็นอยู่ของประชาชน นำไปสู่การอยู่ดีกินดีของประชาชนชาวไทย

ในการประพันธ์ดนตรีจะเป็นรูปแบบวงออเคสตรา ในช่วงต้นเพลงจะมีทำนองเพลงสรรเสริญพระบารมีท่อนที่มีคำร้องว่า “เย็นศิระเพราะพระบริบาล” โดยมีความหมายว่า พวกเราจึงร่มเย็นด้วยการปกครองของพระองค์ ท่อนดนตรีบรรเลงจะมีเสียงแตรประกอบที่ใช้ในพระราชพิธีแสดงถึงพระราชอิสริยยศของพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ (ปริวรรต ปาลพันธุ์, 2565, 10 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

คุณค่าและคำสำคัญของบทเพลง

เป็นบทเพลงเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ใช้ในการแสดงคอนเสิร์ต ท้าพาคู่ไทยเพื่อชัยพัฒนา ซึ่งกองทัพอากาศได้จัดการจัดแสดงคอนเสิร์ตทุกปี มีวัตถุประสงค์เพื่อนำรายได้สมทบทุน “มูลนิธิชัยพัฒนา” สำหรับใช้ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาประเทศ และเพื่อช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ (ปริวรรต ปาลพันธุ์, 2565, 10 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

2. อัตลักษณ์ทางด้านรูปแบบวงดนตรีสากลที่ใช้ในการบรรเลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

รูปแบบวงที่ใช้ในการบรรเลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ประกอบด้วย ดังนี้

2.1 วงโยธวาทิตรูปแบบวงที่ใช้ในการบรรเลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

ภารกิจในการทำงานของแผนกโยธวาทิต มีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล ฝึกซ้อม ปรับปรุง บำรุงรักษาเครื่องดนตรีรวมทั้งปฏิบัติการแสดงดนตรีตามที่ได้รับมอบ มีหัวหน้าแผนกโยธวาทิตเป็นบังคับบัญชารับผิดชอบ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลเนื้อหา ด้านรูปภาพประกอบในการกิจต่าง ๆ ต่อไปนี้

ภาพที่ 52 รูปแถวประกอบวงโยธวาทิต ประกอบภารกิจพิธีสวนสนาม
ที่มา: ผู้วิจัย

1) การบรรเลงวงโยธวาทิตใช้ประกอบแถวทหารในงานวันกองทัพไทย ใช้กำลังพลในการบรรเลงประมาณ 50 – 60 คน รูปแบบของวงโยธวาทิตขนาดใหญ่ บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แก่ บทเพลงมาร์ชกองทัพอากาศ บทเพลงชาติไทย บทเพลงสยามมโนสติ บทเพลงแขกเชิญเจ้า บทเพลงมาร์ชธงไชยเฉลิมพล บทเพลงมหาฤกษ์ เครื่องแบบที่ใช้ประกอบภารกิจ ชุดฝึกพรางทหารอากาศ

ภาพที่ 53 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจพระกฐินพระราชทาน
ที่มา: ผู้วิจัย

2) การบรรเลงวงโยธวาทิต ใช้ประกอบแถวทหารในงานพระกฐินพระราชทาน ใช้กำลังพลในการบรรเลง จำนวน 22 คน รวมผู้ควบคุม รูปแบบโยธวาทิตขนาดกลาง บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แก่ บทเพลงสรรเสริญพระบารมี บทเพลงมหาฤกษ์ เครื่องแบบที่ใช้ประกอบภารกิจชุดปกติขาว

ภาพที่ 54 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจในวันกองทัพอากาศ
ที่มา: ผู้วิจัย

3) การบรรเลงวงโยธวาทิตใช้ประกอบแถวทหารในงานวันกองทัพอากาศ ใช้กำลังพลในการบรรเลงจำนวน 4 คน รูปแบบโยธวาทิตขนาดเล็ก บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แก่ บทเพลงไตรสัญญาณ เคารพ 3 จบ แล้วใช้บทเพลงแตรนอนสำหรับการวางพวงมาลา เครื่องแบบที่ใช้ประกอบภารกิจชุดดุริยางค์พิเศษ

ภาพที่ 55 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจแถวทหารกองเกียรติยศ ในการรับ - ส่งเสด็จ
ที่มา: ผู้วิจัย

4) การบรรเลงวงโยธวาทิตใช้ประกอบแถวทหารกองเกียรติยศ ในการรับ ส่ง - เสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ใช้กำลังพลในการบรรเลง จำนวน 19 คน รวมผู้ควบคุม รูปแบบโยธวาทิต ขนาดกลาง บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แก่ บทเพลงสรรเสริญพระบารมี บทเพลงมาร์ชราชวัลลภ บทเพลงมหาฤกษ์ เครื่องแบบที่ใช้ประกอบภารกิจ ชุดกองเกียรติยศกลาโหม

ภาพที่ 56 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจสวนสนามอำลาชีวิตราชการผู้บัญชาการทหารอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

5) การบรรเลงวงโยธวาทิต ใช้ประกอบแถวทหารในพิธีสวนสนามอำลาชีวิตราชการของผู้บัญชาการทหารอากาศ ใช้กำลังพลในการบรรเลงประมาณ 50 - 60 คน รูปแบบของวงโยธวาทิต ขนาดใหญ่ บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แก่ บทเพลงมาร์ชกองทัพอากาศ บทเพลงมหาฤกษ์ เครื่องแบบที่ใช้ประกอบภารกิจ ชุดฝึกทหารอากาศ (ฟาดิก)

ภาพที่ 57 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจรับส่งหน้าที่ผู้บังคับบัญชา

ที่มา: ผู้วิจัย

6) การบรรเลงวงโยธวาทิต ใช้ประกอบแถวทหารในงานรับส่งหน้าที่ผู้บังคับบัญชา ใช้กำลังพลในการบรรเลง จำนวน 22 คน รวมผู้ควบคุม รูปแบบโยธวาทิตขนาดกลาง บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แก่ บทเพลงสรรเสริญพระบารมี บทเพลงมหาฤกษ์ เครื่องแบบที่ใช้ประกอบภารกิจ ชุดปกติเทา

ภาพที่ 58 วงโยธวาทิต ประกอบภารกิจงานกีฬากองทัพอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

7) การบรรเลงวงโยธวาทิต ใช้ประกอบแถวทหารในงาน กีฬากองทัพอากาศ ใช้กำลังพลในการบรรเลงประมาณ 40 – 50 คน รูปแบบของวงโยธวาทิตขนาดใหญ่ บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แก่ บทเพลงกราวกีฬา บทเพลงชาติไทย บทเพลงสามัคคีชุมนุม บทเพลงมหาฤกษ์ เครื่องแบบที่ใช้ประกอบภารกิจ ชุดวอร์มกีฬาประจำหน่วยกองดุริยางค์ทหารอากาศ

การจัดส่วนราชการแผนกโยธวาทิต กองดุริยางค์ทหารอากาศ

- 1) วงโยธวาทิตที่ 1 – 2 - 3 ณ ที่ตั้งดอนเมือง
- 2) วงโยธวาทิตที่ 4 ณ กองบิน 41
- 3) วงโยธวาทิตที่ 5 ณ กองบิน 1
- 4) วงโยธวาทิตที่ 6 ณ กองบิน 7

ภารกิจหลักของแผนกโยธวาทิต

- 1) รูปแบบในการบรรเลงของวงโยธวาทิต ประกอบการเดินแถวของวงดุริยางค์ทหารอากาศ

ภาพที่ 59 วงโยธวาทิต ประกอบแถวทหารกองเกียรติยศ

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 60 วงโยธวาทิต ประกอบแถวทหารกองเกียรติยศพิเศษ

ที่มา: ผู้วิจัย

บทเพลงที่ใช้ประกอบการบรรเลง 1) เพลงสรรเสริญพระบารมี 2) เพลงมหาชัย 3) เพลงชาติไทย 4) เพลงมหาฤกษ์ 5) เพลงมาร์ชธงไชยเฉลิมพล 6) เพลงมาร์ช 4 เหล่าทัพ 7) เพลงมาร์ชกองทัพอากาศ 8) มาร์ชราชวัลลภ 9) เพลงยามเย็น 10) เพลงใกล้รุ่ง เป็นต้น (วิศิษฐ์ ภาวปัญญากุล, 2565, 6 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

- 1) สวนสนามในวันกองทัพไทย
 - 2) ตรวจสอบกองทหารเกียรติยศ
 - 3) วันกองทัพอากาศ
 - 4) พิธีรับ - ส่ง ทหารกองประจำการ
 - 5) รับ - ส่ง เสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 - 6) งาน พิธีอัญเชิญตราทหาร กองบัญชาการกองทัพอากาศ
 - 7) งานกีฬากองทัพอากาศ และงานกีฬา 4 เหล่าทัพ
 - 8) งานกฐินพระราชทาน
 - 9) รับ - ส่ง ผู้บัญชาการเหล่าทัพ
 - 10) งานรับคณะเสนาธิการทหารอากาศ กองทัพอากาศเกาหลี
- วงโยธวาทิต กองดุริยางค์ทหารอากาศ

ในการปฏิบัติภารกิจมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ในการประกอบพิธีงานสำคัญต่าง ๆ ได้ทำการฝึกซ้อม ฝึกปฏิบัติภาคสนาม คุณลักษณะท่าทางทหาร ระเบียบวินัย ความอดทน สามัคคี แผนกโยธวาทิต ดอนเมือง ได้ปฏิบัติภารกิจงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นกำลังพลสำคัญของกองดุริยางค์ทหารอากาศต่อไป (วิศิษฐ์ ภูวปัญญากุล, 2565, 6 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

- 2) รูปแบบในการบรรเลงของวงโยธวาทิต นั้บรรเลงวงดุริยางค์กองทัพอากาศ

ภาพที่ 61 การนั้บรรเลงวงโยธวาทิต

ที่มา: ผู้วิจัย

บทเพลงที่ใช้ประกอบการบรรเลง 1) เพลงสรรเสริญพระบารมี 2) เพลงมาร์ชธงไชยเฉลิมพล 3) เพลงพญาโศก 4) เพลงสายโลหิต 5) Hidamari No Uta 6) Moon Represent 7) Moon River 8) คนดีไม่มีวันตาย 9) ลาวกระแต 10) น้ำตาแสงใต้ และเพลงอื่น ๆ ที่ใช้ในการประกอบการนั่งบรรเลง วงโยธวาทิตได้เข้าร่วมประกวดในรายการต่าง ๆ โดยใช้ชื่อ RTAF Wind Symphony ที่เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ผลงานได้รับรางวัลชนะเลิศในรายการแข่งขันประเภทต่าง ๆ ได้รับคำชมจากผู้บังคับบัญชาระดับสูง โดยนาวาอากาศโท วิศิษฐ์ ภาวปัญญากุล เป็นหัวหน้าแผนกวงโยธวาทิตเป็นผู้กำกับดูแล (วิศิษฐ์ ภาวปัญญากุล, 2565, 6 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

- 1) คอนเสิร์ต ยิ้มสู้ จงรัก รักดี ครั้งที่ 2
- 2) บรรเลงในงานมงคลสมรส
- 3) งานพิธีฌาปนกิจ
- 4) การประกวดวงเครื่องลมแห่งประเทศไทย
- 5) งานกีฬาเหล่าทัพ (นั่งบรรเลง)
- 6) แสดงคอนเสิร์ตโชว์ก่อนเวลาในการประกวดวงโยธวาทิตแห่งประเทศไทย
- 7) คอนเสิร์ตการแสดงดนตรี 4 เหล่าทัพ

2.2 วงหัตถดนตรีและแผนกขับร้องและการแสดง รูปแบบวงที่ใช้ในการบรรเลงของ กองดุริยางค์ทหารอากาศ

แผนกหัตถดนตรี มีหน้าที่รับมอบหมายจากกองทัพอากาศในการรับใช้ประชาชน บริการสังคม งานบรรเลงงานเลี้ยงสังสรรค์ ภารกิจร่วมออกหน่วยมิตรประชากองทัพอากาศ งานเลี้ยงรับรองผู้บัญชาการทหารเหล่าทัพ งานเลี้ยงรับรองผู้บัญชาการกองทัพอากาศ (พชร พันธวานิชย์, 2565, 7 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 62 การกิจร่วมออกหน่วยมิตรประชากองทัพอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

รูปแบบในการบรรเลงวงหัตถ์ดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศ

1) รูปแบบวงคอมโบ้ (Combo) 4 ชิ้น

รูปแบบวงที่ใช้บรรเลง จะมีผู้บรรเลง 4 คน ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี กลองไฟฟ้า กีตาร์เบส กีตาร์ไฟฟ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง ในการกิจร่วมออกหน่วยมิตรประชากองทัพอากาศ บริการสังคม สร้างขวัญและกำลังใจให้ประชาชน มอบสิ่งของให้กับประชาชน บทเพลงที่ใช้จะเป็น บทเพลงสนุกสนาน บทเพลงลูกทุ่ง บทเพลงสตริง บทเพลงเพื่อชีวิต เป็นต้น (พชร พันธวานิชย์, 2565, 7 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 63 รูปแบบวงสตริงคอมโบ้ (Combo) 4 ชิ้น วงหัตถ์ดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ

บรรเลงในงานเลี้ยงเกษียณอายุราชการ

ที่มา: ผู้วิจัย

2) รูปแบบวงคอมโบ้ (Combo) 6 ชิ้น

รูปแบบวงที่ใช้บรรเลง จะมีผู้บรรเลง 6 คน ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี กลองไฟฟ้า กีตาร์เบส กีตาร์ไฟฟ้า คีย์บอร์ด เครื่องสายไวโอลิน เครื่องเป่าฟลูต จะเน้นบทเพลงบรรเลง เช่น บทเพลง Over the Rainbow และบทเพลง Fly Me to the Moon บรรเลงสร้างสีสันในงานเลี้ยง เกษียณอายุราชการของนายทหารชั้นผู้ใหญ่ กองทัพอากาศ (พชร พันธวานิชย์, 2565, 7 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 64 รูปแบบวงสตริงคอมโบ้ (Combo) 8 ชิ้น วงหัตถ์ดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ

บรรเลงในงานเลี้ยงอำลาคณะกรรมการบริหาร สมาคมแม่บ้านทหารอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

3) รูปแบบวงคอมโบ้ (Combo) 8 ชิ้น

บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง บทเพลงลูกทุ่ง เช่น เพลงล่องเรือหารัก เพลงทหารอากาศขาดรัก และเพลงอื่น ๆ บทเพลงป๊อปสากล เช่น เพลงโฮเทล เพลงแคลิฟอร์เนีย และเพลงอื่น ๆ บทเพลงพระราชนิพนธ์ เช่น เพลงชะตาชีวิต เพลงยามเย็น เพลงใกล้รุ่ง เพลงของทหารอากาศแดนนภา ผู้ครองฟ้า เป็นต้น ชุดในการแสดง ชุดดุริยางค์พิเศษ ในงานเลี้ยงอำลาคณะกรรมการบริหารสมาคมแม่บ้านทหารอากาศ ที่คู่สมรสบวระเกษียณอายุราชการ ประจำปี 2565 (พชร พันธวานิชย์, 2565, 7 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 65 คอนเสิร์ตวงหัตถดนตรี ยิ้มสู้ จงรัก ภักดี ครั้งที่ 2

ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

4) รูปแบบวงปิ๊กแบนด์ และแผนกขับร้องและการแสดง

บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง เป็นบทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อรำลึกถึงพระองค์ท่าน เพลงเทิดพระเกียรติประพันธ์ขึ้นเพื่อถวายความอาลัยในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ เพื่อไม่ให้บรรยากาศการจัดงานในครั้งเจ็บเหงาเกินไปและวงดนตรีจากหลายที่รวมวงดุริยางค์เหล่าทัพ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และวงดุริยางค์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ร่วมบรรเลงถวายให้พระองค์ท่านเช่นกัน

วงหัตถดนตรี วงดุริยางค์กองทัพอากาศ ได้จัดนักร้อง นักร้องประสานเสียงเข้าร่วมในงานคอนเสิร์ต ยิ้มสู้จงรักภักดี ครั้งที่ 2 โดยการขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ในงานคอนเสิร์ตครั้งนี้อีกด้วย (พชร พันธวานิชย์, 2565, 7 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

5) วง Only Monday ศิลปินแนวเพลงอินดี้ร็อก

วง Only Monday เป็นวงหัตถดนตรี ที่สร้างชื่อเสียงให้กองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นวงดนตรีศิลปินหน้าใหม่ แนวเพลงอินดี้ร็อกที่มากความสามารถ เป็นเมล็ดพันธุ์ใหม่ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ บทเพลงที่สร้างชื่อเสียงคือ เพลงได้แต่นึกถึง โดยศิลปินเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ลักษณะเด่นของวง Only Monday จะใช้ผู้เล่น 3 คน ในการบรรเลงซึ่งยากต่อการปฏิบัติที่จะทำให้เสียงออกมาดี แต่วง Only Monday ก็ทำออกมาได้ดี ล้วนใช้ความสามารถเฉพาะตัวสูงในการบรรเลง ทำให้วงออกมาได้ดี (ทีปกร คำสุริย์, 2565, 7 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 66 วง Only Monday

ที่มา: ผู้วิจัย

2.3 วงจุลดุริยางค์ รูปแบบวงที่ใช้ในการบรรเลงของวงดุริยางค์ทหารอากาศ

แผนกจุลดุริยางค์ มีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล ฝึกซ้อม ปรับปรุง บำรุงรักษาเครื่องดนตรี จัดโน้ตในการบรรเลง บริการสังคม ตามภารกิจที่ได้มอบหมายจากผู้บังคับบัญชา เช่น พิธีประดับยศ ทหารอากาศ งานพิธีสมรส งานเลี้ยงรับรองผู้บัญชาการทหาร งานเลี้ยงสังสรรค์ งานคอนเสิร์ตทัพบก คุไทยเพื่อช่วยพัฒนา คอนเสิร์ตพระเจนดุริยางค์ เป็นต้น (ฉัตรชัย สุขนิยม, 2565, 11 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

รูปแบบที่ใช้ในการบรรเลงของแผนกจุลดุริยางค์ และรูปแบบของวงดนตรีขนาดใหญ่

1) รูปแบบการบรรเลงวงดนตรีเครื่องสาย String Trio

แผนกจุลดุริยางค์ได้จัดวงดนตรี String Trio เข้าร่วมการแสดงในงานเลี้ยงรับรอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเกาหลีใต้ บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะเป็นบทเพลงสากล บทเพลงไทยสากล บทเพลงเพลงทหารอากาศ เป็นต้น ชุดในการแสดงเป็นชุดสวยงามมีเสตนตั้งโน้ต ที่ใช้ผ้าตราสัญลักษณ์แสดงให้เห็นถึงกองทัพอากาศไทย (ฉัตรชัย สุขนิยม, 2565, 11 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 67 วงดนตรีเครื่องสายสตริงตรีโอ (String Trio) วง 3 ชิ้น

วงจุลดุริยางค์ กองดุริยางค์ทหารอากาศ บรรเลงในงานเลี้ยงรับรองรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเกาหลีใต้

ที่มา: จำอากาศเอกหญิง ธนพร ราชสิงห์

2) รูปแบบในการบรรเลงวงดนตรีเครื่องสายควินเตต 5 ชิ้น

แผนกจุลดุริยางค์ กองดุริยางค์ทหารอากาศ จัดวงเครื่องสายควินเตต 5 ชิ้นประกอบด้วย

1) ไวโอลิน 2 ตัว 2) วิโอล่า 1 ตัว 3) เชลโล 1 ตัว และ 4) ดับเบิลเบส 1 ตัว บรรเลงในงานพิธีประดับยศ
ชั้นนายพล ณ ห้องรับรองกองทัพอากาศ ชุดเครื่องแบบปกติขาว บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงบทเพลง
พระราชนิพนธ์ ผู้ครองฟ้า แดนนภา เป็นต้น (ฉัตรชัย สุขนิยม, 2565, 11 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 68 วงดนตรีเครื่องสายสตริงควินเตต (String Quintet) วง 5 ชิ้น

วงจุลดุริยางค์ กองดุริยางค์ทหารอากาศ บรรเลงในงานพิธีประดับยศชั้นนายพล

ที่มา: จำอากาศเอกหญิง ธนพร ราชสิงห์

3) รูปแบบในการบรรเลงวงซิมโฟนีออร์เคสตราของกองดุริยางค์ทหารอากาศ แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ในรูปแบบวงดนตรีขนาดใหญ่ประเภทวงซิมโฟนีออร์เคสตรา (Symphony Orchestra)

แผนกดุริยางค์ กองดุริยางค์ทหารอากาศ วงดนตรีขนาดใหญ่ รวมถึงนักร้องประสานเสียงของกองทัพอากาศ บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง บทเพลงซิมโฟนี เพลงประกอบภาพยนตร์ สตาร์วอร์ดิสนีย์ และบทเพลงอื่น ๆ บทเพลงสำคัญของกองดุริยางค์ทหารที่บรรเลงทุกครั้ง บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม บทเพลงชัยพัฒนา บ้านไร่นาเรา ศรีอยุธยา เป็นต้น (ฉัตรชัย สุขนิยม, 2565, 11 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 69 วงซิมโฟนีออร์เคสตราของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

4) รูปแบบในการบรรเลงวง RTAF Wind Symphony ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ในรูปแบบวงดนตรีขนาดใหญ่ ประเภทวงเครื่องลมขนาดใหญ่ (Wind Symphony)

แผนกโยธวาทิต แผนกหัตถดนตรี แผนกดุริยางค์ และโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ที่รวมทีมเข้าร่วมประกวดที่รายการการประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติ แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 ประจำปี 2553 การประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติ แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 13 ประจำปี 2555 ได้รับรางวัลชนะเลิศและเงินรางวัล 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) ถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

วง RTAF Wind Symphony ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้ทำการฝึกซ้อมเต็มที่ในด้านบุคลิกภาพ ผู้นำวง จ่าอากาศเอก ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล อดีตนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า วง RTAF Wind Symphony เป็นวงที่มีมาตรฐานที่ดีเยี่ยมมีครูสอนที่มีความเชี่ยวชาญแต่ประเภทเครื่องดนตรีสากล นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และข้าราชการของดุริยางค์ทหารอากาศ มีความสามารถที่สูง มีวินัยในการฝึกซ้อม มีเทคนิคการบรรเลงที่ดี ให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ด้านรูปแบบวงดนตรีสากลทำให้วง RTAF Wind Symphony มีจุดแข็งและผลประกวดที่ออกมาทำให้ได้รางวัลชนะเลิศประเภท Final Concert Competition Open Class รู้สึกภูมิใจที่ได้เข้าร่วมในการแข่งขัน แสดงความยินดีกับวง RTAF Wind Symphony ที่ชนะเลิศในการประกวดในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น ครูผู้สอน ที่ให้ความสนับสนุนตลอดมา (ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล, 2565, 20 กันยายน, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 70 วง RTAF Wind Symphony

ที่มา: ผู้วิจัย

5) รูปแบบการบรรเลงวงโยธวาทิตและการขับร้องและการแสดงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้เข้าร่วมบรรเลงดนตรี ในเทศกาลแสดงดนตรีทหาร Japan Self - Defense Force Marching Festival 2017 ประเทศญี่ปุ่น เป็นอัตลักษณ์ในรูปแบบวงดนตรีขนาดใหญ่ ประเภทวงดนตรีโยธวาทิต (Marching Band)

ภาพที่ 71 เข้าร่วมบรรเลงดนตรี ในเทศกาลแสดงดนตรีทหาร

Japan Self - Defense Force Marching Festival 2017 ประเทศญี่ปุ่น

ที่มา: ผู้วิจัย

กองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้มีการกิจร่วมเข้าร่วมบรรเลงดนตรีในเทศกาลแสดงดนตรีทหาร Japan Self - Defense Force Marching Festival 2017 ในระหว่างวันที่ 11 - 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ณ Nippon Budokan Indoor Stadium กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น โดยฝูงบิน 601 กองบิน 6 กองทัพอากาศ สนับสนุนเครื่องบินลำเลียงแบบ C - 130H นำคณะนักดนตรี และนักแสดง จากกองดุริยางค์ทหารอากาศเข้าร่วมแสดงดนตรี โดยมี นาวาอากาศเอก เอกศักดิ์ เทภาสิต เป็นหัวหน้า คณะในการแสดง ใช้การแสดงแบบร่วมสมัยโดยการนำเพลงไทย ค้างคาวกินกล้วยมาใช้ในการบรรเลง ผสมผสานกับการขับร้องดนตรีไทยเข้าไป นำบทเพลงร้องญี่ปุ่นเข้ามาเป็นสีสันเข้ากับบรรยากาศ ขอบสนาม รวมถึงการเดินแปรรูปแถวสนามในการแสดงใช้เวลาไม่เกิน 6 นาที ในการแสดงโชว์ในครั้งนี้ วงดุริยางค์กองทัพอากาศไทย ทำให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ในความเป็นไทยผสมผสานเข้าไปลักษณะ ของบทเพลงต่าง ๆ รวมถึงเครื่องแต่งกาย ให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของวงดุริยางค์กองทัพอากาศที่สร้าง ชื่อเสียงให้กับประเทศไทย ในวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมญี่ปุ่น ได้ให้เกียรติมอบของที่ระลึกแก่ประเทศที่เข้าร่วมแสดงในงานแสดงดนตรีทหาร JSDF Marching Festival 2017 ในการนี้ นาวาอากาศเอก เอกศักดิ์ เทภาสิต ผู้บังคับกองดุริยางค์ทหารอากาศ หัวหน้าคณะตัวแทนกองทัพอากาศไทยขึ้นรับของที่ระลึก (ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล, 2565, 20 กันยายน, สัมภาษณ์)

2.4 การพัฒนาศักยภาพด้านดนตรีสากลให้เห็นถึงอัตลักษณ์ด้านรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร สายวิทยาการของข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ

ในสายวิทยาการดุริยางค์ทหารอากาศ มีการเปิดหลักสูตรให้ข้าราชการได้เรียนรู้เฉพาะทางตามสายงาน โดยสายวิทยาการดุริยางค์ทหารอากาศ เปิดการเรียนการสอนทฤษฎีดนตรีสากลตามระดับตั้งแต่ระดับ 3 ไป 5 สำหรับผู้ที่เป็นบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ระดับ 5 ไป 7 สำหรับผู้ที่ผ่านการเรียนการสอนจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เปิดให้มีการเรียนการสอนตามสายวิทยาการกำหนด แล้วให้มีการสอบวัดผลสำหรับผู้เรียนเพื่อนำไปประกอบผลในการเลื่อนยศต่อไป สำหรับวิชาทฤษฎีดนตรีสากล มีเรืออากาศโท ประทีป นพกิจ เป็นครูผู้สอน โดยใช้ตำราพระเจนดุริยางค์และตำราของต่างประเทศใช้ประกอบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนจะมีการทดสอบวัดประเมินผลก่อนเข้าเรียน การเรียนการสอนในช่วงแรก ผู้สอนจะทบทวนวิชาทฤษฎีเบื้องต้นให้กับผู้ศึกษาในเรื่อง การอ่านชื่อน้ด การอ่านกุญแจเสียงบรรทัดห้าเส้น การเขียนบันไดเสียง เมเจอร์ ไมเนอร์ ขั้นคู่เสียง คอร์ด ดอมนั้นท์เซเวน จนไปถึงการวิเคราะห์บทเพลง ผู้สอนใช้การเรียนการสอนแบบให้ผู้ศึกษาได้เขียนลงบนกระดาษบรรทัด 5 เส้น แบบปฏิบัติการทำให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้ความเข้าใจของการเรียนทฤษฎีดนตรีสากล ผู้ศึกษาจะมีความรู้ขั้นพื้นฐานจากการเรียนจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศและมหาวิทยาลัยดนตรี นอกจากการเรียนวิชาทฤษฎีดนตรีแล้ว ยังมีการฝึกงานในหน้าที่ให้ผู้ศึกษาได้ไปเรียนรู้งานตามแผนกต่าง ๆ ของกองดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศ การปฏิบัติการเล่นดนตรีเป็นมาอย่างไร การปฏิบัติงาน การฝึกซ้อม การบรรเลง การปฏิบัติงานภาคสนามแต่ละแผนก ให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้งานและนำไปปรับใช้ในแผนกของตนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้เข้ารับการศึกษาทุกคนจะได้รับใบเกียรติบัตรแสดงถึงการผ่านหลักสูตรวิทยาการดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้ที่สอบผ่านจะได้เลื่อนระดับจากระดับ 3 ไประดับ 5 และจากระดับ 5 ไประดับ 7 จะนำไปประกอบในการเลื่อนยศ เลื่อนวิทยฐานะ สายวิทยาการดุริยางค์ทหารอากาศ ทำให้การพัฒนานักดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ นำไปใช้ประกอบกับการปฏิบัติเครื่องดนตรีสากล ศักยภาพของวงที่มีมาตรฐานมากขึ้นพัฒนาวิชาการดนตรีให้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานดนตรีในการกิจต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป (ประทีป นพกิจ, 2565, 8 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

2.5 นักดนตรีที่มีความสามารถโดดเด่นของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

2.5.1 เรืออากาศโท พชร พันธวานิชย์ ประเภทเครื่องสายกีตาร์ (Guitar) การรวมวงคอมโบ (Combo Jazz) สาขาคดนตรีแจ๊ส ในการทำงานของ เรืออากาศโท พชร พันธวานิชย์ ไม่ตายตัวในแง่ของการเล่นดนตรี จึงไม่สามารถระบุได้แน่ชัดตามตารางได้ เรืออากาศโท พชร พันธวานิชย์ เคยเล่นดนตรีที่ต่าง ๆ อาทิเช่น Brown Sugar Saxophone และที่อื่น ๆ อีกมากมาย ในตอนกลางวันก็ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลและรับสอนนอกเวลา ทำแบบเดียวกันได้ประมาณ 7 ปี จึงมาสมัครรับราชการที่กองดุริยางค์ทหารอากาศ ในตำแหน่งผู้ช่วยนายวงหัตถดนตรี กองดนตรีดุริยางค์ทหารอากาศ (พชร พันธวานิชย์, 2565, 10 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ผลงานด้านวิชาการ

- ทำวิจัยเกี่ยวกับ มือกีตาร์แจ๊ส ชื่อ Kurt Rosenwinkel ในด้านของ Composition และ Improvisation Concept เพราะเป็นนักดนตรีในดวงใจที่สุด
- ออกแบบหลักสูตรและลำดับขั้นตอนของการเรียนปฏิบัติเดี่ยว ในแง่ของการพัฒนาในการเล่น สอนวิชาการรวมวงเล็ก ปรับวง พัฒนาขีดความสามารถของนักเรียน ในความรู้ขณะ Ensemble
- Arrange เพลงให้นักเรียนในวิชาการรวมวง เพื่อเพิ่มความท้าทายและเสริมสร้างทักษะให้มีความคล่องตัวในการจัดการกับการ Improvise ในทางเดินคอร์ดที่หลากหลาย
- แต่งเพลงให้ Mahidol Jazz Big Band ในวิชา Jazz Composition แล้วนำไปแสดงในคอนเสิร์ตสอบปลายภาค (พชร พันธวานิชย์, 2565, 10 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

การสร้างสรรค์ผลงาน

ขณะปฏิบัติงานที่มหาวิทยาลัยมหิดลได้ร่วมเล่นดนตรีกับวง VIVA ที่แอฟริกาใต้ ในปี ค.ศ. 2008 และตระเวนแสดงทั่วไทยจนถึงปี 2010 ร่วมแสดงงาน TIJC กับวง Mahidol Jazz Orchestra ในปี ค.ศ. 2016 เข้าร่วมชิงชนะเลิศการประกวด TJUC Solo Competition ในปี ค.ศ. 2014 - 2016 ขณะปฏิบัติงานที่กองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้มีผลงานบันทึกเสียงในงานเพื่อนพึ่งพา ปี ค.ศ. 2020 ร่วมแสดงในงาน Just Mac ของกรมข่าวทหารอากาศและงาน Smart Soldier ที่อ่าวมะนาว ในปี ค.ศ. 2021 (พชร พันธวานิชย์, 2565, 10 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ปรัชญาเกี่ยวกับดนตรี ผมเชื่อว่าทุกอาชีพต้องห้ามหยุดการเรียนรู้ ต้องหมั่นฝึกฝนตนเองให้ก้าวไปข้างหน้าเสมอ นักดนตรีก็เช่นกัน ต้องหมั่นฟังเพลง ตามยุค ตามสมัยให้ทัน หมั่นฝึกซ้อมทักษะของตัวเองให้มีความคล่องตัวสูงไว้เสมอ รวมถึงการแสดงที่ไม่ได้มีการเตรียมตัวไว้ก่อน (Improvisation) ก็เป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้สำหรับผม ต้องหมั่นแกะเพลง ฝึกซ้อมให้ได้ยินเสียงของโน้ตที่จะแสดงตลอดเวลา (พชร พันธวานิชย์, 2565, 10 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

2.5.2 นาวาอากาศโท จิระ สัตตะพันธ์ศิริ ประเภทเครื่องดนตรีเครื่องลม - การประพันธ์เพลงเรียบเรียงเสียงประสานและผู้บริหารการศึกษา

ผลงานทางดนตรี

- สอนทฤษฎีดนตรีและการปฏิบัติเครื่องมือเอก แซ็กโซโฟน โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ
- ควบคุมวงหัตถดนตรี กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ ในโอกาสต่าง ๆ ทั้งในระดับกองทัพบกและระดับชาติ
- ควบคุมวงป๊กแบนด์ของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ในการแสดงคอนเสิร์ตเพื่อพัฒนาวิชาชีพ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ
- เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับเพลงไทยสากลร่วมสมัยที่มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยหอการค้า
- เป็นวิทยากรอบรมและกรรมการตัดสินประกวดขับร้องเพลงไทยสากลจัดโดยมหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ประพันธ์เพลงและเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงสถาบันให้คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ประพันธ์เพลงให้คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อใช้ในโครงการวิจัยของสำนักการวิจัยแห่งชาติ
- ประพันธ์บทเพลงสถาบันให้โรงเรียนนายเรืออากาศ
- ร่วมงานกับวงดนตรีสุนทราภรณ์ ในฐานะผู้ควบคุมวง ครูสอนการร้องเพลง ผู้เรียบเรียงเสียงประสานและนักดนตรี (จิระ สัตตะพันธ์ศิริ, 2565, 10 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ปรัชญาเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรี

การเรียนการสอนดนตรีที่ดี ต้องเหมาะสมกับขีดความสามารถของแต่ละบุคคล มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านทฤษฎีดนตรีและทักษะการปฏิบัติตลอดจนการศึกษาค้นคว้าความรู้ภายนอกชั้นเรียน และสิ่งสำคัญคือต้องเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์และทันสมัยอยู่ตลอดเวลา (จิระ สัตตะพันธ์ศิริ, 2565, 10 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

2.5.3 นาวาอากาศตรี ธันวาท พุ่มทอง ประเภทสือการเรียนการสอน ผู้ดูแลหลักสูตรการศึกษา โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และปฏิบัติเครื่องดนตรีฟลูต (Flute) ในปี พ.ศ. 2551 และวงซิมโฟนี ออร์เคสตราแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับเชิญจากสถานกงสุลไทย ประเทศออสเตรเลีย ให้ไปร่วมแสดงดนตรีเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ในงาน Thai Festival 2018 ปัจจุบันเป็นสมาชิกวง Chulalongkorn Flute Ensemble ในฐานะศิษย์เก่าของดุริยางค์ทหารอากาศได้บรรเลงเดี่ยวในคอนเสิร์ตทัฟฟ้าคู่ไทย เพื่อช่วยพัฒนา ครั้งที่ 11 กับวงดุริยางค์กองทัพอากาศ เคยเป็นวิทยกรในงานต่าง ๆ อาทิ ครุศาสตร์ คอนเสิร์ตกับวงจะเข้หมู่ และวงเครื่องเป่าลมไม้เป็นวิทยกรบรรยายเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรี ให้กับสถาบันต่าง ๆ และกรรมการการตัดสินประกวดดนตรีในการประกวดแข่งขันต่าง ๆ และศิลปินอิสระ ในการร่วมบรรเลงกับวงดนตรีต่าง ๆ ในประเทศทั้งในฐานะนักดนตรีในวงและนักดนตรีเดี่ยวหน้าวง รางวัลที่ได้รับชนะเลิศประเภทวงดนตรี นั้บรรเลง Music Festival in Singapore รางวัลเหรียญเงิน ประเภทเดี่ยว การประกวดรายการเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 ได้เข้าร่วมการแข่งขันในรอบชิงชนะเลิศดนตรีระดับนานาชาติประเภทเดี่ยวในรายการ Music International Competition Osaka ระดับอุดมศึกษา ประเทศญี่ปุ่น รางวัลยอดเยี่ยมการบรรเลงเดี่ยวฟลูต รายการ Les Clés d'or และ รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 รายการ Prodiges Art (Cycle 3) ประเทศฝรั่งเศส ได้รับรางวัลบุคคลดีเด่นของหน่วยบัญชาการอากาศโยธินในปี พ.ศ. 2560

ประสบการณ์การปฏิบัติงาน เป็นครูผู้สอนวิชาปฏิบัติเครื่องมือนดนตรีฟลูต (Flute) วิชาประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก วิชาการรวมวงดนตรี วิชาสังคีตนิยมตะวันตก วิชาอำนวยการเพลง โครงการวิชาชีพทางด้านดนตรีและสอนการขับร้องประสานเสียงให้กับข้าราชการกองดุริยางค์ ในงาน คอนเสิร์ตทัฟฟ้าคู่ไทยเพื่อช่วยพัฒนา เป็นผู้ดูแลหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รวมทั้งยังเป็นอาจารย์พิเศษที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก และสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา ในปี พ.ศ. 2564 นอกจากนี้ยังเป็นผู้จัดดำเนินงานคอนเสิร์ต ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกับศิลปินอิสระ

และศิลปินค่ายต่าง ๆ อาทิ GMM NADAO ฯลฯ และดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการของมูลนิธิพระเจดีย์ชัยมงคล มูลนิธิเพื่อการดนตรี โดยมีพลอากาศเอก พิธพร กลั่นเฟื่อง เป็นประธานมูลนิธิ

นาวาอากาศตรี ธันวาท พุ่มทอง ผู้ก่อตั้งวง Espressivo วงดนตรีเพื่อการกุศลที่จัดแสดงดนตรีเพื่อหาทุนทรัพย์บริจาคให้องค์กรการกุศลอื่น ๆ ภายใต้การดูแลและฝึกซ้อมโดยพันเอก ชูชาติ พิทักษากร (ศิลปินแห่งชาติ) ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายการศึกษา โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน เรียนการสอนดนตรีให้กับ สถาบันต่าง ๆ และกรรมการการตัดสินประกวดดนตรีในการประกวดแข่งขันต่าง ๆ และศิลปินอิสระในการร่วมบรรเลงกับวงดนตรีต่าง ๆ ในประเทศ

การปฏิบัติงาน เป็นครูผู้สอนวิชาปฏิบัติเครื่องมือนดนตรีฟลูต (Flute) วิชาประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก วิชาการรวมวงดนตรี วิชาสังคีตนิยมตะวันตก วิชาอำนวยการเพลง โครงการวิชาชีพทางด้านดนตรีและสอนการขับร้องประสานเสียงให้กับข้าราชการกองดุริยางค์ในงานคอนเสิร์ตทัพบก คุุไทยเพื่อช่วยพัฒนา เป็นผู้ดูแลหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รวมทั้งยังเป็นอาจารย์พิเศษที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก และสถาบันดนตรีกัลยาณวัฒนา ในปี พ.ศ. 2564 นอกจากนี้ยังเป็นผู้จัดดำเนินงานคอนเสิร์ต ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกับศิลปินอิสระและศิลปินค่ายต่าง ๆ อาทิ GMM, NADAO ฯลฯ และดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการของมูลนิธิพระเจดีย์ชัยมงคล มูลนิธิเพื่อการดนตรี โดยมีพลอากาศเอก พิธพร กลั่นเฟื่อง เป็นประธานมูลนิธิ อีกทั้งนาวาอากาศตรี ธันวาท พุ่มทอง ยังเป็นผู้ก่อตั้งวง Espressivo วงดนตรีเพื่อการกุศลที่จัดแสดงดนตรีเพื่อหาทุนทรัพย์บริจาคให้องค์กรการกุศลอื่น ๆ ภายใต้การดูแลและฝึกซ้อมโดยพันเอก ชูชาติ พิทักษากร (ศิลปินแห่งชาติ) ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายการศึกษา โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน

ปัจจุบันสังคมโลกและเทคโนโลยีเดินไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว เปิดกว้างมากขึ้น ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาได้จากทุกที่ในโลกออนไลน์จากที่ต้องหาซีดีเพลงมาฟัง หรือต้องซื้อบัตรออกเดินทางไปดูคอนเสิร์ต ก็เปลี่ยนแปลงมาโดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตหรือแอปพลิเคชันที่มีมากมายในการศึกษาค้นคว้าหาบทเพลงชม และฟังได้โดยฉับพลัน เพิ่มเวลารู้ ลดเวลาเรียนได้เป็นอย่างมาก และเป็นสิ่งที่ครูดนตรี และนักดนตรีต้องปรับตัวให้ทันต่อกระแสโลกด้านการสอนดนตรี ผู้สอนควรเป็นผู้แนะแนวและปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนดูเพราะการเรียนรู้ที่ง่ายที่สุดเกิดจากการเลียนแบบ โดยเสริมการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ แยกแยะด้วยเหตุและผล และสังเคราะห์แนวทางดนตรี

ออกมาเป็นตัวเองบนพื้นฐานของความองค์ความรู้ที่เหมาะสมและแนวคิดบางอย่างทางการเรียน การสอนดนตรีรวมถึงการดำรงตนในวิชาชีพในปัจจุบันอาจต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ทันต่อ ยุคสมัยแต่ยังคงเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน คือสามารถรู้วิธีการ หาความรู้ที่ถูกต้อง แก้ไข ผักซั่มได้ด้วยตนเอง เพราะองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลาแม้กระทั่ง ผู้สอนเองก็ยังคงต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจในตัวผู้เรียนเพื่อให้เข้าใจมุมมองของคนในยุคปัจจุบัน หลักสำคัญอีกประการคือผู้เรียนต้องสามารถนำความรู้สู่การปฏิบัติจริงได้ อีกทั้งผู้สอนยังคงต้องเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนวิธีการสอนดนตรีของตนเองให้เหมาะสมกับผู้เรียน คอยสังเกตผู้เรียนสนับสนุนให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพ พื้นฐานและประสบการณ์ ทักษะของแต่ละบุคคลและคอยสร้าง ประสบการณ์ใหม่เพิ่มเติม

การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลจะทำให้ประสิทธิภาพในการออกแบบการเรียน การสอนดนตรีของชั้นเรียนนั้น ๆ ประสบผลสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น สามารถปรับเปลี่ยน ยืดหยุ่นแผนการสอน ให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ คอยผลักดันให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่มีอยู่ และสามารถนำองค์ความรู้ ทั้งหมดที่มีไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (ธัญญา พุ่มทอง, 2565, 11 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

2.5.4 เรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม การบริหารการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศและ ครูผู้สอนปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายไวโอลิน (Violin) ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีและ เข้าร่วมแสดงกับวง Orchestra ต่าง ๆ มากมาย เช่น วงดุริยางค์เยาวชนไทยค่ายวงดุริยางค์เยาวชน นานาชาติแห่งภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ (Sayowe) Kasetsart University Symphony Orchestra Chulalongkorn University Symphony Orchestra วงดุริยางค์ซิมโฟนีกรุงเทพ (RBSO) ขณะเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2546 ได้ร่วมแข่งขันการบรรเลงเครื่องสายตะวันตก ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 และปี พ.ศ. 2548 ได้ร่วมแข่งขันในรายการ Yamaha Thailand Music Festival 2006 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ในปี พ.ศ. 2549 ได้เข้าร่วมการแข่งขันดนตรี ในรายการ Summa Cum Laude International Youth Music Festival Vienna ในประเภท Orchestra ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ได้รับรางวัล ชนะเลิศอันดับ 1 ปัจจุบันเรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม ปฏิบัติงานในตำแหน่งนายทหารประกันคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศและเป็นผู้สอนในวิชาไวโอลิน

ปรัชญาทางดนตรี อาชีพที่ต้องเรียนรู้และฝึกซ้อมอยู่เสมอ เพราะในทุก ๆ วัน มีนวัตกรรม และสิ่งใหม่ ๆ ทางดนตรีเกิดขึ้นอยู่เสมอ นักดนตรีจะต้องพยายามศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับดนตรี สอดคล้องกับข้อเท็จจริงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ฯลฯ ต้องปรับตัวให้สามารถนำ ดนตรีเข้ามาอยู่ในสังคมปัจจุบัน และชีวิตประจำวันของผู้คนได้ จะส่งผลทำให้ดนตรีสามารถอยู่กับ สังคมได้ตลอดไป (ฉัตรชัย สุขนิยม, 2565, 11 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

เทคนิคการฝึกซ้อมวงซิมโฟนีออร์เคสตราของกองทัพอากาศ โดยเรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม

1) วอร์มอัพ (Warm - up)

1.1) วงเครื่องสาย (String Section) ฝึกการวางโบว์ การใช้ข้อมือและ น้ำหนักของมือ การใช้เทคนิคในการเล่นส่วนโน้ตในแต่ละประเภท ตามเทคนิคต่าง ๆ (Legato Staccato) แล้วการใช้เทคนิคของโบว์ ในการเล่นคุณภาพของเสียง (Tone Color) ต่าง ๆ มาปรับใช้ในการฝึกซ้อม

1.2) วงเครื่องเป่าลมไม้ (Wood Wind Section) ฝึกการใช้นิ้วให้มีความ คล่องตัวการใช้ลม และการออกเสียง

1.3) วงเครื่องเป่าลมทองเหลือง (Brass Section) ในกลุ่มนี้จะเน้นในเรื่องของ คุณภาพของเสียง (Tone Color) ให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความกลมกล่อม จึงฝึกการลอง โทนให้เยอะ และการออกเสียงในส่วนโน้ตต่าง ๆ ให้ไม่เสียคุณภาพของเสียง (Tone Color)

2) การรวมวงและการซ้อมบทเพลง

การรวมวงและการซ้อมบทเพลงจะเน้นในกลุ่มเครื่องสายเป็นหลัก โดยจะซ้อม ให้เล่นส่วนโน้ตเท่ากันและไม่เสียคุณภาพของเสียง (Tone) ของกลุ่ม ในบางท่อนอาจมีกลุ่มเครื่องโซโล่ (Solo) ขึ้นมา จึงต้องฝึกการบาลานซ์ของกลุ่มเครื่องดนตรีแต่ละประเภท หากมีท่อนที่มีกลุ่มเครื่องเป่า เข้ามาจะต้องฟังกันและกลุ่มเครื่องเป่าจะมีบทบาทในทางโซโล่ (Solo) ค่อนข้างมาก ทุกคนจึงมีการซ้อม ท่อนนั้น ๆ มาก่อน และเมื่อเข้ามาเพิ่มกับเครื่องสาย จะต้องมีความเป็นไปในโทนคันเลอร์ (Tone Color) และไดนามิก (Dynamic) ที่เหมือนกัน กลุ่มเครื่องบาส (Brass) หน้าที่หลัก ๆ จะเป็นท่อนที่แสดงอารมณ์ ความดุเดือด หึกเหิมรุนแรงส่วนใหญ่จึงเข้ามาในไดนามิก (Dynamic) ที่ค่อนข้างดัง แต่ก็ต้องระวังเรื่อง การออกเสียงมาก ๆ ไม่ให้เพี้ยนหรือพลาดเสียง และต้องไม่ดังเกินและเสียงคาแรกเตอร์ของบทเพลง หรือในอารมณ์ของท่อนเพลงนั้น ๆ

2.5.5 พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล ผู้อำนวยการกอง ประพันธ์เพลงและเป็นครูผู้สอนวิชา (Conducting) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เครื่องมือเอกทรมเป็ต (Trumpet) เป็นผู้เรียบเรียงเพลงสำหรับวงออร์เคสตรา ให้แก่วงออร์เคสตร้ามามากมาย อาทิ วงดุริยางค์กองทัพอากาศ วงรอยัลแบงค์คอกซิมโฟนีออร์เคสตราวงรังสิต ซิมโฟนีออร์เคสตราวงธรรมศาสตร์ ซิมโฟนีออร์เคสตรา เป็นผู้เรียบเรียงเพลงสำหรับวงเครื่องลม ให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประกวดงานศิลปหัตถกรรมประจำปี ได้แก่ โรงเรียนบางปะหัน โรงเรียนภาชีสุนทรวิทยานุกูล โรงเรียนอยุธยาสรณ์ โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ผลงานด้านวิชาการ เข้าร่วมการอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านวงโยธวาทิต เพื่อพัฒนาผู้ฝึกสอนวงโยธวาทิต และครูผู้ควบคุมวงให้มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัย จัดขึ้นโดยกรมพลศึกษา ออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาอำนวยการวงเบื่องต้นสำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ปรัชญาเกี่ยวกับ การอำนวยการวง การอำนวยการวงไม่ใช่แค่การทำมือตามจังหวะเพื่อให้วงสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง แต่การอำนวยการวงที่แท้จริงคือการสื่อสารหลักการและวิธีคิดของนักประพันธ์เพลงผ่านผู้อำนวยเพลงส่งต่อไปถึงนักดนตรีเพื่อปฏิบัติและส่งเสียงนั้นไปสู่ผู้ฟังอย่างบริสุทธิ์ (ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล, 2565, 20 กันยายน, สัมภาษณ์)

Picture at An Exhibition For Wind Ensemble

Modest Petrovich Mussorgsky (1839 - 1881)

เรียบเรียงสำหรับวงโยธวาทิตโรงเรียนบางปะหัน จ่าอากาศเอกภูมิพัฒน์ ชัยบุรณีย์

Allegro

Alto Saxophone

Tenor Saxophone

Horn in F 1

Horn in F 2

Trumpet in Bb 1

Trumpet in Bb 2

Trumpet in Bb 3

Trombone 1

Trombone 2

Euphonium

Tuba

ภาพที่ 72 ผลงานการเรียบเรียงเสียงประสาน

เพลง Picture at An Exhibition For Wind Ensemble

ที่มา: พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล

Zweed S' Quarter For Small Ensemble

Allegro ♩ = 100 Phumiphat Tangwattamongkol

Clarinet in B♭

Alto Saxophone

Tenor Saxophone

Horn in F

Trumpet in B♭

Trombone

Euphonium

Tuba

Phumiphat Tangwattamongkol

ภาพที่ 73 ผลงานการประพันธ์เพลง Zweed S' Quarter For Small Ensemble

ที่มา: พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล

ทาสรัก
(Grand Ex' บริบูรณ์ Concert)

คำร้อง ดนุพล แก้วกาญจน์
ศิลปิน แกรนด์เอ็กซ์
เรียบเรียง ภูมิพัฒน์ ชัยบุรุษย์

Moderato ♩ = 78

Flute

Oboe

Clarinet in Bb

Horn in F

Trumpet in Bb

Trombone

Drum Set

Electric Guitar

Electric Bass

Choir

Keyboard

Violin 1

Violin 2

Viola

Violoncello

Double Bass

Moderato ♩ = 78

Copyright © Phumiphat Chaiburum

ภาพที่ 74 ผลงานการเรียบเรียงเสียงประสาน เพลง ทาสรัก

ที่มา: พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล

เทคนิคการฝึกซ้อมวงดุริยางค์เครื่องลม โดยพันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล

1) วอร์มอัพ (Warm - Up)

การวอร์มอัพ สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอันดับต้น ๆ สำหรับการรวมวง โดยการวอร์มอัพ (Warm - Up) ของวงดุริยางค์เครื่องลมกองทัพอากาศจะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพของเสียง การรวมวงเนื่องจากเป็นเหมือนการทำให้ร่างกายและจิตใจเข้าสู่การเตรียมพร้อมสำหรับการบรรเลง และจะช่วยให้ผู้บรรเลงสามารถฟังเสียงตนเองและฟังเสียงคนรอบข้างได้ง่ายมากยิ่งขึ้น โดยส่วนใหญ่แบบฝึกหัดจะเน้นให้นักดนตรีปฏิบัติเสียงยาวหรือปฏิบัติรวมกันในลักษณะของคอร์ด โดยการปฏิบัติดังกล่าวทำให้เสียงที่ถูกลิขิตออกมามีลักษณะคล้ายคลึงกัน การปฏิบัติในลักษณะนี้จะช่วยให้เสียงของวงที่ออกมามีความสวยงามและมีระดับเสียงที่เที่ยงตรง (ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล, 2565, 20 กันยายน, สัมภาษณ์)

2) การฝึกซ้อมบทเพลง

การฝึกซ้อมบทเพลงของวงดุริยางค์เครื่องลมกองทัพอากาศ จะทำการบรรเลงเพลงจนจบ โดยเริ่มตั้งแต่ต้นจนจบเพลง เพื่อหาปัญหาและสาเหตุที่ทำให้ให้นักดนตรีไม่เข้าใจ ในการบรรเลงร่วมกัน เมื่อฝึกซ้อมการบรรเลง จบบทเพลงแล้ว ผู้ควบคุมวงจะหาสาเหตุที่พบเจอและทำการแก้ไขปัญหาและแต่งเติมเรื่องราวหรือความคิดของบทเพลงที่ผู้ควบคุมได้วิเคราะห์มาก่อนหน้านี้ เมื่อทำการแก้ไขและปรับปรุงเสร็จแล้ว ให้ผู้ควบคุมทำการบรรเลงเพลงตั้งแต่ต้นจนจบอีกครั้ง เพื่อสื่อให้นักดนตรีเห็นถึงความต่อเนื่องของความคิดของผู้ควบคุมที่มีต่อบทเพลงนั้น ๆ อีกทั้งยังเป็นการทบทวนให้นักดนตรีเกิดความแม่นยำในการบรรเลงอีกด้วย (ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล, 2565, 20 กันยายน, สัมภาษณ์)

2.5.6 เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ ครูผู้สอนวิชาทฤษฎีดนตรีสากล และวิชาเรียบเรียงเสียงประสาน แผนกวิทยากร กองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นผู้เรียบเรียงเพลงสำหรับวงออร์เคสตราให้แก่ วงออร์เคสตร้ามายา อาทิตยดุริยางค์กองทัพอากาศ วงรอยัลแบงก์ค็อกซิมโฟนีออร์เคสตรา วงรังสิต ซิมโฟนีออร์เคสตรา วงดับเบิลริตส์โซไซตี้ วงโยธวาทิต เป็นผู้ฝึกสอนวงโยธวาทิตเมืองพัทยา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด โดยเป็นผู้ฝึกสอนเครื่องเป่าเข้าร่วมการแข่งขันในรายการ Yamaha All Thailand 2011 - 2012 โดยได้รับรางวัลชนะเลิศ และเข้าร่วมการแข่งขันประกวดดนตรีโลก World Music Contest 2013 ณ เมืองเคอร์คาร์เด ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประพันธ์เพลงร่วมสมัยในรายการประกวดประพันธ์เพลงร่วมสมัยส่งเสริมวัฒนธรรม โดยได้รับรางวัลชนะเลิศ ในบทเพลงสุดสะแนน (ประทีป นพกิจ, 2565, 8 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ผลงานด้านวิชาการ

- เข้าร่วมการอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านวงโยธวาทิต เพื่อพัฒนาผู้ฝึกสอนวงโยธวาทิต และครูผู้ควบคุมวงให้มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัยจัดขึ้นโดยกรมพลศึกษา
- ออกแบบหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนหลักสูตรทหารดุริยางค์ขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ
- เป็นวิทยากรพิเศษบรรยายงานวิชาการด้านการเรียบเรียงเสียงประสานให้กับ คณะดนตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- วิทยากรพิเศษบรรยายเชิงปฏิบัติ การใช้แอปพลิเคชัน Staffpad สำหรับการเรียบเรียงเสียงประสานในชั่วโมงเรียนวิชา อาร์ทเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ประจำปี นพกิจ, 2565, 8 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

ปรัชญาเกี่ยวกับการทำงานดนตรี การทำงานดนตรีจะต้องไม่ล้าหลัง มีการนำรูปแบบการเรียบเรียง หรือการประพันธ์แบบใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการทำงานเพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับเด็กรุ่นใหม่อีกมากมายที่ไฝ่ฝันจะเดินบนเส้นทางสายดนตรี พวกเขาตั้งใจนำเสนอสิ่งดี ๆ ผ่านท่วงทำนองดนตรี ผ่านเนื้อเพลงที่โดดเด่น การเรียบเรียงที่เหมาะสมและคุ้นหูคนฟัง ทุกบทเพลงล้วนกลั่นออกมาจากความตั้งใจ เพื่อผู้ฟังและเป็นแนวทางในการพัฒนางานดนตรีในอนาคตด้วย (ประจำปี นพกิจ, 2565, 8 พฤศจิกายน, สัมภาษณ์)

2.6 การบริหารจัดการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

2.6.1 ทำเนียบผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ อดีตและปัจจุบัน ดังรายชื่อต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ทำเนียบผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ อดีตและปัจจุบัน

ลำดับ	รายชื่อ	ปี พ.ศ.
1.	นาวาอากาศตรี โพธิ์ ศานติกุล	2483 - 2495
2.	นาวาอากาศตรี วารี อินทรทัต	2495 - 2496
3.	เรืออากาศเอก อาคม กาญจนมุสิก	2496 - 2498
4.	นาวาอากาศเอก แคม กุญชร ณ อยุธยา	2498 - 2499
5.	นาวาอากาศเอก มานะ สังขวิจิตร	2499 - 2501
6.	นาวาอากาศตรี นอบ กฤษณะเศรษฐี	2501 - 2504

ตารางที่ 6 ทำเนียบผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ อดีตและปัจจุบัน (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อ	ปี พ.ศ.
7.	นาวาอากาศโท ขนิษฐ มหามณี	2504 - 2517
8.	นาวาอากาศตรี นิยม เทพปัญญา	2517 - 2518
9.	นาวาอากาศโท ไพโรจน์ ดุริยางคเศรษฐ	2518 - 2521
10.	นาวาอากาศโท อารี สุขะเกษ	2521 - 2526
11.	นาวาอากาศเอก สมพงษ์ บุญยสาระนัย	2526 - 2529
12.	นาวาอากาศเอก สมคิด กฤษณะเศรษฐี	2529 - 2530
13.	นาวาอากาศเอก วีระ มั่นสาคร	2530 - 2531
14.	นาวาอากาศเอก ประเสริฐ กิ่งสวัสดิ์	2531 - 2533
15.	นาวาอากาศเอก ประเสริฐ เพชรคุ้ม	2533 - 2534
16.	นาวาอากาศเอก สมพงษ์ บุญยสาระนัย	2534 - 2535
17.	นาวาอากาศเอก วรพจน์ โตสุพันธุ์	2535 - 2535
18.	นาวาอากาศเอก ประเสริฐ เพชรคุ้ม	2538 - 2538
19.	นาวาอากาศเอก ประจักษ์ศักดิ์ นาคะเสถียร	2538 - 2540
20.	นาวาอากาศเอก นรินทร์ ระวีวัฒน์	2540 - 2541
21.	นาวาอากาศเอก ฉลาด นนทสถิต	2541 - 2548
22.	นาวาอากาศเอก เอนก วีระธรรมานนท์	2548 - 2553
23.	นาวาอากาศเอก สมชาย พงศ์พระธานี	2553 - 2555
24.	นาวาอากาศเอก มนัส ฤทธิรงค์	2555 - 2558
25.	นาวาอากาศเอก เอกศักดิ์ เทภาสิต	2558 - 2561
26.	นาวาอากาศเอก มณฑิร หมีโชติ	2561 - 2562
27.	นาวาอากาศเอก สุราษฎร์ แซ่มวงษ์	2562 - 2564
28.	นาวาอากาศเอก พิสุทธิพงศ์ ศรีชูรส	2564 - 2565
29.	นาวาอากาศเอก ยิ่งศักดิ์ เรืองฉาย	2565 - ปัจจุบัน

ที่มา: ผู้วิจัย

ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน เป็นผู้ที่สำคัญต่อกองดุริยางค์ทหารอากาศด้านการบริหารจัดการวง การบริหารงานในส่วนอื่น ๆ ในกองดุริยางค์ทหารอากาศ ดังนี้

1) กองบังคับการ

มีหน้าที่งานด้านกำลังพลพัฒนาการข้อมูลด้านกำลังพล เช่น การเลื่อนยศ ประวัติส่วนตัวสิทธิประโยชน์ที่ได้รับการเลื่อนกำลังพลด้านอื่น ๆ เป็นต้น ด้านการเงิน การกู้เงิน การหักจ่ายเงินเดือน รายรับรายจ่ายต่าง ๆ สิทธิประโยชน์ที่ได้รับการดูแลระหว่างการเจ็บป่วย กรณีเสียชีวิต เป็นต้น มีผู้บังคับการกองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นผู้พิจารณาและเป็นผู้กำกับดูแลรับผิดชอบ

2) กองดนตรี

มีหน้าที่ปฏิบัติงานที่รับมอบหมายจากกองทัพอากาศ ให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในภารกิจงานต่าง ๆ ประกอบไปด้วย (1) แผนกโยธวาทิต (2) แผนกจุลดุริยางค์ (3) แผนกหัตถดนตรี การขับร้อง และการแสดง (4) แผนกดนตรีไทย โดยมีหัวหน้ากองเป็นผู้รับผิดชอบกำกับดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา

3) แผนกวิทยากร

มีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านวิจัยและพัฒนาด้านดนตรี ด้านจัดหาโน้ตเพลงที่สำคัญของกองดุริยางค์ทหารอากาศ การเรียนการสอนดนตรีสากล ในการเลื่อนวิทยฐานะในระดับต่าง ๆ หลักสูตรพลทหารดุริยางค์ หลักสูตรดุริยางค์ขั้นพื้นฐาน หลักสูตร OJT ในระดับ 3 ไประดับ 5 และจากระดับ 5 ไประดับ 7 หลักสูตรพันจ่าอากาศอาวุโส เป็นต้น มีหัวหน้าแผนกวิทยากรเป็นผู้กำกับดูแลรับผิดชอบ

4) แผนกบริการ

มีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านดูแลสถานที่ ปรับปรุงแก้ไขอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย อุปกรณ์เครื่องเสียง คลังดนตรี วัสดุอุปกรณ์ ซ่อมรักษา และบำรุงเครื่องดนตรี กำลังพลที่เสริมในภารกิจงานต่าง ๆ เป็นต้น มีหัวหน้าแผนกบริการ เป็นผู้กำกับ ดูแลรับผิดชอบ

5) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

มีหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ผลิตบุคลากรทางด้านดนตรีสากลที่มีมาตรฐานที่ดี (1) การเรียนการสอนดนตรีสากล (2) การฝึกวิชาทหาร (3) ด้านทฤษฎี (4) ปฏิบัติดนตรี (5) วิชาสามัญ (6) การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน โดยมีครู อาจารย์ ที่มีความสามารถเฉพาะทาง

เป็นผู้ให้วิชาความรู้ ทักษะดนตรี วิชาการต่าง ๆ ภายใต้การกำกับดูแลของรองผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นผู้กำกับดูแลรับผิดชอบ

2.6.2 การบริหารจัดการวงดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

1) ด้านบุคคล

- 1.1) ผู้ควบคุม และผู้อำนวยการเพลง
- 1.2) นักดนตรี
- 1.3) นักร้อง
- 1.4) นักแสดง
- 1.5) ผู้สนับสนุน

2) ด้านอุปกรณ์

- 2.1) เครื่องดนตรี
- 2.2) ซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี
- 2.3) สื่อ - เทคโนโลยีดนตรี

3) การจัดการความรู้ของวงดนตรีสากล

- 3.1) โน้ตเพลง
- 3.2) หนังสือตำราทฤษฎี
- 3.3) การวิจัยและพัฒนาดนตรี

4) การจัดการแสดง

5) การจัดการเรื่องงบประมาณของวงดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

งบประมาณดนตรีได้รับการสนับสนุนจากกองทัพอากาศ งานพระราชพิธีต่าง ๆ งานกีฬากองทัพอากาศ งานเลี้ยงรับรองนายทหารชั้นผู้ใหญ่ คอนเสิร์ตทัพอากาศไทย เพื่อช่วยพัฒนา เป็นต้น โดยการของสนับสนุน เครื่องแต่งกาย อาหาร - เครื่องดื่ม ยานพาหนะ เบี้ยเลี้ยงนักดนตรี ส่วนอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติการที่สำคัญของกองทัพอากาศ และภารกิจด้านอื่น ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นการจัดการที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ในการบริหารด้านงบประมาณของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ศึกษาประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศแต่ละยุค โดยแบ่งออกเป็น 3 ยุค ได้แก่ ยุคที่ 1 (ยุคเริ่มต้น ปี พ.ศ. 2480 - พ.ศ. 2538) ยุคที่ 2 (ยุคพัฒนาการ ปี พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2561) ยุคที่ 3 (ยุคร่วมสมัย ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565) และศึกษาระบบการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

ศึกษาอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ประกอบด้วย 1) บทเพลงที่สำคัญต่อกองดุริยางค์ทหารอากาศที่มีอยู่ประมาณ 200 กว่าบทเพลง แต่ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ 5 บทเพลง ซึ่งเป็นบทเพลงที่เป็นอัตลักษณ์ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้แก่ (1) บทเพลงดาวพระศุกร์ (2) บทเพลงศรีอยุธยา (3) บทเพลงบ้านไร่ของเรา (4) บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม (5) บทเพลงชัยพัฒนานำมาวิเคราะห์ให้เห็นความเป็นมาของบทเพลงในยุคสมัยนั้น ๆ ให้เห็นถึงความโดดเด่นของผู้ประพันธ์ บทเพลงที่เป็นข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ และอดีตข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศนั้น คือ พระเจนดุริยางค์ ที่เป็นผู้วางรากฐานดนตรีสากลและก่อตั้งโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ทำให้กองดุริยางค์ทหารอากาศมีพัฒนาการด้านดนตรีสากลตั้งแต่ยุคเริ่มต้นจนถึงยุคปัจจุบันใน พ.ศ. 2565

มีวิธีการดำเนินงานวิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านดนตรีสากล ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา การตรวจสอบข้อมูลสามารถความถูกต้องของข้อมูลได้โดยดูจากข้อมูลการสัมภาษณ์ของข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ จึงนำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วส่งให้ผู้ให้ข้อมูล ข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ เพื่อตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง

1. สรุปผลวิจัย

1.1 ประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

ประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศแบ่งเป็น 3 ยุค ได้แก่ ยุคที่ 1 (ยุคเริ่มต้น ปี พ.ศ. 2480 - พ.ศ. 2538) ยุคที่ 2 (ยุคพัฒนาการ ปี พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2561)

ยุคที่ 3 ยุคร่วมสมัย ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565 โดยแบ่งเนื้อหาประวัติความเป็นมาและพัฒนากองดนตรีสากล ดังนี้

ยุคเริ่มต้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2480 - พ.ศ. 2538 ประวัติความเป็นมาและพัฒนากองดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ สามารถแบ่งได้เป็นสองช่วง ช่วงแรกที่ตั้งกองดุริยางค์ทหารอากาศอยู่ที่แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อดีตเคยเป็นกองภาพยนตร์ทหารอากาศส่งมอบพื้นที่ให้กองดุริยางค์ทหารอากาศเป็นผู้รับผิดชอบ

1.1.1. พัฒนากองดนตรีสากลยุคเริ่มต้น (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2480 - พ.ศ. 2538)

พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้เข้ามาปรับแผนการเรียนการสอนดนตรีที่กองดุริยางค์ทหารอากาศ ณ ทุ่งมหาเมฆ ผู้ก่อตั้งเปิดโรงเรียนดนตรีสากลขึ้นมาภายใต้ชื่อว่า โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้วางรากฐานดนตรีสากล รูปแบบการเรียนการสอน การฝึกซ้อมรวมวงดนตรีสากล รวมถึงเป็นครูผู้สอนในรายวิชาทฤษฎีดนตรีดนตรีสากล และวิชาปฏิบัติดนตรีสากล ถ่ายทอดให้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ

ยุคพัฒนากองดนตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ช่วงที่สองย้ายจากกองดุริยางค์ทหารอากาศ จากทุ่งมหาเมฆ มาตั้งอยู่ ณ กองดุริยางค์ทหารอากาศ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

1.1.2. พัฒนากองดนตรีสากลยุคพัฒนากองดนตรี (ปี พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2561)

โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้รับการรับรองมาตรฐานหลักสูตรในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยเทียบเท่าประสบการณ์วิชาชีพ 3 (ปวช.3) หลังจากที่ได้ศึกษาสำเร็จการศึกษา ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้รับการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี หรือระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี

วง RTAF Wind Symphony ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เข้าร่วมการแข่งขันรายการประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติ แห่งประเทศไทยครั้งที่ 12 และครั้งที่ 13 ผลการแข่งขันได้รางวัลชนะเลิศ รับเงินรางวัล 1,000,000 บาท โดยจัดขึ้น ณ มหาวิทยาลัยมหิดล รวมถึงการเข้าร่วมแข่งขันวงเครื่องเป่านานาชาติแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 14 ประจำปี 2556 ณ สนามศุภชลาศัย ผลการแข่งขันได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดสร้างชื่อเสียงให้กับกองดุริยางค์ทหารอากาศ

1.1.3. พัฒนาการดนตรีสากลยุคร่วมสมัย (ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565)

ผลผลิตจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ คือ นักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รุ่นที่ 38 ที่ร่วมกันสร้างวงดนตรีภายใต้ชื่อว่า Only Monday โดยมีสมาชิกทั้งหมด 3 คน ได้แก่ 1) ธีร์ - ทิปร คำสุรีย์ (ร้องนำ/กีตาร์ 2) โปรต - วริศ สาระเขตต์ (เบส) 3) เฟรม - คชาวุธ ขำทอง (กลอง) เป็นวงดนตรีที่นิยมและเป็นวงดนตรีอินดี้ร็อคหน้าใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยมในสังคมวัยรุ่นในเวลานี้ ด้วยปรากฏการณ์ของเพลงที่นิยมมากที่สุด ได้แก่เพลง “ได้แต่นึกถึง” จากการเข้ารับฟังจากสื่อออนไลน์ ของช่องYouTube โดยมีคนเข้าฟังมากกว่า 60 ล้านครั้ง

การพัฒนาดนตรียุคนี้ใช้สื่อออนไลน์เข้ามาช่วยในการขับร้องและการบรรเลงดนตรี เนื่องด้วยสถานการณ์ของโลกปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา (โควิด-19) กองดุริยางค์ทหารอากาศ ให้ข้าราชการและนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศนำผลงานเพลงและการประพันธ์บทเพลง มาเผยแพร่บนสื่อออนไลน์เป็นการเรียนรู้ในยุคใหม่ รวมถึงปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศโดยใช้สื่อออนไลน์ทั้งหมด

1.2 ระบบการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ใช้หลักสูตร “ประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ พุทธศักราช 2551” ระยะเวลาในการศึกษา 3 ปี เป็นหลักสูตรที่ กองทัพอากาศ อนุมัติหลักการ ให้โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ใช้หลักสูตรการศึกษาของนักเรียนดุริยางค์ที่ปรับปรุงใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศจะได้รับไปประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เทียบเท่าการศึกษาในระดับ (ปวช.) คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาเป็น เพศชายหรือเพศหญิง อายุระหว่าง 15 - 18 ปี สัญชาติไทย จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ผลการเรียนเฉลี่ยรวม 2.00 มีพื้นฐานความรู้ทางด้านวิชาการดนตรี ในภาควิชาทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น และสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีในระดับ ดี - ดีมาก เป็นผู้ประพฤติดี ร่างกายดี สิทธิของผู้สำเร็จการศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ จะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการทหารอากาศ เป็นนายทหารประทวนชั้นยศจ่าอากาศตรี ได้รับเงินเดือนตามกำหนดได้สิทธิการเบิก ค่ารักษาพยาบาล เบี้ยเลี้ยงสนาม และบ้านพักข้าราชการทหารอากาศ เป็นต้น

1.3 อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

อัตลักษณ์ทางด้านบทเพลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ บทเพลงสำคัญที่ใช้ในการบรรเลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ประกอบด้วยบทเพลง ดังนี้

1.3.1 บทเพลงดาวพระศุภ์ คำร้อง/ทำนอง มนัส ปิติศานต์ ขับร้องโดย นาวาอากาศโทหญิง ประภาศรี ศรีคำภา

1.3.2 บทเพลงศรีอยุธยา ทำนอง/เรียบเรียงเสียงประสานโดย พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

1.3.3 บทเพลงบ้านไร่ของเรา ทำนอง พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) คำร้อง ชุนวิจิตรมาตรา

1.3.4 บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม คำร้อง/ทำนอง จ่าอากาศเอก สติ สติธิต เจ้าของนามปากกา “เนรัญชรา” เรียบเรียงเสียงประสาน นาวาอากาศตรี บรรจง แก้วคำ

1.3.5 บทเพลงชัยพัฒนา ประพันธ์โดย เรืออากาศตรี ปิรวรรต ปาลพันธุ์

1.3.6 อัตลักษณ์ทางด้านรูปแบบวงดนตรีสากลที่ใช้ในการบรรเลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ รูปแบบของวงที่ใช้ในการบรรเลงของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ประกอบด้วยดังนี้

1.3.6.1 วงโยธวาทิต

1.3.6.2 วงหัดดนตรี

1.3.6.3 วงจุลดุริยางค์

1.3.7 รูปแบบในการบรรเลงวงโยธวาทิตของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

1.3.8 รูปแบบในการบรรเลงวงซิมโฟนีออร์เคสตราของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

1.3.9 รูปแบบในการบรรเลงวง RTAF Wind Symphony ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

การพัฒนาศักยภาพด้านดนตรีสากลของข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ในสายวิทยาการดุริยางค์ทหารอากาศ มีการเปิดหลักสูตรให้ข้าราชการได้เรียนรู้เฉพาะทางตามสายงาน โดยสายวิทยาการดุริยางค์ทหารอากาศ เปิดการเรียนการสอนทฤษฎีดนตรีสากลตามระดับ ตั้งแต่ระดับ 3 ไประดับ 5 สำหรับผู้ที่ เป็นบุคคลพลเรือนเข้ามาเป็นข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ ระดับ 5 ไประดับ 7 สำหรับผู้ที่ผ่านการเรียนการสอนจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เปิดให้มีการเรียนการสอนตามสายวิทยาการกำหนด แล้วให้มีการสอบวัดผลสำหรับผู้เรียนเพื่อนำไปประกอบผลในการเลื่อนยศต่อไป

นักดนตรีที่มีความสามารถโดดเด่นของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ประกอบด้วย 6 คน ดังนี้

1. เรืออากาศโท พชร พันธวานิชย์
2. นาวาอากาศโท จิระ สัตตะพันธ์ศรี
3. นาวาอากาศตรี ธันวา พุ่งทอง
4. เรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม
5. พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล
6. เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ

2. อภิปรายผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัย นำมาอภิปรายดังนี้

ประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศแบ่งออกเป็น 3 ยุค ได้แก่ ยุคที่ 1 (ยุคเริ่มต้น ปี พ.ศ. 2480 - พ.ศ. 2538) ยุคที่ 2 (ยุคพัฒนาการ ปี พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2561) ยุคที่ 3 (ยุคร่วมสมัย ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565) แต่ละยุคมีการพัฒนาด้านดนตรีสากล ดังนี้ ยุคที่ 1 (ยุคเริ่มต้น ปี พ.ศ. 2480 - พ.ศ. 2538) พระเจนดุริยางค์ได้ก่อตั้งวงดนตรีสากลขึ้น คือ วงเครื่องสาย วงเครื่องเป่า และนักร้องประจำวงดุริยางค์ทหารอากาศ พระเจนดุริยางค์ได้ก่อตั้งโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศขึ้น เพื่อใช้ในการเรียนการสอนดนตรี ยุคที่ 2 (ยุคพัฒนาการ ปี พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2561) กองดุริยางค์ทหารอากาศได้ย้ายจากทุ่งมหาเมฆมาที่ทุ่งสีกัน ดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และเป็นจุดเริ่มต้นของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ณ ทุ่งสีกัน พัฒนาการดนตรีของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้รับการรับรองมาตรฐานหลักสูตรในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยเทียบเท่าประสบการณ์วิชาชีพ 3 (ปวช.3) เป็นยุคพัฒนาการดนตรี ขณะนั้นวงเครื่องเป่าขนาดใหญ่ของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ได้เข้าร่วมในรายการประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติ แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 และครั้งที่ 13 ที่มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม ได้รับรางวัลชนะเลิศประเภทต่าง ๆ สร้างชื่อเสียงให้กับกองดุริยางค์ทหารอากาศ ยุคที่ 3 (ยุคร่วมสมัย ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565) การพัฒนาดนตรียุคนี้ใช้สื่อออนไลน์ เข้ามาช่วยในการขับร้องและการบรรเลงดนตรี เนื่องด้วยสถานการณ์ของโลกปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา (โควิด - 19) กองดุริยางค์ทหารอากาศ ให้ข้าราชการและนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศนำผลงานเพลงและการประพันธ์บทเพลงมาเผยแพร่บนสื่อออนไลน์เป็นการเรียนรู้ในยุคใหม่ และได้เห็นถึงพัฒนาการด้านการเรียนการสอนดนตรีสากลของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รวมทั้งเห็นผลงานเพลงที่มีความสำคัญต่อกองดุริยางค์ทหารอากาศ นำมาวิเคราะห์ให้เห็นความเป็นมา

ของบทเพลงในสมัยนั้น ๆ และแสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นของผู้ประพันธ์ ซึ่งเป็นบทเพลงของข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ และอดีตข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษรา อินทวัฒน์ (2555, น. 41) ที่ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ผลงานเพลงประจำกองดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศ ศึกษาเกี่ยวประวัติความเป็นมาของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ที่แบ่งออกเป็น 3 ยุค ได้แก่ 1. ยุคเริ่มต้น (พ.ศ. 2482) 2. ยุคปรับปรุงโดยพระเจนดุริยางค์ (พ.ศ. 2484) 3. ยุคหลัง (พ.ศ. 2500 - 2555) สามารถสรุปได้ว่ากองดุริยางค์ทหารอากาศมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นอย่างมาก ทั้งในด้านสถานที่ บุคลากร และการปฏิบัติวิชาการดนตรีของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ รวมถึงการวิเคราะห์เทคนิคการประสานเสียงเป็นบทเพลงร่วมสมัย บทเพลงประจำแผนกจุลดุริยางค์ กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ

ประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ แต่ละยุค เกิดการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ในยุคพระเจนดุริยางค์ที่ได้ก่อตั้งโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศขึ้นมา เพื่อให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาทฤษฎีดนตรีสากล วิชาปฏิบัติดนตรีสากล วิชาสามัญ วิชาการทหาร และท่านพระเจนดุริยางค์ได้วางโครงสร้างหลักสูตรดนตรีสากลของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศไว้นั้น สอดคล้องกับงานวิจัย สมเกียรติ จุลโอภาส (2551, น. 70) กล่าวว่า โรงเรียนดุริยางค์ทั้ง 3 เหล่าทัพ มีโครงสร้างของหลักสูตรที่เหมือนกันประกอบไปด้วยกลุ่มวิชา 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชาการทหาร กลุ่มวิชาดนตรี และกลุ่มวิชาสามัญ โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ และโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก มีลักษณะเหมือนกันในด้านคุณสมบัติของนักเรียน ระยะเวลาเรียน ในขณะที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศมีลักษณะที่แตกต่างกัน

อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ คือ บทเพลงที่สำคัญต่อกองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้วิจัยได้เลือกมาทั้งหมด 5 บทเพลง ได้แก่ 1) บทเพลงดาวพระศุกร์ 2) บทเพลงศรีอยุธยา 3) บทเพลงบ้านไร่นาเรา 4) บทเพลงมหาราชพระจอมสยาม 5) บทเพลงชัยพัฒนา ซึ่งเป็นบทเพลงที่นิยมใช้เล่นในการแสดงคอนเสิร์ตหรืองานเฉลิมฉลองสำคัญ ๆ ทั้งนี้มีรูปแบบที่ใช้ในการบรรเลงประกอบด้วย 1) วงโยธวาทิต 2) วงหัดดนตรี 3) วงจุลดุริยางค์ และการพัฒนาศักยภาพด้านดนตรีสากลของข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ แนวคิดทฤษฎีดนตรี ความเป็นปัจเจกทางดนตรีสากลรวมถึงกระบวนการสร้างการบริหารจัดการที่แสดงถึงความโดดเด่นด้านปฏิบัติการดนตรีสากลจนเป็นอัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 งานวิจัยเรื่องนี้ควรมีการเผยแพร่ประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ให้เป็นประจักษ์และเป็นข้อมูลในการพัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ นำไปต่อยอดองค์ความรู้ และพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศต่อไป

3.1.2 อัตลักษณ์ในรูปแบบการบรรเลงดนตรีสากล การเรียนการสอนทฤษฎีดนตรีสากล ปฏิบัติดนตรี รูปแบบการบรรเลง บทเพลง การบริหารจัดการ และแนวคิดทางด้านดนตรีตะวันตก ควรนำมาประยุกต์ใช้ให้ทันกับสถานการณ์ และให้เห็นถึงการพัฒนาศักยภาพด้านดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องผลงานการประพันธ์เพลง และการวิเคราะห์บทเพลงของข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ

3.2.2 ควรมีการศึกษาระบบการศึกษาดนตรีของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศและแผนกวิทยากรในด้านการพัฒนาดนตรีไปสู่ดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ และในด้านการเรียนการสอนดนตรีในสภาพปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กองดุริยางค์ทหารอากาศ. (2552). **ที่ระลึกเนื่องในโอกาสครบรอบ 69 ปี กองดุริยางค์ทหารอากาศ**. กองดุริยางค์ทหารอากาศ. กรุงเทพฯ: กองดุริยางค์ทหารอากาศ.
- กองดุริยางค์ทหารอากาศ. (2561). **รายงานประจำปีโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ**. กองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน. กรุงเทพฯ: กองดุริยางค์ทหารอากาศ.
- เกษรา อินทวัฒน์. (2555). **ศึกษาบทบาทหน้าที่ผลงานเพลงประจำกองดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ไชแสง สุขะวัฒนะ. (2554). **สังคีตนิยมว่าด้วย : ดนตรีตะวันตก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมสันต์ วงศ์วรรณ. (2551). **ดนตรีตะวันตก**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณิเทพ ปิตุภูมิณาค. (2552). **การพัฒนาอัตลักษณ์ของครูดนตรีและนักดนตรีล้านนาโดยมีชุมชนและบริบททางวัฒนธรรมเป็นฐาน**. ภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชญาน์พัฒน์ ภูมิรินทร์. (2559). **อัตลักษณ์ทางดนตรีของฟองพวงดวงจันทร์**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- ชลธิชา พันธุ์ทองหล่อ. (2560). **หลักการจัดการแสดงดนตรี**. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.chadie.blogspot.com>
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2561). **สังคีตนิยมความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2551). **ทฤษฎีดนตรีดนตรี (Music Theory)**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: เกศกะรัต.
- ธานินทร์ คฤหานนท์, จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์ และมนัส สุวรรณ. (2557). **ผลกระทบทางสังคมต่อชุมชนจากการพัฒนาเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนห้วยโก๋น จังหวัดน่าน**. **วารสารบัณฑิตวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**. 5(2), [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565 จาก http://www.cmruir.cmru.ac.th/bitstream/123456789/167/4/C2_391434.pdf
- ธนากร แพทย์วงศ์. (2554). **ประวัติวงโยธวาทิต** [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565. จาก http://kruthanakhan.blogspot.com/2011/08/blog-post_8404.html

นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. (2565). **ลัทธิทางสังคมกับความเท่าเทียมทางสังคม**. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://weenaporn59.wordpress.com/>

นันทวัฒน์ ฉัตรอุทัย. (2565). **“เส้นทางความคิดของ สจ๊วต ฮอลล์ และวัฒนธรรมศึกษา”**

[ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2565 จาก https://archive.lib.cmu.th/full/T/2556/Mdad41156lj_ch25.pdf

ปริญ เพชรสังข์. (2559). **สัญญาของเพลงกับการสะท้อนอัตลักษณ์และอัตมโนทัศน์ของผู้ประพันธ์**.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป์, สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, กรุงเทพมหานคร).

พงษ์ลดา นาควิเชียร. (2537). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคิดของโคตยากับการสอนตามแนวคิดของเบอร์เกตันและบอร์คแมน**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร).

พิพัฒน์พงศ์ มาศิริ. (2559). **บทความวิจัยเรื่องแนวคิดในการศึกษาอัตลักษณ์ทางดนตรี**.

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่.

พิทยวัฒน์ พันธะศรี, ปรียัติ นามสง่า และวุฒิสิทธิ จีระกมล. (2563). **อัตลักษณ์ด้านดนตรีและศิลปะการแสดงชาวไทยอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 7(1), สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hssnsru/article/view/242106>**

“พรางเพชรในเกร็ดเพลง”. (7 เมษายน 2564). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://th-th.facebook.com/wanwang45/posts/1184789925304902/>

แม็ก ภูวนตร (MAXPhoowanet). **วงคอมโบและวงสตริงคอมโบ (Combo & String Combo)**.

โลกดนตรี. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565

จาก <https://max2069.wordpress.com/%e0%b8%a7%e0%b8%87%e0%b8%94%e0%b8%99%e0%b8%95%e0%b8%a3%e0%b8%b5%e0%b8%aa%e0%b8%b2%e0%b8%81%e0%b8%a5/>

ลีลา จันสว่าง. (2556). **การศึกษาความเชื่อมโยงของสื่อ สังคมและอุดมการณ์ชาตินิยมกระแสหลักผ่านสื่อละครโทรทัศน์ เรื่อง ทวิภพ** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่).

- วงเครื่องสายคาวตีดัด.** [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565. จาก <https://thanchanokfang.wordpress.com/2015/07/08/1-%E0%B8%A7%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%8A%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%9A%E0%B8%AD%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%A1%E0%B8%B4%E0%B8%A7%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%84/>
- วงเครื่องสายควินเต็ต.** [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565. จาก http://www.digitalschool.club/digitalschool/art/music1_1/lesson1/chamber2.php
- วงเครื่องสายดุเอต.** [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565. จาก <http://musicinmyblog.blogspot.com/2016/02/1-chamber-music.html>
- วงเครื่องสายทรีโอ.** [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565. จาก <https://hilight.kapook.com/view/26332>
- วงเครื่องออร์เคสตรา.** [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565. จาก http://academic.obec.go.th/textbook/web/images/book/1003942_example.pdf
- วงแจ๊ส.** [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565. จาก <https://sites.google.com/site/chinnathan45790/page3-1/group6>
- วาทีตต์ ดุริยอังกูร. (2551). **ดนตรีกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกะเหรี่ยงโป กรณีศึกษา กระเหรี่ยงโปบ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- วิริยะ สว่างโชติ. (2549). **ดนตรีบนหนทางวัฒนธรรมศึกษา.** กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงค์การพิมพ์.
- สมเกียรติ์ จุลโอภาส. (2551). **การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- สิทธิพล เครือรัฐติกาล. (2565). **แนวคิดเรื่องประวัติศาสตร์ (history) และประวัติศาสตร์นิพนธ์ (historiography)** [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2565 จาก <http://kositthiphon.blogspot.com/2008/12/history-historiography.html?m=1>
- สุกรี เจริญสุข. (2539). **แดรและแดรวงของชาวสยาม.** กรุงเทพฯ: Dr.Sax.
- อรรถพล หมั่นเจริญ. (2561). **อัตลักษณ์วงดนตรีอิสระกรณีศึกษาวงดนตรี อิสระในกรุงเทพมหานคร.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

- อดิวัชร พนาพงศ์ไพศาล. (2560). การสร้างสรรค์ผลงานมาจากอัตลักษณ์ทางดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์
จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2546). อัตลักษณ์การทอทอทอและกรอ บแนวคิด. คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ
สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- อัศวิน นาดิ. (2561). ภาพสะท้อนในการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการกองดุริยางค์ทหารอากาศไทย.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- Goodman, B. (ม.ป.ป.). เบนนี่ กูดแมน: ราชาแห่งวงสวิง คำศัพท์ดนตรีในจดหมายข่าว.
[ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://nextlady.ru/th/the-types-of-shapes/benni-gudmen-korol-svinga-muzykalnyi-slovar-v-rasskazah.html>
- PANGpOnd. (2565). 7 วิเคราะห์ 4m คือ หลักการ จัด บริหาร Management. [ออนไลน์]
สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://www.pangpond.com/4m>

บุคลากรกรม

จิระ สัตตะพันธ์ศิริ หัวหน้าแผนกจุลดุริยางค์ กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ ปฏิบัติหน้าที่
รองผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้เชี่ยวชาญด้าน
ดนตรีร่วมสมัย นักแต่งเพลงและเรียบเรียงเสียงประสาน ผู้ควบคุมวงป๊กแบนด์แจ๊สของ
กองดุริยางค์ทหารอากาศ. (ผู้ให้สัมภาษณ์)

ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 15 ตุลาคม 2565.

ฉัตรชัย สุขนิยม. นายทหารประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และครูผู้สอนวิชา
ปฏิบัติเครื่องสายไวโอลิน โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศ. (ผู้ให้สัมภาษณ์)
ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 11 ตุลาคม 2565.

ทิปกร คำสุริย์. นักดนตรีแผนกหัตถดนตรี. ปฏิบัติเครื่องมือ กีตาร์, นักร้องนำ (Guitar, Singer).
(ผู้ให้สัมภาษณ์) ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 7 พฤศจิกายน 2565.

ชนาดล อินทร์รุ่ง. นักดนตรีแผนกโยธวาทิต. ปฏิบัติเครื่องมือ ทูบา (Tuba). (ผู้ให้สัมภาษณ์)
ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 10 ตุลาคม 2565.

ธันวา พุ่งทอง. รองหัวหน้าฝ่ายการศึกษา โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศ
ผู้ดูแลหลักสูตรดนตรีสากลของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ. (ผู้ให้สัมภาษณ์)
ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2565.

ประทีป นพกิจ. รองหัวหน้าฝ่ายวิจัยพัฒนา แผนกวิทยากรกองดุริยางค์ทหารอากาศ ผู้เชี่ยวชาญด้านการ
เรียบเรียงเสียงประสานและนักทฤษฎีดนตรีกองดุริยางค์ทหารอากาศ. (ผู้ให้สัมภาษณ์)
ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 8 พฤศจิกายน 2565.

ประเทือง บัวอ่อนยศ. นักดนตรีอาวุโสแผนกโยธวาทิต. ปฏิบัติเครื่องมือคลาริเน็ต (Clarinet)
(ผู้ให้สัมภาษณ์) ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 14 กันยายน 2565.

ปวิรรต ปาลพันธุ์. ผู้ช่วยนายวงแผนกโยธวาทิต. ประพันธ์ผลงานเพลงชัยพัฒนา. ปฏิบัติเครื่องมือยูโฟเนียม
(Euphonium). (ผู้ให้สัมภาษณ์)
ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 10 พฤศจิกายน 2565.

พชร พันธวานิชย์. ผู้ช่วยนายวงแผนกหัตถดนตรี เป็นผู้เชี่ยวชาญดนตรีแจ๊ส. (ผู้ให้สัมภาษณ์)

ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 10 พฤศจิกายน 2565.

ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล. นักดนตรีแผนกโยธวาทิต กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ วาทยกรวงเครื่องลม
และวงออร์เคสตรา มหาวิทยาลัยรังสิต. (ผู้ให้สัมภาษณ์)

ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 20 กันยายน 2565.

วิศิษฐ์ ภาวปัญญากุล. หัวหน้าแผนกโยธวาทิต. ปฏิบัติเครื่องมือ ฟลูต (Flute). (ผู้ให้สัมภาษณ์)

ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565.

สุระชาติ บริบูรณ์ทรัพย์. ผู้ช่วยนายวงแผนกโยธวาทิต. ปฏิบัติเครื่องมือ โอโบ (Oboe). (ผู้ให้สัมภาษณ์)

ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 4 พฤศจิกายน 2565.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ

ผู้วิจัย จ่าอากาศเอกณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก นักศึกษา ปริญญาโท ศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชา ดุริยางคศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง.....ประสบการณ์ในการทำงาน.....

สถานที่/หน่วยงาน.....จังหวัด.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....

ผู้สัมภาษณ์ จ่าอากาศเอกณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก

ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. ประวัติความเป็นมาและ พัฒนาการดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ ที่มีความเปลี่ยนแปลงในด้านลักษณะอัตลักษณ์

.....

.....

.....

.....

2. การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ และกองดุริยางค์ทหารอากาศ

.....

.....

.....

.....

.....

3. ผลสัมฤทธิ์ของผู้ที่สำเร็จการศึกษา

4. การแสดงผลงานรูปแบบการบรรเลง

5. การบริหารจัดการ

6. ประวัติผลงานข้าราชการกองดุริยางค์ทหารอากาศ

7. การเรียนการสอนและระบบการจัดการดนตรีสากลของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ มีความแตกต่างจากการเรียนการสอนเหล่าทัพอื่น

ภาคผนวก ข

หนังสือตอบรับ จากกองตุรียาองค์ทหารอากาศ

ที่ กท ๐๖๒๙.๑๐(๑)/ ๑๓๑๕

กองดุริยางค์ทหารอากาศ
หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน
ถนนเดชะตุงคะ แขวงสีกัน
เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๙ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ตอบรับขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ เก็บข้อมูลในการ
สัมภาษณ์และสำเนาเอกสารต่าง ๆ เพื่อใช้สนับสนุนงานวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

อ้างถึง หนังสือที่ วธ ๐๘๐๑.๐๓(๐๓)/๘๗๑ ลง ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕

๑. ตามที่ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษาได้ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คือ จำอากาศเอก ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก
ดำเนินการขอเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์และขอสำเนาเอกสารต่าง ๆ เพื่อใช้สนับสนุนงานวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง
“อัตลักษณ์ทางดนตรีสากลของกองดุริยางค์ทหารอากาศ” ให้เกิดความถูกต้อง ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ นั้น

๒. กองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน พิจารณาแล้ว เพื่อให้นักศึกษา
ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษาได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือ
จึงอนุญาตให้ จำอากาศเอก ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก ดำเนินการขอเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์และการขอ
สำเนาต่าง ๆ เพื่อนำไปสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ได้ตามที่ร้องขอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

นาวาอากาศเอก

(ยงศักดิ์ เรืองฉาย)

ผู้บังคับการ กองดุริยางค์ทหารอากาศ
หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน

กำลังพล

โทร. ๐ ๒๕๓๔ ๘๘๗๔

โทรสาร. ๐ ๒๕๓๔ ๘๘๗๔

ภาคผนวก ค

สถานที่ในการลงพื้นที่วิจัย กองดุริยางค์ทหารอากาศ

ภาพที่ 75 โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 76 กองบังคับการ กองดุริยางค์ทหารอากาศ

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 77 กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 78 แผนกบริการ กองดุริยางค์ทหารอากาศ
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 79 รูปพระเจณดุริยางค์ (ปีติ วาทยะกร) กองดุริยางค์ทหารอากาศ
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาคผนวก ง
การลงพื้นที่วิจัย และภารกิจงานที่ได้รับมอบหมาย กองดุริยางค์ทหารอากาศ

ภาพที่ 80 สัมภาษณ์ข้อมูล เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 81 สัมภาษณ์ข้อมูล เรืออากาศโท พชร พันธวานิชย์
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 82 สัมภาษณ์ข้อมูล เรืออากาศโท ประเทือง บัวอ่อนยศ
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 83 สัมภาษณ์ข้อมูล เรืออากาศตรี สุระชาติ บริบูรณ์ทรัพย์
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 84 รับ - ส่ง บุคคลสำคัญของกองทัพอากาศไทย

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 85 ผู้วิจัยร่วมแสดงคอนเสิร์ต ยิ้มสู้ จงรัก รักดี ครั้งที่ 2

ที่มา: พันจ่าอากาศเอก ลมกรด ปราโมช

ภาคผนวก จ
ประวัติผลงานนักดนตรีสากลและนักเรียบเรียงเสียงประสานเพลง
กองดุริยางค์ทหารอากาศ

1. เรืออากาศโท พชร พันธวานิชย์

ภาพที่ 86 เรืออากาศโท พชร พันธวานิชย์

ที่มา: เรืออากาศโท พชร พันธวานิชย์

เรืออากาศโท พชร พันธวานิชย์ ชื่อเล่น ยักษ์ เกิดวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2532 อายุ 33 ปี สัญชาติไทย เกิดที่กรุงเทพมหานคร บ้านเลขที่ 34/88 หมู่บ้านนนทวน - พระราม๕ ถนนนครินทร์ - กาญจนา อำเภอบางกรวย ตำบลบางขุนกอง จังหวัดนนทบุรี 11130 ประกอบอาชีพรับราชการ ทหารอากาศ ตำแหน่งผู้ช่วยนายวงหีสดนตรี กต.ต.ย.ทอ.อย. อยู่ในเส้นทางการเล่นดนตรีแจ๊ส ในเมืองไทย ได้เรียนรู้จากครูอาจารย์และประสบการณ์การเล่นดนตรีในร้านดนตรี โรงแรม อื่น ๆ

ประวัติการศึกษา

เริ่มศึกษาดนตรีที่ยามาฮ่า เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ประมาณ 4 ปี แล้วจึงเริ่มมีความสนใจ ในกีตาร์หลังจากนั้น จึงได้แกะเพลงและเรียนรู้ด้วยตัวเองอยู่พักหนึ่ง จึงเริ่มจริงจังกับกีตาร์และได้มี โอกาสศึกษากับอาจารย์ แจ็ค ธรรมรัตน์ แชมป์ ยามาฮ่า แล้วจึงเริ่มมีความสนใจในดนตรีจริงจัง หลังจากนั้น จึงเริ่มจะมีจุดมุ่งหมายที่ศึกษาดนตรีต่อในมหาวิทยาลัย ต่อมาได้สอบเข้าที่วิทยาลัย ดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในสาขา Music Entertainment ก่อนได้ศึกษากับอาจารย์ม่อน เป็นอาจารย์สอนวิชาปฏิบัติเป็นคนแรก เป็นคนที่แนะนำให้ย้ายมา แขนง Jazz Studies จึงได้ลองศึกษา และย้ายแขนงไปเพื่อศึกษาศาสตร์แห่งการอิมโพรไวส์อย่างจริงจัง และได้วิชาจากอาจารย์หลายท่าน อาทิเช่น อาจารย์หลง อาจารย์กฤษณ์ และ อาจารย์ โจ้ ดริน พันธุมโกมล

แล้วก็จริงจังในการซ้อมเรื่อยมาเป็นเวลาตลอดหลักสูตรจนจบปริญญาโท ระหว่างนั้นก็ ทำงานในสายดนตรีเรื่อยมา หลังจากจบปริญญาตรี ก็ได้รับการทาบทามให้มาสอนเป็นอาจารย์วิชา ปฏิบัติเครื่องมือนอกที่ มหาวิทยาลัยมหิดล ในสาขาดนตรีแจ๊ส

2. นาวาอากาศโท จิระ สัตตะพันธ์ศิริ

ภาพที่ 87 นาวาอากาศโท จิระ สัตตะพันธ์ศิริ

ที่มา: นาวาอากาศโท จิระ สัตตะพันธ์ศิริ

นาวาอากาศโท จิระ สัตตะพันธ์ศิริ วันเดือนปีเกิด 3 มีนาคม พ.ศ. 2523

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับสอง สาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การทำงาน

เริ่มรับราชการ ณ กองดุริยางค์ทหารอากาศ เมื่อปี พ.ศ. 2550 ในตำแหน่งตามลำดับดังนี้

- ครูวิชาดนตรี โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ
- รองหัวหน้าฝ่ายขับร้อง กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ
- นายวง แผนกหัตถดนตรี กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ
- หัวหน้าฝ่ายการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ
- ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าแผนกจุลดุริยางค์ กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศและ

ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

3. นาวาอากาศตรี ธันวา พุ่งทอง

ภาพที่ 88 นาวาอากาศตรี ธันวา พุ่งทอง

ที่มา: นาวาอากาศตรี ธันวา พุ่งทอง

สำเร็จการศึกษาปริญญาโท ภาควิชาดุริยางคศิลป์ตะวันตก คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ภาควิชาศิลปดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา สาขานตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยเกียรตินิยมอันดับสอง ได้รับทุน กองทัพอากาศศึกษาต่อด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรี ที่ Ecole Normale de Musique de Paris ประเทศฝรั่งเศส เริ่มศึกษาการบรรเลงฟลูตกับ อาจารย์สุทธิชาติ บุญยทรัพย์ อาจารย์สันหิષพ วิทยานคร อาจารย์กัลยาณี พงศธร และ Prof. Patricia Nagle

เคยได้รับคัดเลือกให้เป็น หนึ่งในผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการกับ Julien Beaudiment นักฟลูตแนวหน้าของโลกชาวฝรั่งเศส เคยศึกษาการอำนวยเพลงกับ อาจารย์ ภาวศุทธิ์ พิริยะพงษ์รัตน์ เคยเป็นสมาชิกวงดุริยางค์เยาวชนไทย (TYO) วง Project Unity

4. เรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม

ภาพที่ 89 เรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม

ที่มา: เรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม

เรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม เริ่มเรียนไวโอลินตั้งแต่อายุ 12 ปี ที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก กับอาจารย์อักษร โตบรรเลง เป็นเวลา 3 ปี จากนั้น ได้เข้ารับการศึกษาคือต่อที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ โดยเรียนไวโอลินกับ อาจารย์ สาธิต มีชูโกช และอาจารย์ ณรงค์ศักดิ์ อรุณสุข เป็นเวลา 3 ปี หลังสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

เรืออากาศเอก ฉัตรชัย สุขนิยม ได้รับทุนสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ณ มหาวิทยาลัยรังสิต สาขาการแสดงดนตรี โดยได้ศึกษาไวโอลินกับอาจารย์ศิริพงษ์ ทิพย์ธัญ และสำเร็จการศึกษาด้วยคะแนนเกียรตินิยม อันดับ 1

5. พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล

ภาพที่ 90 พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล

ที่มา: พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล

พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล ชื่อเก้ง เกิดวันศุกร์ที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 อายุ 30 ปี สัญชาติไทย เกิดที่กรุงเทพฯ ที่อยู่ 1222/177 หมู่บ้านศุภาลัย การ์เด็นวิลล์ รังสิต - คลองสอง ตำบลประชาธิปัตย์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดปทุมธานี 12130

ประกอบอาชีพข้าราชการทหารอากาศ อยู่ที่ กองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ตำแหน่ง นักดนตรีแผนกโยธวาทิต

ประวัติ

เริ่มเรียนดนตรีตั้งแต่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนสายปัญญารังสิตกับอาจารย์จรัญ เรืองทอง เครื่องมือท롬โบน เมื่อศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้เริ่มเรียนทริมเปตกับนาวาอากาศตรีอารมณ์ สิงห์ทองคำและพันจ่าอากาศเอก วิเชษฐ์ เกิดยอด เมื่อจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้สอบเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ในเครื่องมืบทริมเปต โดยมีพันจ่าอากาศเอก อภิศักดิ์ อ่อนนุ่มและเรืออากาศเอก กัสกร บัวแก้ว เป็นผู้สอนในระหว่างที่ศึกษาอยู่ที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ

พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล ได้เข้าร่วมกิจกรรมและการประกวดดนตรีมากมาย อาทิ การแข่งขันทรัมเป็ตระดับประเทศไทย (Thailand Trumpet Competition) จัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับรางวัลชมเชย เข้าร่วมการประกวดการแข่งขันประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติ แห่งประเทศไทยครั้งที่ 12 ประจำปี 2553 ได้รับรางวัลชนะเลิศ สอบผ่านการคัดเลือกให้เข้าเป็นสมาชิกวงดุริยางค์เยาวชนไทย ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (Thai Youth Orchestra)

เมื่อศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 ได้เริ่มเรียนวิชาอำนวยการเพลงอย่างจริงจังกับ นาวาอากาศโท พิรุณ เจ๊ะวงศ์ และเมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้สอบชิงทุนเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตที่วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต ได้เริ่มเรียนทรัมเป็ตและการอำนวยการเพลงขั้นสูงกับ อาจารย์วานิช โปตวานิช ในระหว่างที่ศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยดนตรี ได้มีโอกาสเรียนกับศิลปินระดับโลก อาทิ Allen Vizzutti นักทรัมเป็ตชาวอเมริกัน, Jan Ven der Roots นักประพันธ์เพลงชาวเบลเยียม Douglas Bostock ผู้อำนวยการเพลงชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียง พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล ได้เป็นผู้อำนวยการเพลงของวง RTAF Wind Symphony เข้าร่วมการแข่งขันดนตรีมากมาย อาทิ Rangsit Music Competition 2015 และ 2016 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับหนึ่ง 2 ปีซ้อน เข้าร่วมการประกวดวงโยธวาทิต นักเรียน นักศึกษา ซึ่งถวายพระราชทานฯ ครั้งที่ 35 ประจำปี 2559 ได้รับรางวัลชนะเลิศ

เข้าร่วมการประกวดดนตรีแจ๊สแห่งประเทศไทย (Thailand Jazz Competition 2015) จัดโดยคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับธนาคารออมสิน ได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภทวง Jazz Big Band ในขณะที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 ต่อมาได้รับทุนการศึกษาเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ปัจจุบัน พันจ่าอากาศตรี ภูมิพัฒน์ ตั้งวัฒนมงคล กำลังศึกษาในระดับมหาบัณฑิต ที่วิทยาลัยดนตรี แขนงการแสดงดนตรีและการสอน (Orchestra Conducting) มหาวิทยาลัยรังสิต

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2553 – ปัจจุบัน นักดนตรีแผนกโยธวาทิตกองดุริยางค์ทหารอากาศ

พ.ศ. 2559 – 2561 ผู้อำนวยการเพลงวง RTAF Wind Symphony

พ.ศ. 2559 – ปัจจุบัน ผู้ช่วยอาจารย์วิชารวมวงอเคสตราที่มหาวิทยาลัยรังสิต

พ.ศ. 2563 – ปัจจุบัน ผู้อำนวยการเพลงวง Rangsit Wind Orchestra

พ.ศ. 2565 – ปัจจุบัน ผู้อำนวยการเพลงวง Thammasart University Symphony Orchestra

6. เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ

ภาพที่ 91 เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ

ที่มา: เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ

เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ ชื่อเล่น ป่า เกิดวันพุธที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2530 อายุ 35 ปี สัญชาติไทย เกิดที่จังหวัดฉะเชิงเทรา เลขที่ 106 หมู่ 12 ตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประกอบอาชีพข้าราชการทหารอากาศ อยู่ที่ กองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ตำแหน่ง รองหัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนา แผนกวิทยากร กองดุริยางค์ทหารอากาศ หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน

ประวัติ

เริ่มเรียนดนตรีตั้งแต่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” ฉะเชิงเทรา กับอาจารย์ศักดิ์เกษม จันศิริกุล เครื่องมือ ยูโฟเนียม เมื่อศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้เปลี่ยนเครื่องมือมาเป็น ทูบา เมื่อทราบข่าวการรับสมัครบุคคลพลเรือนเข้าเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศในปี 2548 จึงได้สมัครสอบเข้าเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ในระหว่างที่เป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ ได้ย้ายมาเล่นเครื่องมือ บาสซูน โดยมีนาวาอากาศเอก เลี่ยมทอง อุทัยศรี เป็นครูผู้สอน ในระหว่างที่ศึกษาที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ ได้เข้าร่วมกิจกรรม และการประกวดดนตรี อาทิ การประกวดวงโยทวาทิตแห่งประเทศไทย จัดขึ้นโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นสมาชิกวงดุริยางค์เยาวชนไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (Thai Youth Orchestra)

เมื่อศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 ได้เริ่มเรียนวิชาการเรียบเรียงเพลงอย่างจริงจังกับ นาวาอากาศเอก เอนก วีระธรรมนนท์ และ นาวาอากาศเอก บุญเสริม ช่างใหญ่ เมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ เรืออากาศโท ประทีป นพกิจ ได้สอบชิงทุนศึกษาของทหารอากาศ เข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิต ที่คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้เริ่มเรียนบาสซูน กับ อาจารย์ณัฐภูมิ เตียนพลกรัง ในระหว่างที่ศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยดนตรี เรียนเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับการขับร้องประสานเสียง กับ อาจารย์ สำเภา ไตรอุดม

เรียนการประพันธ์เพลงและการเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงดุริยางค์ กับอาจารย์ Jan Van Der Roost นักประพันธ์ชาวเบลเยียม และ Johann De meij นักประพันธ์ และวาทยากร ชาวดัตช์ ประทีป ได้เป็นนักบาสซูน ของวง RTAF Wind Symphony เข้าร่วมการแข่งขันดนตรีมากมาย อาทิ Thailand International Wind Competition 2010 ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับหนึ่ง Rangsit Music Competition 2015 และ 2016 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับหนึ่ง 2 ปีซ้อน

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน เป็นรองหัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนา แผนกวิทยาการ กองดุริยางค์ทหารอากาศ

พ.ศ. 2549 – ปัจจุบัน เป็นนักบาสซูน RTAF Symphony Orchestra, RTAF Wind Symphony, Thai Youth Orchestra, Thailand Bassoon Society, Rangsit Wind and Orchestra

พ.ศ. 2559 – ปัจจุบัน เป็นนักเรียบเรียงเสียงประสานของกองดุริยางค์ทหารอากาศและนักเรียบเรียงเสียงประสานอิสระ

พ.ศ. 2557 – ปัจจุบัน เป็นนักการศึกษาให้ความรู้ทฤษฎีดนตรี และการใช้แอปพลิเคชันในการประพันธ์เพลง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	จำอากาศเอก ณรงค์ฤทธิ์ ปวะภูสะโก
วัน เดือน ปี เกิด	17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2536
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา
ที่อยู่ปัจจุบัน	553/1171 ถนนเดชะตุ่งคะ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 10210
สถานที่ทำงาน	กองดุริยางค์ทหารอากาศ
ตำแหน่ง	นักดนตรีแผนกโยธวาทิต กองดนตรี กองดุริยางค์ทหารอากาศ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2550	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์
พ.ศ. 2555	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ
พ.ศ. 2562	ดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส มหาวิทยาลัยรังสิต
พ.ศ. 2566	ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม